

EUSKADIKO GORROTO- GERTAKARIEI BURUZKO 2022ko TXOSTENA

**EUSKADIKO GORROTO-
GERTAKARIEI BURUZKO
2022ko TXOSTENA**

EUSKADIKO GORROTO-GERTAKARIEI BURUZKO 2022ko TXOSTENA

Giza Eskubideen eta Botere Publikoen UNESCO Katedra
Universidad del País Vasco/Euskal Herriko Unibertsitatea (UPV/EHU)

Zuzendaritza eta Koordinazioa:

Jon-Mirena LANDA GOROSTIZA Irak. Dk. (Zuz.)
Enara GARRO CARRERA Irak. Dk. (Koord.)

Lantaldea:

Mikel ANDEREZ BELATEGI Dk.
Bertha GAZTELUMENDI CABALLERO
Iñigo GORDON BENITO Dk.
Uxue MARTÍN SILVA

Segurtasun Saila
Eusko Jaurlaritza

Vitoria-Gasteiz/Leioa
2023ko martxoa

ISBN: 978-84-09-50314-8

Aurkibidea

LABURDURAK	7
SARRERA	9
GORROTO GERTAKARIAK 2022	11
1.1. GORROTO GERTAKARIEN BANAKETA	14
1.1.1. Gorroto delituen sailkapena babestutako kolektiboaren arabera	14
1.1.2. Gorroto delituen sailkapena delitu-tipologiaren arabera	17
1.1.3. Gorroto delituen banaketa espaziala	20
1.1.4. Gorroto delituen denbora-banaketa	27
1.2. EGOZPENEN BANAKETA	29
1.3. DISTRIBUCIÓN DE LAS DETENCIONES	34
1.4. BIKTIMIZAZIOEN BANAKETA	38
1.5. ARAU-HAUSTE ADMINISTRATIBOEN BANAKETA	44
1.6. ONDORIOAK	44
1.6.1. Gorroto gertakarien guztizko kopurua	44
1.6.2. Gertakarien jomugan dauden kolektiboen mapa	45
1.6.3. Delitu-tipologiak	45
1.6.4. Gorroto delituen banaketa espazioan eta denboran, pertsona ikertuak, atxilotuak eta biktimak	46
1.6.5. Euskadiko gorroto mapa Estatu mailako testuinguruan	47
II. DATU OFIZIAL EGUNERATUEN ESPARRU KONPARATUA	49
2.1. ERRESUMA BATUA	51
2.1.1. Errealitate enpirikoa, OSCEtik ateratako datuen arabera	51
2.1.2. Beste datu batzuen eguneratzea: Eskozia	53
2.1.3. Beste datu batzuen eguneratzea: Ipar Irlanda	56
2.1.4. Beste datu batzuen eguneratzea: Ingalaterra eta Gales	58
2.2. FRANTZIA	61
2.2.1. Errealitate enpirikoa, OSCEtik ateratako datuen arabera	61
2.2.2. Errealitate enpirikora hurbilketa: beste datu batzuk	62
2.3. ALEMANIA	66
2.3.1. Errealitate enpirikoa, OSCEtik ateratako datuen arabera	66
2.3.2. Errealitate enpirikora hurbilketa: beste datu batzuk	68
2.4. LABURPENA ETA HAUSNARKETA KONPARATUAK	69
2.4.1. Erresuma Batua	69
2.4.2. Frantzia	72
2.4.3. Alemania	72
III. ERABEREAN SAREAREN TXOSTENAK	75
IV. SINTESIA ETA AZKEN ONDORIOAK	79
BIBLIOGRAFIA	85
IRUDIEN AURKIBIDEA	91
I. ERANSKINA: PRENTSAN NABARMENDU DIREN KASUAK 2022an	93
RACISMO / XENOFOBIA	97
ORIENTACIÓN / IDENTIDAD SEXUAL	110
IDEOLOGÍA/ORIENTACIÓN POLÍTICA	119
SEXO-Generoa	126
II. ERANSKINA: EAE-ko FISKAL NAGUSIAREN ETA ESTATUKO FISKALTZA NAGUSIAREN 2022ko	
MEMORIEN LABURPENAK	131
MEMORIA DE LA FISCALÍA GENERAL DEL ESTADO 2022 (EJERCICIO 2021)	133
MEMORIA DE LA FISCALÍA DE LA CAPV 2022 (EJERCICIO 2021)	136

Laburdurak

art.	Artikulu(k)
Bol.	Bolumena
CHS	<i>Criminal History System</i> (Eskozia)
CNCDH	<i>Commission Nationale Consultative des Droits de l'Homme</i> (Frantzia)
COPFS	<i>Crown Office and Procurator Fiscal Service</i> (Eskozia)
CPS	<i>Crown Prosecution Service</i> (Ingalaterra eta Gales)
CRMS	<i>Contact Record Management System</i> (Ipar Irlanda)
CSEW	<i>Crime Survey for England and Wales</i> (Ingalaterra y Gales)
DILCRAH	Arrazakeriaren, Antisemitismoaren eta LGBTI kolektiboaren kontrako gorrotoaren aurkako ministerio-arteko ordezkariak (Frantzia)
Dk.	Doktorea
EAE	Euskal Autonomia Erkidegoa
ECRI	Arrazakeria eta Intolerantziaren aurkako Europako Batzordea
ESLA/OSCE	Europako Segurtasun eta Lankidetzarako Erakundea/Organization for Security and Co-operation in Europe
FRA	Europar Batasuneko Oinarritzko Eskubideen Agentzia
Ibid.	Ibidem
INE	Espainiako Estatistika Institutua/Instituto Nacional de Estadística
Irak.	Irakaslea
IVDP	<i>Interim Vulnerable Persons Database</i> (Eskozia)
Koord.	Koordinatzailea(k)
KPMD-PMK	Polizia kriminalaren politikoki motibatutako kriminalitateari buruzko informazio-zerbitzua (Alemania)
LGTB(I)	Lesbiana, Gay, Transexual, Bisexual eta Intersexualak
LO	Lege Organikoa
M	Milioiak
n	Kasu kopurua
OCLCTIC/SDLC	Informazioaren eta komunikazioaren teknologietan oinarritutako kriminalitatearen aurkako bulego nagusia (Frantzia)
ODIHR	Erakunde Demokratiko eta Giza Eskubideetarako Bulegoa (ESLA/OSCE)
ONDRP	Delinkuentziaren eta Erantzun Penalen Behatoki Nazionala (Frantzia)
op. cit.	Goian zitatuta
or.	Orrialdea(k)
OSR	<i>Office for Statistics Regulation</i> (Erresuma Batua)
PHAROS	Salaketak harmonizatzeke, aztertzeke, berreskuratzeko eta orientatzeko plataforma (Frantzia)
PKL	Prozedura Kriminalerako Legea (Espainia)
PPS(NI)	<i>Public Prosecution Service for Northern Ireland</i> (Ipar Irlanda)
PSNI	<i>Police Service of Northern Ireland</i> (Ipar Irlanda)
Rec.	Helegitea
RJ	Aranzadi Jurisprudentzia Biltegia
SCRT	Servicio Central de Información Territorial (Frantzia)
SSMSI	Servicio Estadístico Ministerial de la Seguridad Interior (Frantzia)
zk.	Zenbakia
ZK	1995eko Zigor Kodea (Espainia)
Zuz.	Zuzendaria(k)

Sarrera

2018ko ekainaren 4an Eusko Legebiltzarrean (Erakunde, Segurtasun eta Gobernantza Publikoko Batzordea) Gorroto-gertakariari buruzko lehen Txosten ofiziala aurkeztu zenetik, jarraian egiten den seigarrena da. Beraz, badugu ondoz ondoko **7 urtetako datuen azterketa (2016-2022)**. Horrenbestez, txostena tresna kontsolidatua da, eta nolabaiteko ikuspegia ematen du hurrengo edizioetako emaitzen balorazioari dagokionez.

Txostenaren helburua, komenigarria da errepikatzea, lehenik eta behin, gorroto-kriminalitatea epe ertain eta luzean hobeto ezagutzea, prebenitzea eta modu eraginkorragoan desagerraraztea da. Gainera, bigarrenik, operadore juridikoekiko koordinazioa erraztu nahi da, bai eta Txostena elementu lagungarri bihurtu dadin sustatzea gorroto-delituarekin lotutako lan-esperientzia nazioarteko instantzietara eramateko.

Euskadiko Gorroto Gertakarien Laugarren Txosten hau, beraz, 2022ko urtarrilaren 1etik abenduaren 31ra arteko aldiari dagokio, eta delitu izan daitezkeen gertakariak zein beren izaera eta inguruabarrengatik Euskal Poliziari (Ertzaintza) jakinarazi zitzaizkionak berriro hartzen ditu kontuan, nahiz eta azken horiek ez diren orain arte bezain modu mugatuan jasotzen. Pandemiaren agerpenak gaueko aisialdiaren eta kirol-ikusketen eremuen garapenean modu zuzen eta zorrotzean eragin zuen, horiek, arau-hauste administratiboak lehentasunez erregistratzen diren jarduera-sektoreak dira, hain zuzen ere. Horrela, 2022. urtea izan da Covid-19aren agerpenaren ondoren arau-hauste horien errealitatearen isla fidelagoa berriz ere erakustea posible izan den lehena.

Adierazitakoaz gain, 2022ko Txostenak dagoeneko finkatuta dagoen egitura jarraitzen du, baina berritasun interesgarriren batekin. Lehenik eta behin, delituak izan

daitezkeen gorroto-gertakarien 2022ko informazioa eta analisisia lantzen da (lehen puntua). Bigarrenik, Europako eremuarekin azterketa konparatuaren berri ematen da (bigarren puntua). Aurten, aurrekoan bezala, atal honetan gure kultura juridikoaren eremuko herrialde garrantzitsuenen datuak eguneratzen dira (Alemania, Frantzia, Ingalaterra eta Gales) eta baita Eskozia eta Ipar Irlanda ere. Horrela, arlo eta pisu demografiko horretan tradizio handia duten herrialdeekin eta guretik hurbilen dagoen esperientzia federala ordezkatzeko dutenekin alderatzeko ikuspegia bateratu eta eguneratu da. Modu honetan, herrialde horietako datuen bilakaeraren jarraipena egin daiteke, aurreko txostenetan adierazitako ahaleginak kontuan hartuta.

Hirugarrenik, aurten kolektibo babestuekin lan egiten duten elkarten txostenak ere aipatzen dira. Edonola ere, aipatu behar da aurten ez dugula Eraberean Sareak aurkezten duen txostena, zehazki, 2021. urteari dagokiona, lan hau idatzi den unean oraindik argitaratu ez dena.

Amaitzeko, Txostena sintesiaren eta ondorioen ohiko blokearekin ixten da, instrumentaigoak (bibliografia, irudien aurkibidea) eta informatzaileagoak (I. eta II. eranskinak: prentsan nabarmendutako kasuak; Euskadiko Fiskal Nagusiaren eta Estatuko Fiskaltza Nagusiaren memorien laburpena, hurrenez hurren) diren atalek jarraitzen diotelarik.

1. Gorroto gertakariak 2022

1. Gorroto gertakariak 2022

2022an¹ delitu izan daitezkeen 438 gorroto-gertakari erregistratu dira Euskadin; zeinetatik 435 delituak diren (%99,31) eta 3 arau-hauste administratiboak (%0,68).

2022an erregistratutako gorroto-delituen azterketarekin hasiko gara, eta, aurrerago, arau-hauste administratiboak aztertuko ditugu. Ildo horretan, hurrengo grafikoak gorroto-delituak azken 7 urteetan izan duten bilakaera erakusten du. Ikus daitekeenez, delitu-gertakarien kopurua esponentzialki igo da azken hiru urteetan, baina igoera zorrotzagoa izan da azken urtean. Aurreko txostenean azaldu bezala, aurreko urteetan datuak biltzen eta erregistratzen izandako esperientziari, Ertzaintzaren eta Euskal Herriko Unibertsitatearen arteko elkarlanari eta prestakuntzaren areagotzeari esker, gertakari mota horiei buruzko informazioaren detekzioa eta zentralizazioa aldatu eta hobetu ahal izan da.

Horrek azalduko luke, neurri batean, 2020an eta 2021ean delitu-intzidenteak ugartu egin zirela, eta hori poliziaren detekzio-eraginkortasun handiagoari egotz dakiokeela, 2022an ere ikus baitaiteke. Bestalde, esan daiteke, halaber, arlo horretako lege-bilakaerak, bereziki genero-arrazoia txertatzean, datu esponentzialak biltzen dituela. Kapital-faktore hori ere xehatuko da ondoren.

Ofizialki erregistratutako gertakarien gorakada, nolana ere, aurreko txostenetan helburu desiragarritzat jotzen zen egoera bat zen: bilatutako agertoki bat da; izan ere, txostenaren helburua da, besteak beste, gertakari horien instruktoreen kontzientzia eta prestakuntza tekniko hobetzea, zifra beltza argitzen joateko. Polizia-jarduera tokian bertan hobetzearen eta erregistro-sistematikaren ondorioz izandako gorakada, beraz, egiaztapen positiboa eta itxaropentsua da; izan ere, argazki erreala bat argitara ateratzeko aukera ematen du, ezkutututa geratuko ez balitz bezala, xede diren kolektiboen defentsa-gabezia eta biktimizazioarekin. Gaur egun, Euskadin, detekzio polizialeko antenak hobetu egin dira, eta, hurrenez hurren, zigorgabetasuna murriztu egin da.

Hala ere, azken urte honetan hautemandako gorroto-intzidenteen gorakada ez da soilik aipatutako hobekuntzaren ondorio. Aitzitik, badirudi Euskadin gorroto-delituak benetan gora egin dutela, aurreko txostenetan atzematen hasi den goranzko joera sendotuz². Igoera horrek ez du eragozten, nahiz eta gutxitzen joan, delitu horiek jasaten duten zifra beltzak³ handia izaten jarraitzea, eta horrek zaildu egiten du jakitea bai gorrotoak eragindako biktimizazioaren benetako irismena, bai 2022an egindako gorroto-delituak neurri berean handitu diren. Izan ere, ikerketa batzuen ara-

¹Txosten honetan jasotako gertakariak 2022ean erregistratutako gertakariak dira, urte horretan gertatu diren edo ez kontuan hartu gabe. Izan ere, 19 delitu aurreko urteetan egin ziren, 2 2019an, 3 2020an, eta 14 2021an

²Edonola ere, ezin da alde batera utzi polizia-estatistikek Espainiako kriminalitatearen ezagutza-iturri gisa duten balio mugatua. Izan ere, azken txostenetan aipatu den bezala, gorroto gertakariak biltzeari dagokionez, badirudi gaiak duen prekaritatearen ondorioz zifra beltz handi baten adierazle dela. Horregatik, baliteke 2022an jasotako gertakari-kopuruak izan duen gorakada esponentziala datuak biltzeko sistemak hobetzearen edo gorroto-delituen benetako gorakadaren ondorio izatea. Kausa anitzeko azalpenak bilatu behar dira gorroto-intzidenteen erregistro gorabeherei buruz, hala nola xede-taldek Segurtasun Indar eta Kidegoekiko duten konfiantza handitzea edo kolektibo horien salaketak jasotzen dituzten Segurtasun Indar eta Kidegoetako agenteen prestakuntza hobetzea, besteak beste. LANDA GOROSTIZA, J.M., "El mapa de odio en el País Vasco. A la vez una reflexión sobre delitos de odio y violencia política en Euskadi, Catalunya e Irlanda del Norte", *InDret: Revista para el Análisis del Derecho*, 4. zk. 2018, 17. or. Polizia-estatistiken balio mugatuari buruz sakontzeko, kriminalitatearen benetako irismena ezagutzeko iturri bakarra den aldetik, ikusi GARCÍA ESPAÑA, E./DÍEZ RIPOLLÉS, J.M./PÉREZ JIMÉNEZ, F./BENITEZ JIMÉNEZ, M.J./CEREZO DOMÍNGUEZ, A.I./ (2010), "Evolución de la delincuencia en España: Análisis longitudinal con encuestas de victimización", *Revista Española de Investigación Criminológica*, 8. zk., *passim*.

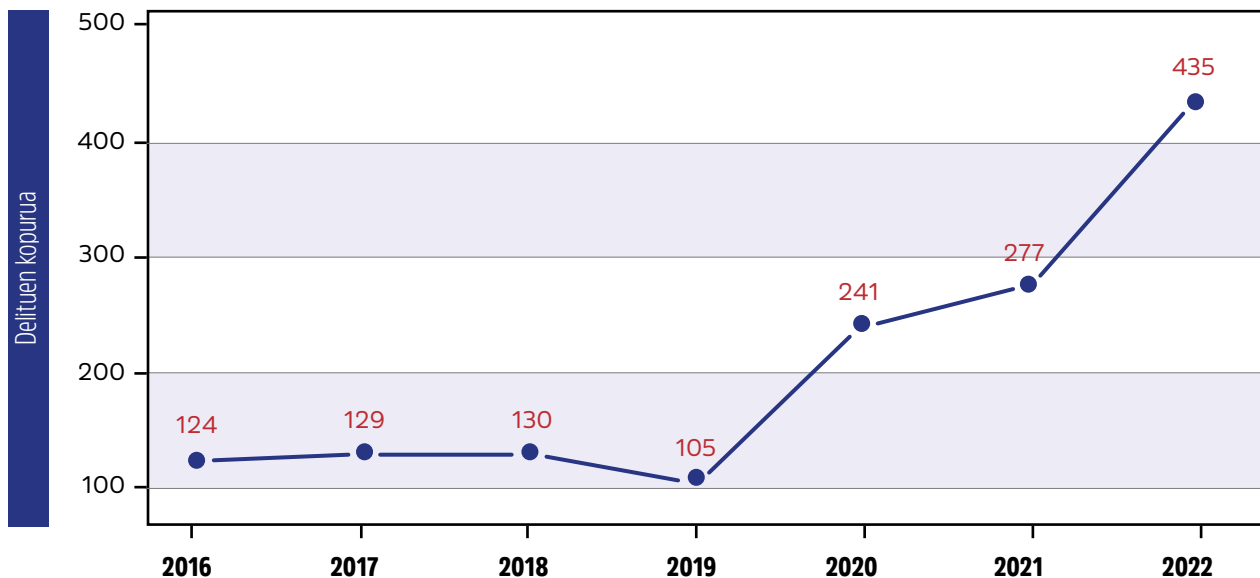
³Gorroto-delituen zifra beltza salatzen ez diren, eta ondorioz, Segurtasun Indar eta Kidegoek ezagutzen ez dituzten delituak osatzen dute. VOZMEDIANO SANZ, L./SAN JUAN GUILLÉN, C., *Criminología ambiental: ecología del delito y de la seguridad*, Editorial UOC: Barcelona, 2010, *passim*.

bera, Oinarrizko Eskubideen Europako Agentziak (FRA ingelesezko sigletan) emandako datuetan oinarrituta, zifra beltz hori % 80 ingurukoa da, erreferentziazko kolektiboen artean aldeak dauden arren⁴.

1.1. GORROTO GERTAKARIEN BANAKETA

1.1.1. GORROTO DELITUEN SAILKAPENA BABESTUTAKO KOLEKTIBOAREN ARABERA

GORROTO DELITUAK (2016-2022)

Jarraian ikus daitekeenez, kolektiboen mapak aldaketa sakona izan du azken urte honetan. Hala ere, deskribatu aurretik, aipatu behar da txosten honek berrikuntza garrantzitsu bat duela. Lehenengo aldiz, kontuan hartu da gertakari bera talde zaugarri batekoa baino gehiagokoa izateak eragin dezakeela, eta horri bereizkeria anizkoitza edo interseksionalitatea esaten zaio⁵. Beste era batera esanda, kontuan hartu da gertakari bat aurreiritziko arrazoi batek baino gehiagok eragin dezaketela.

Beraz, nahiz eta egia izan gehienetan babestutako ezaugarri bakar batek eragingo duela gorrito-intzidentea, hori ez da beti horrela izaten. Izan ere, batzuetan, biktimei zaila egiten zaie erasoaren eragilea zein izan den aukeratzea, eta, baimentzen zaienean, bat baino gehiago aipatzen dituzte. Horrela, ezin da automatikoki onartu erasotzaileek biktimei eraso egiten dietela talde babestu bakar bateko kide izateagatik⁶.

⁴Zifra beltz handi hori hainbat arrazoiengatik izan daiteke: biktimen salatzeak mesfidantza eta beldurra, edota delituak jasotzeaz eta sailkatzeaz arduratzen diren organo publikoek gorrito-delituetan prestakuntzarik ez izatea. Aurrekoari poliziaren aurrean salatzen ez diren gorabeherak gehitu behar zaizkio, baina bai beste instantzia batzuei, hala nola fiskaltzari edo guardiako epaitegiei. Horregatik, garrantzitsua da zifra beltza pixkanaka argitzea ahalbidetzen duten beste tresna batzuk ere kontuan hartzea, hala nola biktimizazio-inkestak edo GKEk egindako txostenak. Erabereanekoa bezala (ikus *infra* txosten honen 3. atala) hainbat iturritako datuak ematen dituztenak eta poliziaren estatistiken osagarri direnak. ACHUTEGUI OTALAU-RRUCHI, P., "Victimización de los delitos de odio. Aproximación a sus consecuencias y a las respuestas institucional y social", *Revista de Victimología/Journal of Victimology*, zk. 5, 2017, 36 or. eta hurrengoak. Ikus ere, LANDA GOROSTIZA, J.M., "El mapa de odio, ... op. cit., 6. or. eta hurrengoak.

⁵MASON, G./MAHER, J./MCCULLOCH, J./PICKERING, S./WICKERS, R./MCKAY, C., *Policing hate crime. Understanding communities and prejudice*, Routledge, Oxon, 2017, p. 120; PERRY, B./SCRIVENS, R., "The Maturation of Hate Crime Scholarship", en BEAN, P., *Hate Crime: Critical Concepts in Criminology*, Routledge, Oxon, 2017, passim.

⁶CHAKRABORTI, N., "Framing the boundaries of hate crime", en HALL, N./CORB, A./GIANNASI, P./GRIEVE, J., *The Routledge International Handbook on Hate Crime*, Routledge, Oxon, 2015, pp. 13-23; LEVIN, J./MCDEVITT, J., *Hate Crimes. The Rising Tide of Bigotry and Bloodshed*, Plenum Press: Nueva York, 1993, passim; PERRY, B./SCRIVENS, R., "The Maturation of Hate...", op. cit., passim.

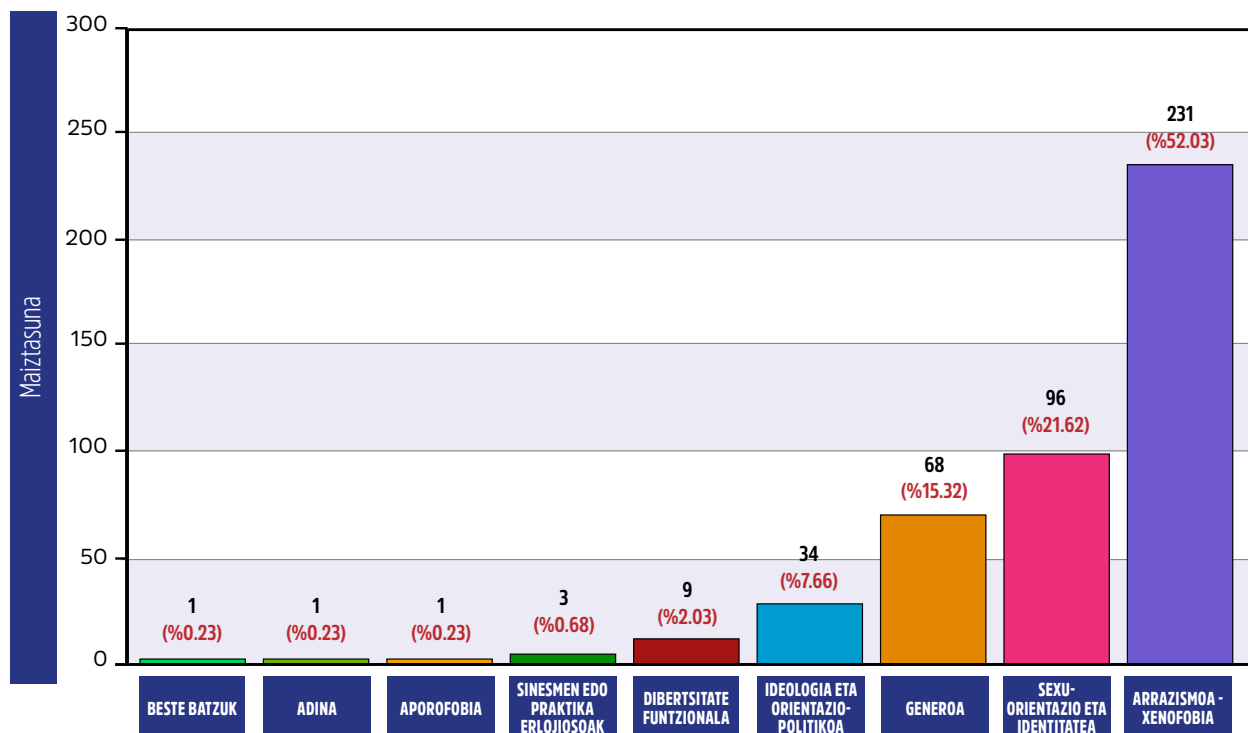
Gorrotoak eragindako biktimizazio-esperientziaren errealitatea ezagutzeko, beraz, kontuan izan behar da gorroto-delituak erasotzaileak hainbat identitate-ezaugarriren aurkako aurreiritziak bateratzen dituztenak⁷.

Txosten honetan, 9 kasutan erregistratu da lehen aipatutako gorrotoaren ondoriozko biktimizazio bat. Ondorioz, eta, hain zuzen ere, goitik deskribatutako diskriminazio anizkoitzeko kasuen ondorioz, erasotutako kolektibo babestuen aurkako delituen kopurua erregistratutako gorroto-delituen kopurua 444 baino handiagoa da. Zehazki, babestutako kolektibo hauen arteko elkargunea aurkitu da: generoa eta arraza-etnia ($n=4$), arraza-etnia eta sexu-orientazioa edo identitatea ($n=3$), ideologia eta sexu-orientazioa edo identitatea ($n=1$), eta arraza-xenofobia eta arraza-xenofobia ($n=1$). Horregatik, aurrerantzean, kolektiboaren arabera batura osoa egiaztatzerakoan, zifrek, batzuetan, konprometitutako gertakariak baino kopuru handiagoa islatuko dute azken kopuruan, zenbaketari diskriminazio bikoitz hori gehitzen baitaiz.

Orain, ordea, gorroto-delituen sailkapenari erreparatzen badiogu, babestutako kolektibo erasotuen arabera, izaera arrazista edo xenofoboa duten delituek, aurreko urteen ildotik, erregistratutako delitu gehienak biltzen jarraitzen dute ($n=231$; %52,03), eta aurreko urtekoa baino intzidentzia txikiagoa dute.

Horien atzetik, sexu-orientazioaren eta -identitatearen aurkako delituak daude ($n=96$; %21,62), delitu arrazista eta xenofoboetatik oso urrun, eta horiek ere aurreko urteko ehunekoak baino zertxobait txikiagoak dira. lazko emaitzen ondoren, berretsi egin da sexu-orientazioaren eta -identitatearen aurkako delituek bigarren kolektibo biktimizatuenaren posizioa sendotu dutela.

DELITUAK BABESTUTAKO KOLEKTIBOAREN ARABERA (2022, N=444)

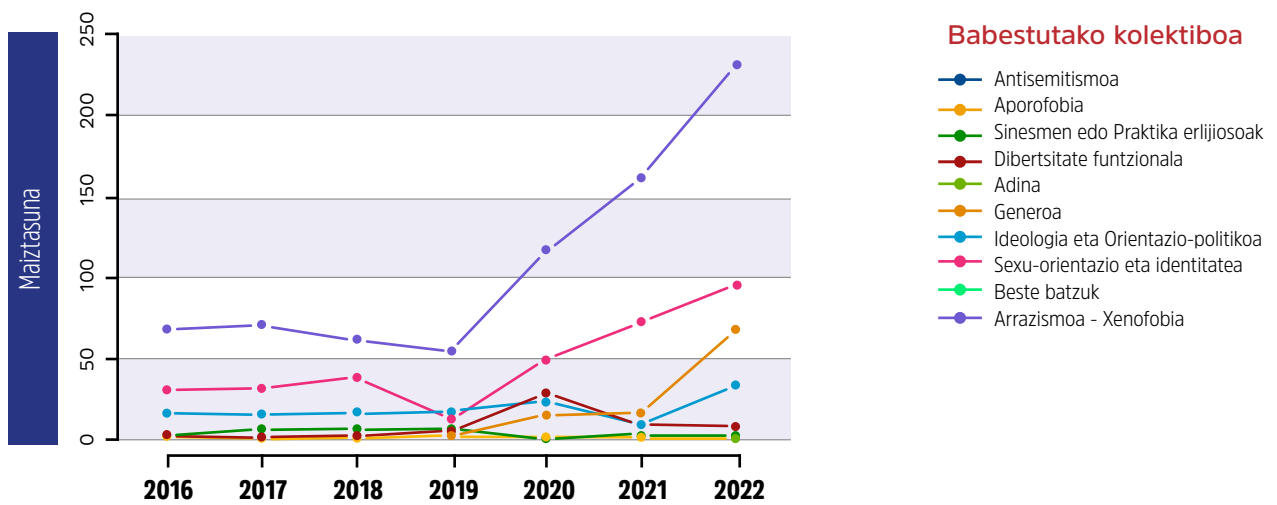
⁷CHAKRABORTI, N./GARLAND, J. "Reconceptualising hate crime victimisation through the lens of vulnerability and 'difference'", *Theoretical Criminology*, 16. bol., 4. zk., 2012, 499-514. or.

⁸Kontaketa, interseksionalitatea (diskriminazio anitza) kontuan edukitzearen ondorioa besterik ez da.

2021arekiko alderik handiena hirugarren eta laugarren postuetan dauden kolektiboetan dago. Hirugarrenik, 2021ean bezala, biktimaren sexuan edo generoan oinarritutako gorroto-delituak daude, aurreko urtean lortutakoaren bikoitza den ehunekoarekin ($n=68$; %15,32). Aldagai hori duela lau urte jasotzen hasi zirenetik, kolektibo horren aurkako gorroto-delituak izan duten gorakadarik handiena izan da, orain arte ia ez baitute aldaketarik izan.

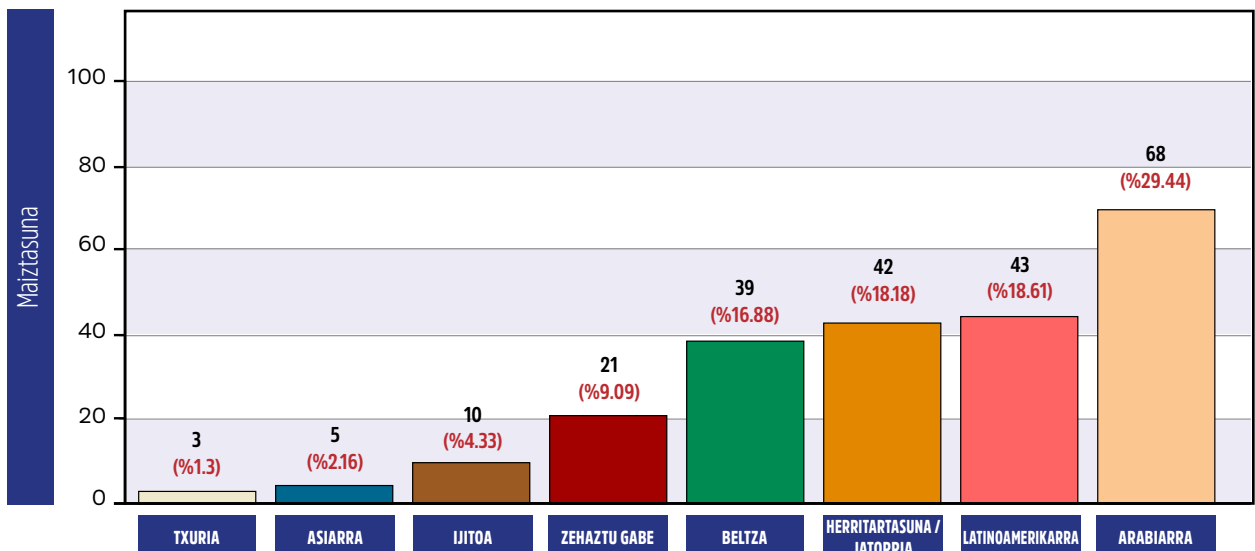
Laugarrenik, ideologia dugu ($n=33$; %7,66), eta horren ehuneko ere bikoitza egin da 2022an, 2021ean nabarmen jaitsi ondoren. Bestalde, aporofobia ($n=1$), erlijio-sinesmenak eta -praktikak ($n=3$), dibertsitate funtzionala ($n=9$), adina ($n=1$) eta beste batzuk kategoria ($n=1$) dira erregistratutako delituen %3,4.

DELITUAK BABESTUTAKO KOLEKTIBOAREN ARABERA (2016-2022)

Hortik ondorioztatzen da aurten izandako gorroto-delituen gorakada ez dela arraza-/etnia-diskriminazioko delituetan soilik oinarritzen, eta ez direla sexu-orientazioan eta -identitatean oinarritzen; izan ere, generoan eta ideologian oinarritutako delituak ere nabarmen ugartu dira, gainerako kolektiboak baino neurri handiagoan.

ARRAZISMO-XENOFOBIAKO DELITUAK KOLEKTIBOAREN ARABERA (2022, N=231)

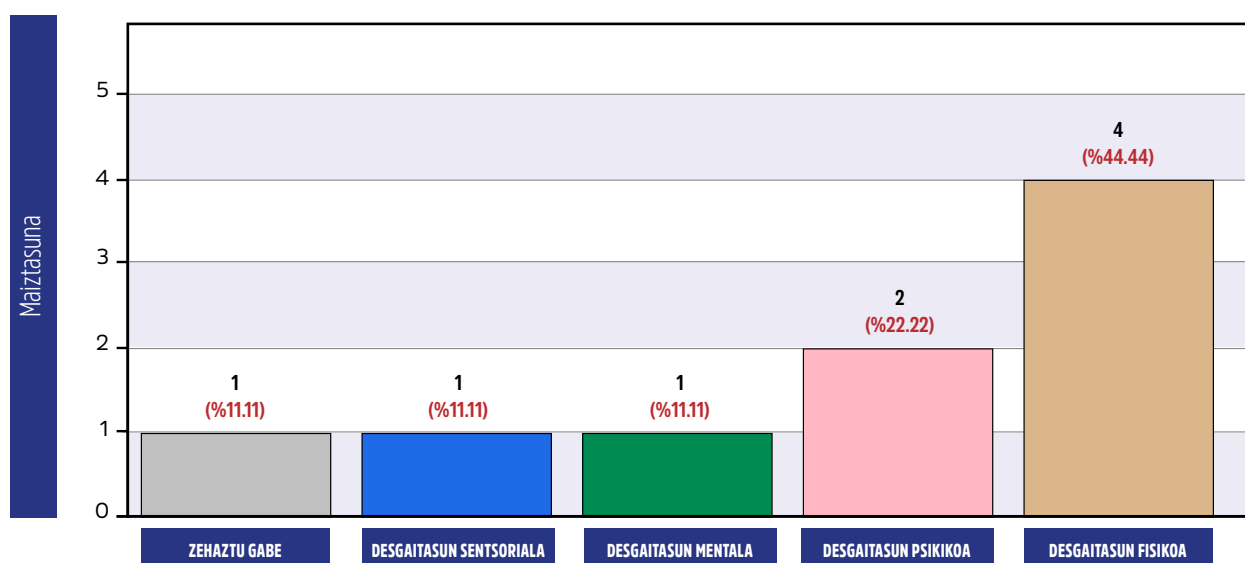

Arrazakeria- eta xenofobia-delituei buruzko datuei dagokienez, honako kolektibo hauetan bana daitezke: arabiarra ($n=68$; %29,44), asiarra ($n=5$; %2,16), zuria ($n=3$; %1,3), ijitoa ($n=10$; %4,33), beltza ($n=39$; %16,88), latindarra/latinoamerikarra ($n=43$; %18,61), nazionalitatea/jatorria ($n=42$; %18,18), eta identifikatu gabea ($n=21$; %9,09).

Azkenik, aniztasun funtzionalagatik biktimizatutako pertsonen dagokienez, biktimizazioa honako kategorian hauetan banatzen da: dibertsitate funtzional psikikoa ($n=2$), dibertsitate funtzional fisikoa ($n=4$), dibertsitate funtzional mentala ($n=1$), dibertsitate funtzional sentoriala ($n=1$) eta zehaztu gabea ($n=1$).

DIBERTSITATE FUNTZIONALAREN AURKAKO DELITUAK KOLEKTIBOAREN ARABERA (2022, N=9)

1.1.2 GORRITO DELITUEN SAILKAPENA DELITU-TIPOLOGIAREN ARABERA

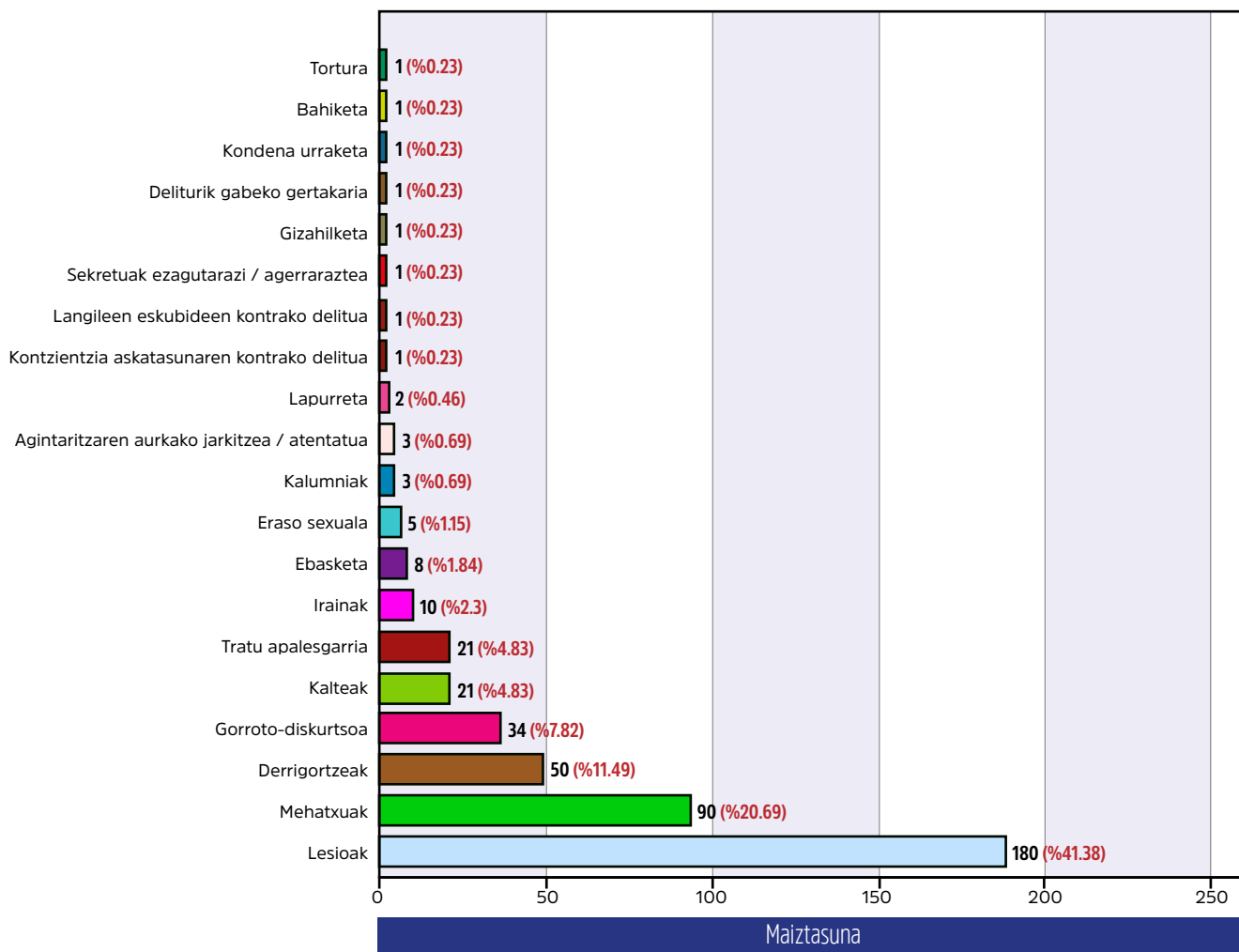
Delitu-tipologia nagusienei dagokionez, hurrengo grafikoak adierazten du lesioak ($n=180$, %41,38), direla nagusi, gainerako tipologiak baino askoz kopuru handiagoarekin; mehatxuak ($n=90$, %20,69), derrigortzeak ($n=50$, %11,49), gorrito-diskurtsoa ($n=34$, %7,82), kalteak ($n=21$, %4,83) eta tratu apalessgarria ($n=21$, %4,83) jarraitzen diotelarik. Hala ere, delitu larriagoen prebalentzia, lesioak bezala, zuzhurtiaz kontuan hartua izan behar da; izan ere, hainbat ikerketen arabera, hain larriak ez diren gorrito-delituen biktima askok uste dute poliziak "ezin izango dutela asko egin" horrelako delituetan, eta, ondorioz, ez dira salatzen⁹.

Bestalde, gorrito-diskurtsoari dagokionez, deigarria da aurreko urteetako prebalentzia pixka bat berreskuratu izana, 2021ean atzemandako joera sendotuz. Edonola ere, aurreko txostenetan adierazi den bezala, gorrito-diskurtso gisa kalifikatutako kasuak erreserbekin hartu behar dira kontuan, izaten duten ibilbide judizial eskasa dela eta.

Era berean, nabarmentzekoa da 5 sexu-abusu delitu eta hilketa kasu bat (burutu gabea) egon direla.

⁹MASON, G./MAHER, J./MCCULLOCH, J./PICKERING, S./WICKERS, R./MCKAY, C., *Policing hate crime*, ... op. cit., or. 89

DELITU TIPOLOGIAK (2022, N=435)

Hurrengo taulak erakusten du nola multzokatu diren delitu-tipologia desberdinak:

Sexu-erasoak: ZK-ko 181. eta 183. artikulua¹⁰.

Mehatxuak: ZK-ko 169., 170. y 171. artikulua.

Kalumniak: ZK-ko 206. artikulua.

Derrigortzeak: ZK-ko 172. artikulua.

Ebasketa: ZK-ko 234. artikulua.

Kalteak: ZK-ko 263 eta 266 artikulua.

Prestazioak ukatzea: ZK-ko 511. artikulua

Sekretuak ezagutarazi eta agerraraztea: ZK-ko 197. artikulua.

Maula: ZK-ko 248. artikulua.

Kontzientzia-askatasunaren aurkako delitua: ZK-ko 522. artikulua.

Langileen eskubideen aurkako delituak: ZK-ko 311. artikulua.

Gorroto-diskurtsoa: ZK-ko 510. artikulua.

Gizahilketa: ZK-ko 138. artikulua.

Ebasketa: ZK-ko 234. artikulua.

Irainak: ZK-ko 209. artikulua.

Lesioak: ZK-ko 147. eta 153. artikulua.

Agintaritzaren aurkako jarritzea edo atentatua: ZK-ko 550. eta 556. artikulua.

Lapurreta: ZK-ko 242. artikulua.

Bahiketa: ZK-ko 164. artikulua.

Tratu apalesgarria: ZK-ko 173. artikulua.

Arma edukitzea: ZK-ko 563. artikulua ZK.

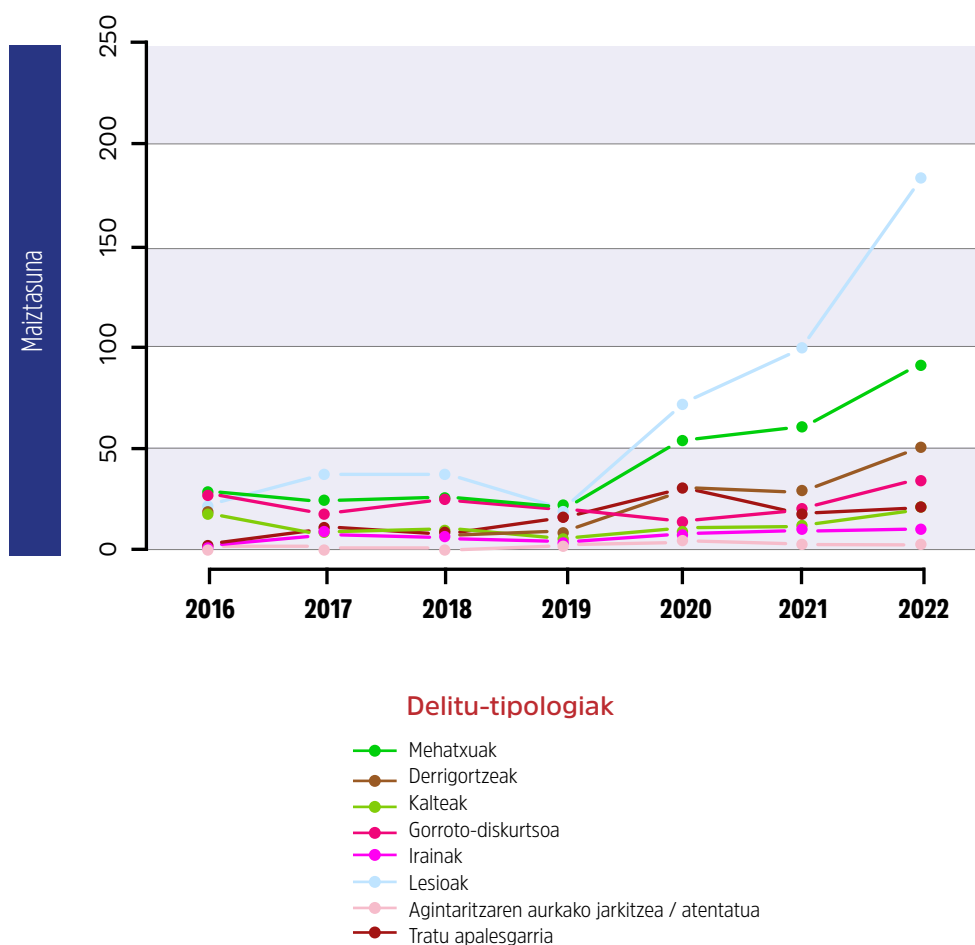
Tortura: ZK-ko 175. Artikulua.

ZOO: Delitu-esleipenik gabeko gertakaria.

¹⁰Jakina den bezala, Sexu Askatasunaren Berme Integralari buruzko irailaren 6ko 10/2022 Lege Organikoak ezabatu egin du sexu-erasoen eta -abusuen arteko bereizketa, eta sexu-erasotzat hartu ditu beste pertsonaren baimenik gabe sexu-askatasunaren aurka egiten duten jokabide guztiak. Horrela, Espainiak bete egin ditu 2014an Istanbulgo Hitzarmena berretsi zuenetik hartutako betebeharrak. Horregatik, txosten honetan izendapen horri eustea erabaki da, eta ez bereiztea antzinako sexu-abusuak eta sexu-erasoak, nahiz eta bateratze hori ez zegoen indarrean gertakari horietako batzuk gertatu zirenean.

Hurrengo grafikoan delitu-tipologien bilakaera 2016tik gaur egunera arte erakusten da¹¹. Bertan ikus daitekeenez, tipologia jakin batzuen burutzeak aldaketa handirik izan ez duen bitartean, kasuen erregistroa handitu arren (adibidez, agintaritzaren aurkako jarkitzea/atentatua), delitu-tipologia gehienek gorabehera handiak izan dituzte. Hori da lesioen kasua; 2017an nabarmen handitu eta 2018an mantendu ondoren, 2019an beherakada handia izan dute, eta 2020an, 2021ean eta 2022an, berriz, nabarmen handitu dira. Antzeko zerbait argudia daiteke mehatxuei dagokienez, zeinak 2017an behera egin zuten, 2018an apur bat handitu ziren, 2019an berriro jaitsi ziren, 2020an, 2021ean eta 2022an asko handitu ziren.

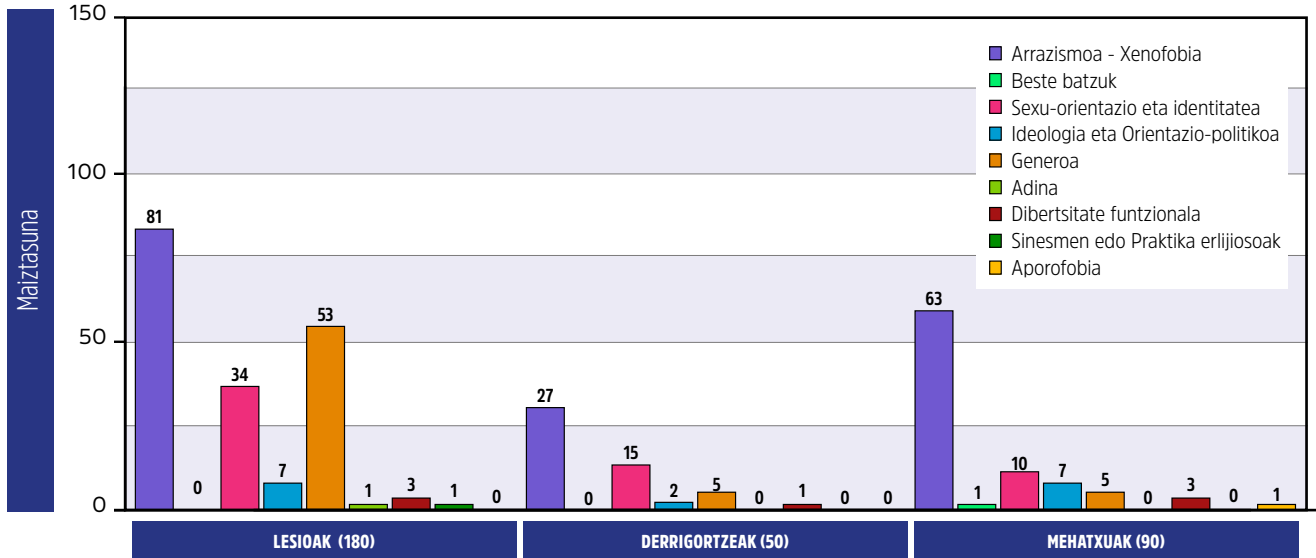
DELITU-TIPOLOGIAK (2016-2022)

Jarraian, delitu-tipologia nagusiak aztertzen dira, hau da, mehatxuak, derrigortzeak, gorroto-diskurtsoa, eta lesioak, kolektibo desberdinekiko, kolektibo batzuek beste batzuek baino delitu mota batzuk jasateko joera handiagoa duten jakiteko. Hala, datuek erakusten dute arraza-kolektiboa dela mota horretako delituak gehien jasaten dituen.

¹¹Grafikoan urteetan zehar jarraitutasuna izan duten delitu-tipologiak bakarrik islatu dira, hots, aztertutako urte guztietan agertu diren tipologiak, urte batean edo bitan bakarrik agertzen zirenak alde batera utzita.

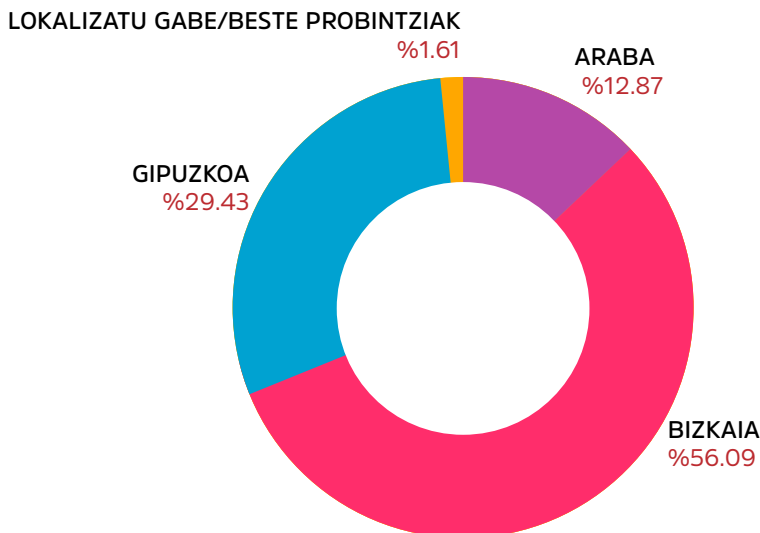
DELITU-TIPOLOGIAK BABESTUTAKO KOLEKTIBOAREN ARABERA (2022)

1.1.3. GORROTO DELITUEN BANAKETA ESPAZIALA

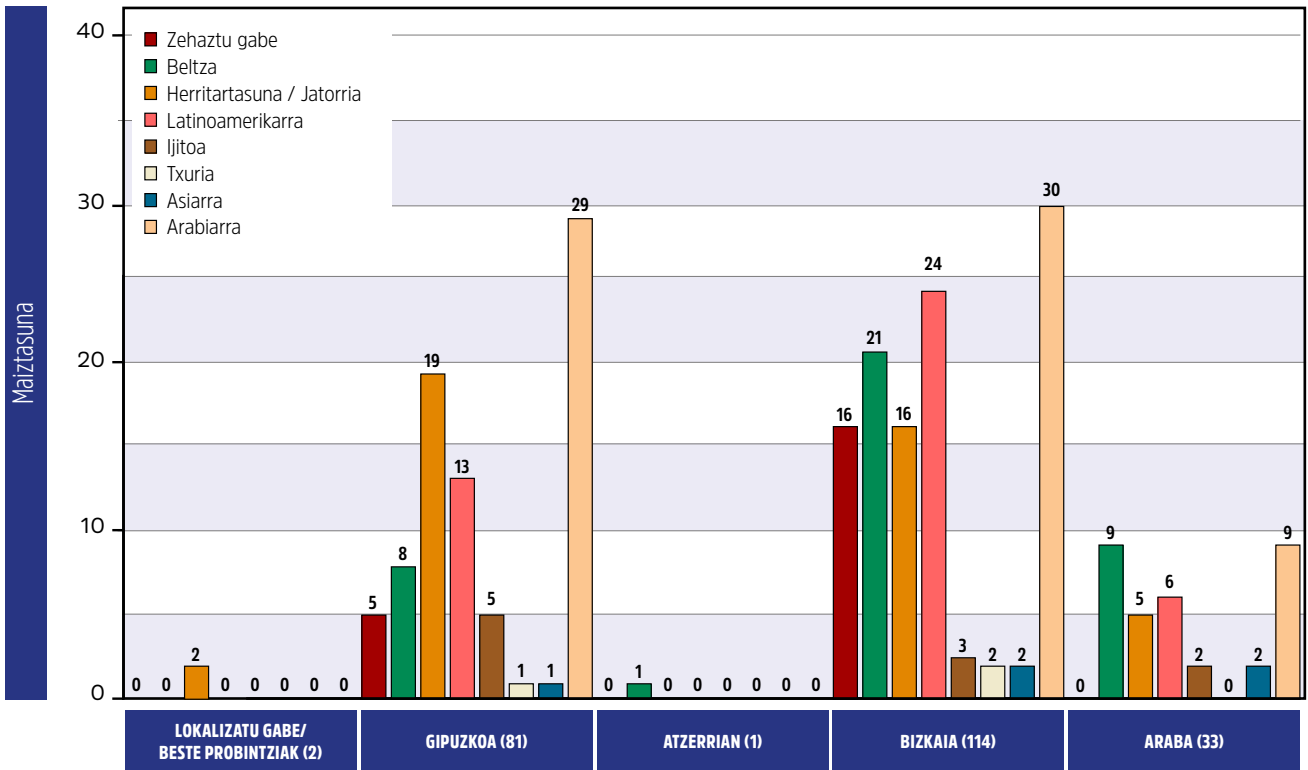
434 delituak lurralde historikoetan zehar banatzeko moduari dagokionez, ondorengo grafikoak erakusten du Bizkaia delitu-erdia baino gehiago kontzentratzen dituela ($n=243$); Gipuzkoan laurden bat ($n=128$), eta Araban zortziren bat baino pixka bat gutxiago ($n=56$) biltzen diren bitartean. Honetaz gain, kasu bat beste probintzia batean gertatu da (zehazki, Kantabrian), 4 egite-lekua ezezaguna da eta 2 atzerrian gertatu dira.

DELITUAK LURRALDE HISTORIKOAREN ARABERA (2022, N=435)

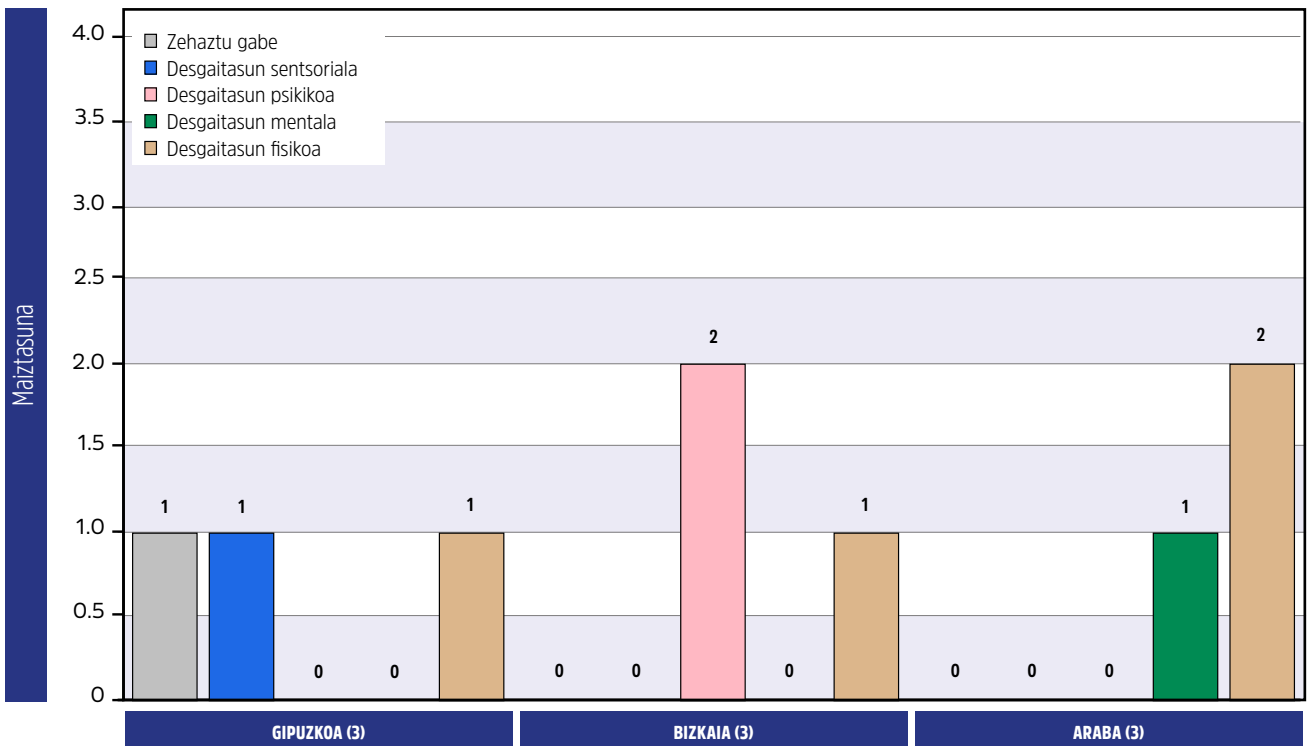

ARRAZISMO-XENOFOBIA LURRALDE HISTORIKO ETA ETNIAREN ARABERA (2022, N=231)

Biktimaren dibertsitate funtzionalean oinarrituta egindako kasuei dagokienez, modu homogeneoan banatzen dira, 3 kasu lurralde historiko bakoitzeko.

JATORRIZKO LURRALDE HISTORIKOAREN ETA KOLEKTIBOAREN ARABERA (2022, N=9)

Biktimaren sexu-orientazioan eta identitatean oinarritutako delituei dagokienez, gehienak (61) Bizkaian erregistratu ziren, 8 Araban eta 25 Gipuzkoan. Biktimaren sexuagatik/generoagatik egindako gorroto-delituetatik 47 Bizkaian gertatu ziren, 8 Araban, 12 Gipuzkoan eta 1 beste probintzia batzuetan (zehazki, Kantabrian, aipatu bezala).

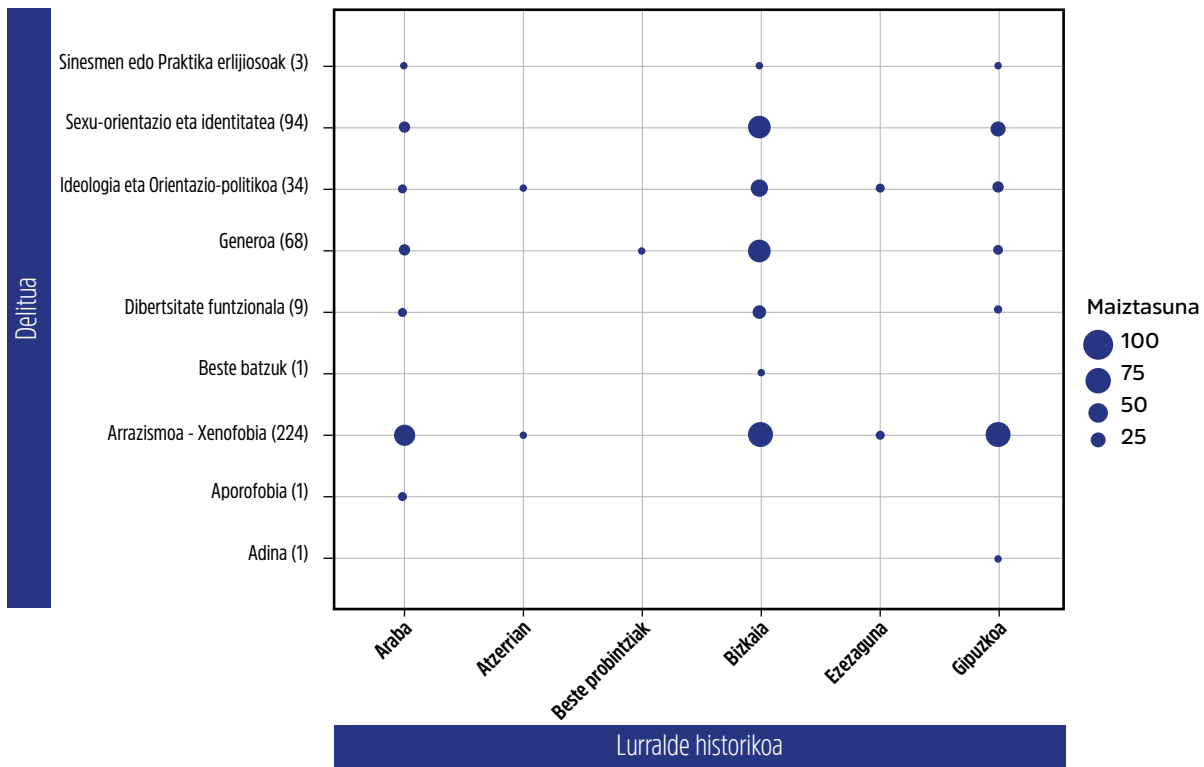
Ertzaintzak erregistratutako ideologia eta/edo orientazio politikoaren aurkako 34 delituei dagokienez, 23 Bizkaian gertatu ziren, 3 Araban, 5 Gipuzkoan, 1 atzerrian eta bi kasutan ez dakigu non gertatu zen.

Hurrengo laburpen-taulak eta grafikoak kolektibo desberdinen aurkako gorroto-delituak egin dituzten lurralde historikoak erakusten dituzte, baita, laburpen-taularen kasuan, aurreko urtearekin alderatuta izan duten aldakuntza ere.

	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA	BESTE PROBINTZIAK ¹⁶	ATZERRIA	EZEZAGUNA	GUZTIRA	+ (2021)	%
ANTISEMITISMOA	-	-	-	-	-	-	0	0	0
ADINA	-	-	1	-	-	-	1	1	%100
SINISMEN / PRAKTIKA ERLOJIOSOAK	1	1	1	-	-	-	3	0	0
APOROFOBIA	1	-	-	-	-	-	1	-1	%-50
GENEROA	8	47	12	1	-	-	68	51	%300
IDEOLOGIA/ ORIENTAZIO POLITIKOA	3	23	5	-	1	2	34	24	%240
DIBERTSITATE FUNTZIONALA	3	3	3	-	-	-	9	-1	%-10
SEXU-ORIENTAZIO/ IDENTITATEA	8	61	25	-	-	-	96 ¹⁸	23	%31,5
ARRAZISMOA/ XENOFOBIA	32	113	77	-	1	2	231	69	%42,6
BESTEAK	-	1	-	-	-	-	1	1	%100
GUZTIRA	56	244	128	1	2	4	435	158	%57,04

¹⁶Beste probintzia batzuk izenak Ertzaintzak identifikatu ezin izan dituen delituei egiten die erreferentzia (adibidez, Internet bidez egin direlako), bai eta delitua beste probintzia batean egin zen kasuei ere, salaketa Euskadin jarri bazen ere. Kasu zehatz honetan, gorago adierazi den bezala, kategoria honetan sailkatutako kasu bakarrik Kantabrian erregistratutako gertakari bati egiten dio erreferentzia.

DELITUAK LURREALDE HISTORIKO ETA KOLEKTIBOAREN ARABERA (2022, N=435)

Hurrengo grafikoan, gorroto-delituen banaketa ere aztertzen da, ikuspegi espazialek, baina, kasu honetan, delitu horien lekuan jartzen da arreta. Ikus daitekeenez, bide publikoek komisio-lekuen herena baino gehiago biltzen dute, zehazki, kasuen %43,45an.

Nolanahi ere, bide publiko gisa sailkatutako agertokiak kokapen zehatza galde genezake. Izan ere, nahiz eta, stricto sensu, egite-leku batzuk espazio publiko gisa etiketatu daitezkeen (kaleak, bidezidorrak, parkeak, etab.), hainbat ikerketak erakutsi dute polizia-estatistikek horrela deitzen dutena askotan biktimaren etxetik oso hurbil dauden agertokiak direla¹⁷.

Gertaera hori, hau da, gorroto-delituen ehuneko handi bat biktimaren etxebizitzan edo inguruetan gertatzea, erabakigarria da, gainera, kasu horietan erasoaren ondoriozko inpaktu psikologikoa handiagoa izan baitaiteke¹⁸, eta biktimaren familiari ere eragin diezaioke¹⁹.

¹⁷Ikus, zentzu honetan, datozen ikerketak MASON, G., "Being hated: Stranger or familiar?", *Social & Legal Studies*, 14. bol., 4. zk., 2005, 593-594 or.; MCDEVITT, J./BALBONI, J./GARCIA, L./GU, J., "Consequences for victims: A comparison of bias- and non-bias-motivated assaults", *American Behavioral Scientist*, 4. bol., 4. zk., 2001, *passim*.

¹⁸SCHEPPELE, K. L./BART, P. B., "Through women's eyes: Defining danger in the wake of sexual assault", *Journal of Social Issues*, 39. bol., 2. zk., 1983, *passim*.

¹⁹CHAKRABORTI, N./GARLAND, J./HARDY, S. J., *The Leicester hate crime project: Findings and conclusions*. University of Leicester, Leicester, 2014, *passim*.

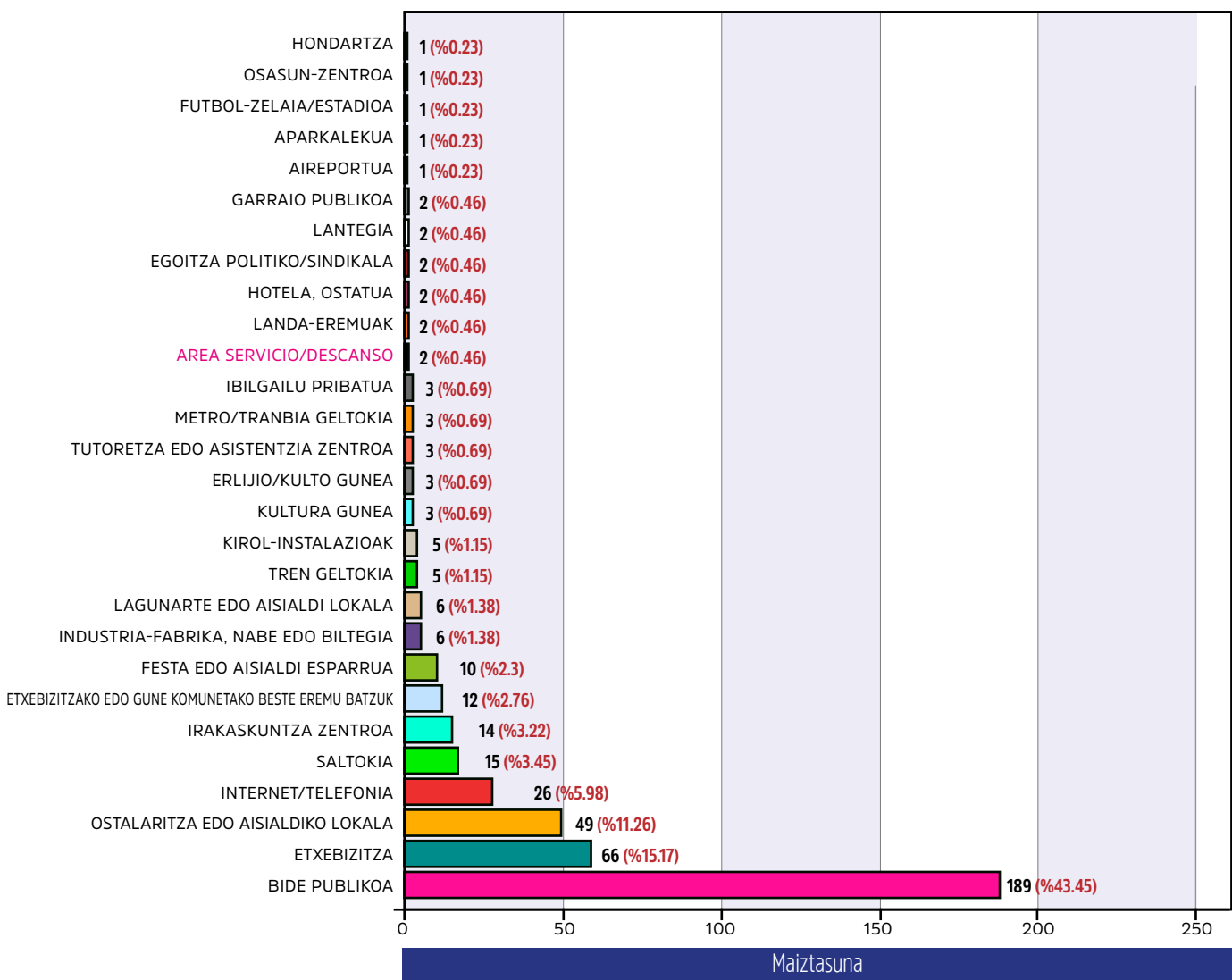

Etxebizitzak, ordea, komisio-lekuen %15,17 dira. Aurrekoari beste etxebizitza edo eremu komun gisa izendatzen diren espazioak gehitzen bazaizkio²⁰, eremu horietan gertatutako gorroto-delituaren guztizkoa %17,93 da. Hirugarrenik, ostalaritzako, aisialdiko eta antzeko lokalak daude, portzentaian aurreko urtean baino zertxobait gehiago.

Aurrekoaren azalpen posible bat biktimen ohiko jardueretan aurki daiteke; izan ere, biktimek beren eguneroko bizitzan gehien erabiltzen dituzten lekuek, hala nola beren etxearen ingurukoek edo normalean erabiltzen dituzten merkataritza- edo elikadura-establezimenduetakoek, gorroto- delituaren agertoki izateko probabilitate handiagoa dute²¹.

Nabarmentzekoa da 26 delitu soilik erregistratu direla Interneten eta telefonoz, delituen %5,98 bildu baitira, 2021ekoaren antzeko ehunekoarekin.

DELITUAK LEKUAREN ARABERA (2022, N=435)

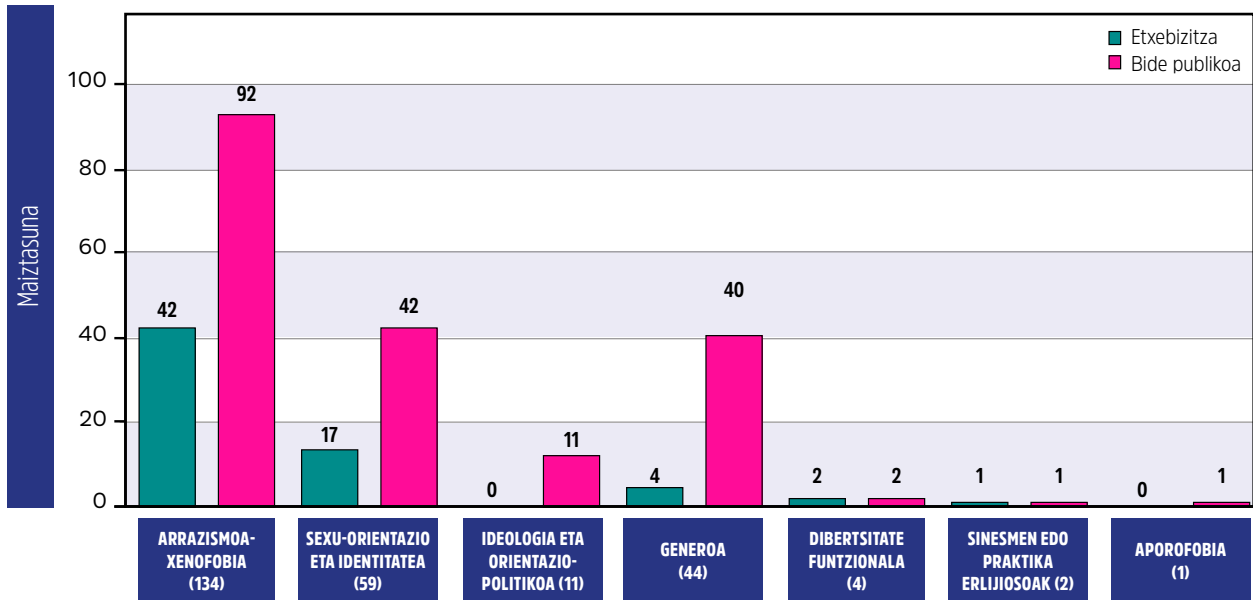

²⁰Atal hau zentzu zabalean ulertu behar da, etxebizitzatik hurbil dauden espazioak hartzen baititu, hala nola eraikinaren ataria, eskailerak eta eskailera-buruak, postontzia, etab.

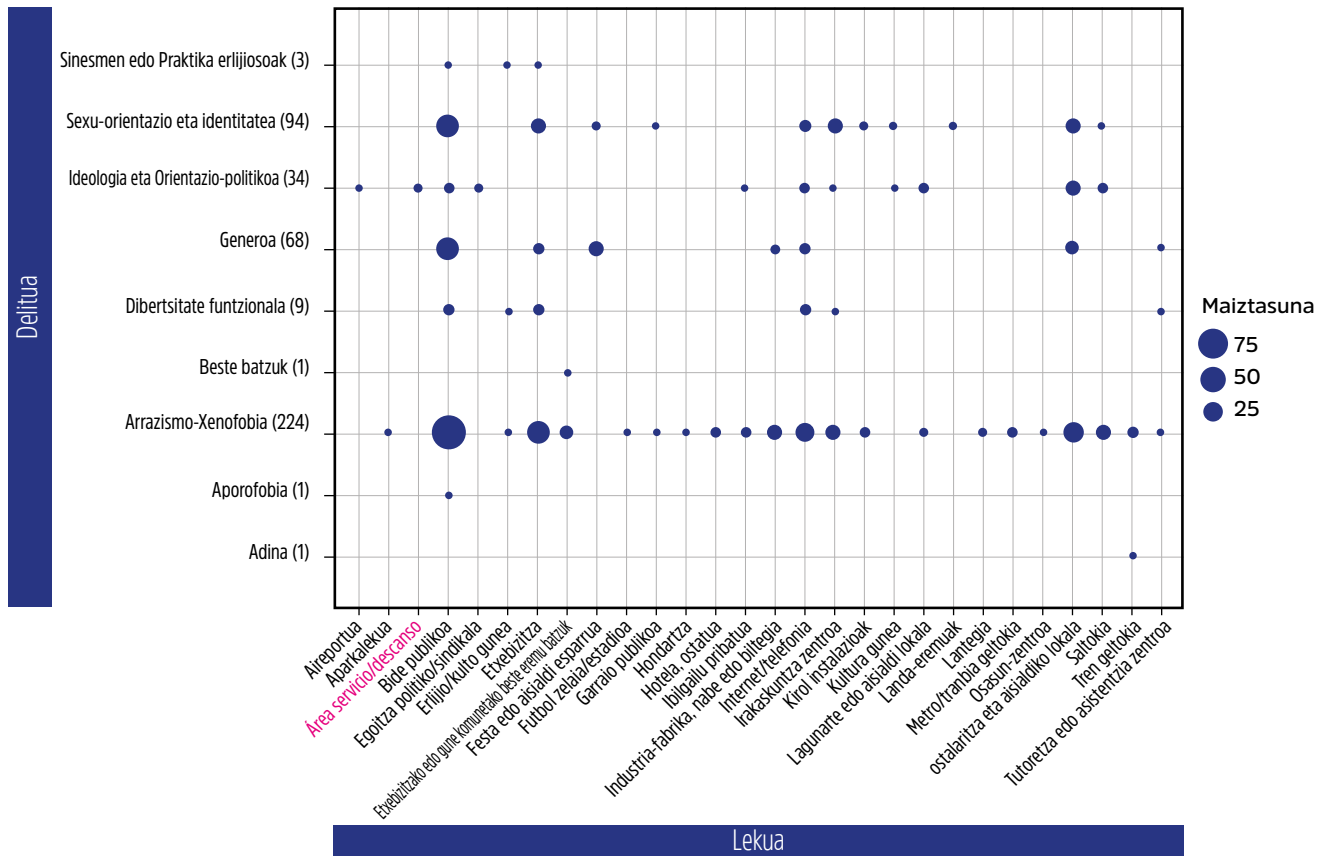
²¹MCNEELEY, S./OVERSTREET, S. M., "Lifestyle-routine activities, neighborhood context, and ethnic hate crime victimization", *Violence and Victims*, 33. bol., 2018, 16. or. eta hurrengoak.

Jarraian, gertakaria burutu den lekuei buruzko datuak aurkezten dira, biktimizatutako kolektiboaren arabera. Horretarako, lehentasuna eman zaie egite-leku ohikoenei, hau da, bide publikoari eta etxebizitzari. Bide publikoari eta etxebizitzari dagokienez, ondorioztatzen da bi lekuetan gorroto-delitu ohikoena arrazistak eta xenofoboak direla (%48,68 bide publikoaren kasuan eta % 63,64 etxebizitzaren kasuan).

ETXEBIZITZAN ETA HIRI BIDE PUBLIKOAN GERTATURIKO DELITUAK BABESTUTAKO KOLEKTIBOAREN ARABERA (2022, N=255)

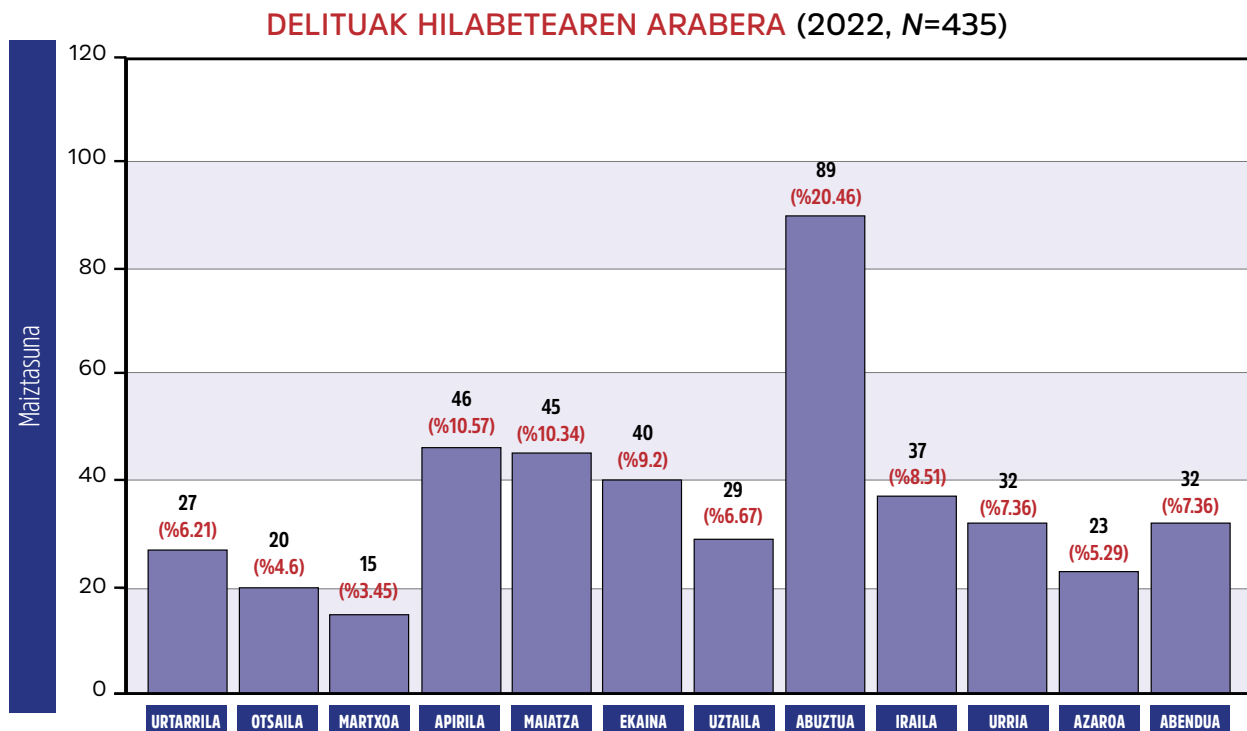

DELITUAK LEKUA ETA KOLEKTIBOAREN ARABERA (2022, N=435)

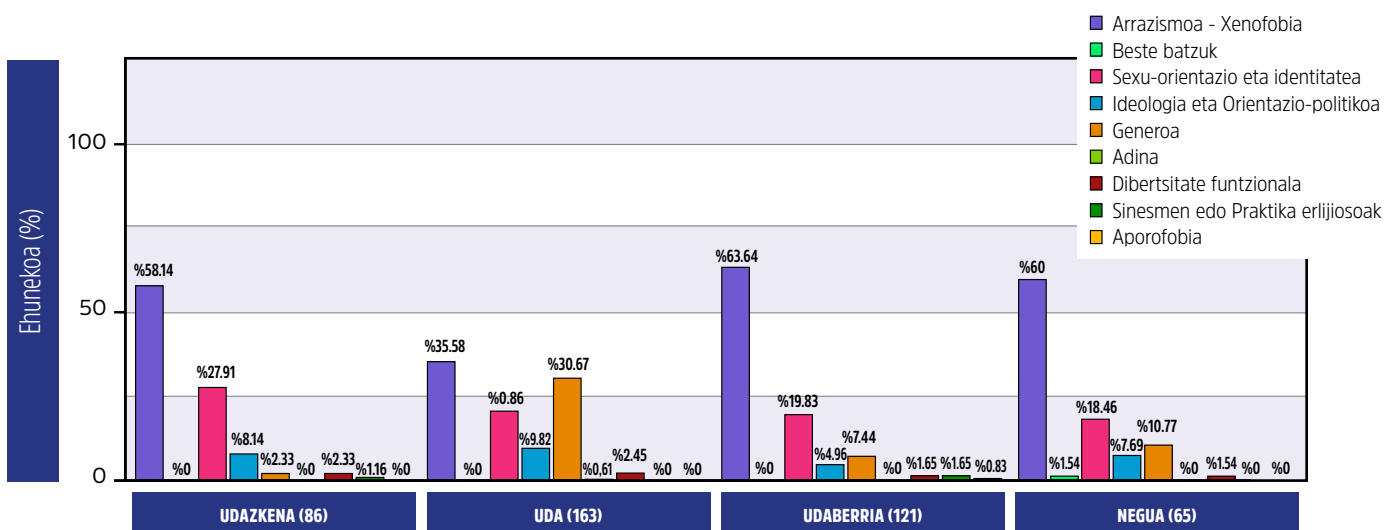
1.1.4. GORRITO DELITUEN DENBORA-BANAKETA

Jarraian, delituen hileko banaketa aurkezten da, urtaroen, astearen eta ordutegiaren arabera. Abuztuan gertatu dira gorrito-delito gehien (%20,46), eta jarraian apirila (%10,57) eta maiatza (%10,34) datoz.

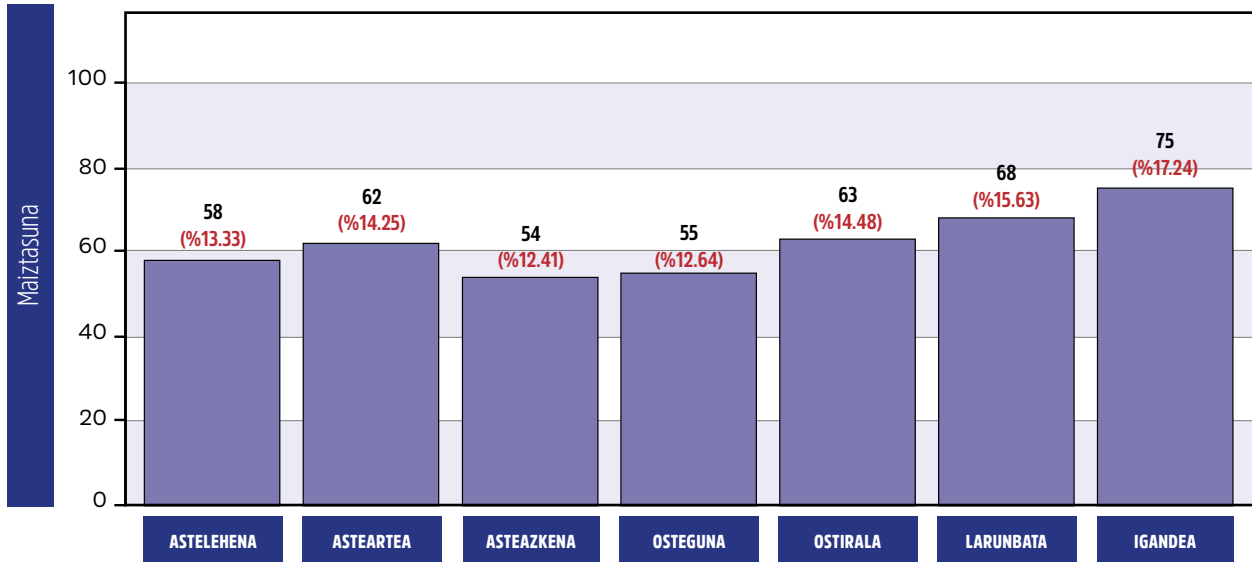
Bigarrenik, delituen banaketa aztertzen da, delituak egin ziren urtaroaren eta erreferentziako kolektiboaren arabera. Ikus daitekeenez, gorrito-delitu arrazistak edo xenofoboak nagusi dira urtaro guztietan, udan izan ezik, nahiz eta urtaro horretan erregistratu diren gorrito-delitu gehien. Estazio horretan, gainera, nabarmen handitu zen generoa dela-eta egindako delituen ehunekoa. Nolanahi ere, badirudi estazioa erreferentzia-unitate gisa aztertzeak ez duela eragin handiegirik, salatutako gertakariei dagokienez behintzat.

DELITU-TIPOLOGIAK URTAROAREN ARABERA (2022, N=435)

Hirugarrenik, asteko banaketari buruzko datuek adierazten dute gorrito-delitu gehienak asteartean (%14,25), ostira-lean (%14,48), larunbatean (%15,63) eta igandean (%17,24) izaten direla.

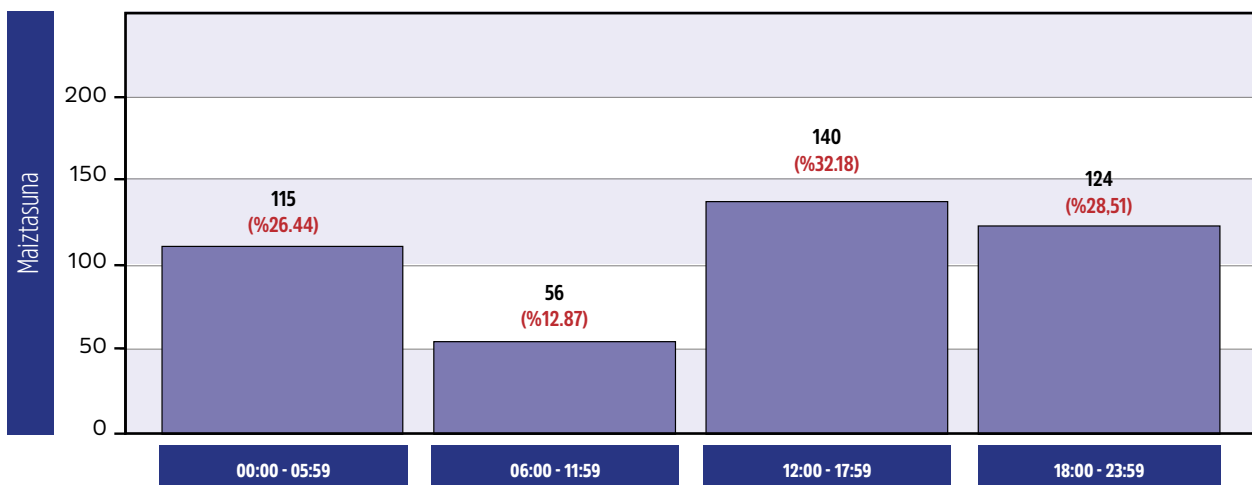
DELITUAK ASTEKO EGUNAREN ARABERA (2022, N=435)

Aurreko horretatik ondorioztatzen da gorrito-delituen ia erdia asteburuan gertatzen direla. Horren arrazoia izan daiteke egun horietan jendeak denbora askoz gehiago igarotzen duela etxetik kanpo eta merkataritza- eta aisialdi-guneak maiz bisitatu dituela, eta horrek areagotu egiten ditu biktimak eta erasotzaile potentzialekin topo egiteko aukerak.

Azkenik, ordu-banaketari dagokionez, gorrito-delitu gehienak arratsalde-gauean pilatzen dira berriro (%60,69 12:00etatik 12:00etara), aurreko urtean baino ehuneko handixeagoarekin. Horren arrazoia izan liteke, hain zuzen ere, ordu-tarte horretan dagoela jende gehien katean, dela lanetik itzultzen, dela aisialdiko hainbat jardueraren (tabernetara eta merkataritza-guneetara joatea, kirol-jarduerak egitea, etab.), eta horrek erraztu egin dezake biktimen eta erasotzaile potentzialen arteko topaketa eta gatazka.

DELITUAK ORDUAREN ARABERA (2022, N=435)

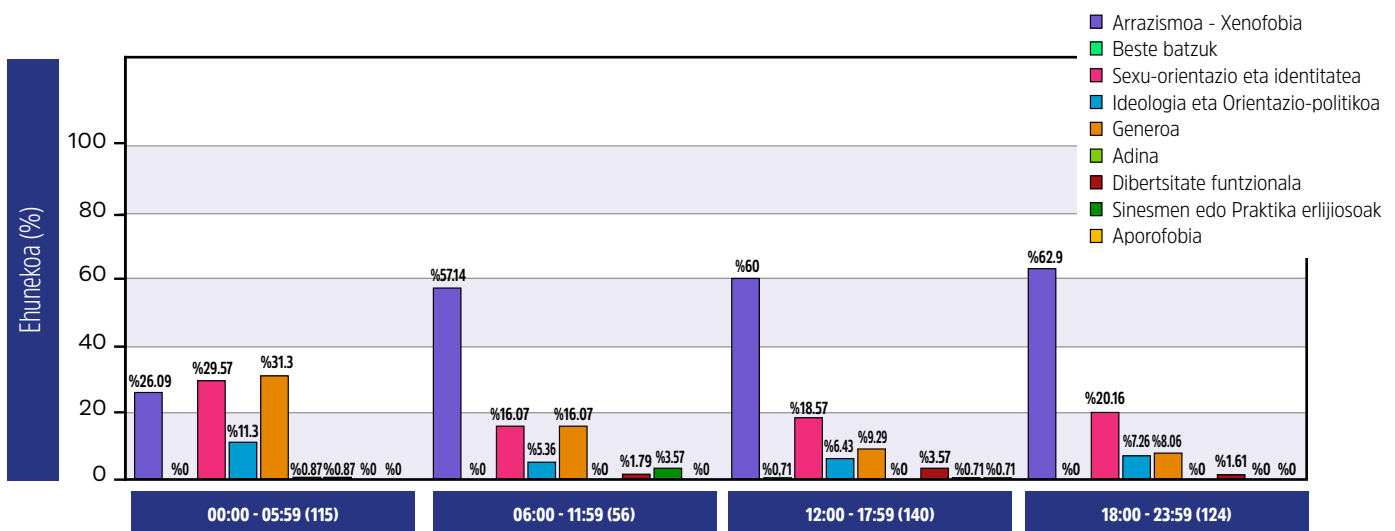

Nabarmentzekoa da, halaber, 12:00etatik 6:00etara egindako delituen ehunekoa hirukoiztu egin dela urte horretan, 2021eko % 8,3 izatetik 2022ko %26,44 izatera igaro baita.

Ordu-tarteak erreferentziatzko kolektiboaren arabera banakatzen badira, ikusten da tarte gehienetan arrazoi arrazista/xenofoboengatik egindako delituak direla nagusi, antzeko ehunekoarekin. Salbuespena 00:00-05:59 tarte da. Tarte horretan, generoagatik egindako delituak dira nagusi, eta, ondoren, orientazio eta identitate sexualagatik eta arrazismo-xenofobiagatik egindako delituak, hirurak antzeko ehunekoarekin.

Azken batean, apartadu honetan esandakoa gorabehera, egun, aste edota hilabeteen gertakari-banaketa ez dago momentuz, oro har, molde argigarrien arabera azaltzerik datu estatistiko esanguratsuen faltan.

DELITU-TIPOLOGIAK ORDUAREN ARABERA (2022, N=435)

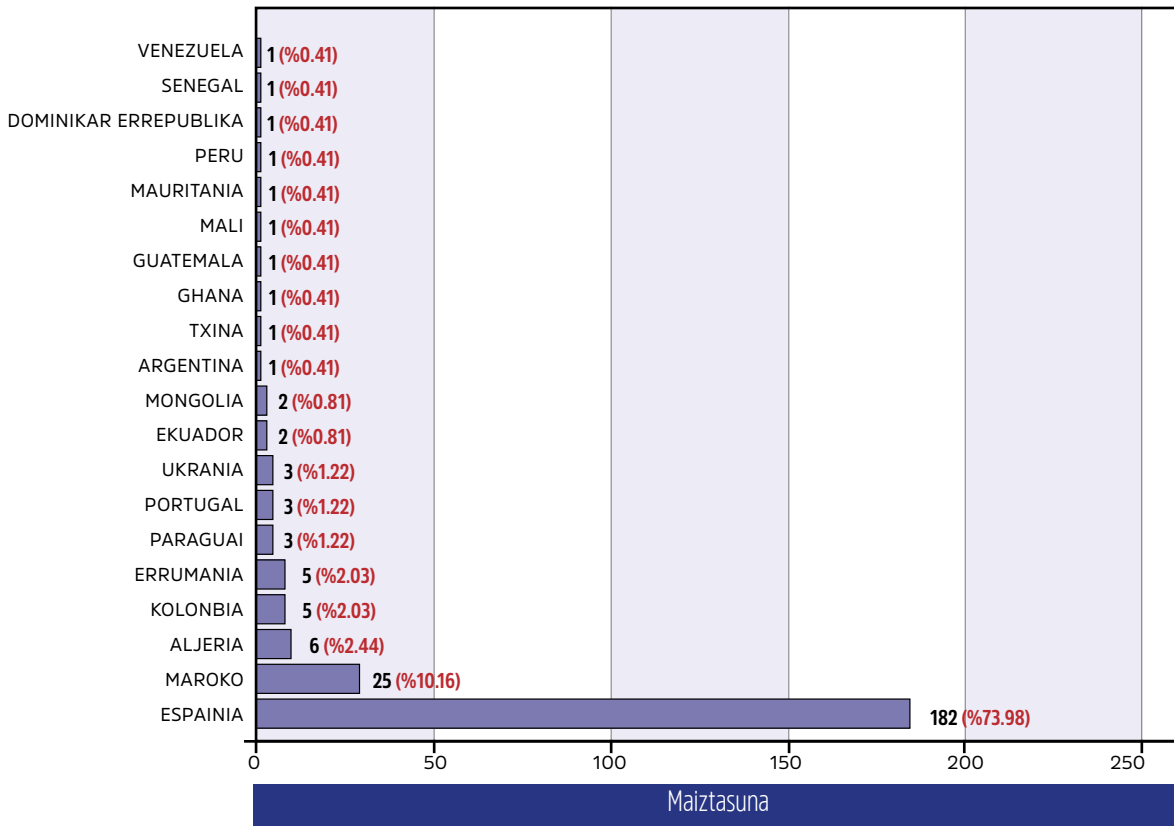
1.2. EGOZPENEN BANAKETA²²

Egotzitako pertsonen dagokienez²³, hurrengo grafikoak erakusten du erdia baino gehiago espainiarrak direla (%73,98): 246 pertsonatik 182, horietatik 148 Euskadikoak (%81,32). Gainerako egozpenak, 64, atzerritar jatorrikoak dira (%26,01); horietatik gehienak Afrikakoak dira (%54,69) eta, neurri txikiagoan, Erdialdeko eta Hego Amerikakoak (%23,44).

²²Egotziak -edo ikertuak, 13/2015 Lege Organikoaren bidezko Prozedura Kriminaleko Legearen erreformaren ondoren- delitu bat burutzea egotzi zaien pertsonak dira, zeinekiko Ertzaintzak polizia-eginbideak ireki dituen.

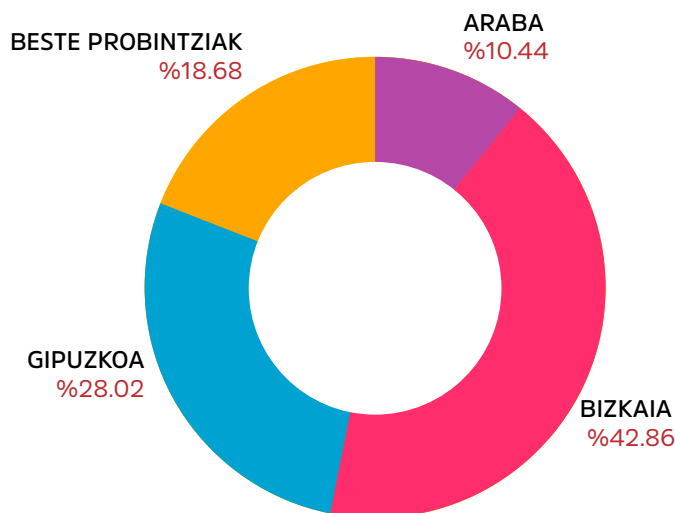
²³Aurkeztutako zifrak Ertzaintzak identifikatu zituen egotzitako pertsonen dagozkie, jatorria edozein dela ere. Kontuan hartu behar da 435 delituetatik 212tan erasotzailea ezin izan zela identifikatu (%48,74), eta, beraz, ez zela egotzitako edo atxilotu gisa sailkatu. Era berean, hainbat kasutan delitu bakoitzeko pertsona bat baino gehiago egotzi/atxilotu da. Bestalde, ikerketa honen ondorioetarako, ez dira kontuan hartuko Euskadin gorrito-deliturik burutu ez duten pertsonak, nahiz eta gorrito-delitu bat burutu eta jatorri-lekua Euskadin izan.

EGOTZIAK JATORRIKO HERRIALDEAREN ARABERA (2022, N=246)

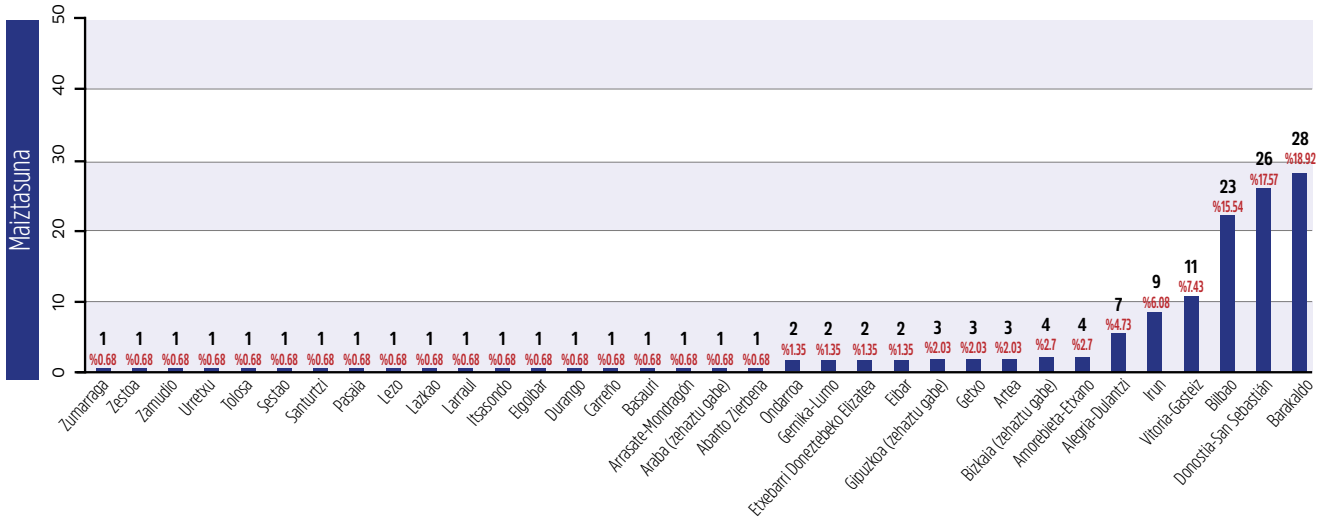
Jatorrizko lurralde historikoari dagokionez, Bizkaitik etorritako egotzien kopuruak biltzen ditu kasu gehienak (%42,86). Arabari dagokionez, 2022an erregistratutako kasuen hamarren bat biltzen du (%10,43). Gipuzkoatik datozenek, aldiz, Euskadin jasotako egozpenen ia herena osatzen dute (%28,02).

EGOTZIAK JATORRIKO LURRALDE HISTORIKOAREN ARABERA (2022, N=182)

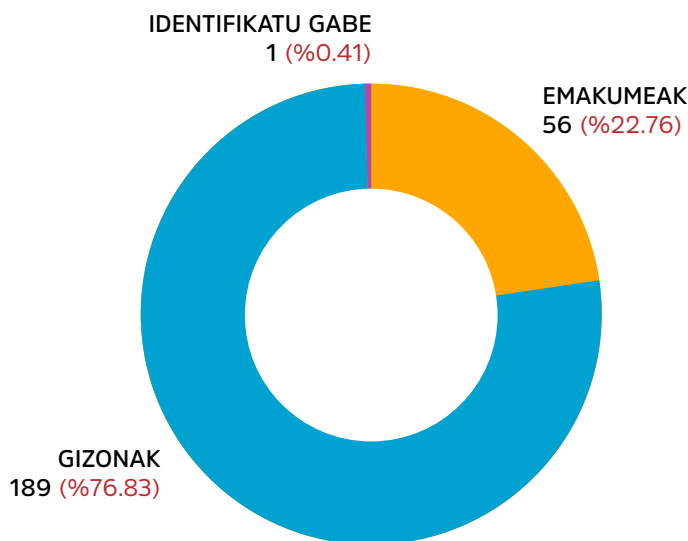
Jarraian, udalerrri mailako ikerketen banaketa erakusten da. Seigarren urtez jarraian, lurralde historikoetako hiriburuak nabarmentzen dira: Gasteiz (n=11), Bilbo (n=23) eta Donostia (n=26). Bestalde, nabarmentzekoa da Barakaldon (n=28) probintzia-hiriburu guztietan baino egotzitako gehiago daudela.

EGOTZIAK JATORRIKO UDALERRIAREN ARABERA EUSKADIN (2022, N=148)

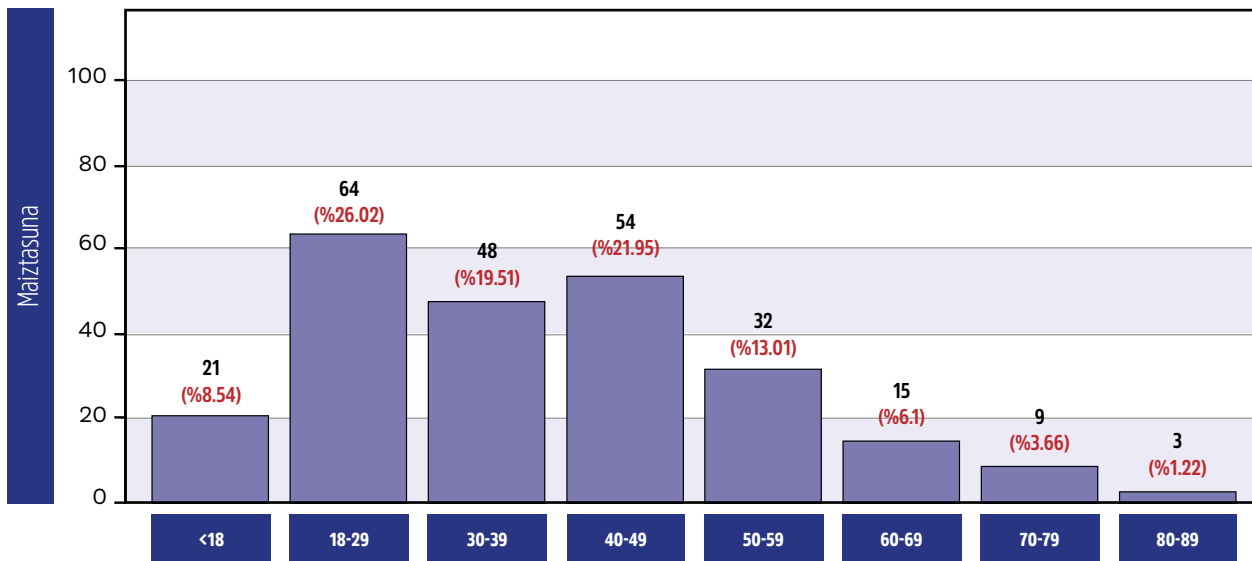
Sexuaren araberako banaketari dagokionez, hurrengo grafikoak adierazten du 2022an 56 emakume (%22,76) eta 189 gizon (%76,82) egotzitako zirela. Ezin izan da ikertutako pertsona baten sexua identifikatu (%0,41). Nabarmentzekoa da egotzitako emakumeen ehunekoak 2020an hasitako beheranzko joerari jarraitzen diola.

EGOTZIAK SEXUAREN ARABERA (2022, N=246)

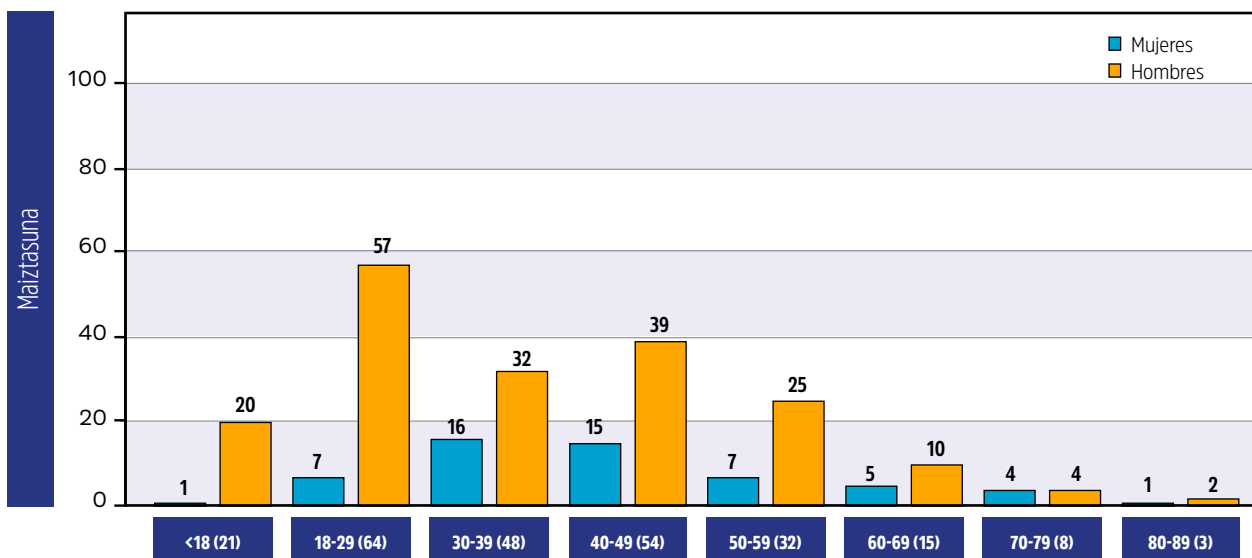
Egotzitako pertsonen batez besteko adina 38,41 urtekoa da, eta adin-tartea 13 eta 84 urte artekoa, 2021ean bezala. Egozpenak nahiko modu homogeneoan banatzen dira tarte hauetan: 18-29 urte (%26,02), 30-39 urte (%19,51), 40-49 urte (%21,95) eta 50-59 urte (%13,01), hau da, kasuen %80,49. Gainerako adin-tarteei dagokienez, 60 urtetik gorako pertsonak gainerako %10,98 osatzen dute, aurreko urteetan baino zertxobait gehiago. Era berean, azpimarratu behar da 18 urtetik beherakoen taldean, 2020tik 2021era bitartean bikoiztu egin ondoren, egotzitako adingabeen kopurua heren bat jaitsi dela 2022an, 21 adingabe (%8,54) egotzi direlarik urte horretan.

EGOTZIAK ADIN-TARTEAREN ARABERA (2022, N=246)

Hala ere, datu horiek sexuaren arabera banakatzen badira, ikus dezakegu gizonetakoak direla nagusi, alde handiz, adin-tarte guztietan, 70 eta 79 urte bitarteko egotzitakoek kasuan izan ezik. Gizonen nagusitasun hori bereziki nabarmena da 18-29 urteko adin-tartean, 2021ean gertatzen zen moduan, gizonen kopurua emakumeena baino zortzi aldiz handiagoa izanik.

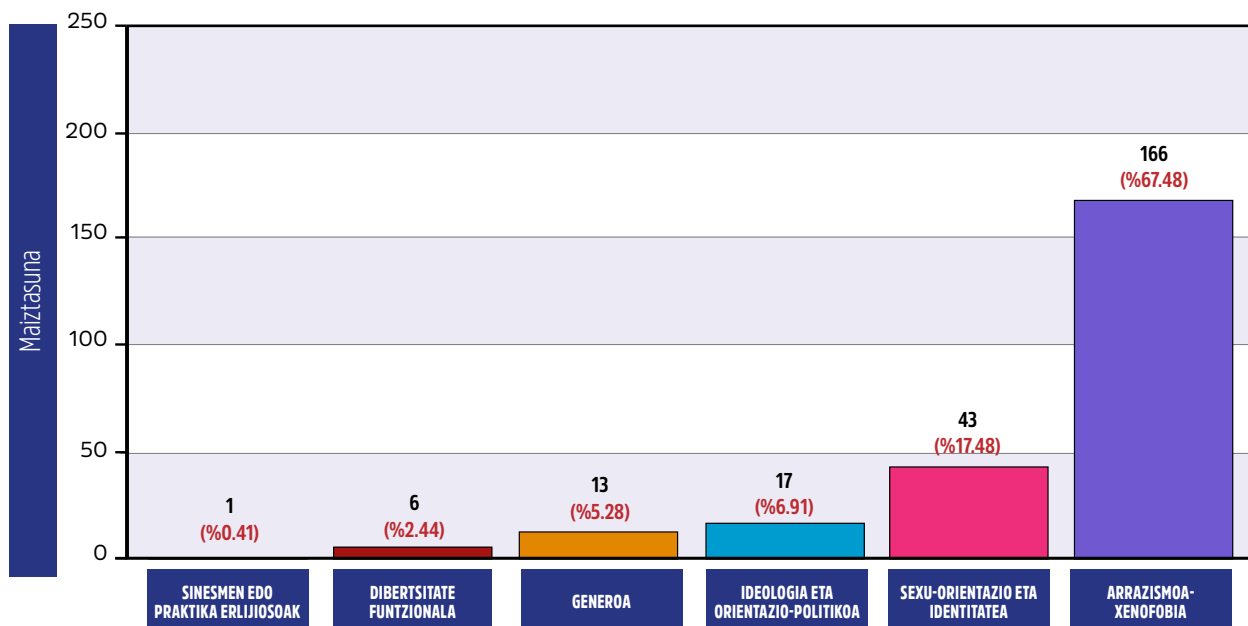
EGOTZIAK ADIN-TARTEAREN ETA SEXUAREN ARABERA (2022, N=245)

Era berean, hurrengo grafikoan ikus dezakegu egozpen gehienak arrazakeriaren eremuan gertatu direla ($n=166$, %67,68); baina hori ez da harritzekoa, kontuan hartzen badugu gorroto-delitu gehienek motibazio hori dutela (%52,14). Jarraian, zifra lau aldiz txikiagoa bada ere, biktimaren sexu-orientazioagatik eta sexu-identitateagatik buru-turiko gorroto-delituetan oinarritutako ikerketak daude ($n=43$, %17,48), eta horiek ere biktimizatuen dagoen bigarren kolektiboa osatzen dute (% 21,67).

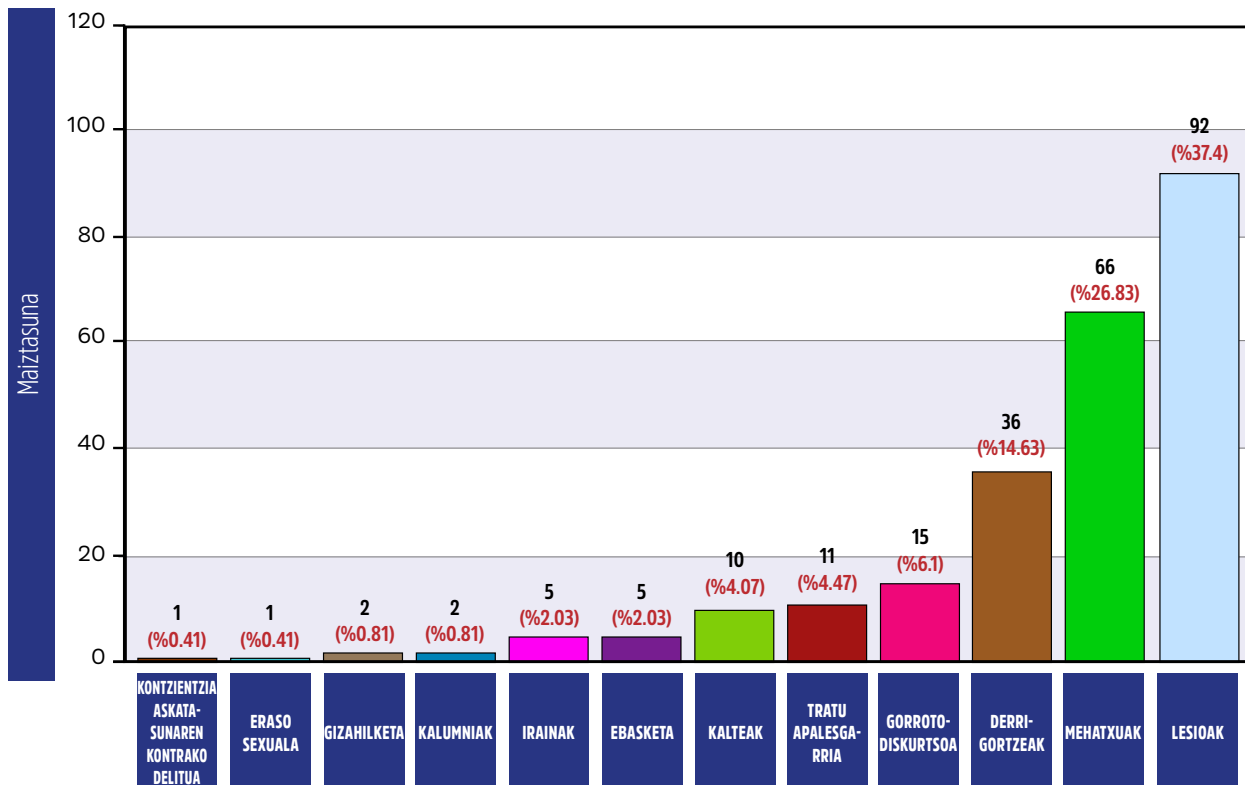
EGOTZIAK BABESTUTAKO KOLEKTIBOAREN ARABERA (2022, N=246)

Azkenik, egotzien delitu-tipologiaren arabera banaketari dagokionez²⁴, aurreko urtean ez bezala, egozpen gehienak lesioekin lotuta gertatu dira (%37,4), eta, gorago adierazi dugunez, delitu-kategoria hori da nagusi. Bigarren eta hirugarren lekuan daude mehatxuak (% 26,83) eta derrigortzeak (% 14,63) egotzita dauden pertsonak.

²⁴Delitu motaren arabera erasotzaile kopuruari buruzko ikuspegi orokorra izateko, atxilotutako pertsonen buruzko grafikoak ere kontuan hartu behar da.

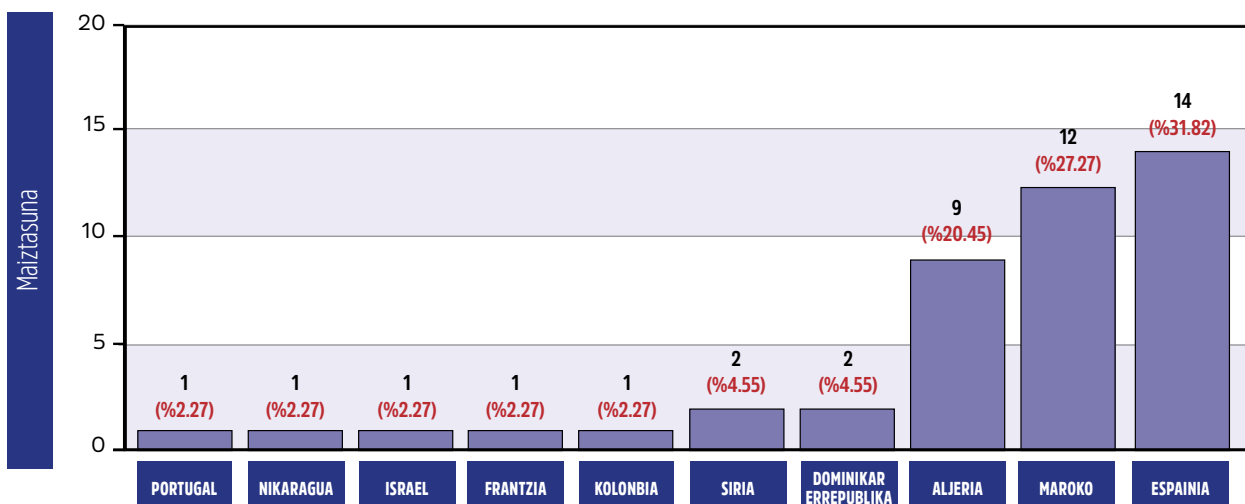
EGOTZIAK DELITU-TIPOLOGIAREN ARABERA (2022, N=246)

1.3. ATXILOKETEN BANAKETA

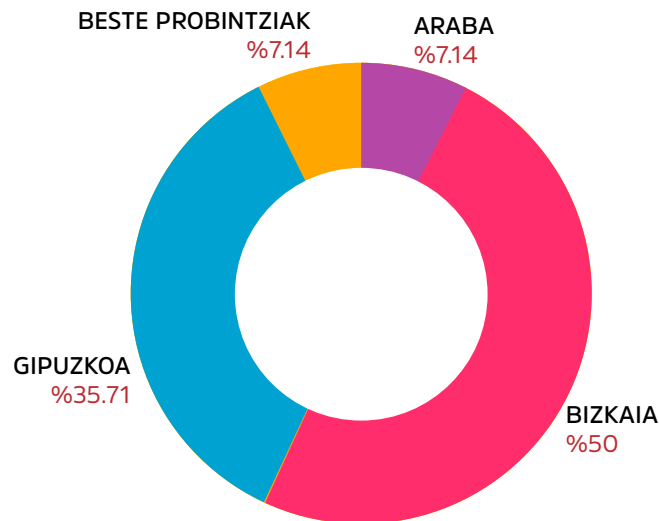
2022an, Ertzaintzak 44 pertsona atxilotu zituen, aurreko urtearen bikoitza baino gehiago. Jatorriari dagokionez, datuek heterogeneotasun handiagoa erakusten dute 2021eko datuekin alderatuta; izan ere, atxilotutako pertsonen bi heren baino gehiago atzerritarrak dira ($n=30$, %68,18), gehienak Aljeriatik eta Marokotik etorritakoak (%20,45 eta guztizkoaren %27,27).

ATXILOTUAK JATORRIKO HERRIALDEAREN ARABERA (2022, N=44)

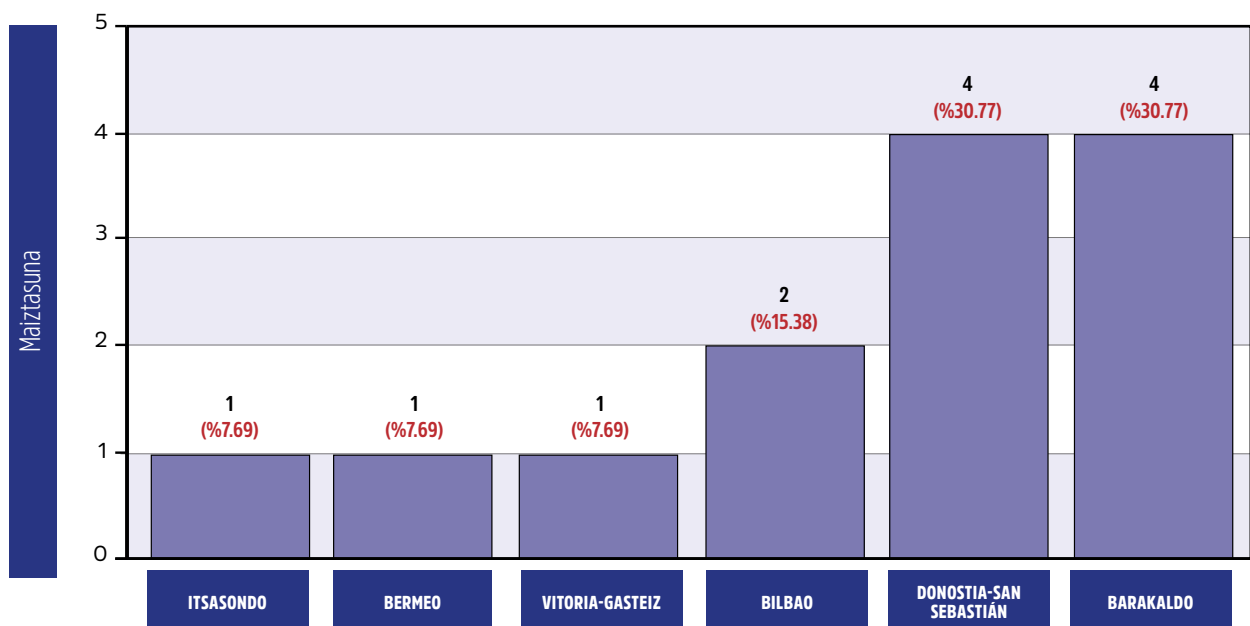

Espainiako nazionalitatea duten 14 atxilotuetatik, %92,85 ($n=13$) Euskaditik datoz. Euskal jatorriko atxilotu gehienak Bizkaikoak ($n=7$, %50) eta Gipuzkoakoak ($n=5$, %35,71) dira. Jatorrizko udalerrinari dagokionez, gehienak Donostiakoak ($n=4$) eta Barakaldokoak ($n=4$) dira.

ATXILOTUAK JATORRIKO LURRALDE HISTORIKOAREN ARABERA (2022, N=14)

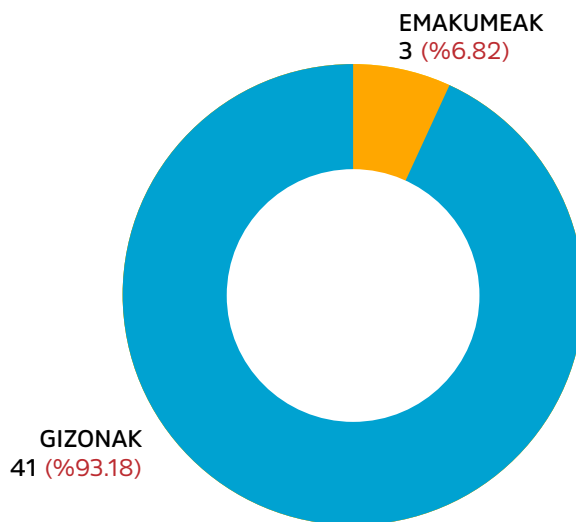

ATXILOTUAK JATORRIKO UDALERRIAREN ARABERA EUSKADIN (2022, N=13)

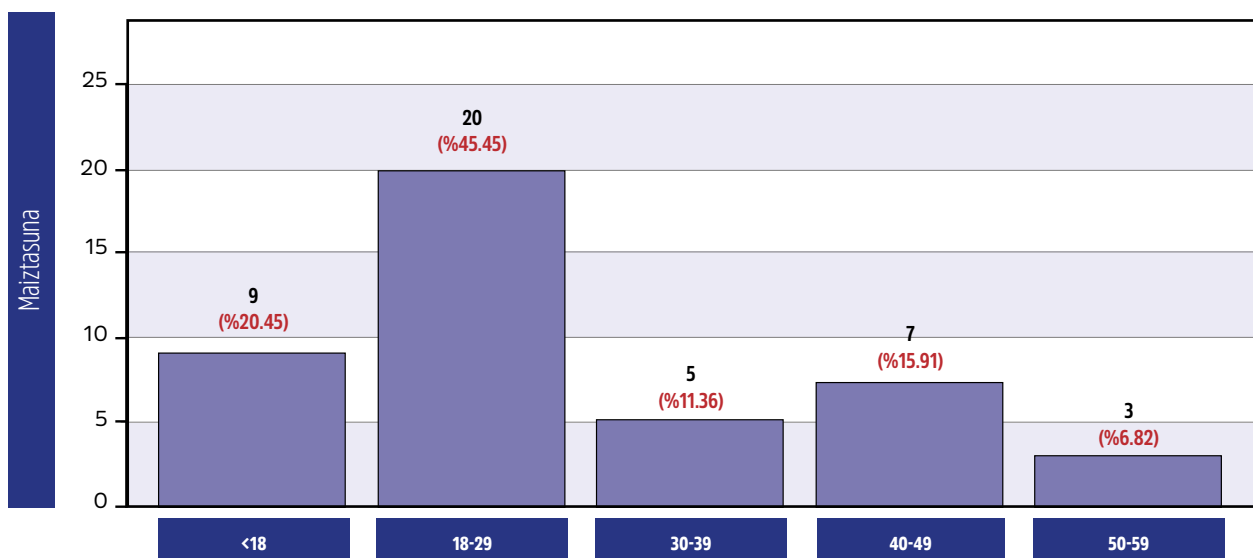
Demografiari dagokionez, nabarmentzekoa da atxilotutako pertsona gehienak gizonak izan zirela (%93,18), aurreko urtearen antzeko ehunekoarekin.

ATXILOTUAK SEXUAREN ARABERA (2022, N=44)

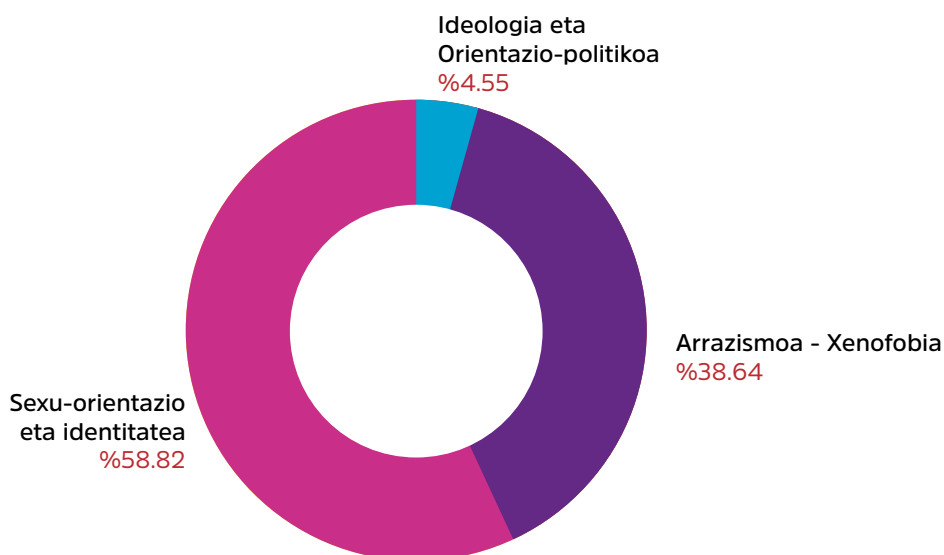
Batez besteko adina 27,78 urte da, aurreko urtekoa baino askoz txikiagoa; eta adin-tartea 17 eta 56 urte artekoa da. Adin-tarteen banaketari dagokionez, hurrengo grafikoan ikus daiteke 18 eta 29 urte bitarteko pertsonak (%45,45) direla nagusi bereziki. Gainerako atxilotuei dagokienez, honako adin-tarte hauetan banatzen dira: adingabeak (%20,45), 30-39 urte (%11,36), 40-49 urte (%15,91) eta 50-59 urte (%6,81).

ATXILOTUAK ADIN-TARTEAREN ARABERA (2022, N=44)

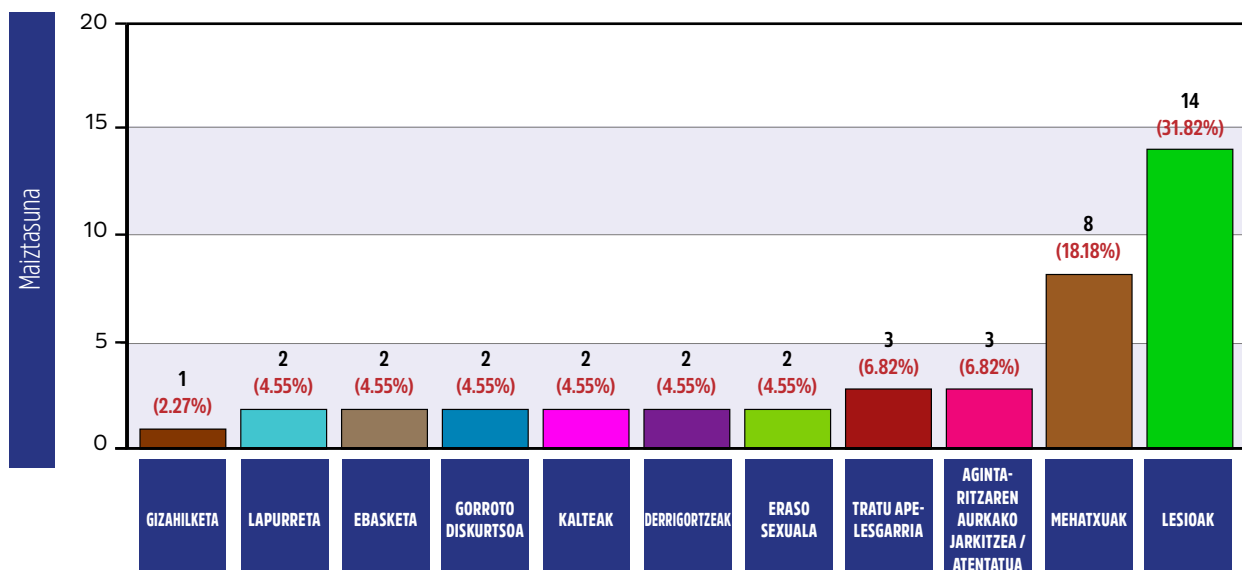
Jarriaian, atxiloteta gehien izan dituzten kategoriak kontuan hartuta, aurten atxiloteta gehienak sexu-orientazioaren eta genero-identitatearen eremuan (%58,82), eta arrazakeriaren eta xenofobiaren eremuan (%38,64) gertatu direla ikus daiteke

ATXILOTUAK BABESTUTAKO KOLEKTIBOAREN ARABERA (2022, N=44)

Azkenik, atxilotuen delitu-tipologiaren araberako banaketari dagokionez, hurrengo grafikoan lesioak (%31,82) eta mehatxuak (%18,18) nabarmentzen dira atxiloteta gehienen arrazoi gisa.

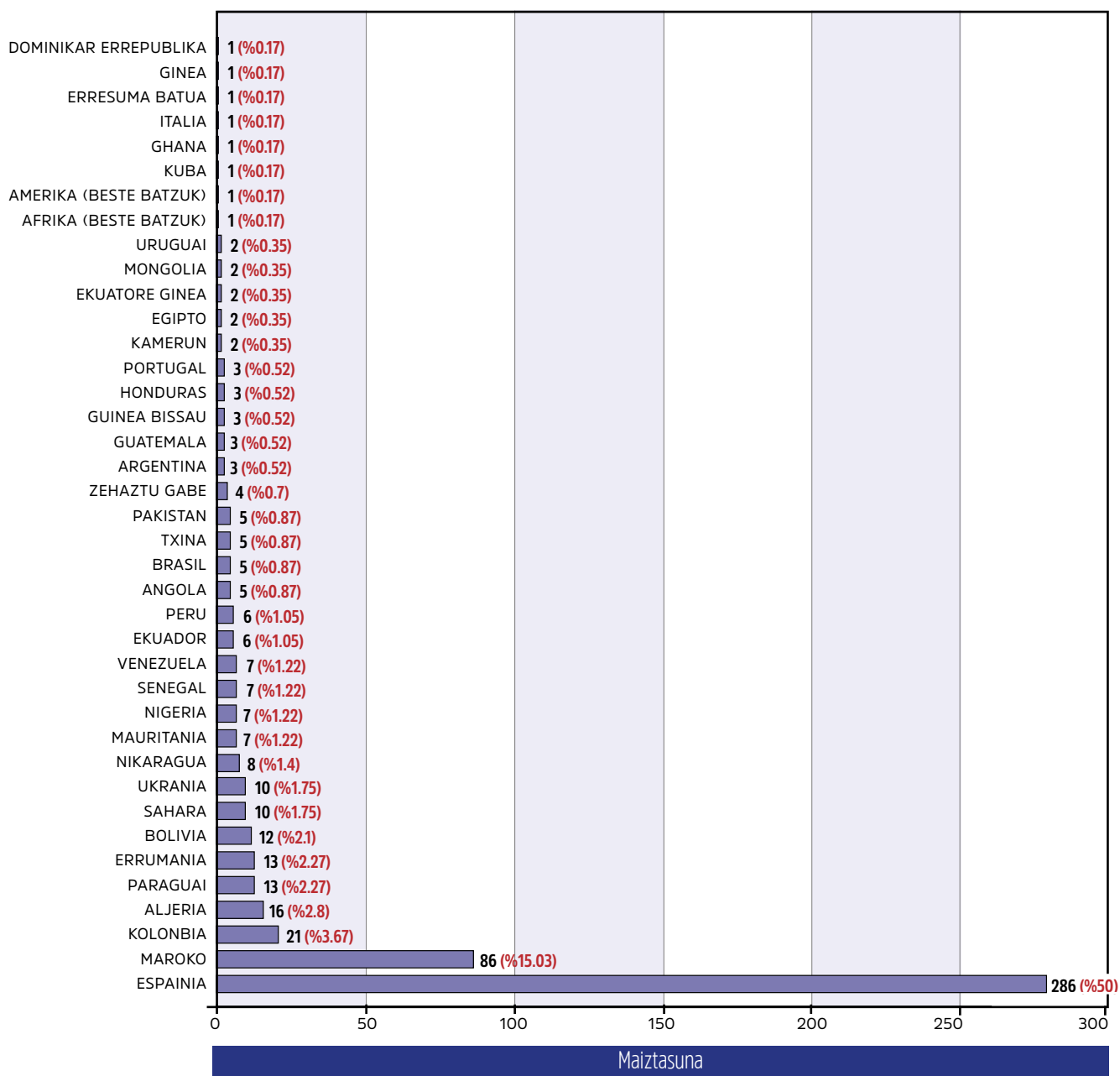
ATXILOTUAK DELITU-TIPOLOGIAREN ARABERA (2022, N=41)

1.4. BIKTIMIZAZIOEN BANAKETA²⁵

Biktimen %50-ak espainiar nazionalitatea dute (572tik 286), eta horietatik gehienak, ia %79,02, Euskadikoak dira (226 kasu). Bestalde, gainerako erdia atzeritar jatorriko biktimak dira. Azken horiei dagokienez, Latinoamerikatik eta Afrikatik etorritako biktimak dira ugariak (biktima guztien %16,05 eta %26,19, hurrenez hurren). Afrikatik datozen biktimei dagokienez, aurreko urtean bezala, nabarmentzekoa da marokoar jatorriko pertsonen presentzia handia, gorroto-delituen biktimen %15,03 baitira.

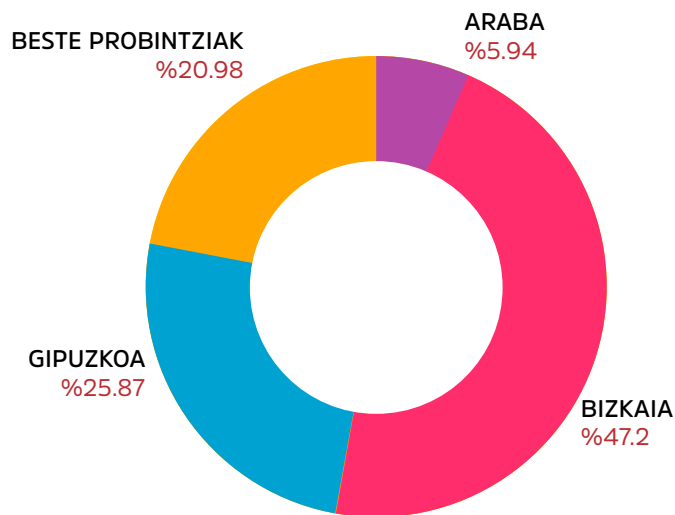
BIKTIMAK JATORRIKO HERRIALDEAREN ARABERA (2022, N=572)

²⁵Kasu honetan, ikertuen eta atxilotuen kasuan gertatzen zen bezala, biktimizazioen kopurua ez dator bat gorroto-delituen benetako kopuruarekin, hainbat arrazoiengatik. Alde batetik, 22 kasutan ezin izan zen biktima zehatza identifikatu. Bestetik, gertakarietako batzuek biktima zuzen bat baino gehiago izan zituzten.

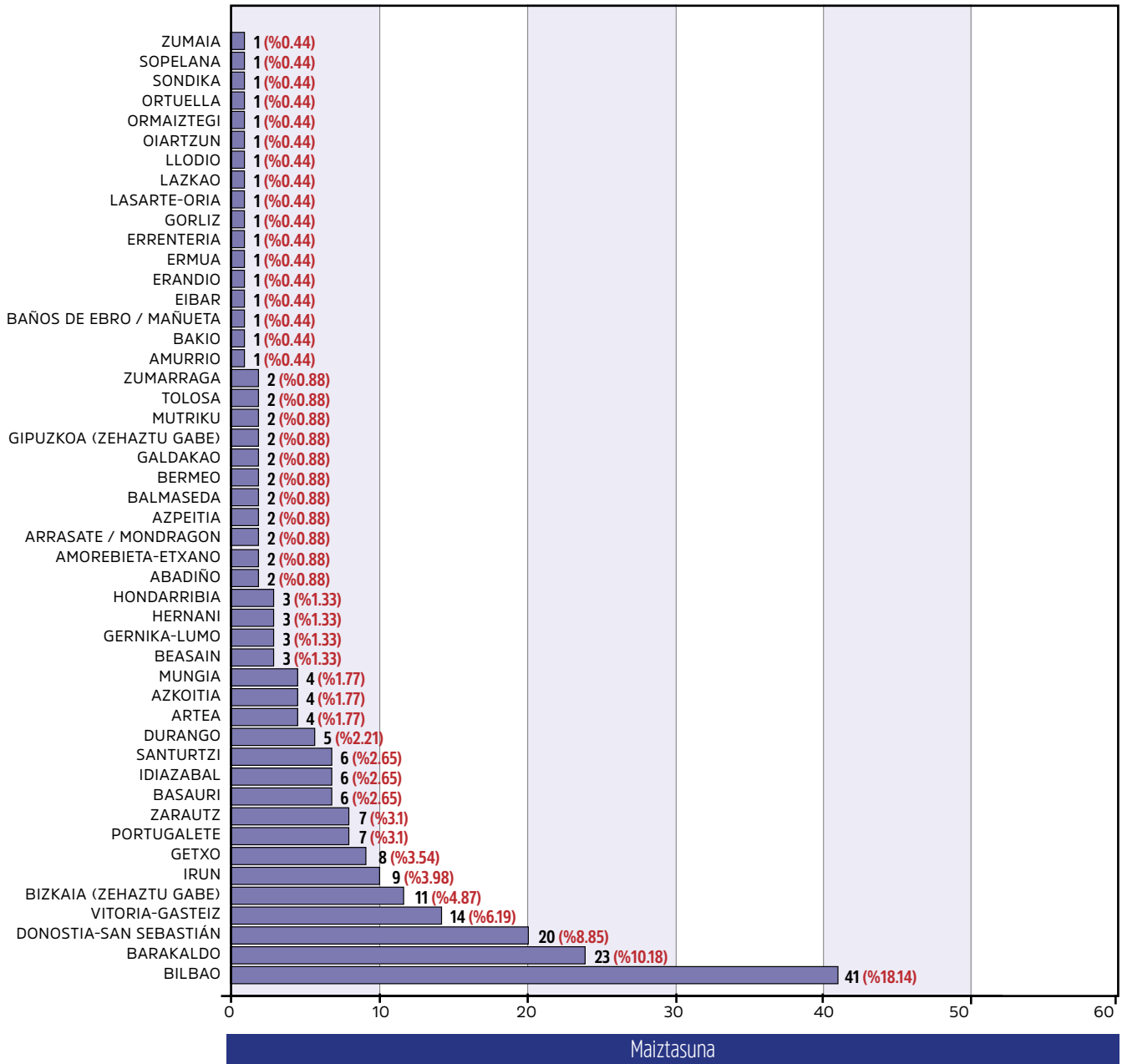
Jarraian, biktimak Espainiako Estatuko jatorrizko lurraldearen arabera nola banatzen diren aztertuko da. Datuek erakusten dute Bizkaia biltzen dituela berriz ere biktimizazio gehienak (%47,2), alde handiarekin, baina 2021ean baino ehuneko txikiagoarekin. Gipuzkoatik datozen biktimak ia bikoiztu egin dira 2022an (%25,87), eta Arabako biktimak erdira murriztu dira aldi horretan bertan (%5,94). Estatuko beste toki batzuetatik datozen Espainiako biktimen ehunekoa, ordea, egonkor samar mantendu da aurreko urtearekin alderatuta (%20,98).

BIKTIMAK JATORRIKO LURRALDE HISTORIKOAREN ARABERA (2022, N=286)

Biktimen Euskadiko jatorrizko udalerriri dagokionez, probintzia-hiriburuak nabarmentzen dira: Bilbo (41 kasu), Donostia (20 kasu) eta, neurri txikiagoan, Gasteiz (14 kasu). Bestalde, aurreko urteetan bezala, aurten ere nabarmentzen da Barakaldo (23 kasu), biktimen jatorrizko udalerrri gisa.

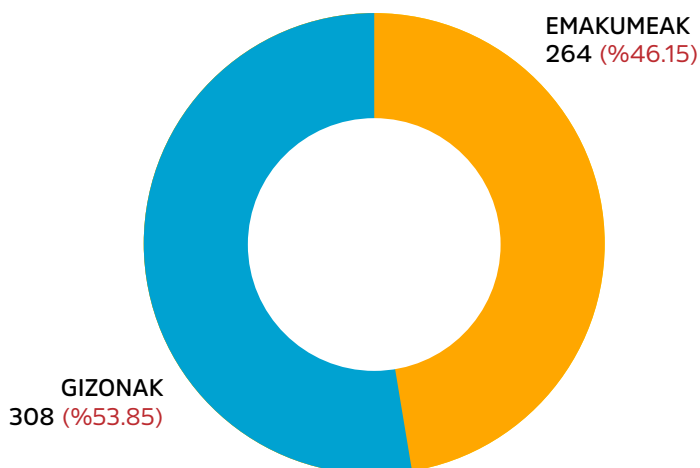
BIKTIMAK JATORRIKO UDALERRIAREN ARABERA EUSKADIN (2022, N=226)

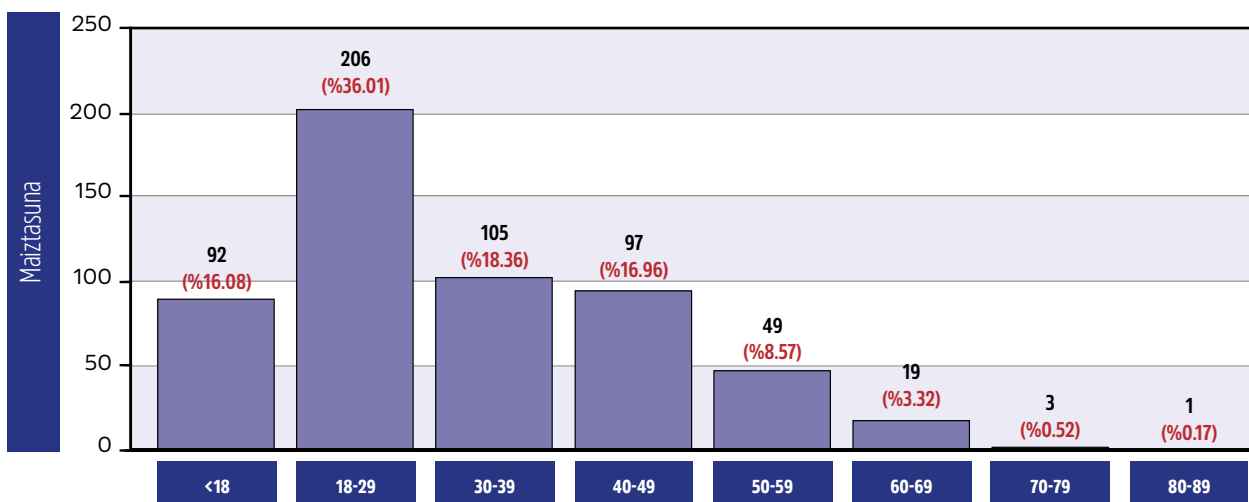
Jarraian, biktimen sexuari erreparatzen badiogu, ikus dezakegu biktima gehienak gizonak direla ($n=308$). Nolanahi ere, ikusten da 2019tik biktima diren emakumeen kopuruak gora egin duela ($n=264$ 2022an), 2018koaren antzeko ehunekora iritsi arte, hau da, orain arteko maximora.

BIKTIMAK SEXUAREN ARABERA (2022, N=572)

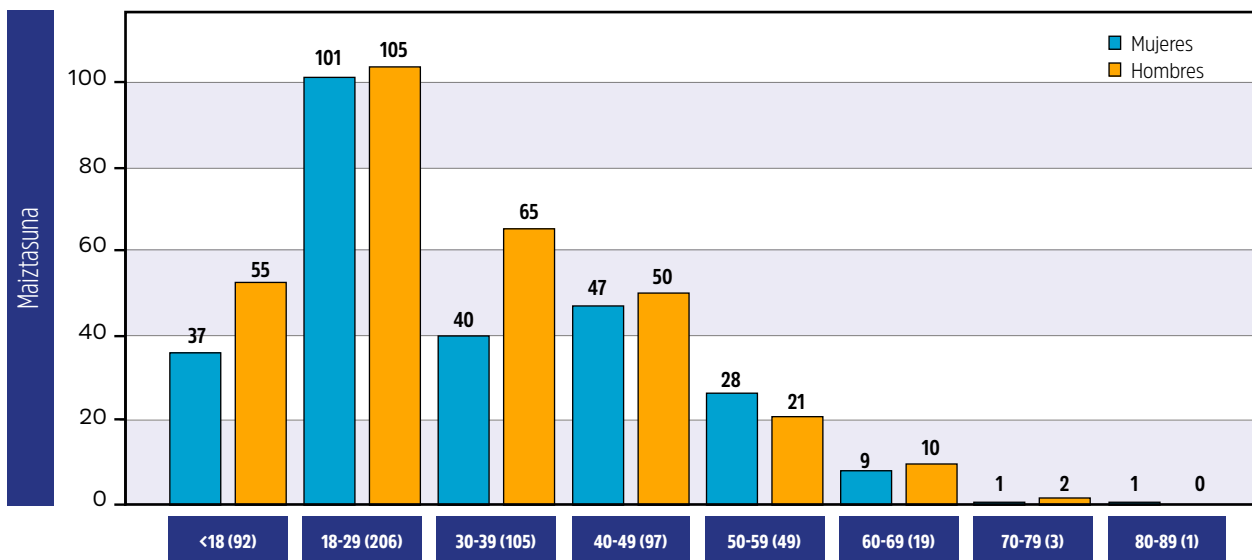
Maila demografikoan, batez besteko adina 31,56 urtekoa da, 2021ean baino 6 urte gutxiago batez beste. Zehazki, biktima gehienak honako adin-tarte hauetan biltzen dira: <18 urte (%16,08), 18-29 urte (%36,01), 30-39 urte (%18,36) eta 40-49 urte (%16,96). Gainerako adin-tarteei dagokienez, 50 eta 59 urte bitarteko adin-tarteak kasuen % 8,57 zenbatzen du, eta zahartzaroaren kategoriak (>60), berriz, % 4,02. Azken batean, adin-tartea 8 eta 84 urte artekoa da.

BIKTIMAK ADIN-TARTEAREN ARABERA (2022, N=572)

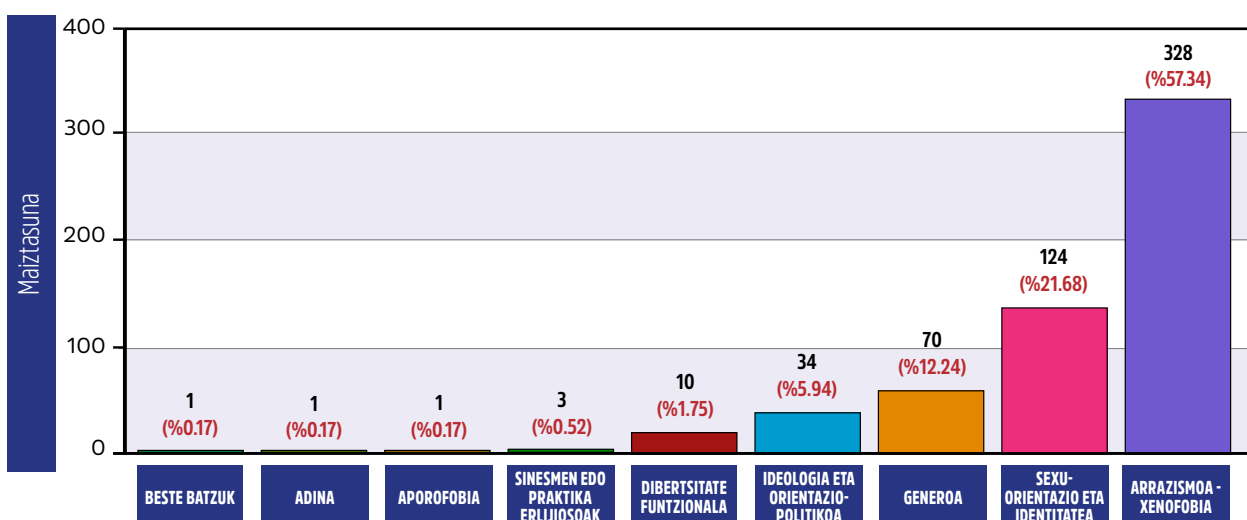
Hala ere, datu horiek sexuaren arabera banakatzeko badira, ikus daiteke, ikertuen kasuan gertatzen zen bezala, gizonak direla nagusi adin-tarte baxuenetan, batez ere adingabeen eta 30-39 urteko biktimen kasuan. Adin-tarte horretatik aurrera, ordea, gizonen eta emakumeen ehunekoa berdintzen doa; izan ere, emakumeak gizonak baino gehiago dira 50 eta 59 urte bitartean.

BIKTIMAK ADIN-TARTEAREN ETA SEXUAREN ARABERA (2022, N=572)

Bestalde, hurrengo grafikoak adierazten duen bezala, biktimizazioen erdiak baino gehiago arrazakeriaren eremuan gertatu dira ($n=328$, %57,34)²⁶, eta, ondoren, biktimaren orientazio eta identitate sexualaren ondorioz sortutako biktimizazioak daude ($n=124$, %21,68). Logikoa da hori, kontuan hartzen badugu, hain zuzen ere, azken urtean gorrito-delitu gehien jasan dituzten kolektiboak direla. Hirugarren, laugarren eta bosgarren tokian, sexu-arrazoiengatik biktimizazioak ($n=70$, %12,24), biktimaren dibertsitate funtzionalerengatik ($n=10$, %1,75) eta ideologia eta orientazio politikoerengatik ($n=34$, %5,94). Azkenik, aporofobiak, adinak eta beste batzuek eragindako biktimak daude, kategoria bakoitza biktima batekin (%0,17).

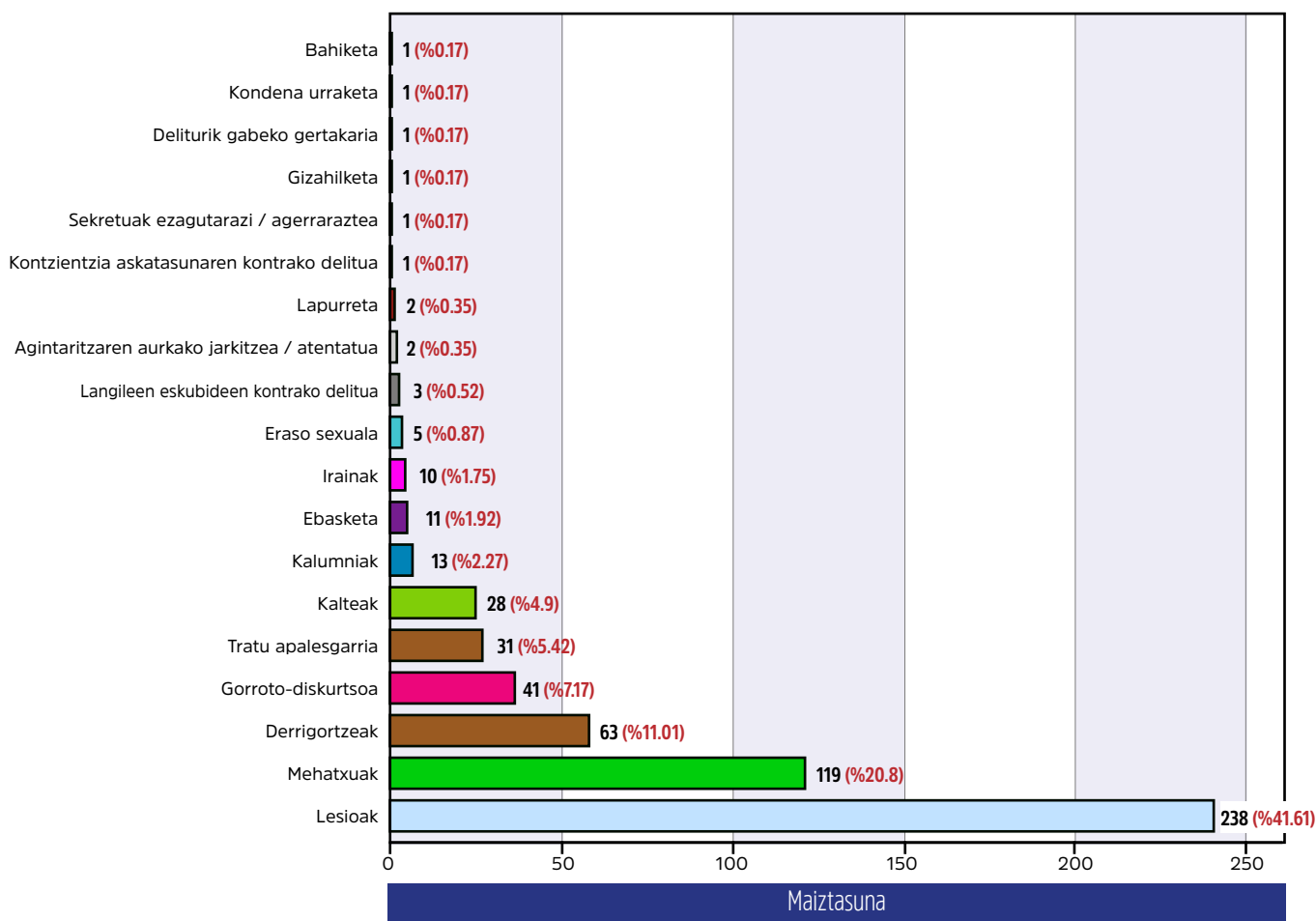
BIKTIMAK BABESTUTAKO KOLEKTIBOAREN ARABERA (2022, N=572)

²⁶Ildo horretan, nabarmendu behar da beren arraza/etniagatik biktimizatutako pertsonen %67,38 atzerritarrak direla, eta gainerako % 32,62k espainiar nazionalitatea dutela.

Azkenik, biktimak delitu-tipologiaren arabera banatzeari dagokionez, hurrengo grafikoak erakusten du lesioak ($n=238$, %41,61) eta mehatxuak ($n=119$, %20,8) jasan dituzten biktimak biktimen erdia baino gehiago direla (%62,41). Hirugarren, laugarren eta bosgarren tokian daude derrigortzeak ($n=63$, %11,01), gorrito-diskurtsoa ($n=41$, %7,17) eta tratu apalesgarria ($n=31$, %5,42), hurrenez hurren..

BIKTIMAK DELITU-TIPOLOGIAREN ARABERA (2022, N=572)

1.5. ARAU-HAUSTE ADMINISTRATIBOEN BANAKETA

Hasieran azaldu den bezala, 2022an 3 arau-hauste administratibo erregistratu ziren, guztiak kirol ikuskizunetan egon daitekeen indarkeria, arrazakeria, xenofobia eta intolerantziaren aurkako uztailaren 11ko 19/2007 Legearekin lotuta.

Hiru arau-hausteak irain arrazista edo xenofoboengatik dira; horietako lehena pertsona baten aurka egin zen, beltza zelako, eta gainerako biak biktimen nazionalitateagatik/jatorriagatik. Gainera, arau-hauste guztiak futbol-zelai edo estadio batean burutu ziren.

Aipatutako lehen arau-hauste administratiboari dagokionez, 2022ko otsailaren 20an (igandea) burutu zen, 15:00ak inguruan, Eibarren. Egilea 68 urteko gizon bat izan zen, Dominikar Errepublikakoa, eta biktima ere gizonekoa zen.

Bigarren arau-hauste administratiboa otsailaren 27an (igandea) burutu zen, arratsaldeko seiak inguruan, Donostian. Egileak 20 urteko bi gizon izan ziren, biak Nafarroatik zetozenak, eta biktimak, berriz, hainbat gizonekoa.

Azkenik, hirugarren arau-hauste administratiboari dagokionez, martxoaren 6an (igandea) gertatu zen, arratsaldeko bostak inguruan, Lezaman. Egilea 18 urteko gizon bat izan zen, Bilbokoa.

1.6. ONDORIOAK

1.6.1. GORRITO GERTAKARIEN GUZTIZKO KOPURUA

2022an, delitu izan daitezkeen 438 gorrito-gertakari erregistratu dira Euskadin; horietatik 435 (%99,31) gorrito-delituak dira, eta 3 (%0,68) arau-hauste administratiboak.

Kontuan hartzen badugu 2016an 124 delitu-gertakari erregistratu zirela, 2017an 129, 2018an 130, 2019an 105, 2020an 241, eta 2021ean 279, gorakada handia hauteman da azken hiru urteetan, baina nabarmenagoa azkenean. Urte hauetako ez-ohiko igoeraren arrazoia da, neurri batean, gorrito-gertakariak erregistratzeko eta sailkatzeko sistema aldatu eta hobetu egin dela, bai instrukzio mailan, bai estatistika-informazioaren xurgapen zentrolean, aurreko txostenetan aipatu den moduan. Arlo honetako lege-bilakaera ere esanguratsua da; izan ere, babestutako kolektibo berriak txertatzean, bereziki genero-arrazoiak, datu-bilketa esponentziala eragiten ari da, eta badirudi goranzko joera dagoela. Ukaezina dirudi gertakari buruzko estatistika polizialaren benetako gorakada baten aurrean gaudela Euskadin, eta, ziurrenik, igoera hori zifra beltzaren argitzearekin ez ezik, azpiko delitu-fenomenoaren etiologian eta salaketa eta ikerketa-jardunbideetan izandako aldaketa esanguratsuekin ere lotzen da. Nolanahi ere, badirudi aurten delituen kopuruak gora egin duenez, erregistro-zoru global berri batean gaudela, goranzko joera handiagoarekin.

Ohartarazi behar da, etorkizunean, gorrito-gertakari tradizionalen estatistika (xenofobia-etnofobia, homofobia, transfobia) aldatu egin daitekeela funtsezko egituretan, genero-indarkeriako gertakariekin gurutzatzen ari delako. Ildo horretan, azken sektore horren hazkunde esponentzialak txosten hau berriz definitzea gomendatuko luke, genero-gorabehera guztien eta gorrito-gertakari guztien multzo estatistikoa aldi berean, baina bereizita, jasotzea ahalbidetuko lukeena.

1.6.2. GERTAKARIEN JOMUGAN DAUDEN KOLEKTIBOEN MAPA

Erregistratutako delituen %52,03 (231 kasu) gertakari arrazista edo xenofoboak izan ziren, eta gorakada nabarmena izan zuten aurreko urtearekin alderatuta (+69 gertakari: %42,6). Sexu-orientazioaren eta identitatearen eremuan biltzen da delituen %21,62 (96 kasu²⁷, aurreko urtean baino nabarmen gehiago; zehazki, %31,5), eta genero-arrazoiengatik buruturiko delituek %15,32 biltzen dute (68 kasu). Laugarren tokian, ideologian eta orientazio politikoan oinarritutako gorrito-delituak daude, %7,66 biltzen dutenak (34 kasu). Bestalde, aporofobiak ($n=1$), erlijio-sinesmen eta praktikak ($n=3$), aniztasun funtzionala ($n=9$), adinak ($n=1$) eta beste batzuen kategoriak ($n=1$) erregistratutako delituen %3,4 osatzen dute.

Babestutako kolektibo jakin batzuen hazkunde kuantitatiboek, ordea, ez dute nabarmen aldatu kolektiboaren mapa, talde bakoitzak gainerakoekin alderatuta duen pisu erlatiboaren ikuspegitik. Hala, kolektibo etnikoak (arrazakeria, xenofobia, ideologia, orientazio politiko, sinesmenak eta praktika erlijiosoak eta antisemitismoa) in extenso kontuan hartuta %60,37 osatzen du, hau da, gorrito-maparen bi heren inguru, 2021ean baino pixka bat gutxiago. Bestalde, kolektibo sexualari dagokionez, *in extenso* ulertuta, ehunekoa handitu da ere (orientazio eta identitate sexualagatik eta genero-identitateagatik buruturiko delituak barne hartuta)²⁸, eta kasuen %36,94 izatera igaro da, hau da, kasuen heren bat baino gehiago; neurri handi batean, genero-arrazoiengatik buruturiko gorrito-delituen gorakada nabarmenaren ondorioz.

1.6.3. DELITU-TIPOLOGIAK

I. TALDE NAGUSIAK. Seigarren txosten honetan delitu-gertakarien bi talde ugariak mantentzen dira, lesioak (180 kasu: %41,38) eta mehatxuak (90 kasu: %20,69), hurrengo delitu-taldeetatik oso urrun. Biek batera delitu-gertakarien % 62,07 hartzen dute, hau da, gorrito-maparen erdia baino gehiago.

II. INDARKERIAZKO GERTAKARIAK. Lesioek multzo osoaren heren bat baino gehiago ordezkatzeko dute (180 kasu: % 41,38), eta, aurreko txostenetan aipatu den bezala, ZK-ko 22.4 artikuluko inguruabar astungarria ezartzen zaien portaeren erreferentziazko muina dira. Aurten erregistratu da bilketa-mailarik altuena.

Nolanahi ere, ohartarazi behar da gure komunitatean gorrito-indarkeria larria (erailketak, giza hilketak, lesio larriak, sexu-erasoak) agerpen seinaleak eta erne egoteko ematen hasi dela. Horrelako gertakariak bizikidetzan duten drama-tismo eta inpaktu-karga kontuan izanik, jarraipen berezia eta prebentzio espezifikoa egitea komeni da.

“Egitatezko” gorrito-delituen dinamika komisiboarekin parekatu daitezkeen beste delitu batzuk in extenso hartzen baditugu (adibidez, giza hilketa $n=1$, tortura $n=1$, bahiketa $n=1$, sexu-erasoak $n=5$, erresistentzia eta atentatua $n=3$, kalteak $n=21$, ebasketa $n=8$ eta lapurreta $n=2$), ikusten dugu delituzkoak izan litezkeen gertakarietatik ia %51,03 ($n=222$) izan direla. Delitu-maparen joera egonkortzen ari da, beraz, “egitatezko” gertakari larrienen inguruan, adierazpenezkoak diren gertakarien aurrean (adierazpen-delituak).

III. “HITZEN BIDEZKO” GORROTO DELITUAK (*«hate speech» zentzu zabalean*). Zentzu hertsian ulertuta (egitatezko) gorrito-delituekin kontrastean, aurten gorritoaren propaganda gertakariak ez dute jada gehiengo osatzen. Mehatxuak (90), gorrito-diskurtsoa zentzu hertsian (34), irainak (10) eta kalumniak (3) batuz gero, %31,49raino

²⁷Kontaketa, intersektionalitatea (diskriminazio anitza) kontuan edukitzearen ondorioa besterik ez da.

²⁸“GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA/ERTZAINZA, “Euskadiko Gorrito-gertakari buruzko 2017ko Txostena”, Eusko Jaurlaritza, 2018, 26. or. eta hurrengoak”.

iristen dira (137), eta %47,82ra ere iristen dira (208) hurbileko kategoria orokorrak metatzen badira, hala nola derrigortzeak (50) eta tratu apalesgarriak (21). Hala, hurbileko kategoria horiek batuz gero ere, adierazi behar da aurreko urteetan izandako gehiengoa galdu dutela, eta orain arteko kopururik txikiena eman dute.

Azken txostenetan jakinarazi den bezala, tratu apalesgarrien kasuen multzoa xehetasunez aztertuz gero, litekeena da kasu hauek gorrito-gertakariak tokian bertan tipifikatzerako orduan agertzen diren zalantzak edota balizko zigor-hutsuneak betetzeko asmoaren isla izatea, gorrito-gertakari hauek mehatxuzko, irainezko eta mespretxuzko jokabideen testuinguru lausoan koka daitezkeen kasuetan.

Delitu-mapak, beraz, konfigurazio-lerro bat marrazten du, aurreko urteetan lortutakotik urruntzen hasi dena. Adierazpen-delituen "gainordezkapen" hori "egitatezko" portaeren prebalentzia handiago bati bidea ematen ari zaio. Indarkeria azken hau da potentzialki larriena, eta "hitzen bidezko" portaerekiko ia 5-5 arteko erlazioan kokatzen da.

Azken horrek adieraz dezake erregistro-sistema doituz, orekatuz eta finduz doala, gorrito-diskurtsoa -zentzu zabalean- eta, horren barnean, garrantzi penala duen zatia, bereizteko gaitasun handiagoarekin. Beste hitz batzuekin esanda, polizia-erregistroa neurritsuagoa da adierazpen-portaeretan, eta horrek koordinazio arina ahalbidetzen du adierazpen-askatasunerako oinarrizko eskubidearen erabilera legitimoarekin. Sistema "egitatezko" delituen erregistroa finkatzen ari da -eta bereziki- lesioen eta berauen "ingurunea", "hitzen bidezko" gertakariak atzemateko orduan gehiegizko sentsibilitatearen aurrean. Hala ere, goiz da behin betiko joera finkatu bat ikusteko, datu horrek txostenen historikoan duen aldakortasuna dela eta.

1.6.4. GORRITO DELITUEN BANAKETA ESPAZIOAN ETA DENBORAN, PERTSONA IKERTUAK, ATXILOTUAK ETA BIKTIMAK

Seigarren urtez jarraian, Bizkaiak biltzen ditu gorrito-delitu gehienak (%56,09). Udalerriari dagokionez, seigarren urtez jarraian, lurralde historikoetako hiriburuak ere nabarmentzen dira: Bilbo ($n=83$), Gasteiz ($n=47$) eta Donostia ($n=31$). Era berean, nabarmentzekoak dira Barakaldo ($n=29$), Bizkaian, eta Irun ($n=19$), Gipuzkoan. Burutze-tokiari dagokionez, hiriko bide publikoan burutzen dira gorrito-delitu gehien (%43,45), eta, ondoren, etxebizitzan (%15,17).

Denbora-banaketari dagokionez, gertakari gehienak asteartetan (%14,25), ostiraletan (%14,48), larunbatetan (%15,63) eta igandetan (%17,24) gertatzen dira, eta arratsalde-gauean biltzen dira (%60,69).

Egozpenei dagokionez, gehienak (182) espainiarrak dira (%73,98), eta horietatik %81,32 Euskaditik datoz, batez ere Bizkaitik (%42,86). Atzeritar jatorriko egotzitako pertsonen artean (%26,01), Afrikatik (%54,69) eta Erdialdeko Amerikatik eta Hego Amerikatik (%23,44) etorritakoak nabarmentzen dira. Udallerri mailan, egotzitako pertsona gehienak lurralde historikoko hiriburutik datoz: Gasteiz ($n=11$), Bilbo ($n=23$), Donostia ($n=26$); eta Barakaldotik ($n=28$). Egotzitako pertsona gehienak gizonezkoak (%76,82), 18-29 urteko gazteak (%26,02) eta 30-39 urte artekoak (%19,51) ziren.

Bestalde, 2022an 44 atxilotu egon ziren, aurreko urteko ia bikoitza. Gehienak gizonezkoak ziren (%93,18), atzeritarrek (%68,18), eta gehienak Euskadiko jatorria zuten (%92,85, erdia Bizkaikoak).

Biktimen %50ek espainiar nazionalitatea dute, eta horietatik %79,02 Euskadikoak dira. Atzeritar jatorriko biktimei dagokionez, Latinoamerikatik eta Afrikatik datozenak dira ugariak (gutzizkoaren %16,05 eta %26,19, hurrenez hurren).

Euskaditik datozen biktima gehienak Bizkaikoak dira (%47,2), batez ere Bilbokoak (%18,14) eta Donostiakoak (%10,18), gehienak gizonezkoak (%53,85) eta 18 eta 29 urte bitarteko gazteak (%36,01).

1.6.5. EUSKADIKO GORROTO MAPA ESTATU MAILAKO TESTUINGURUAN

I. DATU GLOBALAK ETA JOMUGAN DAUDEN KOLEKTIBOAK. 2022an, 437 gorroto-gertakari erregistratu dira Euskadin. Estatu osoko datuei dagokionez, "Espainian 2021. urteari dagokionez gorroto-delituekin lotutako gertakarien bilakaerari buruzko txostena" abiapuntutzat hartuta²⁹, Estatu osoan polizia-instantzietara iritsi ziren gorroto-gertakarietatik, %14,65 Euskadin gertatu ziren (erregistratutako 1802 gertakarietatik 264, aurreko urtean baino zertxobait gehiago). Alde horretatik, datu horiek testuinguruan jartzeko, 2021. urtearen amaieran, Espainiar Estatuak dituen 47.326.687 biztanleetatik 2.213.993 biztanle zituen Euskadik –Bizkaiak (1,15 milioi biztanle), Gipuzkoak (0,73 milioi biztanle) eta Arabak (0,33 milioi biztanle)— (INE, 2023).

Ondorioz, Euskadin erregistratutako datuek, orain dela urte batzuetara arte nahiko egonkorak, agerian uzten dute gorakada nabarmena izan dela fenomeno atzemateari dagokionez; eta Barne Ministerioak aurreko urtetik bildutako Estatuko datuek ere erakusten dute joera hori.

Bestalde, azpimarratu behar da bigarren urtea dela Barne Ministerioak egindako txostenak Estatu mailan buruturiko arau-hauste administratiboak ere jasotzen dituen, 2021ean 78 izan direlarik.

Espainiaren kasuan, 2021ean, babestutako kolektibo kategorია nagusiek (sexu-orientazioa eta genero-identitatea eta arrazakeria/xenofobia) erregistratutako 1.802 gertakarien ia bi heren biltzen dituzte (%61,32), eta joera hori Euskadiko bere baliokide globalarekin pareka daiteke. Hala ere, gertakarien kolektiboen arabera banaketa-mapari dagokionez, aurreko urtean ez bezala, gehien eragindako babestutako kolektiboak bat datoz bi kasuetan, baina ehunekoak oso desberdinak dira. Arrazakeria eta xenofobia dira Euskadin erregistratutako delituen erdiak (%52,03); Espainian, berriz, %35,46 dira (%36,46, ijitoen aurkakotasuna gehitzen bazaio). Sexu-orientazioari eta sexu/genero-identitateari dagokionez, bien arteko aldea ez da hain handia (%21,62 Euskadin eta %25,86 Espainian). Nabarmentzekoa da, halaber, gehien eragindako kolektiboen artean, ideologia hirugarren tokian dagoela Espainian (%18,09); Euskadin, aldiz, biktimizaziorik handiena izan duen laugarren taldea izan arren, haren ehunekoak erdia baino gehiago jaisten da (% 7,66), eta horrek joera bereizgarri argia adierazten du Estatuarekiko, aurreko txostenetan ohartarazi den bezala.

Aurreko urteko aldiari dagokionez, Barne Ministerioaren txostenean kategoría gehienek goranzko joera izan dute: antisemitismoa, sinesmenak edo erlijio-praktikak, sexu-orientazioa eta genero-identitatea, arrazakeria/xenofobia, sexuagatiko/generoagatiko diskriminazioa, belaunaldi-diskriminazioa eta gaixotasunagatiko diskriminazioa. Aporofobia eta ideologia egonkor mantendu dira, eta gutxitu egin dira aniztasun funtzionala duten pertsonen eta ijitoen aurkako delituak.

Euskadin, ordea, honako kategoría hauek baino ez dute gora egin: sexu-orientazioa eta identitatea, arrazakeria eta xenofobia, ideologia eta orientazio politikoa eta generoa. Bestalde, erlijio-sinesmenak eta praktikak egonkor mantendu dira, dibertsitate funtzionala eta aporofobia jaitsi egin dira, eta kasu bat adinaren arabera erregistratu da eta beste bat hondar-kategoriaren arabera (beste batzuk).

²⁹BARNE MINISTERIOA, "Informe sobre la evolución de los incidentes relacionados con los delitos de odio en España 2021", *Ministerio del Interior - Gobierno de España*, 2022.

Ondorio gisa, esan daiteke, oro har, bi txostenetan biktimizazio-maila handiena duten kolektiboak arrazismoa/xenofobia, ideologia eta sexu-orientazio eta identitatea direla (nahiz eta ideologia-eremuarekin alderatuta oso zifra desberdinak izan); joera komun gisa, biktimizazio gutxi dago aporofobia kolektiboetara eta erlijio-sinesmen eta praktikei dagokienez, eta zailtasunak edo erresistentzia daude aniztasun funtzionalaren kolektiboetara azterlan akademikoek azpimarratzen duten zifra beltz bereziki handitik ateratzeko.

II. DELITU-TIPOLOGIAK. Delitu-tipologiei dagokienez, bi txostenetan lesioak (%21 Espainian eta %41,38 Euskadin) eta mehatxuak (%21 Espainian eta %20,69 Euskadin) dira nagusi. Estatu mailan ere nabarmentzen dira kalteak (%7) eta irainak (%6), neurri txikiagoan bada ere; Euskadin, berriz, honako hauek nabarmentzen dira: derrigortzeak (%11,49), gorrito-diskurtsoa (%7,83), tratu apalesgarriak (%4,83) eta kalteak (%6,61). Nolanahi ere, beharrezkoa dirudi azpimarratzea Euskadiko lesioen erregistroak bikoiztu egiten duela Estatuko batez bestekoa.

III. BESTE BATZUK: BIKTIMAK, ERASOTZAILEAK, BANAKETA ESPAZIOAN ETA DENBORAN, ETA AGERTOKIA.

Biktimen profil demografikoari dagokionez, bi txostenetan gehienak gizonezkoak izan ziren (%63,82 Espainian eta %53,85 Euskadin), 18 eta 50 urte bitarteko adinarekin (kasuen bi heren baino gehiago, %69,96 Espainian eta %71,33 Euskadin). Jatorriari dagokionez, harrigarria da Espainian biktimen %65,53 espainiarrak izatea; Euskadin, berriz, zifra hori %50era jaisten da, eta horietatik %79,02 Euskadin zuten jatorria. Era berean, atzerritar jatorriko biktimei dagokienez, biktimizazio gehien jasan zituzten kolektiboak Afrikatik etorritakoak (%13,5 Espainian eta %26,19 Euskadin) eta Amerikatik etorritakoak izan ziren (%13,29 Espainian eta %16,05 Euskadin).

Erasotzaileen profil demografikoari dagokionez, bai Espainian, bai Euskadin, gorrito-gertakarien egileak gizonezkoak izan ziren nagusiki (%81,29 Espainian eta %79,31 Euskadin), gazte-helduak (40 urtetik beherakoak, %63,39 Espainian eta %57,59 Euskadin) eta espainiar nazionalitatea zuten (%75,64 Espainian eta %67,59 Euskadin).

Gertakari horien espazio-denborazko banaketari dagokionez, Barne Ministerioaren txostenak adierazten du maiatzean eta uztailan erregistratu zirela horrelako gertakari gehien, 199 eta 196 gertakariekin, hurrenez hurren. Euskadin, aldiz, gorabehera gehien abuztuan ($n=89$), apirilean ($n=46$) eta maiatzean ($n=45$) erregistratu ziren.

Bestalde, bai Espainian, bai Euskadin, gertakari gehienak bide publikoan kokatzen dira (%40,62 Espainian eta %43,45 Euskadin). Eredu pribatuan, aldiz, neurri txikiagoan bada ere, etxebizitzak nabarmentzen dira (%20,7 Espainian eta %15,17 Euskadin) gertakari horien leku gisa. Garrantzitsua da aipatzea ez Espainian ez Euskadin Internetek ez duela presentzia handiegirik izan gertakarien burutze-toki gisa.

Azken gogoeta bat. Estatuaren eta Euskadiren arteko konparazioa urtero egin da Barne Ministerioaren txosteneko datu eskuragarriekin; izan ere, txosten hau beti aurreko urtekoa denez, "egiturazko" jauzia eragiten du urte desberdinak izateagatik. Balizko distortsio hori, aurten aurrekoetan bezain nabarmena ez bada ere, esanguratsua da, kontuan hartzen badugu osoaldi desberdinak konparatzen direla, 2021eko pandemia-egoera eta 2022ko egoera, hain zuzen. Hala eta guztiz ere, uste dugu emandako informazioa oraindik erabilgarria dela, konparazio-metodologiari berdin eusten baitzaio txosten honen historikoaren hasieratik.

2. Datu ofizial eguneratuen esparru konparatua

2. Datu ofizial eguneratuen esparru konparatua

Nazioarteko joeren eta joera konparatuen azterketak³⁰, aurreko txostenetan aipatu zen bezala, aukera ematen du gaiaren egoera eta etxeko ahaleginen balizko aurrerapena testuinguruan jartzeko eta modu egokiagoan neurtzeko. Jarraian, beraz, eskura dauden datu guztiak biltzen dira, gure kultura juridikoaren arloko herrialde garrantzitsu batzuek polizia-erregistroaren jarduera ez ezik haren trazabilitatea identifikatzeko egindako ahaleginak erakusteko. Beste behin ere, aurreratu daiteke trazabilitate osoko agertoki ideal bat oraindik ezin dela eskaini aztertzen ari diren herrialdeetako bati dagokionez. Baina, aldi berean, agerikoa da norabide horretan egindako bide bat dutela, deskribatzea komeni dena, etorkizuneko eredia markatzen baitu.

2.1. ERRESUMA BATUA

2.1.1. ERREALITATE ENPIRIKOA, OSCETIK ATERATAKO DATUEN ARABERA

Europako Segurtasun eta Lankidetzarako Erakundeak (OSCE/ODIHR) Erresuma Batuko gorroto-delituei buruz darabilen estatistika-informazio berriena 2021ekoak da³¹, herrialde horretako agintari nazionalek erakundeari berari emandako datuen iraulketaren arabera. Guztira, **158.018 gorroto-delitu** erregistratu dituzte polizia-erakundeek, hau da, aurreko urtean baino % 25,56 gehiago. 158.018 gorroto-delituetatik 155.841 Ingalaterra eta Galesekoak dira (% 98,62) eta 2.177 Ipar Irlandakoak (% 1,38), Eskozia alde batera utzita. Delitu-kategoria zehatzak³² lehen aldiz daude bereizita, aurreko urteetan ez baitago horri buruzko aurrekaririk. Zehazki, hainbat delitu-kategoriatan banatuta, Ingalaterra/Galesi eta Ipar Irlandari lotutako 50.738 delitu daude. Jarraian OSCE/ODIHRrek darabiltzan delitu-tipologia desberdinen arabera burututako delituen kopurua islatuko da. Jarraian datorren sailkapena delitu-tipologiaren intzidentzia handienetik txikienera ordenatuta dago:

- **Eraso fisikoa**³³ (32.177; % 63,42). Motibazioaren arabera, arrazakeria eta xenofobia kategoria nagusitzen da (21.476; % 66,74). Horren atzean, prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek daude: LGBTI kolektiboaren aurkakoa (6.660; % 20,70), aniztasun funtzionala (2.432; % 7,56), beste erlijio edo sinesmenak (1.381; % 4,29) eta zehaztu gabea (228; % 0,71).
- **Ondasunei eragindako kalteak**³⁴ (8.161; % 16,08). Motibazioaren arabera, arrazakeria eta xenofobia kategoria nagusitzen da (5.196; % 63,67). Horren atzean, prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek daude: LGBTI kolekti-

³⁰Ikus LANDA GOROSTIZA, Jon-Mirena, "Delitos de odio y estándares internacionales: una visión crítica a contra corriente", *Revista Electrónica de Ciencia Penal y Criminología*, REPC, 2020, 22-19 zk., *passim*.

³¹Interneten eskuragarri: <https://hatecrime.osce.org/united-kingdom>

³²Kontuan izan behar da azken urteetan polizia-instantzietatik erregistratutako gorroto-delitu guztien erdiak baino gehiagok ordena publikoko delituak zirela (*public order offences*). Hori aldatu egiten da 2021ean, eta zehazten da poliziak erregistratutako gorroto-delituak ordena publikoko delitu horiek barne hartzen dituztela, *besterik ez*; hala ere, delitu horietako batzuk erakunde horrek gorroto-delitutzat hartu behar denari buruz ematen duen definizioetik kanpo geratuko lirake. Beraz, kategoria horren barruan delitu batzuk ez dira zenbatuko laster egingo den kategorien banakapenerako. Horregatik, erregistratutako 158.018 gorroto-delituren zifra ez da delitu horien kategorien arabera banakapenerako abiapuntutzat hartuko duguna (50.738).

³³Kategoria honetan sartzen da *pertsonei aurkako indarkeria*, lesioekin edo lesiorik gabe.

³⁴Suteen delitua kanpo uzten da. Hala ere, Ipar Irlandako poliziak kategoria horretan emandako delituen artean hilobien profanazioa, kultu-lekuen aurkako erasoak eta bandalismoa daude.

boaren aurkakoa (1.017; % 12,46), beste erlijio edo sinesmenak (907; % 11,11), aniztasun funtzionala (777; % 9,52), eta zehaztu gabea (264; % 3,23).

- **Zehaztu gabea**³⁵ (6.199; % 12,22). Motibazioaren arabera, musulmanen aurkako kategoria nagusitzen da (3.459; % 55,80). Horren atzean, prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek daude: antisemitismoa (1.919; % 30,96), kristauen aurkakoa (701; % 11,31), LGBTI kolektiboaren aurkakoa (48; % 0,77), beste erlijio edo sinesmenak (34; % 0,55), zehaztu gabea (21; % 0,34), arrazakeria eta xenofobia (16; % 0,26) eta aniztasun funtzionala (1; % 0,02).
- **Ebasketa/lapurreta**³⁶ (2.928; % 5,77). Motibazioaren arabera, arrazakeria eta xenofobia kategoria nagusitzen da (1.678; % 57,31). Horren atzean, prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek daude: LGBTI kolektiboaren aurkakoa (545; % 18,61), aniztasun funtzionala (535; % 18,27) eta beste erlijio edo sinesmenak (170; % 5,81).
- **Mehatxuak eta jokabide mehatxagarria**³⁷ (700; % 1,38). Motibazioaren arabera, arrazakeria eta xenofobia kategoria nagusitzen da (287; % 41). Horren atzean, prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek daude: zehaztu gabea (216; % 30,86), LGBTI kolektiboaren aurkakoa (145; % 20,71) eta aniztasun funtzionala (52; % 7,43).
- **Sexu-erasoa** (382; % 0,75). Motibazioaren arabera, LGBTI kolektiboaren aurkako kategoria nagusitzen da (208; % 54,45). Horren atzean, prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek daude: zehaztu gabea (132; % 34,55), aniztasun funtzionala (34; % 8,90) eta beste erlijio edo sinesmenak (8; % 2,09).
- **Sutea** (188; % 0,37). Motibazioaren arabera, arrazakeria eta xenofobia kategoria nagusitzen da (102; % 54,25). Horren atzean, prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek daude: LGBTI kolektiboaren aurkakoa (26; % 13,83), beste erlijio edo sinesmenak (25; % 13,30), aniztasun funtzionala (22; % 11,70) eta zehaztu gabea (13; % 6,91).
- **Homizidio/hilketa** (3; 0,006%). Arrazakeria eta xenofobiaren kategoria (2; % 66,67) eta LGBTI kolektiboaren aurkakoa (1; % 33,33) daude homizidio/hilketa delitu tipologiaren barruan sartzen diren delitu guztien atzean.

Egilearen motibazioari dagokionez, guztira 50.738 motibazio daude, kontabilizatutako gorroto-delituekin (50.738) zerkusia dutenak, eta badirudi horrek iradokitzen duela ez dela motibazio anizkoitzik zenbatu. Jarraian datorren sailkapenak polizia ingelesak, galestarrak eta ipar irlandarrak erregistratutako gorroto-delituetan dauden motibazioen kopurua ordenatzen du, agerpenaren prebalentzia handienetik txikienera:

- **Arrazakeria eta xenofobia** (28.889; % 56,94)
- **LGBTI kolektiboaren aurkakoa** (8.650; % 17,05)
- **Aniztasun funtzionala** (3.853; % 7,59)
- **Musulmanen aurkakoa** (3.459; % 6,82)
- **Beste erlijio edo sinesmenak** (2.525; % 4,98)
- **Antisemitismoa** (1.919; % 3,78)
- **Zehaztu gabea** (742; % 1,46)
- **Kristauen aurkakoa** (701; % 1,38)

³⁵Kategoria hori Ipar Irlandako poliziak eman du, eta sexu-eraso delituak, indarkeriara bultzatzea, lapurreta eta ordena publikoa asaldatzea barne hartzen ditu.

³⁶Kategoria honetan sartzen da dendetako ebasketa (*shoplifting*).

³⁷Kategoria hau Ipar Irlandan erregistratutako delituengatik soilik ematen da, eta jazarpen-delituak (*harassment offences*) hartzen ditu barnean.

Poliziak erregistratutako gorroto-delituak alde batera utzita, OSCE/ODIHR erakundeak **5.984 gorroto-delitu prozesatu** direla jasotzen du. Zehazki, 5.640 Eskoziari dagozkio (% 94,25) eta 344 Ipar Irlandari (% 5,75). Aurreko urteetan ez bezala, ez da aipatzen Ingalaterrari eta Galesi buruzko datua. **Gorroto-delituengatik kondenei** dagokienez, OSCE/ODIHRrek **932** jasotzen ditu. Zehazki, 816 Eskoziari dagozkio (% 87,55) eta 116 Ipar Irlandari (% 12,45). Berriz ere, aurreko urteetan ez bezala, ez dago Ingalaterrari eta Galesi buruzko daturik.

2.1.2. BESTE DATU BATZUEN EGUNERATZEA: ESKOZIA³⁸

2023ko urtarrilera arte ez zeuden eguneratuta Eskoziako poliziak erregistratutako gorroto-gertakarien datuak. 2022an txosten berri bat argitaratzea aurreikusita bazegoen ere³⁹, hori ez da horrela izan. Beraz, ezagutzen ziren datuak Eskoziako Gobernuak 2021eko otsailan argitaratutako azken txostenekoak ziren. Txosten horretan adierazten zen Eskoziako poliziak 6.448 gorroto-delitu erregistratu zituela 2019/20an⁴⁰.

Hala ere, *Freedom of Information (Scotland) Act 2002* delakoaren arabera, Eskoziako agintari publikoei informazioa eskatzeko eskubidea dela eta, poliziak datu interesgarri berriago batzuk argitaratu ditu⁴¹. IVDPtik (*Interim Vulnerable Persons Database*) ateratako datuak dira, Eskoziako poliziak gorrotoarekin lotuta erregistratutako jardueri buruzko informazioa jasotzen duen nazio mailako datu-base bat⁴². Zehazki, 2022ko maiatzean Eskoziako poliziak emandako informazioak 2021eko apirilaren 1etik 2022ko martxoaren 31ra bitartean IVDPreko datu-basean sartutako delituak erakusten zituen, gutxienez gorroto-marka bat jasotzen zutenak (arrazaz, erlijioa, identitate transgeneroa, sexu-orientazioa edo aniztasun funtzionala). Hala ere, gorroto-delitu bakarrari lotutako gorroto-marka ugari egon daitezkeenez, islatzen diren zenbakiak ez datoz bat gorroto-delituen guztizko kopuruarekin. Gorroto-delituetan agertzeko prebalentziaren arabera, arraza (% 58,14; 4.253) eta sexu-orientazioa (% 25,30; 1.851) nabarmentzen dira. Maila bat beherago daude jada aniztasun funtzionala (% 7,46; 546), erlijioa (% 6,55; 479) eta identitate transgeneroa (% 2,54; 186). Poliziak 286.464 delitu (*crimes*) erregistratu zituen guztira 2021/22an, eta 180.913 delitu (edo *offences*)⁴³. Hala, delituen (edo *offence*-en) barruan hainbat delitu-familia daude, eta horien artean dago orain gizalegearen kontrako delituak (*antisocial offences*), delitu (edo *offence*) guztien % 31 hartzen duena (55.975). Eta gizalegearen kontrako delituen artean, arrazagatik astundutako jokabidea (*racially aggravated conduct*) azpikategoriak 1.713 delitu edo *offence* hartuko lituzke⁴⁴. Hau da, arrazagatik astundutako jokabidea gizalegearen kontrako delitu guztien % 3,06 da, eta Eskoziako poliziak 2021/22an erregistratutako delitu edo *offence* guztien % 0,95.

Hala ere, hasieran esan dugun bezala, 2023ko urtarrilean gorroto-delituen polizia-erregistroari buruzko datu batzuk eguneratu dira⁴⁵. Zehazki, **Eskoziako poliziak 6.720 gorroto-delitu erregistratu zituen 2020/21ean, eta 6.927 2021/22an**⁴⁶. Azken aldi horri dagokionez, badakigu 4.263 delituk arraza-astuntzea zekartela berekin (% 58,13);

³⁸Atal honetan jasotakoaz gain, Eskozian gorroto-gertakariak duten ibilbidearen datu eguneratuen harira, ikus ALLEN/ZAYED, "Hate crime statistics", *House of Commons*, 2022, 43-48. orr.

³⁹CROWN OFFICE & PROCURATOR FISCAL SERVICE, "Hate crime in Scotland 2021-22", *COPFS*, 2022, 12. orr.

⁴⁰Xehetasunez, datu hau eta ondoren garatuko diren beste batzuk aztertzeko, ikus: GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA/ERTZAINZA, "Euskadiko gorroto-gertakari buruzko 2021eko txostena", *Eusko Jauriaritza-Gobierno Vasco*, 2022, 62. orr. eta hurrengoak; SCOTTISH GOVERNMENT, "A study into the characteristics of police recorded hate crime in Scotland", *Justice Analytical Services (Scottish Government)*, 2021.

⁴¹POLICE SCOTLAND, "Response to the request under the Freedom of Information (Scotland) Act 2002 (FOI reference: IM-FOI-2022-0924)", 2022.

⁴²Xehetasunez, ikus GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA/ERTZAINZA, "Euskadiko gorroto-gertakari buruzko 2019ko txostena", *Eusko Jauriaritza-Gobierno Vasco*, 2020, 55. orr. eta hurrengoak;

⁴³Gogoratu *crime* erabiltzen dela horrelako txostenetan, larritzat jotzen diren zigor-zuzenbideko urraketek dagokienez (adibidez: homizidioa edo eraso larria); *offence*, berriz, larritasun txikiagoko beste batzuetan erabiltzen da (adibidez: ordena publikoaren nahasmendua edo jazarpena). Larritasunaren irizpidea ezar daitekeen gehieneko kondenarekin lotuta egongo da.

⁴⁴SCOTTISH GOVERNMENT, "Recorded Crime in Scotland 2021-22", *Scottish Government*, 2022, 45-46. orr.

⁴⁵SCOTTISH GOVERNMENT, "An updated study into the characteristics of police recorded hate crime in Scotland", *Justice Analytical Services (Scottish Government)*, 2023.

⁴⁶Kontuan izan gorroto-marka ugari egon daitezkeela gorroto-delitu bakar bati lotuta, eta, beraz, islatzen diren zenbakiak ez datozela bat gorroto-delituen guztizko kopuruarekin.

1.855ean, berriz, sexu-orientaziokoa zen (% 25,30); 552an, desgaitasunekoa (% 7,53); 478an, erlijiokoa (% 6,52); eta 185ean, transgenero-identitatekoa (% 2,52). Delitu-tipologiaren arabera, jokabide mehatxagarri edo iraingarri gisa erregistratutako gorroto-delituak nabarmentzen dira (*threatening or abusive behaviour*). Jarraian, 932 gorroto-delitu nabarmendu behar dira, arrazagatik astundutako jokabide gisa erregistratuak, bai eta 735 eraso arrunt gisa erregistratuak. Jarraian, arrazagatik astundutako jokabide gisa erregistratutako 932 gorroto-delituak (*racially aggravated conduct*) eta eraso arrunt gisa erregistratutako 735 delituak (*common assault*) nabarmentzen dira. Azken delitu edo crime hau izan ezik, aurreko biak dira delitu edo *offence* guztien (5.658) gehiengoa.

Eskoziako Fiskaltzari (*Crown Office and Procurator Fiscal Service* edo, siglengatik, COPFS) **5.640 inputazio**⁴⁷ jakinarazi zaizkio **gorroto-delituengatik** 2021/22an⁴⁸, dela Eskoziako poliziaren bidez, dela beste agentzia batzuen bidez.

Egozpen horietan⁴⁹ jasotako aurreiritzizko astungarrien kopuruagatik, honako hauek aurkitzen ditugu: arraza (3.107 egozpen astunduak); sexu-orientazioa (1.781 egozpen astunduak); aniztasun funtzionala (666 egozpen astunduak); erlijioa (512 egozpen astunduak); eta identitate transgeneroa (84 egozpen astunduak).

Arrazagatik astundutako jazarpen eta jokabide (*racially aggravated harassment and behaviour*) delituak 1.076 egozpen hartzen ditu, arrazagatik astunduak (% 35). Arrazagatik astuntzea dakarten beste delitu batzuei lotutako gainerako 2.031 egozpenak, hala nola jokabide mehatxagarria edo iraingarria (*threatening or abusive behaviour*) edo eraso-delitua (*assault*), guztizkoaren % 65 dira.

Azkenik, komeni da ikustea zenbat egozpenek eragiten duten fiskalek jarduketa judizialak hasteko erabakia hartzea (*Court proceedings*). Kategoriaren arabera, honako hau esan dezakegu:

- Arrazari buruzko 3.107 inputazioetatik 2.553 (% 82,17) judizializatu egin ziren azkenean. Gainera, beste 277 inputaziotan (% 8,91) jatorrizko akusazioa bertan behera geratu zen, baina akusatu beraren aurkako beste inputazio bat egon zen, eta kasu berean, lehen inputazioan jasotako informazioa erabili ahal izan zuen. Nahi izanez gero, termino erlatiboagoetan bada ere, 2.830 egozpenez (% 91,08) hitz egin daiteke, eta horiek, nolabait, jarduketa judizialetera bideratu dira. Era berean, beste 36 inputaziotan (% 1,16) oraindik ez dakigu zein izango den hartu beharreko azken erabakia, nola jokatu zehazteko ikerketa- eta/edo balorazio-fasean baitago.
- Sexu-orientazioari buruzko 1.781 inputazioetatik, 1.504 (% 84,45) judizializatu egin ziren azkenean. Gainera, beste 128 inputaziotan (% 7,19) jatorrizko akusazioa bertan behera geratu zen, lehen aipatutako balizko ondorioekin. Beraz, 1.632 inputazio (% 91,36) jarduketa judizialetera bideratu dira. Era berean, beste 19 inputaziotan (% 1,07) oraindik ez dakigu zein izango den hartu beharreko azken erabakia.
- Aniztasun funtzionalari buruzko 666 inputazioetatik 546 (% 81,98) judizializatu egin ziren azkenean. Gainera, beste 40 inputaziotan (% 6) jatorrizko akusazioa bertan behera geratu zen, lehen aipatutako balizko ondorioekin. Beraz, 586 inputazio (% 87,99) jarduketa judizialetera bideratu direla esan daiteke. Era berean, beste 13 inputaziotan (% 1,95) oraindik ez dakigu zein izango den hartu beharreko azken erabakia.

⁴⁷Gogoratu ez direla inputatutako pertsonen kopurua edo egozpen horien oinarri diren gertakarien kopurua, baizik eta ematen diren gorroto-delituengatik egozpenen kopurua (*hate crime charges*). Beraz, pertsona bakar batek kargu bat edo gehiago ekarri ahal izango ditu berarekin. Era berean, kontuan hartu behar da egozpen bakoitzak alde aurreko astuntze bat baino gehiago ekar ditzakeela, eta, beraz, datuak kategoria babestuaren arabera banakatzeko orduan, egozpen bakarra konputatuko da, tartean dauden kategoriak adina aldiz (adibidez: biktima beltz eta homosexual bat arraza-egozpen gisa eta sexu-orientazioagatik egozpen gisa).

⁴⁸Jarraian garatuko diren datuentzat eta datu honentzat, ikus: CROWN OFFICE & PROCURATOR FISCAL SERVICE, "Hate crime in Scotland 2021-22", COPFS, 2022.

⁴⁹Hala ere, adierazten denez, gorroto-delituengatik 5.640 egozpenen artean, % 55ek gutxienez arraza-astuntze bat zuen, % 32k sexu-orientazioari buruzko bat, % 12k aniztasun funtzionalari buruzkoa, % 9k erlijioari buruzkoa, eta % 1ek identitate transgeneroari buruzkoa.

- Erlijioari buruzko 512 inputazioetatik 428 (% 83,59) judizializatu egin ziren azkenean. Gainera, beste 33 inputaziotan (% 6,44) jatorrizko akusazioa bertan behera geratu zen, lehen aipatutako balizko ondorioekin. Beraz, 461 inputazio (% 90,04) jarduketa judizialetera bideratu direla esan daiteke. Era berean, beste 5 inputaziotan (% 0,98) oraindik ez dakigu zein izango den hartu beharreko azken erabakia.
- Azkenik, identitate transgeneroari buruzko 84 inputazioetatik 68 (% 80,95) judizializatu egin ziren. Gainera, beste 8 inputaziotan (% 9,53) jatorrizko akusazioa bertan behera geratu zen, lehen aipatutako balizko ondorioekin. Beraz, 76 inputazio (% 90,48) jarduketa judizialetera bideratu direla esan daiteke. Era berean, inputazio bakarrean (% 1,19) oraindik ez dakigu zein izango den hartu beharreko azken erabakia.

2020/21ean, 46.497 pertsonaren aurkako karguak aurkeztu ziren Eskozian, eta horrek 42.532 kondenak ekarri zituen⁵⁰. Horien guztien artean, **349 kondenak arrazagatiko astundua/adierazlea dute**⁵¹, **255 sexu-orientaziokoa**, **123 erlijiokoa**, **79 desgaitasunekoa** eta 10 **identitate transgenerokoa**. Beherakada orokorra da denetan, 2019/20ko datuekin alderatuz gero. Horren arrazoia da Eskoziako kondenak-kopuruak ere (42.532) % 43,79ko beherakada handia izan duela aurreko urtearekin alderatuta (75.670).

301 kondenatan, arrazagatiko astundua/adierazlea hautematen zaion pertsona gizonezkoa da (% 86,25), eta 48 kondenatutan, berriz, emakumezkoa (% 13,75). Sexu-orientazioagatiko astundua/adierazleari dagokionez, 212 gizon (% 83,14) eta 43 emakume (% 16,86). Aniztasun funtzionalagatiko astundua/adierazleari dagokionez, 61 gizon (% 77,21) eta 18 emakume (% 22,78). Erlijioagatiko astundua/adierazleari dagokionez, 117 gizon (% 95,12) eta 6 emakume (% 4,88). Identitate transgeneroagatiko astundua/adierazleari dagokionez, 7 gizon (% 70) eta 3 emakume (% 30).

Aurreko astuntze/adierazleren bat jasotzen duen delitu-tipologiaren arabeko banaketari dagokionez, kondenak gehienak delitu multzo batean daude (*miscellaneous offences*). Horien artean, kategoria nagusiak –breach of the peace, etc. izenekoak– honako hauek barne hartzen ditu: ordena publikoa asaldatzea (*breach of the peace*), jokabide mehatxagarria edo iraingarria (*threatening or abusive behaviour*), jazarpena (*stalking*), futboleko jokabide iraingarria (*offensive behaviour at football*) eta komunikazio mehatxagarriak (*threatening communications*)⁵².

Delituen azpialde horrek honako hau suposatuko luke:

- Arrazagatiko astundua/adierazlea duten kondenak guztien 228. Hau da, arrazagatiko astundua/adierazlea duten delitu guztien –*offences eta crimes* (349)– % 65,33.
- Sexu-orientazioko astundua/adierazlea duten kondenak guztien 222. Hau da, sexu-orientazioko astundua/adierazlea duten delitu guztien –*offences eta crimes* (255)– % 87,06.

⁵⁰Zehaztasunez, jarraian garatuko diren datu hau eta beste batzuentzat, ikus: SCOTTISH GOVERNMENT, "Criminal proceedings in Scotland 2020-21", *Justice Analytical Services* (Scottish Government), 2022.

⁵¹Kontuan izan behar da jasotzen diren datuek legez jasotako eta egoitza judizialean frogatu eta baloratu diren astuntzeak ez ezik, aniztasun funtzionalari, arrazari, erlijioari, sexu-orientazioari edo identitate transgeneroari buruzko beste adierazle batzuk ere jasotzen dituztela, inputazioaren baten testuinguru hobeto ulertzen laguntzen dutenak, eta delituaren izaera zehazteko giltzarri izan daitekeen informazioa gehitzen dutela. *Criminal History System (CHS)* izeneko datu-basean, polizia eta fiskaltzak edozein unetan sar ditzakete adierazle horiek. Beraz, ondorengo datuek astuntze eta identifikatzaileen bolumen homogeneoa adierazten dute. Era berean, nabarmendu behar da delitu batengatik (*crime/offence*) ezarritako kondenak bati astuntze/adierazle bat baino gehiago lotzen bazaio (adibidez, arraza eta erlijioa), bi astuntze/adierazle horiek zenbatuko direla.

⁵²Kontuan izan behar da aurtengoa izango dela horrela agertzen den azken urtea; izan ere, *breach of the peace*, etc. izeneko kategoria desagertu egingo da, eta, aldi berean, delitu-taldeen berrantolaketa osoa egin nahi da. Izan ere, *miscellaneous offences* delakoen maila berean aurkituko ditugu datorren urtean antisocial offence deiturikoak. Azken hauen barruan, adibidez, bai jokabide mehatxagarria edo iraingarria (*threatening and abusive behaviour*), bai arrazagatiko astundutako jokabidea (*racially aggravated conduct*) aurkituko ditugu. Aldiz, *miscellaneous offences* kategoriaren barruan, adibidez, komunitatearen eta ordena publikoaren aurkako delituen kategoria agertuko da (*community and public order offences*). SCOTTISH GOVERNMENT, "Criminal proceedings...op. cit., 89-91. orr.

- Erliziozko astundua/adierazlea duten kondena guztien 112. Hau da, erlijiozko astundua/adierazlea duten delitu guztien *–offences eta crimes* (123)– % 91,06.
- Desgaitasuneko astundua/adierazlea duten kondena guztien 66. Hau da, desgaitasuneko astundua/adierazlea duten delitu guztien *–offences eta crimes* (79)– % 83,54.
- Identitate transgeneroko astundua/adierazlea duten kondena guztien 7. Hau da, identitate transgeneroko astundua/adierazlea duten delitu guztien *–offences eta crimes* (10)– % 70.

2.1.3. BESTE DATU BATZUEN EGUNERATZEA: IPAR IRLANDA⁵³

Ipar Irlandako Polizia Zerbitzuak (*Police Service of Northern Ireland, edo siglen arabera, PSNI*) argitaratutako azken urteko txostenak, Ipar Irlandako poliziak berak 2021eko urriaren 1etik 2022ko irailaren 30era arte erregistratutako gorrotoak eragindako gertakari edo delitu guztiak jasotzen ditu⁵⁴. Datu horiek aurrerago garatuko badira ere, aurreratu behar da 2021/22an **3.157 gorroto-gertakari** zenbatu zirela (% 5,69ko igoera 2020/21arekin alderatuta), eta **gertakari horiekin lotuta 2.285 delitu** erregistratu zirela guztira (% 8,6ko igoera 2020/21arekin alderatuta).

Motibazio arrazistari dagokionez, 1.240 gorroto-gertakari zenbatu ziren, eta gertakari horiei lotuta 904 delitu erregistratu ziren. Xehetasun gehiagorekin aztertuz, 1.240 gorroto-gertakari arrazistetatik, poliziak 733 erregistratu zituen delitu baten edo gehiagoren burutzearekin lotuta (% 59,11), eta 507, berriz, inguruabarretatik inongo deliturik ondorioztatu gabe (% 40,89)⁵⁵. Delitu batekin edo gehiagorekin erregistratutako 733 gertakarietatik, aurretik aipatutako 904 delituak ateratzen dira. Hain zuzen ere, 904 delitu arrazistak poliziak 2021/2022an erregistratu zituen delitu guztien % 0,8 dira. Horietatik 602 delitu pertsonaren aurkako indarkeria-delituen kategorian sartzen dira (*violence against the person offences*), hau da, % 66,59; 282 lapurreta (bizilekua bortxatuz egindako lapurreta barne) eta kalteen delituen kategorian (*theft [including burglary] & criminal damage*), hau da, % 31,19; eta 20 delitu, berriz, gainerako delituen kategorian orokorrean sartzen dira (*all other offences*), hau da, % 2,21. Gertakari eta delitu horietatik asko (1.240 gertakarietatik 545, % 43,95; eta 904 delituetatik 380, % 42,03) Belfast hirian gertatu ziren. Gorroto-delitu arrazistaren biktimaren jatorri etnikoaren arabera (*ethnicity*), guztira delitu arrazistetan parte hartu duten 863 pertsonetatik, 327tan biktima zuria zen (*White*; %37,89), 225etan ez zen etnia edo pertsona ezagutzen (*Ethnicity Missing/Unknown Person*; %26,07), 133tan beltza (*Black*; % 15,41), 92tan mistoa edo beste bat zen (*Mixed/Other*; % 10,66) eta 86tan asiarra (*Asian*; % 9,96). Biktimaren nazionalitatearen arabera (jakina denez, ez du zertan beti bat etorri bere jatorri etnikoarekin), Erresuma Batua eta Irlandakoa (194; % 22,48), Poloniakoa (74; % 8,57) eta Siriakoa (32; % 3,71) nabarmentzen dira.

Motibazio sektarioari dagokionez, 1.186 gorroto-gertakari zenbatu ziren, eta gertakari horiei lotuta 856 delitu erregistratu ziren. Xehetasun gehiagorekin aztertuz, 1.186 gorroto-gertakari sektarioetatik poliziak 745 erregistratu zituen delitu baten edo gehiagoren burutzearekin lotuta (% 62,82), eta 441, berriz, inguruabarretatik inongo deliturik ondo-

⁵³Atal honetan jasotakoaz gain, ikus, halaber, Ipar Irlandako gorroto-gertakarien ibilbidearen datu eguneratuak dituen laburpen bat: ALLEN/ZAYED, "Hate crime... op. cit., 49-51. orr.

⁵⁴Aurrerantzean, PSNI, "Incidents and crimes with a hate motivation recorded by the Police in Northern Ireland. Update to 30th September 2022", *Police Service of Northern Ireland (PSNI) Statistics Branch, 2022* -an jasotako datu estatistikoaren zerrenda emango da. Kontuan izan behar da txosten hau hiru hilean behin egiten dela, eta izaera bereko aurreko txostenak ordeztzen dituela. Era berean, urteko txosten bat ere egiten da - pixka bat zehatzagoa azterketan (adibidez, biktimaren adina eta sexua)-, 2022ko abenduan argitaratu dena, eta azken urte fiskalean (*financial year*) lortutako datuetan oinarritzen dena, hau da, 2021eko apirilaren 1etik 2022ko martxoaren 31ra. Azken txosten honi ere aipamen puntualak egingo zaizkio: PSNI, "Trends in hate motivated incidents and crimes recorded by the Police in Northern Ireland 2004/05 to 2021/22", *Police Service of Northern Ireland (PSNI), 2022*.

⁵⁵Urteko argitalpen-txostenaren arabera (2021eko apirila-2022ko martxoa), 1.334 gorroto-gertakari arrazista zenbatu ziren, eta gertakari horiekin lotuta 931 delitu erregistratu ziren. 1.334 gorroto-gertakari arrazistetatik, 763 erregistratu zituen delitu baten edo gehiagoren burutzearekin lotuta (% 57,20), eta 571, berriz, inguruabarretatik inongo deliturik ondorioztatu gabe (% 42,80). Delitu batekin edo gehiagorekin erregistratutako 763 gertakarietatik, aurretik aipatutako 931 delituak ateratzen dira.

riotzatu gabe (% 37,18)⁵⁶. Delitu batekin edo gehiagorekin erregistratutako 745 gertakarietatik, aurretik aipatutako 856 delituak ateratzen dira. Hain zuzen ere, 856 delitu sektarioak poliziak 2021/2022an erregistratu zituen delitu guztien % 0,8 dira. Horietatik 480 pertsonaren aurkako indarkeriazko delituen kategorian sartzen dira, hau da, % 56,07; 347 lapurreta (bizilekua bortxatuz egindako lapurreta barne) eta kalteen kategorian, hau da, % 40,54; eta 29 gainerako delituen kategoria orokorrean sartzen dira, hau da, % 3,39. Gertakari eta delitu horietako asko (1.186 gertakarietatik 349, % 29,43; eta 856 delituetatik 260, % 30,37) Belfast hirian gertatu ziren.

Motibazio homofoboari dagokionez, 466 gorroto-gertakari zenbatu ziren, eta gertakari horiei lotuta 340 delitu erregistratu ziren. Xehetasun gehiagorekin aztertuz, 466 gorroto-gertakari homofoboetatik, poliziak 276 erregistratu zituen delitu baten edo gehiagoren burutzearekin lotuta (% 59,23) eta 190, berriz, inguruabarretatik inongo deliturik ondorioztatu gabe (% 40,77)⁵⁷. Delitu batekin edo gehiagorekin erregistratutako 276 gertakarietatik, aurretik aipatutako 340 delituak ateratzen dira. Hain zuzen ere, 340 delitu homofoboak poliziak 2021/2022an erregistratu zituen delitu guztien % 0,3 dira. Horietatik 281 pertsonaren aurkako indarkeriazko delituen kategorian sartzen dira, hau da, % 82,65; 49 lapurreta (bizilekua bortxatuz egindako lapurreta barne) eta kalteen kategorian, hau da, % 14,41; eta 10 gainerako delituen kategoria orokorrean sartzen dira, hau da, % 2,94. Gertakari eta delitu horietako asko (466 gertakarietatik 190; % 40,77; eta 340 delituetatik 118; % 34,70) Belfast hirian gertatu ziren.

Aniztasun funtzionalagatiko, transfobiagatiko eta fedeagatiko/erlijioagatiko dagokionez, hiruhileko txosten honetan agertzen diren datuak apalagoak dira. *Aniztasun funtzionalari* dagokionez, 140 gorroto-gertakari zenbatu ziren (% 4,43), eta gertakari horiei lotuta 113 delitu erregistratu ziren (% 4,94)⁵⁸. *Transfobiari* dagokionez, 78 gorroto-gertakari zenbatu ziren (% 2,47), eta gertakari horiek lotuta 37 delitu erregistratu ziren (% 1,62)⁵⁹. *Fedeari/erlijioari* dagokionez, 47 gorroto-gertakari zenbatu ziren (% 1,49), eta gertakari horiei lotuta 35 delitu erregistratu ziren (% 1,53)⁶⁰.

Ipar Irlandako Fiskaltza Publikoaren Zerbitzuak (*Public Prosecution Service for Northern Ireland* edo, siglen arabera, PPS) eskuragarri duen azken txostena⁶¹ kontuan hartuta, zeinak 2021eko apirilaren 1etik 2022ko martxoaren 31ra bitarteko aldia barne hartzen duen, bertan aurreikusten da PPSk **344 kasu⁶² jaso zituela, poliziak gorroto-delitu gisa identifikatu zituenak** (% 4,24ko igoera aurreko urtearekin alderatuta). Kategoria babestuaren arabera, polizia-sailkapeneko irizpideei jarraiki, 119 kasu arrazarekin lotu ziren (% 34,59), 91 sektarismoarekin (% 26,45), 58 homofobiarekin (% 16,86), 27 fedearrekin/erlijioarekin (% 7,85), 19 motibazioa anizkoitzarekin (% 5,52), 19 aniztasun funtzionalarekin (% 5,52) eta 11 transfobiarekin (% 3,20). Delitu-kategoria nagusiaren arabera⁶³, 236 kasu (% 68,60) pertsonaren aurkako indarkeria gisa sailkatuta daude (*violence against the person*), 44 (% 12,79) kalte-delitu gisa (*criminal damage*), 37 (% 10,75) ordena publikoko delitu gisa (*public order*) eta 27 (% 7,85) zehaztu gabeko beste delitu-talde gisa (*all other offence groups*).

⁵⁶Urteko argitalpen-txostenaren arabera (2021eko apirila-2022ko martxoa), 1.067 gorroto-gertakari sektario zenbatu ziren, eta gertakari horiei lotuta 780 delitu erregistratu ziren. 1.067 gorroto-gertakari sektarioetatik, poliziak 688 erregistratu zituen delitu baten edo gehiagoren burutzearekin lotuta (% 64,48), eta 379 berriz, inguruabarretatik inongo deliturik ondorioztatu gabe (% 35,52). Delitu batekin edo gehiagorekin erregistratutako 688 gertakarietatik, aurretik aipatutako 780 delituak ateratzen dira.

⁵⁷Urteko argitalpen-txostenaren arabera (2021eko apirila-2022ko martxoa), 462 gorroto-gertakari homofobo zenbatu ziren, eta gertaera horiei lotuta 336 delitu erregistratu ziren. 462 gorroto-gertakari homofoboaren artean, poliziak 275 erregistratu zituen delitu baten edo gehiagoren burutzearekin lotuta (% 59,52), eta 187 berriz, inguruabarretatik inongo deliturik ondorioztatu gabe (% 40,48). Delitu batekin edo gehiagorekin erregistratutako 275 gertakarietatik, aurretik aipatutako 336 delituak ateratzen dira.

⁵⁸Urteko argitalpen-txostenaren arabera (2021eko apirila-2022ko martxoa), 123 gorroto-gertakari zenbatu ziren aniztasun funtzionalengatik, eta gertakari horiek lotuta 93 delitu erregistratu ziren. Aniztasun funtzionalagatiko 123 gorroto-gertakarietatik, poliziak 70 erregistratu zituen delitu baten edo gehiagoren burutzearekin lotuta (% 56,91), eta 53 berriz, inguruabarretatik inongo deliturik ondorioztatu gabe (% 43,09). Delitu batekin edo gehiagorekin erregistratutako 70 gertakarietatik, aurretik aipatutako 93 delituak ateratzen dira.

⁵⁹Urteko argitalpen-txostenaren arabera (2021eko apirila-2022ko martxoa), 65 gorroto-gertakari zenbatu ziren transfobiagatik, eta gertakari horiek lotuta 42 delitu erregistratu ziren. Transfobiagatiko 65 gorroto-gertakariaren artean, poliziak 39 erregistratu zituen delitu baten edo gehiagoren burutzearekin lotuta (% 60), eta 26 berriz, inguruabarretatik inongo deliturik ondorioztatu gabe (% 40). Delitu batekin edo gehiagorekin erregistratutako 39 gertakarietatik, aurretik aipatutako 42 delituak ateratzen dira.

⁶⁰Urteko argitalpen-txostenaren arabera (2021eko apirila-2022ko martxoa), 68 gorroto-gertakari zenbatu ziren fedeagatik/erlijioagatik, eta gertakari horiei lotuta 54 delitu erregistratu ziren. Fedeari/erlijioagatiko 68 gorroto-gertakariaren artean, poliziak 44 erregistratu zituen delitu baten edo gehiagoren burutzearekin lotuta (% 64,70), eta 24 berriz, inguruabarretatik inongo deliturik ondorioztatu gabe (% 35,29). Delitu batekin edo gehiagorekin erregistratutako 44 gertakarietatik, aurretik aipatutako 54 delituak ateratzen dira.

⁶¹Aurrerantzean, estatistika-erreferentzia guztiak honako argitalpen honi egindakotzat jo behar dira: PPSNI, "Statistical bulletin: cases involving hate crime 2021/22", *Policy and Information Unit. Public Prosecution Service for Northern Ireland (PPSNI)*, 2022.

⁶²Kontuan izan kasu horietan pertsona bat edo gehiago egon daitezkeela.

⁶³Delitu-kategoria nagusia (*primary offence*) delitu larrienarekin lotutakoa izango da normalean, legez ezar daitezkeen zehapen penalen arabera zehaztuko dena.

Gainerakoan, kasu bakoitzean pertsona batek baino gehiagok parte hartu ahal izan duten heinean, norbait formalki salatzeke erabakia pertsona horietako edozeinen aurka zuzendu daiteke. Beraz, jarraian datorren sailkapenak PPSk jasotako kasuren batean parte hartu duten pertsona guztien inguruan hartutako erabaki larrienari egiten dio erreferentzia⁶⁴. Guztira, 433 erabaki hartu dira. Larritasun handienekotik txikienera, **25 erabaki (% 5,77) Koronako Auzitegian (Crown Court)**⁶⁵ epaituak izan zitezten pertsonen aurkako karguak aurkezteko izan ziren (indictable prosecution); **218 (% 50,35) Magistratu-Auzitegietan (Magistrates' Courts)**⁶⁶ epaituak izan zitezten pertsonen aurkako karguak aurkezteko (summary prosecution), 39 (% 9) neurri alternatiboak hartzeko (adibidez: mota horretako beste delituen bat eginez gero, neurriak hartuko direla formalki ohartaraztea) auzitegietara jo gabe (diversion), eta 151 (% 34,87) karguak ez aurkezteko (decision for no prosecution), dela behar adina froga-material ez dagoelako, dela karguak aurkezteak interes publikoaren aurka joatea ekarriko lukeelako. Summary prosecution delakoa ardatz hartuta, pertsona gehien barne hartzen dituen erabaki-mota izanik, **125 akusatu kondenatu zituzten**, gutxienez delitu batengatik⁶⁷ [arraza: 54; sektarismoa: 32; fedea/erlijioa: 16; homofobia: 10; motibazio anizkoitza: 7; transfobia: 4; aniztasun funtzionala: 2], kondena tasa % 61,9 izanik. Bestalde, 31 akusatu (% 15,35) absolbitu zituzten, eta 46 akusaturen kasuan (% 22,77) beste egoera batzuk gertatu ziren (adibidez: akusatuaren heriotza, akusazioak atzera egitea, etab.).

Azkenik, fiskal batek, lege-xedapen baten arabera, eta ez izaera polizialeko definizio baten arabera, aurreko guztiaren kasuan bezala, etsaitasunagatik astundutako gorroto-delitutzat (aggravated by hostility) hartutako kasuei buruzko datuei dagokienez, 299 erabaki hartu dira. Berriz ere, larritasun handienetik txikienera, **25 erabaki (% 8,36) Koronako Auzitegian (Crown Court)** epaituak izan zitezten pertsonen aurka karguak aurkezteko izan ziren (indictable prosecution), **182 (% 60,87) Magistratu-Auzitegietan (Magistrates' Courts)** epaituak izan zitezten pertsonen aurka karguak aurkezteko (summary prosecution), 23 (% 7,69) neurri alternatiboak hartzeko auzitegietara jo gabe (diversion), eta 69 (% 23,08), karguak ez aurkezteko erabakiak (decision for no prosecution) izan ziren. Berriz ere summary prosecution delakoa ardatz hartuta, **116 akusatu kondenatu zituzten** gutxienez delitu batengatik [arraza: 65; erlijioa: 27; sexu-orientazioa: 19; motibazio anizkoitza: 3; aniztasun funtzionala: 2], kondena tasa % 68,2koa izanik. Bestalde, 23 akusatu (% 13,53) absolbitu zituzten, eta 31 akusaturen kasuan (% 18,23) beste egoera batzuk gertatu ziren (adibidez: akusatuaren heriotza, akusazioak atzera egitea, etab.).

2.1.4. BESTE DATU BATZUEN EGUNERATZEA: INGALATERRA ETA GALES⁶⁸

Ingalaterran eta Galesen gorroto-delituei buruzko informazio estatistikoaren irudi osatuagoa lortzeko, bi iturri ofizial hartuko ditugu kontuan, oso desberdinak beraien artean, bakoitza bere mugekin.

Lehenik eta behin, *Crime Survey for England and Wales* (CSEW)⁶⁹. Aurrez aurreko biktimizazio-inkesta bat da, Ingalaterran eta Galesen bizi diren horien esperientzia pertsonalei buruzko informazioa ematen duena. Helburu horrekin, azken hiru urteko inkesten datuak konbinatzen dira, lagin handiagoa lortzeko eta estimazio fidagarriagoak egiteko⁷⁰.

⁶⁴Hau da, gorrotoak eragindako gertakari guztiak, Ipar Irlandako poliziak hala direla ulertzen badu, erreferentzia-puntu izango dira.

⁶⁵Batzuetan bigarren auzialdi gisa jardun badezake ere, auzitegi nagusi bat da (superior edo senior court), lehen auzialdian nolabaiteko larritasuneko zigor-prozedimenduak ezagutzen dituen.

⁶⁶Lehen auzialdian larritasun txikiagoko kasu penalak ezagutzen dituen beheagoko auzitegiak dira (inferior courts).

⁶⁷Gutxienez delitu batengatik kondenatuak izan direnak aipatzean (convicted of at least one offence), kontuan hartu behar da akusatu batzuk delitu desberdinengatik kondenatuak izan daitezkeela, eta kategoria horren barruan sartzen direla -hala badagokio-gorrotoak eragindako delitutik (hate motivated offence) absolbituak baina beste delitu batengatik kondenatuak izan diren akusatuak ere.

⁶⁸Atal honetan jasotakoaz gain, ikus, halaber, Ingalaterra eta Galeseko gorroto-gertakariaren ibilbidearen datu eguneratuak dituen laburpen bat: ALLEN/ZAYED, "Hate crime...op. cit., 5-42. orr.

⁶⁹CSEWren datuak Barne Ministerioaren (Home Office) gorroto-delituen inguruko txostenean jasotzen dira; beraz, aurrerantzean CSEWren datuak aipatzen direnean eskuragarri dagoen azken txosten horri erreferentzia egiten ari zaiola ulertu behar da: HOME OFFICE, "Hate crime, England and Wales, 2021 to 2022", Home Office, 2022.

⁷⁰Datu konbinatu hauen arazoa da, joera orokorrak eta epe luzeak islatzeko potentziala baino ez dutela. Gainera, nahiz eta teoriarik ez diren delituak jaso daitezkeen, CSEWak ez ditu barne hartzen enpresa edo erakundeen aurka egindako delituak, Ingalaterran eta Galesen bizi ez diren (adib.: turistak) edo 16 urtetik beherakoak diren pertsonen aurka egindako delituak, edo «biktimarik gabeko krimenak» (victimless crimes) gisa katalogatuta daudenak, hau da, gizabanako identifikagarriak ez duten arau-hauste penalei dagozkienak, ordena publikoko delituak (public order offences) izan daitezkeen bezala.

Eskuragarri dagoen azken datu-zerrenda 2017/18, 2018/19 eta 2019/20ko inkestei dagozkien datuen konbinazioari buruzkoa da⁷¹.

Estimazioak badira ere, CSEWk jasotzen dituen datu konbinatuek adierazten dute (2017/18tik 2019/20ra) 190.000 gorroto-delitu gertakari izan direla urtean (*hate crime incidents*). Hau da, CSEWak bere lana egiteko jasotzen dituen delituekin lotutako gertakari guztien (6,1 milioi) % 3. Halaber, CSEWek erregistratutako gorroto-delitu gertakarien % 47 polizia jakinarazten zaizkio. Kategorien arabera, 104.000 gertakari erasotzaileak biktimaren arrazarekiko zuen jarre-ragatik gertatu ziren, 50.000 gertakari biktimaren aniztasun funtzionalagatik, 42.000 biktimaren erlijioagatik, 23.000 biktimaren sexu-orientazioagatik eta 7.000 biktimaren genero-identitateagatik⁷². Delitu-tipologiari dagokionez, lehe-nik eta behin, nabarmentzekoa da gorroto-delitu gertakari baten biktimak pertsonen aurkako delitu bat jasateko arrisku handiagoa duela (*personal crime*), ondasun errealekin lotutako delitu bat baino (*household crime*)⁷³. Horrela, pertsonen aurkako delituek guztizkoaren % 59 (120.000 gertakari)⁷⁴ hartzen duten bitartean [lesiorik gabeko indar-keria (*violence without injury*), % 28; lesiodun indarkeria (*violence with injury*), % 17; pertsonari egindako ebasketa (*theft from person*), % 7; indarkeriaz edo larderiak egindako lapurreta (*robbery*), % 5; jabetza pertsonalarekin lotutako beste ebasketa batzuk (*other theft of personal property*), %2], ondasun errealekin lotutako delituak guztizkoaren % 41 hartzen dute (70.000 gertakari)⁷⁵ [kalte-delitua (*criminal damage*), % 20; indarra erabiliz egindako lapurreta eta egoitza edo bizilekuaren bortxatzea (*burglary*), % 10; ibilgailu-ebasketa (*vehicle-related theft*), % 5; ondasun errealekin lotutako ebasketa bat (*other household theft*), % 5; bizikleta-ebasketa (*bicycle theft*) % 1]. Hala ere, ondasun errealekin lotutako delituen biktimen %27 k gutxienez beste biktimizazio bat jasan du gorroto-delitu gertakari beragatik azken urtean, pertsonen aurkako delituen kasuan % 16a delarik.

Bigarrenik, CSEWren zenbait datu aztertu ondoren, gorroto-delituen polizia-erregistroei buruzko informazioa ere aipa dezakegu (*police recorded hate crimes data*). CSEWek emandako informaziotik bereizten da, besteak beste, urtean behin argitaratzen den heinean, eta biktimizazio-inkestan kanpo geratzen diren supostu haiek barne hartzen dituen heinean⁷⁶. Beraz, eskura dauden azken datuetan arreta jarrita (2021/22)⁷⁷, Ingalaterra eta Galesko poliziak **155.841 gorroto-delitu** erregistratu zituen, % 26ko igoera egon delarik 2020/21 urtearekin alderatuta⁷⁸. Delitu horietako bakoitza eragin zuten arrazoiak bat baino gehiago izan daitezkeela kontuan hartuz, guztira 163.322 motibazio-faktore egon ziren aipatutako 155.841 delituetan. Prebalentzia-ordenaren arabera, kategoria hauek aurki ditzakegu: arraza

⁷¹Xehetasunez, ikus HOME OFFICE, "Hate crime, England and Wales, 2019/20", Home Office, 2020, 19-29. orr. CSEWen zifren hurrengo argitalpena 2023rako aurreikusita egongo litzateke, baina atzeratu egin daiteke, Covid-19aren pandemiaren aurreko inkesta bertan behera geratu zelako osasun publikoaren murrizketengatik. Hurrengo lerroetan, aurreko bi txostenetan jasotakoari helduko diogu: GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA/ERTZAINNTZA, "Euskadiko... op. cit., 2022, 69-70. orr.: GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA/ERTZAINNTZA, "Euskadiko gorroto-gertakariei buruzko 2020ko txostena", Eusko Jaurlaritzako-Gobierno Vasco, 2021, 53-54. orr.

⁷²Batuketak 190.000 gertakariaren kopurua gaintzen du, 190.000 gertakari hauen baitan biktimak delitua babestutako kategoria batek baino gehiagok eragin duela adierazi ahal izan duelako.

⁷³Delitu pertsonalak (*personal crimes*) pertsonari zuzentzen zaizkionak dira, norberaren esperientziarekin lotzen direnak, eta ez etxe bereko beste batzuen esperientziarekin. Ondasun errealekin lotutako delituek (*household crimes*) jabetza batean kalteak edo lapurretak eragiten dituztenak dira, eta momentuan toki horretan bizi den beste edozein pertsonari eragiten diote.

⁷⁴120.000 gertakari hauetako bakoitza babestutako kategoria bat baino gehiagok eragin ahal izan duela kontuan hartuta, ikus honako datu banaketa hau babestutako kategoriaren arabera: arraza (66.000), erlijioa (30.000), aniztasun funtzionala (27.000), sexu-orientazioa (19.000) eta genero-identitatea (4.000).

⁷⁵70.000 gertakari hauetako bakoitza babestutako kategoria bat baino gehiagok eragin ahal izan duela kontuan hartuta, ikus honako datu banaketa hau babestutako kategoriaren arabera: arraza (39.000), aniztasun funtzionala (23.000), erlijioa (12.000), sexu-orientazioa (4.000) eta genero-identitatea (3.000).

⁷⁶Polizia-erregistroei buruzko informazioak duen arriskua, ordea, bikoitza da. Lehenik eta behin, CSEWren gertatzen zenaren kontrara, datu hauek ez dute National Statistics-en estatusa, zeina, azken finean, Erresuma Batuko Estatistiken Kontseilu Nazionalak (UK Statistics Authority) ematen duen -bere ardurapeko organoen bitartez -, estatistika horiek Code for Practice for Statistics delakoarekin bat datozenean. Horrela bakarrik gaintzen da argitaratzen den informazio estatistikoaren fidagarritasun, kalitatea eta balioaren estandarrik altuena. Bigarrenik, gogorarazi behar da gorroto- gertakari asko poliziaren ezagutzatik kanpo geratzen direla, hau muga handi bat delarik gorroto-kriminalitatearen benetako eragina ezagutu ahal izateko. Ikus OSR, "Code for Practice for Statistics. Ensuring official statistics serve the public", UK Statistics Authority, 2018.

⁷⁷Datu hauek lurraldeko hainbat polizia-indarretatik datoz. Hemendik aurrera, hurrengo argitalpenean jasotako datu estatistikoaren zerrenda emango da: HOME OFFICE, "Hate crime, England and Wales...op. cit.

⁷⁸Hala ere, adierazi denez, ez dago argi poliziak erregistratutako gorroto-delituen gorakadak zer neurritaraino dakarren benetako gorakada, edo polizia-erregistroko lanaren etengabeko hobekuntzekin eta gero eta biktima gehiagok horrelako delituak poliziari salatzeiko konfiantzarekin duen zerikusia.

(109.843 – % 67,25), sexu-orientazioa (26.152 – % 16,01), aniztasun funtzionala (14.242 – % 8,72), erlijioa (8.730 – % 5,34)⁷⁹ eta transgeneroa (4.355 – % 2,67).

Delitu-tipologiaren arabera, Ingalaterrako eta Galesko poliziak erregistratutako gorroto-delitu guztien erdia baino gehiago ordena publikoaren aurkako delituengatik izan ziren (% 51). Ordena publikoaren aurkako delituak, hori bai, poliziari erregistratzeko jakinaraz dakizkiokeen delitu guztien % 11 baino ez dira, gorroto-delituen kategoria espezifikoa harago. Jarraian, pertsonen aurkako indarkeria-delituak (% 41) eta kalte- eta sute-delituak (% 5) daude. Polizia-ikerketan egin ondoren, poliziak berak hasiera batean gorroto-delitu gisa markatutako delituen %84k azken emaitza bat dute esleituta (gainerako % 16a ikerketa amaitzeko zain dago emaitza bat esleitzeko). Bada, gorroto-delitu guztien % 9k akusazioak/zitazioak (charges/summons) eragin dituzte. Delitu-tipologiaren arabera, ordena publikoaren aurkako delituen % 10ek akusazioak/zitazioak eragin dituzte, pertsonen aurkako indarkeria-delituen % 7k eta kalte- eta sute-delituen % 5ek.

Estatuko Fiskaltza Nagusia (Crown Prosecution Service edo, siglen arabera, CPS) Ingalaterra eta Galesen gorroto-delituengatik aurkeztu diren akusazio formalen kopurua argitaratzeaz arduratzen da. Zehazki, 2021/22an⁸⁰ 13.073 akusazio aurkeztu ziren gorroto-delituengatik, % 22,4ko igoera egon zelarik 2020/21arekin alderatuta. Aurkeztutako 13.073 akusazioen emaitza kondena-epaia izan da 11.055 kasutan, kondena tasa % 84,6koa izanik. Zehazki:

- Arrazari lotuta aurkeztutako 9.961 akusazioetatik (aurkeztutako akusazio guztien % 76,19) 8.426k kondena epaia lortu zuten, % 84,6koa izanik kondena tasa.
- Homofobiarekin lotuta aurkeztutako 2.283 akusazioetatik (aurkeztutako akusazio guztien % 17,46) 1.962k kondena epaia lortu zuten, % 85,9koa izanik kondena-tasa.
- Erlijioaren inguruan aurkeztutako 359 akusazioetatik (aurkeztutako akusazio guztien % 2,75) 294k kondena epaia lortu zuten, % 81,9koa izanik kondena-tasa.
- Aniztasun funtzionalari lotuta aurkeztutako 345 akusazioetatik (aurkeztutako akusazio guztien % 2,64) 273k kondena epaia lortu zuten, % 79,1ekoa izanik kondena tasa.
- Transfobiaren inguruan aurkeztutako 125 akusazioetatik (aurkeztutako akusazio guztien % 0,96) 100ek kondena epaia lortu zuten, % 80koa izanik kondena-tasa.

Azkenik, nabarmendu behar da oraindik ez direla argitaratu 2019/20, 2020/21 edo 2021/22 aldiko datuak biltzen dituzten txostenak, CPSk gorroto-delituen arloan aurkeztutako akusazio horien atzean dauden delitu-tipologia zehatzak ezagutzea ahalbidetzen dutenak⁸¹.

⁷⁹Zehazki, arrazoi erlijiosoek eragindako 8.730 gorroto-delituetatik, 8.307ri (% 95) buruz informazio gehiago helarazi da. Arrazoi erlijiosoengatik 8.307 gorroto-delitu bakoitzean, litekeena da delitu horren biktima handik hautemandako erlijio bat baino gehiago tartean egotea (*perceived religion*). Aurrekoa kontuan hartuta, nabarmentzekoa da arrazoi erlijiosoengatik gorroto-delituen % 42an biktima musulmantzat hartu zela, eta % 23an, berriz, judutartzat.

⁸⁰Aurrerantzean egiten den erreferentzia oro honakoari egiten zaiola ulertu beharko da: CPS, "CPS data summary Quarter 4 2021-2022", CPS, 2022. Esteka: <https://www.cps.gov.uk/publication/cps-data-summary-quarter-4-2021-2022>.

⁸¹Ikus orain arte argitaratutako txosten guztiak biltzen dituen fitxategia esteka honetan: <https://www.cps.gov.uk/publication/hate-crime-reports>

2.2. FRANTZIA

2.2.1. ERREALITATE ENPIRIKOA, OSCETIK ATERATAKO DATUEN ARABERA

Frantziako gorroto-delituei buruz OSCE/ODIHR erakundeak darabilen estatistika-informazio berriena 2021ekoa da⁸², herrialde horretako agintari nazionalak erakundeari berari emandako datuen iraulketaren arabera. Guztira, **3.443 gorroto-delitu** erregistratu dituzte polizia-erakundeek, hau da, % 28,85eko igoera aurreko urtearekin alderatuta. Kontuan izan behar da Frantziako agintariak OSCE/ODIHRri jakinarazitako poliziaren zifretan ez dela sartzen gorrotoa eragitearen delitu-figura, ezta publizitatearekin burututako difamazioarena edo irainena ere. Hala ere, argitu da motibazioagatik bereizitako zifrek delitu horiek barne har ditzaketela, nahiz eta gehien-gehienak erakunde horrek gorroto-delitutzat hartu behar denari buruz ematen duen definiziotik kanpo geratuko lirakeen.

Delitu-tipologia zehatzei dagokienez, argitu behar da sartu direla OSCEk erabiltzen duen gorroto-delituen definiziotik kanpo geratzen diren delituei buruzko datuak⁸³, bai eta beste bikoiztasun batzuk ere⁸⁴. Horregatik, ez da harrizkeoa polizia-erakundeek 2021ean erregistratutako 3.443 gorroto-delituak nabarmen gainditzea (5.102). Aurrekoa kontuan hartuta, jarraian OSCE/ODIHRrek darabiltzan delitu-tipologia desberdinen arabera lortutako delituen kopurua islatuko da. Jarraian datorren sailkapena delitu-tipologiaren intzidentzia handienetik txikienera ordenatuta dago:

- **Mehatxuak eta jokabide mehatxagarria** (2.548; % 49,94). Motibazioaren arabera, arrazakeria eta xenofobia kategorian nagusitzen da (1.445; % 56,71). Horren atzean, prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek daude: LGBTI-ren aurkakoa (477; % 18,72), antisemitismoa (436; % 17,11), musulmanen aurkakoa (106; % 4,16) eta kristauen aurkakoa (84; % 3,30).
- **Zehaztu gabe** (1.056; % 20,70). Motibazioaren arabera, kristauen aurkako kategorian nagusitzen da (773; % 73,20). Horren atzean, prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek daude: antisemitismoa (153; % 14,49), musulmanen aurkakoa (107; % 10,13) eta LGBTI-ren aurkakoa (23; % 2,18).
- **Eraso fisikoa** (888; % 17,40). Motibazioaren arabera, LGBTI kolektiboaren aurkakoaren kategorian (587; % 66,10) eta arrazakeria eta xenofobiaren (301; % 33,90) aurreikusten dira.
- **Indarkeria eragitea** (279; % 5,47). Motibazioaren arabera, arrazakeria eta xenofobiaren kategorian (173; % 62) eta LGBTI kolektiboaren kontrakoan (106; % 38) aurreikusten dira.
- **Ondasunei eragindako kalteak** (257; % 5,04). Motibazioaren arabera, arrazakeria eta xenofobiaren kategorian (131; % 50,97) eta LGBTI kolektiboaren kontrakoan (126; % 49,03) aurreikusten dira.
- **Sexu-erasoa** (68; % 1,33). Motibazioa hemen LGBTI kolektiboaren aurkako kategoriaren parekoa da (68; % 100).
- **Hilobi profanazioak** (6; % 0,12). Motibazioa hemen arrazakeria eta xenofobia kategoriaren parekoa da (6; % 100).

⁸² Online sarbidea: <https://hatecrime.osce.org/france>

⁸³ Hori izango litzateke gorroto-diskurtzoko ekintzen kasua (*acts of hate speech*), mehatxuen eta jokabide mehatxagarriaren kategoriaren barruan sartzen baitira (*threats/threatening behaviour*).

⁸⁴ Adibidez, ez da argitzen zer neurritan bereizten den sexu-erasoaren kategorian (*sexual assault*) eta sexu-indarkeria (*sexual violence*), zeina eraso fisikoaren kategoriaren barruan sartzen baita (*physical assault*).

Egilearen motibazioari dagokionez, kategorien artean bikoiztasun batzuk egon daitezkeela ere adierazten da⁸⁵. Aurrekoa kontuan hartuta, guztira 5.102 motibazio daude kontabilizatutako gorroto-delituetan. Badirudi horrek iradokitzen duela ez dela motibazio anizkoitzik zenbatu. Jarraian datorren sailkapenak Frantziako poliziak erregistratutako gorroto-delituetan dauden motibazioen kopurua ordenatzen du, agerpenaren prebalentzia handienetik txikienera:

- **Arrazakeria eta xenofobia** (2.056; % 40,30).
- **LGBTI kolektiboaren aurkakoa** (1.387; % 27,18).
- **Kristauen aurkakoa** (857; % 16,80).
- **Antisemitismoa** (589; % 11,54).
- **Musulmanen aurkakoa** (213; % 4,17).

Azkenik, aurreko urteetan ez bezala, OSCE/ODIHR erakundeak prozesatutako gorroto-delituen kopuruari eta Frantzian ezarritako kondenei buruzko datuak eman ditu. Guztira, jasota dago 486 gorroto-delitu prozesatu direla eta **425 gorroto-delituengatik kondena-ebazpen eman direla**.

2.2.2. ERREALITATE ENPIRIKORA HURBILKETA: BESTE DATU BATZUK

Giza Eskubideen Aholku Batzorde Nazionalaren (CNCDH) txostenaren azken edizioak⁸⁶, hogeita hamaikagarrenak, arrazakeriaren eta xenofobiaren arloko 2021. urteko datuak jasotzen ditu. Horretarako, urtero, Hezkuntza Nazionalako Ministerioak, Barne Ministerioak eta Justizia Ministerioak arrazakeriaren aurkako borrokaren esparruan egindako jardueraren balantze estatistikoaren berri ematen diote Giza Eskubideen Batzorde Nazionalari. Era berean, txosten honek Giza Eskubideen Batzorde Nazionalak aurreko urteetan egindako gomendioen jarraipena ere egiten du, bai eta Giza Eskubideen Batzorde Nazionalak 2021eko abenduan arrazismoaren, antisemitismoaren eta LGTB kolektiboaren aurkako gorrotoaren aurka borrokatzeko ministerioarteko ordezkariari jakinarazitako analisi eta proposamenak ere.

Barne eta Justizia Ministerioen jarduera-balantzeek arau-haustea diren arrazakeria gertakarien proportzioa erakusteko balio dute. Halaber, aipagarria da Barne Ministerioak bi balantze osagarri aurkezten dituela: alde batetik, Barne Segurtasuneko Ministerioako Estatistika Zerbitzuarena (SSMSI), polizia-zerbitzuen eta jendarmeria-zerbitzuen benetako jarduera islatzen duena; eta, bestetik, Lurralde Informazioko Zerbitzu Zentralarena (SCRT), tokiko homologoek informatzen dituzten gertakarien jarraipena egitea ahalbidetzen duena. Aurrekoari gehitu behar zaizkio informazioaren eta komunikazioaren teknologietan oinarritutako kriminalitatearen aurkako borrokaren bulego nagusiaren (OCLCTIC/SDLC) salaketak harmonizatu, aztertu, berreskuratu eta orientatzeko plataformak (PHAROS) bildutako datuak, Frantzia diskriminazio egoeraren irudi osoago batera hurbiltzen gaituztenak, online burututako gorroto-delituak eta jokabide diskriminatzaileak jasotzean.

2021eko SMSIren balantze estatistikoak poliziak eta jendarmeriak erregistratutako prozedurei buruzko datuak jasotzen ditu, Zigor Kodean «*arraza, jatorri, etnia edo erlijio arrazoiengatik*» egindako arau-hauste batzuk oinarri hartuta (4. eta 5. motako krimenak, delituak eta urraketak). Urte horretan, poliziak eta jendarmeriak **12.499 arau-hauste** inguru erregistratu zituzten Frantziako lurralde osoan, **arraza, jatorri, etnia eta erlijioarekin lotura esplizitua zutenak**. 12.499 arau-hauste horietatik, 6.276 krimen eta delitutzat jo ziren (% 50,2), eta 6.223 4. eta 5. mailako urraketatzat (% 49,8). 2019 eta 2020 artean % 2ko beherakada txiki bat erregistratu ondoren, 2021ean % 16ko igoera erregistratu zen izaera kriminaleko edo delitu-izaerako arau-hausteetan.

⁸⁵Urtez urte gertatzen den bezala, «arrazakeria eta xenofobia» kategoriarri buruzko datuek erlijio batekoa izateagatik -benetakoa edo ustezkoa- egindako delituen beste datu batzuk ere xurgatzen dituzte. Beraz, gertakari antisemitik, musulmanen aurkakoak eta kristauen aurkakoak, bakoitza bere aldetik agertzen badira ere, arrazakeria eta xenofobia kategoriara gehitu dira. Aitzitik, gertakari antisemitei, musulmani eta antikristauari buruzko zifra osoak eskaintzen direnean, esaten da arrazakeria eta xenofobia kategoriarekin ere jakinarazi direla eta, beraz, bi aldiz «ager daitezkeela». Ez da askoz gehiago argitzen.

⁸⁶COMMISSION NATIONALE CONSULTATIVE DES DROITS DE L'HOMME (CNCDH), «*La lutte contre le racisme, l'antisémitisme et la xénophobie*», CNCDH, Paris, 2022.

lido horretan, 2021ean gorakada nabarmena gertatu da zenbait delitu-tipologiatan (% 24 mehatxuetan eta xantaie-tan, eta % 16 probokazioetan, irainetan eta difamazioetan), eta beste tipologia batzuek, berriz, beherakada handia izan dute (% 33 gorpuaren osotasunaren edo ehorzketa-lekuaren urraketaren aurkako delituetan⁸⁷, eta % 3 ondasu-nen aurkako atentatuetan. Gorpuaren osotasunaren aurkako delituak edo ehorzketa-lekuaren bortxaketa % 33 gehitu ziren, baina zifrak oso baxuak direnez, igoera hori bi delitu gehiago baino ez dira.

Nolanahi ere, 2021ean, etnia, nazionalitatea eta arraza edo erlijioa (benetakoa edo ustezko) direla-eta burututako delituen kasu zehatzean, gehienak (% 61) ezgaitzea ez dakarten indarkeria-ekintzak dira, eta, ondoren, 8 egunera arteko ezintasuna eragiten duten indarkeria-ekintzak (% 29), 8 egunetik gorako ezintasuna eragiten duten indarkeria-ekintzak (% 11), eta, azkenik, jatorri, etnia, nazio, ustezko arraza edo erlijioa dela-eta, egintza publiko batean burututako indarkeria-ekintza ezgaitzaileak eta ezinduak.

Urraketak, bestalde, % 14 igo dira 2021ean, 2020an % 12 igo ondoren. Kasuen % 94tan, "etnia, nazio, ustezko arraza edo erlijio arrazoiengatik burututako irain ez-publikoen" 4. mailako delitu penal motari dagozkio.

Profilarri dagokionez, erasotzaileen %72 inguru eta biktimen %59 gizonak izan ziren. Hala ere, erasotzaileen artean, emakume erasotzaileen gehiegizko ordezkari-tza aipatu behar da (% 28, 2021ean segurtasun-indar eta -kidegoek identifikatutako erasotzaileen % 16 ez bezala).

Adinari dagokionez, biktimak, oro har, tarteko adinekoak izan ziren; izan ere, biktimen % 71 25 eta 54 urte bitartekoak ziren. 25 urtetik beherakoen (% 16 inguru, biztanleriaren % 30 direnean) eta 55 urtetik gorakoen (%12 inguru, biztanleriaren % 33 direnean) ageriko ordezkari-tza txikia salatzeko joera txikiaren ondorio izan daiteke, batez ere gazteen kasuan, eta ez hainbeste adierazpen arrazisten aurreko esposizio txikiagoaren ondorio.

Erasotzaileei dagokienez, delitu arrazistengatiko erasotzaileen batez besteko adina delituen batez bestekoa baino handiagoa da oro har (48 urte, eta 31 urte, berriz, 2021ean). Erasotzaileen kasuan, biktimen kasuan bezala, gehienak 25 eta 54 urte bitartekoak dira, baina adin-tarte horretako prebalentzia txikiagoa da (% 58). Erasotzaileen kasuan, aldiz, gazteak ere gutxiegi ordezkari-tza bazeuden ere (% 35) 35 urtetik beherakoak izan ziren, eta inputatutako pertsonen % 64 dira), 55 urtetik gorakoak gehiegi ordezkari-tza zeuden (erasotzaileen % 25 izan ziren, eta inputatutako pertsonen % 7 dira).

Bestalde, atzerritarrek ordezkari-tza handiegia dute biktimen zenbaketan. Izan ere, krimenen eta delituen biktimen %18⁸⁸ izan ziren, biztanleriaren %7 eta poliziak erregistratutako delituen biktimen %10 izan arren. Nagusiki, Afrikako kontinentetik etorritako pertsonak dira kaltetuenak (%14 talde horretako kide dira, biztanleriaren % 4 inguru izan arren). Logikoa denez, ordezkari-tza hori ez da erasotzaileen kasuan islatzen; izan ere, erasotzaileen % 10 bakarrik jaio ziren Frantziatik kanpo, 2021ean prozesatu ziren atzerritar jatorriko pertsonen %19 baino gutxiago. Dena dela, biktimen kasuan bezala, atzerritarren artean ere afrikar jatorriko erasotzaileak dira nagusi (%6, eta aldi horretan jatorri bereko auzipetuen %12), gainerako nazionalitateetan ez bezala (%4, eta auzipetuen %7, berriz, 2021ean).

Nabarmenezkoa da, ingurumenaren ikuspegitik, aurreko txostenetan aipatu izan den bezala, jendetza handiek izaera arrazistako adierazpenak faboratzen dituztela: lehen aipatutako delitu eta krimenen biktimen ia bi heren Parisen edo inguruetan biltzen dira (% 26) edo 200.000 biztanletik gorako hiri-eremuetan (% 35), nahiz eta lurralde horiek biztanleriaren % 42 biltzen duten. Aitzitik, landa-eremuetako udalerriak dira horrelako gertakari arrazistek gutxien eragituak direnak, etnia, nazionalitatea, erlijioa edo arraza dela-eta burututako delituen biktimen % 7 baino ez baitatoz udalerririk horietatik.

⁸⁷Nolanahi ere, txostenak berak adierazten duen bezala, komisio-egintza kopuru txikia jasotzen duen delitu-tipologia bat da, eta. Beraz, gorakada horrek bi delitu gehiago burutu izana baino ez du esan nahi.

⁸⁸Horri dagokionez, Giza Eskubideen Batzorde Nazionalaren txostenak berak adierazten du interesgarria litzatekeela bereiztea, Frantziako nazionalitatea duten biktimen artean, horietatik zenbat diren etorkinen ondorengoak edo bigarren belaunaldiko etorkinak. Izan ere, infra aipatuko den "*Cadre de vie et sécurité*" biktimizazio-inkestaren arabera, migratzaileek eta haien ondorengoek aukera gehiago dituzte horrelako delitu bat jasateko nazionalak baino.

Fiskaltzan eta epailetzan arreta jarriz, 2020an (2021ari buruzko daturik ez da argitaratu orain arte) 7.759 auzi iritsi ziren Fiskaltzaren eskuetara (aurreko urtean baino % 10 gehiago), eta **6.740 pertsona auzipetu zituzten**. Auzipetu-tako pertsona guztien artean, % 47,8 (3.223 kasu) irain, difamazio eta gorroto-probokazioengatik izan ziren; % 41,3 (2.783 kasu) pertsonen aurkako atentatuengatik; % 9,1 (611 kasu) diskriminazioengatik; eta gainerako % 1,8 (123 kasu) ondasunen aurkako atentatuengatik. 2020an (ez dago datu berriagorik), **955 kondena** zenbatu ziren **arrazakeriaren astungarrian oinarrituta**, 2019an baino % 10 gehiago. Ez dago daturik gainerako kolektiboei buruz.

Aurretik azaldutako guztiaz gain, arrazakeria/xenofobiatik haratagoko datu batzuk ere aurki daitezke, konkretuki gutxiengo erlijiosoei dagokienez. Zifra horiek ez datoz bat SCRTk jakinarazitakoekin, horiek ere goranzko joera erakusten baitute azken urtean, 2020an beherakada handia izan ondoren. Zehazki, 2020an erregistratutako jaitsiera % 26koa izan zen guztira, eta 2021ean % 45,65eko igoera izan du. Hala ere, beherakada hori ez da orokorra izan kolektibo guztietan; izan ere, egintza antisemitak % 73 igo diren bitartean (339 egintza 2020an 2021eko 589 egintzekin alderatuta), egintza islamofoboek % 9ko beherakada txikia izan dute (234 egintza 2020an 2021eko 213 egintzekin alderatuta)⁸⁹.

SCRTak eta SSMSIk egindako datu-bilketaren izaera oso desberdina izan arren –eta horrek SCRTaren zifrak askoz baxuagoak direla esan nahi du; 2.128 gertaera erregistratu ziren 2021ean, hau da, SSMSIren erregistroaren heren bat gutxi gorabehera– bietan ikusten da gertakarien larritasuna handitzeko joera argi bera dagoela. Aurrekoaren arrazoiak izan daitezke konfinamenduak 2021eko zifretan izan zuen eragina askoz ere txikiagoa izan zela. Edonola ere, ezin da alde batera utzi SCRTk jakinarazitako gertakariak oro har SSMSIk jakinarazitakoak baino larriagoak direla.

Bestalde, arrazismoaren, antisemitismoaren eta LGTBI aurkako gorrotoaren aurkako borrokari buruzko Ministerio arteko Ordezkaritzak (DILCRAH), Barne Ministerioko Barne Segurtasuneko Ministerioko Estatistika Zerbitzuaren (SSMI) laguntzarekin, datuak biltzen ditu, eta urtero inbentario bat egiten du segurtasun-indarrek erregistratutako krimenen eta delituen biktimei buruz (polizia eta jendarmeria). Krimen eta delitu horiek biktimen sexu-orientazioan edo genero-identitatean –benetakoa edo ustezkoa– oinarrituta burututakoak dira. Emaitzak jarraian azalduko dira⁹⁰.

Ildo horretan, polizia eta jendarmeriako indarrek 3.790 arau-hauste homofobo edo transfobo erregistratu zituzten 2021ean; horietatik 2.170 delituak dira, eta 1.620, berriz, urraketak. Horrela, esan daitezke 2016tik 2021era bitartean, mota horretako delituen kopurua bikoiztu egin dela (zehazki, horien kopurua % 104 igo da), 2020tik 2021era bitartean % 28 igo baita. Urraketen gorakada are nabarmenagoa da (% 133; eta % 16 2020tik 2021era).

DILCRAHri erreparatuta, ordea, erregistratutako arau-hausteen kopurua handitu dela ulertzeko, testuinguruari erreparatu behar zaio. Bereziki, polizia-zerbitzuek eta jendarmeria-zerbitzuek biktimei egiten dieten harrera hobetzeko testuinguru jakin bati egiten dio erreferentzia txostenak, eta horrek biktimak animatzen ditu jasandako biktimizazioak salatzea: berariazko “harrera-erreferentzietan” sartzea polizia-etxeetan eta jendarmerietan, langileei emandako berariazko prestakuntza, etab. Hori delinkuentzia mota batean, gorroto-delinkuentzian, non, txosten horrek azpimarratzen duen bezala, LGTBfoboen ekintzen biktima gehienek ez salatzea erabakitzen dute. Horri dagokionez, “*Cadre de vie et sécurité*” inkesta aipatzen da. Horren arabera, 2012 eta 2018 artean, 14 urtetik gorakoen artean, mota horretako gertakarien 7.000 biktima identifikatzen dira batez beste; aldiz, irainen biktimen % 5ek eta LGBT kolektiboaren aurkako mehatxuen edo indarkeriaren biktimen % 20k baino ez du salatzen.

DILCRAHk erregistratutako delituetara itzuliz, irainak 2021ean erregistratutako delituen % 33,7 dira, eta, ondoren, abusu fisiko edo sexuarekiko arau-haustea (kasuen % 24) eta mehatxuak (delituen % 22). Urraketei dagokienez, 2019an eta 2020an bezala, gehienak irainak eta difamazioak dira (% 91,8).

⁸⁹COMMISSION NATIONALE CONSULTATIVE DES DROITS DE L'HOMME (CNCDH), “La lutte contre... *op. cit.*”

⁹⁰MINISTÈRE DE L'INTERIEUR, “Info rapide n°20: Les atteintes «anti-LGBT+» enregistrées par les forces de sécurité en 2021”, *Ministère de l'intérieur*, Paris, 2020. Online sarbidea: <https://www.interieur.gouv.fr/Interstats/Actualites/Info-rapide-n-20-Les-atteintes-anti-LGBT-enregistrees-par-les-forces-de-securite-en-2021>

Arau-hauste horien biktima gehienak gizonak (% 76) eta gazteak (biktimen % 60 35 urtetik beherakoak ziren) izan ziren. Komisio-lekuari dagokionez, Parisen eta inguruetan gertatzen dira mota horretako gertakarien % 20, eta gertakarien % 34 200.000 biztanletik gorako hiri-eremuetan gertatu ziren. Landa-eremuetan, aldiz, LGBT kolektiboaren aurkako gertakarien % 11 baino ez dira erregistratu. Beraz, esan daiteke eremu horiek gutxiegi ordezkaturata daudela, biztanleriaren % 22 biltzen baitute.

Bestalde, LGBT+ kolektiboaren aurkako delituen biktimen ia erdiak (% 47) leku publikoetan erregistratu ziren: % 31 bide publikoan, % 9 jendearentzat irekitako lekuetan eta % 7 zerbitzu publikoetan. Hala ere, 2021ean, osasun-krisia oraindik oso presente zegoen testuinguruan, gertakarien ia laurden bat (% 24) etxebizitza indibidual edo kolektiboetan gertatu ziren. Internet edo telefono-sare bidez egindako «LGBT+en aurkako» delituen biktimen proportzioa egonkor mantendu da 2021ean, 2020arekin alderatuta (% 9).

PHAROS plataformaren eskutik **Internet bidez burututako gorroto-delituei** soilik erreparatzen badiegu, **15.102 salaketa** jarri dira 2021ean gertakari diskriminatzaileengatik, Internet bidez egindako delituengatik jasotako salaketa guztien (263.825) % 5,7. Zifra hori, ordea, urrun dago 2020an erregistratutako 23.525 gertakarietatik. Jasotako salaketa gehienek arraza, etnia edo erlijioagatiko gorrotoa eta diskriminazioa publikoki probokatzen duten kasuei (% 59) egiten diete erreferentzia, lehen aldiz irainak eta difamazio xenofobo edo diskriminatzaileak (% 31,9) eta gorrotorako eta diskriminaziorako probokazio publikoa (% 4) gaindituz (eta bikoiztuz). Delitu horiek burutzeko modurik ohikoena sare sozialak dira, bereziki *Twitter*, 2021ean horretako gertaerengatiko 5.159 salaketa biltzen baititu (% 33,5).

Azkenik, CNCDHK jakinda administrazio-estatistikek ez direla gai Frantzia gaiaren egoera zehatza marrazteko, bere adierazgarritasunari eragiten dion "zifra beltza" kontuan hartzearen alde egin du, ezagutzen diren gertakarien kopurua benetan egindakoa baino askoz txikiagoa delako. Hurbilketa hori osatzeko eta azpideklarazioaren eragina mugatzeko asmoz, izaera soziologikoko beste iturri batzuk erabiltzen ditu, hala nola "Bizitza- eta segurtasun-taula" (*Cadre de vie et sécurité*) izeneko inkestak. Inkesta hauek, aurpegi-aurpegi zundaketa batek eta online inkesta batek osatuak, INSEE erakundeak 2007an sortu zituen, Delinkuentziaren eta Erantzun Penalen Behatoki Nazionalarekin (ONDRP) lankidetzan, aurreko bi urteetan herritarrek jasan ahal izan dituzten delitu-egitateak ezagutzeko eta segurtasun-gabezia subjektiboaren pertzepzioa identifikatzeko asmoz. Inkesta hori urte bakoitzeko lehen hiruhilekoan egiten da, gutxi gorabehera Frantzia metropolitarrako 25.500 etxetan⁹¹. Gorroto-delituei dagokienez, ordea, ez da daturik eman 2021ean argitaratutako inkestaren azken edizioan⁹².

Amaitzeko, Frantziari buruzko azken txostenean, ECRIk (Arrazakeria eta Intolerantziaren aurkako Europako Batzordea) herrialde horretako agintariak ohartarazi ditu hainbat gairi buruz. Txostenean ikusten denez, gaur egun, Frantziako gorroto-diskurtsoari buruzko datu ofizialak mugatuak (eta ez oso zehatzak) dira. Nabarmentzekoa da, adibidez, 2020an arrazoi arrazistengatik burututako 5.500 delituetatik ia % 65 irain publikoak, zirikatzeak edo difamazioak izan zirela (*public insults, provocations or defamations*), eta % 22 mehatxu edo xantaia arrazistak (*racist threats or blackmail*)⁹³. Diskurtso arrazistaren biktima nagusiak etorkinak izango lirateke, batez ere afrikar jatorrikoak, baita haien ondorengoak ere. Era berean, frantziar gehienek (% 56) uste dute diskurtso antisemita areagotzen ari dela, nahiz eta zifra ofizialek erakusten duten 2019az geroztik nabarmen jaitsi direla horrelako erasoak⁹⁴. Egia esan, gorroto-diskurtsoaren zati handi bat sare sozialen bidez zabaltzen ari da. Hamar iruzkinetatik bat gorrotagarritzat (*hateful*) jo daiteke, eta frantsesen erdiak baino gehiago gorroto diskurtso baten biktima izan dira beren bizitzako uneren batean⁹⁵.

⁹¹COMMISSION NATIONALE CONSULTATIVE DES DROITS DE L'HOMME (CNCDH), "La lutte contre... op. cit.

⁹²SERVICE STATISTIQUE MINISTÉRIEL DE LA SÉCURITÉ INTÉRIEURE, "Insécurité et victimation: les enseignements de l'enquête «Cadre de vie et sécurité»", édition 2021, Ministère de l'intérieur, Paris, 2022. Online sarbidea: <https://mobile.interieur.gouv.fr/Interstats/L-enquete-Cadre-de-vie-et-securite-CVS/Insecurite-et-victimation-les-enseignements-de-l-enquete-Cadre-de-vie-et-securite>

⁹³ECRI, "ECRI report on France (sixth monitoring cycle). Adopted on 28 June 2022", Secretariat of ECRI. Council of Europe, Strasbourg, 2022, 39. atala

⁹⁴ECRI, "ECRI report on France...op. cit., 41. eta 43. atalak.

⁹⁵ECRI, "ECRI report on France...op. cit., 45. atala.

Azkenik, besteak beste, ECRik gomendatzen du Frantziako agintariek inkestak abian jar ditzatela talde zaurgarrien aurkako diskriminazioaren joerak neurtzeko, «kide izatearen sentimenduetan» (*feelings of belonging*) oinarritutako datu anonimizatuen oinarriaren gainean⁹⁶. Gorroto-diskurtsoaren infra-salaketa murrizteko hartutako neurriei dagokienez, ECRik azpimarratzen du Frantziako agintariek ez dutela egin erakunde horrek 2016an gomendatutako informazio-kanpaina, aurreko txostena argitaratu zenean. Frantziako agintariek argudiatu dute kontzientziazio-kanpaina hori SOS-Racisme bezalako elkarte espezializatuen bidez egiten ari direla⁹⁷. Ekintzen bidez burututako gorroto delituei dagokienez (*hate-motivated violence*), ECRik gogorarazi du arrazoi arrazistengatiko kasuek eta zigorrek gora egin dutela azken urteetan, nahiz eta artxibatutako kasuen kopuruak handia izaten jarraitzen duen. Arrazoi arrazista identifikatzeko zailtasunaren ondorio da hori, eta horrek absolutzio-tasa handiagoa dakar delinkuentzia-mota horretarako (% 11) beste kasu batzuetarako baino (% 7)⁹⁸.

2.3. ALEMANIA

2.3.1. ERREALITATE ENPIRIKOA, OSCETIK ATERATAKO DATUEN ARABERA

Alemaniaiko gorroto-delituei buruz OSCE/ODIHR erakundeak darabilen estatistika-informazio berriena 2021ekoa da⁹⁹, herrialde horretako agintari nazionalak erakundeari emandako datuen arabera. Guztira, **10.501 gorroto-delitu** erregistratu dituzte polizia-erakundeek, hau da, % 2,55eko igoera aurreko urtearekin alderatuta.

Zehazten denez, kalkulu horretan gorroto-diskurtsoaren delitu «batzuk» sartzen dira, nahiz eta erakunde horrek gorroto-delitutzat hartzen duenari buruz ematen duen definiziotik kanpo geratu. Era berean, argitu da gorroto-gertakari bakarra hainbat aldiz erregistratuta gera daitekeela, atzean motibazio bat baino gehiago badu. Beraz, aurrerantzean, erreferentzia-zifra 14.579 gorroto-deliturena izango da, motibazio-kopuru berarekin.

Jarraian OSCE/ODIHRrek darabiltzan delitu-tipologia desberdinen arabera lortutako delituen kopurua islatuko da. Jarraian datorren sailkapena delitu-tipologiaren intzidentzia handienetik txikienera ordenatuta dago:

- **Zehaztu gabe** (11.536; % 79,13). Motibazioaren arabera, arrazakeria eta xenofobia kategoria nagusitzen da (7.331; % 63,55). Horren atzean, prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek daude: antisemitismoa (2.648; % 22,95), musulmanen aurkakoa (582; % 5,04), LGBTI kolektiboaren aurkakoa (509; % 4,41), generoa (199; 1,72%), aniztasun funtzionala (109; % 0,94), erromanien aurkakoa (90; % 0,78), kristauen aurkakoa (46; % 0,40) eta beste erlijio edo sinesmenak (22; % 0,19).
- **Ondasunei eragindako kalteak** (1.157; % 7,94). Motibazioaren arabera, arrazakeria eta xenofobia kategoria nagusitzen da (628; % 54,28). Horren atzean, prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek daude: antisemitismoa (257; % 22,21), LGBTI kolektiboaren aurkakoa (104; % 8,99), musulmanen aurkakoa (67; % 5,79), generoa (56; % 4,84), kristauen aurkakoa (36; % 3,11), erromanien aurkakoa (5; % 0,43), aniztasun funtzionala (2; % 0,17) eta beste erlijio edo sinesmenak (2; % 0,17).

⁹⁶ECRI, "ECRI report on France...op. cit., 49. atala.

⁹⁷ECRI, "ECRI report on France...op. cit., 52. atala.

⁹⁸ECRI, "ECRI report on France...op. cit., 64. atala.

⁹⁹Online sarbidea: <https://hatecrime.osce.org/germany>

- **Eraso fisikoa** (1.089; % 7,47). Motibazioaren arabera, arrazakeria eta xenofobia kategoria nagusitzen da (795; % 73). Horren atzean, prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek daude: LGBTI kolektiboaren aurkakoa (154; % 14,14), generoa (51; % 4,68), musulmanen aurkakoa (43; % 3,95), antisemitismoa (20; % 1,84), erromanien aurkakoa (9; % 0,83), kristauen aurkakoa (8; % 0,73), beste erlijio edo sinesmenak (6; % 0,55) eta aniztasun funtzionala (3; % 0,27).
- **Mehatxuak eta jokabide mehatxagarria** (625; % 4,29). Motibazioaren arabera, arrazakeria eta xenofobia kategoria nagusitzen da (409; % 65,44). Horren atzean, prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek daude: antisemitismoa (68; % 10,88), LGBTI kolektiboaren aurkakoa (66; % 10,56), musulmanen aurkakoa (36; % 5,76), generoa (19; % 3,04), kristauen aurkakoa (11; 1,76%), beste erlijio edo sinesmenak (7; % 1,12), erromanien aurkakoa (5; % 0,8) eta aniztasun funtzionala (4; % 0,64).
- **Ebasketa/lapurreta** (114; % 0,78). Motibazioaren arabera, arrazakeria eta xenofobia (41; % 35,96) eta LGBTI kolektiboaren aurkakoa (36; % 31,58) dira nagusi. Horien atzean, prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek daude: antisemitismoa (21; % 18,42), generoa (13; % 11,40), musulmanen aurkakoa (2; % 1,75) eta kristauen aurkakoa (1; % 0,88).
- **Sutea** (23; % 0,16). Motibazioaren arabera, arrazakeria eta xenofobia kategoria nagusitzen da (14; % 60,87). Horren atzean, prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek daude: kristauen aurkakoa (6; % 26,09), antisemitismoa (2; % 8,69) eta beste erlijio edo sinesmenak (1; % 4,35).
- **Hilobi profanazioak** (18; % 0,12). Motibazioaren arabera, arrazakeria eta xenofobia (9; % 50) eta antisemitismoa (8; % 44,44) dira nagusi. Azkenik, musulmanen aurkako kategoria aipatzen da (1; % 5,55).
- **Bakearen asaldura larria** (8; % 0,05). Motibazioaren arabera, arrazakeria eta xenofobia kategoria nagusitzen da (4; % 50). Horren atzean, prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek daude: antisemitismoa (2; % 25), musulmanen aurkakoa (1; % 12,50) eta generoa (1; % 12,50).
- **Homizidio/hilketa** (7; % 0,04). Motibazioaren arabera, arrazakeria eta xenofobia kategoria nagusitzen da (5; % 71,43). Horren atzean, prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek daude: antisemitismoa (1; % 14,28) eta kristauen aurkakoa (1; % 14,28).
- **Sexu-erasoa** (2; % 0,01). Motibazioa hemen LGTB kolektiboaren aurkako kategoriak (1; % 50) eta generoak (1; % 50) osatuko lukete.

Jarraian datorren sailkapenak Alemaniako poliziak erregistratutako gorroto-delitueta dauden motibazioen kopurua ordenatzen du, agerpenaren prebalentzia handienetik txikienera:

- **Arrazakeria eta xenofobia** (9.236; % 63,35)
- **Antisemitismoa** (3.027; % 20,76)
- **LGBTI kolektiboaren aurkakoa** (870; % 5,97)
- **Musulmanen aurkakoa** (732; % 5,02)
- **Generoa**¹⁰⁰ (340; % 2,33)

¹⁰⁰Jasota dagoenez, kategoria honetan sartzen dira genero-identitatean oinarritutako motibazioek eragindako gorroto-delituak ere.

- **Aniztasun funtzionala** (118; % 0,81)
- **Kristauen aurkakoa** (109; % 0,75)
- **Erromanien aurkakoa** (109; % 0,75)
- **Beste erlijio edo sinesmenak** (38; % 0,26)

Azkenik, OSCE/ODIHR erakundeak jarraitzen du daturik eman gabe auzipetutako gorroto-delituen kopuruari buruz, ezta Alemanian emandako kondena-epaiei buruz ere. Hori horrela izaten ari bada ere, 2019. eta 2020. urteetako gorroto-delituei buruzko informazio judiziala 2022. urtearen amaierarako argitaratzea aurreikusita zegoen.

2.3.2. ERREALITATE ENPIRIKORA HURBILKETA: BESTE DATU BATZUK

Alemanian, datu estatistikoei dagokienez, erreferentzia ofizial zentrala Alemaniako Barne Ministeriotik datorrena da (*Bundesministerium des Innern, für Bau und Heimat*). Ministerio honek, Motibazio Politikoko Indarkeriaren kategoria orokorraren barruan (*Politisch Motivierte Kriminalität, PMK*) gorroto-kriminalitatea (*Hasskriminalität*) deitzen duen azpi-kategoria zehazten du.

Motibazio politikoko krimenen kategoriarik zabalenera dagokionez, eta *Verfassungsschutzbericht 2021*aren txostenean¹⁰¹ jasotako definizioari jarraiki, halakotzat hartuko dira Estatuaren aurkako delituen bloke klasikoari dagozkion zigor-arloko manu guztiak¹⁰², baita motibazio politikoa kasu indibidualetan zehazterik ez badago ere. Kategoria orokor horrek ulergarria egiten du 2021eko zifra orokorra: 55.048 delitu-gertakari, motibazio politikoagatik, arlo horretan. Horien artean, 13.832 propaganda-delitu (% 25,1) eta 3.889 indarkeriazko delitu¹⁰³(% 7,1) bereiz daitezke¹⁰⁴. Horrela, Alemanian arrazoi politikoengatik burututako delituen kopurua % 23,17 inguru igo zen 2021ean, aurreko urtearekin alderatuta.

21.964 delitu-gertakari bereizten dira, eskuineko motibazio politikoa duen kriminalitateari atxikitakoak (% 39,90; aurreko urtearekin alderatuta % 6,95eko jaitsiera); horietatik 12.255 propaganda delituak direlarik. Gainerakoan, 10.113 gertakari ezkerreko motibazio politikoa duen kriminalitateari atxikitzen zaizkio (% 18,37; % 7,82ko jaitsiera), 479 erlijio-ideologiari (% 0,87; % 0,42ko igoera) eta 1.153 atzerriko ideologiari (% 2,09; % 13,48ko igoera). Azkenik, 21.339 delitu-gertakari (% 38,76; % 147,44ko igoera) ezin zaizkio egotzi aurreko kategorietako bati ere¹⁰⁵.

¹⁰¹Según consta, esta categoría incluye también los delitos de odio cometidos por móviles prejuiciosos basados en la identidad sexual.

BUNDESMINISTERIUM DES INNERN, FÜR BAU UND HEIMAT, "Verfassungsschutzbericht 2021", Bundesminister des Innern, für Bau und Heimat, Berlin, 2022.

¹⁰²Gogoratu behar da Estatuaren babeserako delitu klasikotzat hartzen direla honako tipo penal hauek: StGB-ko ondorengo atalak: §§ 80-83, 84-91, 94-100a, 102-104a, 105-108e, 109-109h, 129a, 129b, 130, 234a edo 241a. Kriminalitate arruntaren arloan egiten diren delituak (esaterako, giza hilketa, lesio delituak, sutea, jarkitzea eta kalteak) "arrazoi politikoengatik burututako kriminalitatea" kategoriaren barruan sartzen dira honako kasuetan: egitatearen edo araua hausten duenaren ezaugarrien ebaluazio globala egin ostean, horiek motibazio-politikoaren arrazoi direla ondorioztatu daitekeenean, bere xedea borondate demokratikoan eragina izatea edo helburu politikoak lortu edo eragozteko delako; edo erabaki politikoak gauzatzea eragotzi nahi dutenean, ordena libre eta demokratikoa edo bere oinarritzko ezaugarrien baten aurka, edo Federazioa edo bere Estatuaren egonkortasun edo segurtasunaren aurka; legezkontrako kaltea eragiten dutenean konstituzio edo estatu federalen organoetako kideen jardutean, indarkeriaren edo horren prestakuntza-ekintzen bitartez Alemaniako Errepublikara Federala arriskuan jarri; pertsona bati zuzendutako daudenean ideologia politikoa, nazionalitatea, etnia, arraza, azalaren kolorea, erlijioa, munduaren ikuspegia, jatorria edo kanpoko itxura, desgaitasuna, sexu-orientazioa edo estatus soziala dela eta (gorroto delituak deritzenak). Aldi berean, kategoria honek pertsona baten aurka zuzenean bideratuta ez dauden egitateak barnean hartzen ditu; hau da, erakunde edo objektu baten aurkakoak aurreko kasuetan kokatzen diren neurrian. Ikus BUNDESMINISTERIUM DES INNERN, FÜR BAU UND HEIMAT, "Verfassungsschutzbericht 2021... op. cit., 24-25. orr.

¹⁰³Indarkeriazko 3.889 delitu horietatik, 1.890 lesioei dagozkie, eta 11 bizitzaren aurkako delituei (horien artean, 9 saiakuntza-mailan eta 2 burututa). BUNDESMINISTERIUM DES INNERN, FÜR BAU UND HEIMAT, "Politisch motivierte Kriminalität im Jahr 2021. Bundesweite Fallzahlen", Bundesminister des Innern, für Bau und Heimat, Berlin, 2022, 8. orr.

¹⁰⁴Datu hauetarako eta jarraian azalduko diren beste batzuetarako, ikus laburpen bat hemen: BUNDESMINISTERIUM DES INNERN, FÜR BAU UND HEIMAT, "Verfassungsschutzbericht 2021... op. cit., 25. orr.

¹⁰⁵Ikus: BUNDESMINISTERIUM DES INNERN, FÜR BAU UND HEIMAT, "Verfassungsschutzbericht 2021... op. cit., 25. orr.; BUNDESMINISTERIUM DES INNERN, FÜR BAU UND HEIMAT, "Politisch motivierte Kriminalität im Jahr 2021... op. cit., 4-5. orr.

Guztira, 33.476 delitu-egitate izan dira, estremismoa atzean dutenak. Hauek demokraziarako oinarriko printzipio konstituzionalak urratzeko asmoz egin direla pentsatzeko zantzuak dituzten gertaerak dira; bizitza demokratikorako ezinbestekoak diren printzipioak urratzeko asmoz burutu direnak, alegia. Estremismoak bultzatutako 33.476 delitu horietatik, 20.201 eskuineko motibazio politikoko kriminalitateari dagozkio (% 60,34; aurreko urtearekin alderatuta % 9,64ko jaitiera), 6.142 ezkerreko motibazio politikoko kriminalitateari (% 18,35; % 7,39ko jaitiera), 409 ideologia erlijiosoak eragindako kriminalitateari (% 1,22; aldaketarik ez), eta 776 atzerriko ideologiak politikoki eragindako kriminalitateari (% 2,32; % 17,40ko igoera). Azkenik, estremismoa atzean duten 5.948 gertakari (% 17,77; % 107,61eko igoera) ezin izan dira aurreko kategorietako batean ere sartu¹⁰⁶.

Gorrito-delituak (*Hasskriminalität*) ikuspegi mugatu eta zehatzagoa hartzen bada, zentzu hertsian, murriztu egiten dira aipatu diren zifrak, 2021ean guztira **10.501 gertakari** izan zirelarik. Horrek esan nahi du % 2,55eko igoera izan dela aurreko urtearekin alderatuta. Babestutako kolektiboen arabera, baina motibazio anitz egon daitezkeela kontuan hartuta¹⁰⁷, honako hauek aurreikusten dira prebalentzia-ordenari jarraiki: xenofobia (9.236), atzerritarren aurkakoa (4.735), antisemitismoa (3.027), arrazakeria (2.782), orientazio sexuala (870), islamofobia (732), sexu- eta genero-identitatea (340), gorrito delituak (212), alemanen aurkakoa (209), estatus soziala (150), aniztasun funtzionala (118), kristauen aurkakoa (109), ijitoen aurkakoa (109), beste etnia-kidetasun bat (81), eta beste erlijio bat (38)¹⁰⁸.

2.4. LABURPENA ETA HAUSNARKETA KONPARATUAK

Gorrito-gertakariak (polizia) eta gorrito-delituak (fiskaltza eta epaitegiak/auzitegiak). Jarraian, erreferentziazko esparru konparatuari (Erresuma Batua, Frantzia eta Alemania) dagozkion datu eguneratuen laburpen sintetikoa egingo da, ESLA/OSCEk ematen dituen datuak barne.

2.4.1. ERRESUMA BATUA

2.4.1.1. ESLA/OSCE

Polizia. 2021ean **158.018 gorrito delitu erregistratu ziren**. Horietatik 155.841 Ingalaterra eta Galesekoak dira (%98,62) eta 2.177 Ipar Irlandakoak (%1,38). Ez da Eskoziari buruzko daturik ematen. Motibazioari dagokionean, 50.738 arrazoi daude tartean¹⁰⁹, honela banakatzen direnak: arrazakeria eta xenofobia (%56,94), LGTB kolektiboaren aurkakoa (%17,05), aniztasun funtzionala (%7,59), musulmanen aurkakoa (%6,82), bestelako erlijio edo sinesmenak (%4,98), antisemitismoa (%3,78) eta kristauen aurkakoa (%1,38).

Fiskaltza. 2021ean, guztira, **5.984 gorrito delitu auzipetu ziren**. Horietatik 5.640 Eskoziari dagozkio (%94,25) eta 344 Ipar Irlandari (%5,75). Ez Ingalaterra eta Galesi buruzko daturik ematen.

Epaitegiak/Auzitegiak. 2021ean **932 kondena jaso ziren gorrito delituengatik**, 816 Eskoziari dagozkiolarik (%87,55) eta 116 Ipar Irlandari (%12,45). Ez Ingalaterra eta Galesi buruzko daturik ematen.

¹⁰⁶Ikus: BUNDESMINISTERIUM DES INNERN, FÜR BAU UND HEIMAT, "Verfassungsschutzbericht 2021... op. cit., 25. orr.; BUNDESMINISTERIUM DES INNERN, FÜR BAU UND HEIMAT, "Politisch motivierte Kriminalität im Jahr 2021... op. cit., 23. orr.

¹⁰⁷Hori dela eta, gaikako eremu guztien baturak ez du islatuko aipatutako gorrito-gertakarien zifra globala (10.501).

¹⁰⁸BUNDESMINISTERIUM DES INNERN, FÜR BAU UND HEIMAT, "Politisch motivierte Kriminalität im Jahr 2021... op. cit., 9. orr.

¹⁰⁹Kontuan izan behar da 50.738 gorrito-delitu aztertu direla, eta ez Erresuma Batuko agintariak ESLAri hasiera batean emandako 158.018 delituak. 2021ean, poliziak erregistratutako gorrito-delitueta ordena publikoko delituak sartzen dira (public order offences), baina horietako batzuk ESLA-k gorrito-delitutzat hartu behar denari buruz ematen duen definizioetik kanpo geratuko lirake. Beraz, ordena publikoko delituak egongo dira, eta horiek ez dira zenbatuko, adibidez, egile-arrazoien bidezko banakapenerako.

2.4.1.2. BESTELAKO DATUAK

A) Eskozia

Polizia. 2021/22an **6.927 gorroto-gertakari** izan ziren.

Gorroto-delitu bakarrari lotutako gorroto-marka ugari egon daitezkeen arren, badakigu 4.263 delituk arraza-astungarria zekartela berekin (%58,13); 1.855 delitutan, berriz, sexu-orientazioa zen (%25,30); 5552 delitutan, desgaitasuneko (%7,53); 478 delitutan, erlijioa (%6,52); eta 185 delitutan, transgenero-identitateko (%2,52).

Fiskaltza. 2021/22an, poliziak eta beste agentzia batzuek **guztira 5.640 egozpenen** berri eman zioten fiskaltzari (biktimizazio anizkoitzagatik bereizi gabe). Egozpen bakoitzean dagoen kategoria bakoitza zenbatuta (biktimizazio anizkoitzaren arabera banatuz), arraza gailentzen da, 3.107 egozpenekin; ondoren, sexu-orientazioa dago (1.781), eta segidan aniztasun funtzionala (666), erlijioa (512), eta transgenero-identitatea (84). Datu hauekin, aurreko urteekin alderatuta, nabarmentzen da aniztasun funtzionalak erlijioa gainditzen duela lehenengo aldiz.

Arazari buruzko egozpenetatik, ziur dakigu gutxienez 2.553 (%82,17) judizializatu egin zirela. Sexu-orientazioarengatik astundutako egozpenetatik, 1.504 (%84,45) judizializatu egin ziren. Aniztasun funtzionalagatik astundutako egozpenetatik 546 (%81,98) judizializatu egin ziren. Erlijioagatik astundutako egozpenetatik, 428 (%83,59) judizializatu egin ziren. Transgenero-identitatearengatik astundutako egozpenetatik, 68 (%80,95) judizializatu egin ziren.

Epaitegiak/Auzitegiak. 2020/21 urtean, **349 kondena** izan ziren, **arrazastungarri/adierazle¹¹⁰ bat zutenak, 255 sexu-orientazioari buruzkoa, 123 arrazoi erlijiosoei buruzkoa, 79 aniztasun funtzionalari buruzkoa eta 10 transgenero-identitateari buruzkoa.**

B) Ipar Irlanda

Polizia. 2021/22an **3.157 gorroto-gertakari** izan ziren. Horien artean, motibazio arrazista gailentzen da (1.240 - %39,28), ondoren sektarioa (1.186 - %37,57), homofobia (466 - %14,76), aniztasun funtzionalaren ingurukoa (140 - %4,43), transfobia (78 - %2,47), eta fedea/erlijioaren ingurukoa (47 - %1,49). Bestalde, **gertakari horiei lotuta 2.285 delitu** erregistratu ziren (arrazastungarri: 904 - %39,56; sektarismoa: 856 - %37,46; homofobia: 340 - %14,88; aniztasun funtzionala: 113 - %4,94; 78; transfobia 37 - %1,62; fedea/erlijioa: 35 - %1,53).

Fiskaltza. 2021/22 aldirian, poliziarengandik **gorroto-delituekin lotutako 344 kasu** jaso zituen fiskaltzak, kasu bakoitzean pertsona bat edo gehiagok parte hartu ahal izan zutelarik. Kategoria babestuaren arabera, arraza gailentzen da (119 - %34,59), eta ondoren sektarismoa (91 - %26,45), homofobia (58 - %16,86), fedea/erlijioa (27 - %7,85), aniztasun funtzionala (19 - %5,52) eta transfobia (11 - %3,20). Gainera, 19 kasu (%5,52) motibazio anizkoitzarekin lotuta egongo liriteke.

Fiskaltzak hartutako azken erabakiaren arabera, bi datu mota ditugu.

¹¹⁰Kontuan hartu behar da kondena ezarrita dagoen prozedura berean hainbat astungarri/adierazle agertzen badira, guztiak hartuko direla kontuan eta ondorengo datuetan jasoko direla. Gainera, adierazle bat edukitzeak ez du esan nahi kondena bat dagoenik lege-astuntze batengatik; aitzitik, gerta liteke prozeduran informazio gehigarria eta interesgarria emateko balio duten adierazleak kontuan hartu izana ere. Poliziak eta fiskaltzak irauli dezakete informazio hori. Laburbilduz, delitu batengatik kondena bati astuntze/adierazle bat baino gehiago lotzen bazaizkio (adibidez, arraza eta erlijioa), bi astuntze/adierazle horiek zenbatuko dira. Informazio hori poliziak eta fiskaltzak eman dezakete. Laburbilduz, delitu batengatik kondena bati astuntze/adierazle bat baino gehiago gehitzen bazaizkio (adibidez, arraza eta erlijioa), bi astuntze/adierazle horiek zenbatuko dira.

Lehenik eta behin, Ipar Irlandako Poliziak gorrotoak eragindako gertakarien bolumen osoa erreferentziatzen hartuta, karguak aurkezteko erabakiari buruzko datuak. 433 erabakitatik¹¹¹, **25** (%5,77) **Koroaren Auzitegian (Crown Court) epaituak izan zitezen karguak aurkezteko izan ziren (indictable prosecution)**. **218**, ordea, (%50,35) **Magistratuen Auzitegietan (Magistrates' Courts) epaituak izan zitezen karguak aurkezteko (summary prosecution)**.

Bigarrenik, fiskal batek, lege-xedapen baten arabera, eta ez izaera polizialeko definizio baten arabera, etsaitasunagatik astundutako gorroto-delitutzat hartutako kasuei buruzko datuak. Guztira 299 erabaki hartu dira eta horietatik **25** (% 8,36) **Koroaren Auzitegian (Crown Court) epaituak izan zitezen karguak aurkezteko izan ziren (indictable prosecution)**. **182** berriz (%60,87) **Magistratu-Auzitegietan (Magistrates' Courts) epaituak izan zitezen karguak aurkezteko (summary prosecution)**.

Epailak/Auzitegiak. 2021/22an, *summary prosecution* delakoa ardatz hartua, pertsona gehien barne hartzen dituen erabaki-mota izanik, honako datu mota hauek jasotzen dira.

Ipar Irlandako poliziak gorrotoak eragindako gertakari bezala markatutako kasu kopurua erreferentziatzen hartuta, karguak aurkezteko erabakiari buruzko datuei dagokienez, **125 akusatu kondenatu zituzten** (%61,88) gutxienez delitu batengatik [arrazak: 54; sektarismoa: 32; homofobia: 10; fedea/erlijioa: 16; motibazio anizkoitza: 7; transfobia: 4; aniztasun funtzionala: 2].

Fiskal batek lege-xedapen baten arabera etsaitasunagatik astundutako gorroto-delitutzat hartutako kasuak erreferentziatzen hartuta, karguak aurkezteko erabakiari buruzko datuei dagokienez, 116 akusatu (%68,23) zigortu zituzten gutxienez delitu batengatik [arrazak: 65; erlijioa: 27; sexu-orientazioa: 19; motibazio anizkoitza: 3; aniztasun funtzionala: 2].

C) Ingalaterra eta Gales

Polizia. 2021/22 aldian **155.841 gorroto-delitu erregistratu ziren**. Era berean, guztira 163.322 motibazio-faktore presente egon dira aipatutako gorroto-delituengan. Kategoriaren eta prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek nabarmentzen dira: arraza (109.843 - %67,25), sexu-orientazioa (26.152 - %16,01), aniztasun funtzionala (14.242 - %8,72), erlijioa (8.730 - %5,34) eta transgeneroa (4.355 - %2,67).

Fiskaltza. 2021/22 aldian **13.073 akusazio aurkeztu ziren gorroto-delituengatik**. Kategoriaren eta prebalentzia-ordenaren arabera, honako hauek nabarmentzen dira: arraza (9.961 - %76,19), homofobia (2.283 - %17,46), erlijioa (359 - %2,75), aniztasun funtzionala (345 - %2,64) eta transfobia (125 - %0,96).

Epategiak/Auzitegiak. 2021/22 aldian, aurkeztutako 13.073 akusazioetatik **11.055-ek kondenatu epaia lortu zuten**. Zehazki, 8.426 pertsona kondenatu zituzten arrazari dagokionez; 1.962, homofobiari dagokionez; 294, erlijioari dagokionez; 273, aniztasun funtzionalari dagokionez; eta 100 transfobiari dagokionez.

¹¹¹Kontuan hartu behar da kasu beraren baitan erabaki bat baino gehiago egon daitezkeela, adibidez, norbanako ezberdinak daudelako.

2.4.2. FRANTZIA

2.4.2.1. ESLA/OSCE

Polizia: 2021ean **3.443 gorroto-delitu erregistratu ziren**. Horien artean, eta kategorien artean nola-baiteko bikoiztasuna egon daitekeela kontuan hartuta, honako hauek dira nagusi prebalentzia-ordenari jarraiki: arrazakeria eta xenofobia (%40,30), LGTBI kolektiboaren aurkakoa (%27,18), kristauen aurkakoa (%16,80), antisemitismoa (%11,54) eta musulmanen aurkakoa (%4,17).

Fiskaltza. 2021ean **486 gorroto-delitu** agertzen dira.

Epategi/Auzitegiak. 2021ean gorroto-delituengatik **425 kondena** agertzen dira.

2.4.2.2. BESTE DATU BATZUK

Polizia. 2021ean, 12.499 arau-hauste egin dira arraza, jatorri, etnia eta erlijioarekin lotura esplizitua dutenak Frantziako lurralde osoan. Horietatik 6.276 krimenak eta delituak izan ziren (% 50,2) eta 6.223 4. eta 5. mailako arau-haustek (%49,8). Bestalde, 339 ekintza islamofobo erregistratu ziren, 589 ekintza antisemita, eta 3.790 arau-hauste homofobo edo transfoboak izan ziren.

Beste entitate batzuk. PHAROS plataformaren eskutik **Internet bidez egindako gorroto-delituei** soilik erreparatzen badiegu, 15.102 salaketa erregistratu dira 2021ean mota horretako delituengatik.

Fiskaltza: 2019an, arraza, etnia, jatorri eta erlijioarekin lotutako 7.759 kasu iritsi ziren Fiskaltzaren eskutara. Horietatik, **6.750 pertsona auzipetu zituzten**. Ez dago gainerako kolektiboei buruzko daturik.

Epategiak/auzitegiak: 2021ean, **arrazakeriaren astungarria oinarri zuten 955 kondena zenbatu ziren**, 2020an baino %10 gehiago. Ez dago gainerako kolektiboei buruzko daturik.

2.4.3. ALEMANIA

2.4.3.1. ESLA/OSCE

Polizia. 2021ean **10.501 gorroto-delitu erregistratu ziren**. Erregistratutako gorroto-delitu horien guztien zati batean¹¹², 14.579 motibazio daude, honela banatuta: arrazakeria eta xenofobia (%63,35), antisemitismoa (%20,76), LGTBI kolektiboaren aurkakoa (%5,97), musulmanen aurkakoa (%5,02), generoa (%2,33), aniztasun funtzionala (%0,81), kristauen aurkakoa (%0,75), erromanien aurkakoa (%0,75) eta beste erlijio edo sinesmenak (%0,26).

Fiskaltza. Ez da daturik ematen.

Epailleak/Auzitegiak. Ez da daturik ematen.

¹¹²Gainera, zifra horretan sartzen ez diren gorroto-diskurtsoaren delitu batzuk sartuko lirakeke, datuak delitu-kategoriaren eta egile-mugikorraren edo mugikorraren arabera bereizteko. Era berean, argitzen da gorroto-gertakari bakar bat hainbat aldiz erregistratu daitekeela atzean aurreiritzi-arrazoi bat baino gehiago badu.

2.4.3.2. BESTE DATU BATZUK

2021ean, 55.048 delitu-gertakari izan dira motibazio politikoagatik; horien artean, 13.832 propaganda-delitu (%25,1) eta 3.889 indarkeriazko delitu (% 7,1) bereiz daitezke. Gainerakoan, 21.964 delitu-gertakari eskuineko motibazio politikoa duen kriminalitateari atxikitzen zaizkio (%39,90), 10.113 ezkerreko motibazio politikoa duen kriminalitateari (%18,37), 479 erlijio-ideologiari (%0,87) eta 1.153 atzerriko ideologiari (% 2,09). Aldiz, 21.339 delitu-gertakari (%38,76) ezin zaizkio egotzi aurreko kategorietako bati ere.

Gorroto-delituen (*Hasskriminalität*) ikuspegi mugatu eta zehatzenak, motibazio politikoko indarkeria azpikategoria den aldetik (*Politisch Motivierte Kriminalität - PMK*), lehenagoko zifrak murrizten ditu, 2021ean **10.501 gertakari** erregistratu direlarik. Jomugan dagoen kolektiboaren arabera, baina motibazio anitz egon daitezkeela kontuan hartuta, honako hauek aurreikusten dira prebalentzia-ordenari jarraiki: xenofobia (9.236) *-Fremdenfeindlich-*, atzerritarren aurkakoa (4.735) *-Ausländerfeindlich-*, arrazakeria (2.899), antisemitismoa (3.027), islamofobia (732), orientazio sexuala (870), alemanen aurkakoa (209), sexu- eta genero-identitatea (340), estatus soziala (150), kristauen aurkakoa (109), ijitoen aurkakoa (109), beste etnia-kidetasun bat (81), eta beste erlijio bat (38).

3 Eraberean sarearen txostenak

3. Eraberean sarearen txostenak

Aurreko txostenetan, atal hau Eraberean Sareak argitaratutako azken txostenaren diagnostiko analitikoaren egiten saiatu da. Aurreko txostenetan azaldu den bezala, gure testuinguruan gorroto gertakariei buruz egin diren ikerketa gehienak datu ofizialetan oinarritu dira. Datu horiek, jakina denez, oso mugatuak dira, mota horretako gertakariak duten zifra beltz handiaren ondorioz¹¹³. Hori dela eta, funtsezkoa da arazo horri ikuspegi desberdin batetik helden dioten txostenak kontuan hartzea, hala nola elkarre-ikuspegi, informazio-esparrua polizia ezagutzera helden ez den gertakarietara zabaltzeko.

Horren guztiaren helburua da diskriminazioaren aurkako egoeraren ikuspegi osoagoa izatea, elkarreetatik datorren informazioarekin; izan ere, esan bezala, elkarretek dute harremanik zuzenena eta ohikoena gutxiengo taldeekin, eta, beraz, baliagarriak izan daitezke diskriminazioari buruzko politika publikoa orientatzeko orduan. Eta horren guztiaren azken helburua da zuzenbide-estatu sozial eta demokratikoak oinarri duen bizikidetzara plurala zuzenean ahultzen duen fenomeno horri aurre egitea eta prebenitzea¹¹⁴.

Aurrekoa gorabehera, aurten ez dugu Eraberean Sareak argitaratutako txosten hori. Sare horren webgune ofizialean eskuragarri dagoen azken txostena 2020koa da, 2021. urteko Euskadiko Gorroto-gertakariei buruzko Txostenean jorratu zena, eta horri lotzen gatzazkia¹¹⁵.

Eskura ditugun datu eguneratu bakarrak SOS Arrazakeriak "Diskriminazioaren ahotsak: Bizkaiko arrazakeriari buruzko txostena. Bizkaiko SOS Arrazakeriak 2021ean bildutako datuekin" txostenean emandakoak dira¹¹⁶. Bizkaiko arrazakeriaren egoerari buruzko txostena, SOS Arrazakeria Bizkaia 2021ean jasotako datuekin. Txosten horrek Bizkaiko SOS Arrazakeriaren bulegoak 2021ean jasotako etnia eta arraza-diskriminazioagatik 52 salaketa formal biltzen ditu. Salaketa horien % 42,3 (22 salaketa) erakundearen arrazakeriari buruzkoak dira, eta, ondoren, auzokideen arrazakeriari buruzkoak (%15,4, 8 kasu). Erakundearen arrazakeria-salaketei dagokienez, 15 kasu polizia-arrazakeriari buruzkoak dira (9 udaltzainek egindakoak eta 6 Ertzaintzak egindakoak), eta gainerako 7 kasuak beste erakunde batzuetatik datoz.

Salatzaileen ezaugarri soziodemografikoei dagokienez, gehienak gizonak dira (%58), eta salatzaileen administrazio-egoerari dagokionez, %32k espainiar nazionalitatea zuten, %32 egoera erregularrean zeuden (bizileku-baimenarekin), %32 egoera irregularrean zeuden, eta gainerako % 4 asilo-eskatzaileak ziren.

¹¹³Horri dagokionez, Giza Eskubideen Europako Agentziak -aurrerantzean, FRA, ingelesezko siglen arabera- gorroto-delituaren zifra beltza batez beste %80 inguruan kokatzen du, baina zifra hori aldatu egiten da erreferentziazko kolektiboaren arabera. Gorroto delitu arrazista eta xenofoboen kasuan, %82raino igotzen da, eta arrazoi homofoboengatik egindakoen kasuan, berriz, % 70eraino jaisten da, gutxi gorabehera. ACHUTEGUI OTALAUERRUCHI, P., "Victimización de los delitos de odio. Aproximación a sus consecuencias y a las respuestas institucional y social", *Revista de Victimología/Journal of Victimology*, Núm. 5, 2017, 33 eta 62. or.

¹¹⁴AGUILAR GARCÍA, M. Á. (Zuz.), "Manual práctico para la investigación y enjuiciamiento de delitos de odio y discriminación", *Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada*, 2015, 17 eta 79. or.

¹¹⁵GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA/ERTZAINZA, "Euskadiko Gorroto-gertakariei buruzko 2021eko Txostena", Eusko Jaurlaritzak, 2022.

¹¹⁶BIZKAIKO SOS ARRAZAKERIA, "Diskriminazioaren ahotsak: Bizkaiko arrazakeriari buruzko txostena. Bizkaiko SOS Arrazakeriak 2021an bildutako datuekin", Bizkaiko SOS Arrazakeria, Bilbo, 2022.

4 Sintesia eta 4. azken ondorioak

4. Sintesia eta azken ondorioak

2016-2022 urteetako gertakariak jasotzen dituen polizia-estatistikaren datuei begiraturuz gero, Euskadiko gorroto-gertakarietarako buruzko azken txosten honetan ikusten da, funtsezko emaitzetan, aurreko urteetakoaren antzeko mapa bat dagoela, neurri batean behintzat. Honela, lehenengo tokian kolektibo etnikoen aurkako eta bigarren tokian sexu-taldean aurkako gertakarien prebalentzia finkatu da. Baina mapa horrek azaleratzen ari diren joera berri batzuk ere islatzen ditu. Hala, badirudi bildutako gertakarien kopuruaren gorakadak –aurreko bi urteetan hasi zena eta gaur egun berres-ten dena– erregistro globalaren beste zoru batean kokatzen gaituela, eta horrek goranzko joera argia markatzen duela oraindik ere; hitzen bidez buruturiko gertakarien (gorroto-diskurtsoa eta adierazpen-delituak) gehiegizko ordezkaritza zuzentzeko joera dago, egitatekin lotutako gertakarien aldean; lesioak ere gero eta gehiago erregistratzen dira, eta badirudi, hasiera batean, haien larritasuna ere areagotzen ari dela; azkenik, baina ez garrantzi gutxiagokoa, genero-arrazoiei lotutako gertakarietarako nabarmena jasan dute, eta, sendotuz gero, mapa enpirikoaren funtsezko aztarnak nabarmen alda ditzakete, bai babestutako kolektiboetarako dagokienez, bai delitu portaera nagusietarako dagokienez.

Mapa horrek, ñabardura gehiagorekin, eta Espainiako Estatuaren joerekin eta Europako joera konparatuekin bat etorriz, egiturazko elementu komun batzuk erakusten ditu, eta baita bereiztasun batzuk ere, sei puntutan laburbil daitezkeenak:

1. Aurreko urteetan bezala, Euskadin datuen bilketan nagusi dira kolektibo etnikoen aurkako gertakariak (2/3 zentzu zabalean: arraza, etnia, jatorri nazionala eta, are, erlijioa, sinesmenak eta ideologia). Baina, kolektibo horren barruan, gertakari ideologikoak modu berezian aztertu behar dira. Izan ere, ideologia ez da erregistratzen espektro konparatuan (Alemania eta Ipar Irlandan izan ezik) babestutako kolektiboak konfiguratzeko elementu nagusi gisa. Espainian, ordea, talde nagusietako bat da (%18,09). Euskal Autonomia Erkidegoan erregistroa nabarmen txikiagoa da (%7,45, nahiz eta azken urte honetan ehunekoa bikoiztu egin den 2021ekoarekin alderatuta) Estatu osoarekin alderatuz gero, eta horrek bai joera bereizgarria adierazten du¹¹⁷.

2. Sexu-kolektiboen aurkako gertakariak erasotutako kolektiboen bigarren maila gisa finkatu dira Euskadin. Ereku konparatuan, joera globalak kontuan hartuta, kolektibo horiek sexu-orientazioarekin (homofobia) edo sexu-identitatearekin (transfobia) identifikatzen dira (batez ere Erresuma Batuan edo Frantzia). Alemanian soilik ematen du argia- go txertatzen dela generoaren erreferentzia¹¹⁸. Espainian, ordea, Zigor Kodearen azken erreformen ondoren (berezi- ki: 1/2015 Lege Organikoa –genero-arrazoietarako–; 8/2021 Lege Organikoa –genero-identitatearekin–), etorkizunean eremu hori mugatzeko arazoak sumatzen dira, gertakarien kopurua handitzeko joera dagoelako eta konfigurazio tekniko-legalerako zailtasunak daudelako. Zailtasun hauek behartzen dute ikerketaren hasieratik eta, hala badagokio, zirkuitu prozesal osoan, sexu-orientazio eta identitatearen (homofobia, transfobia, LGBTIQ+ kolektiboaren aurkako gorrotoa, etab.) eta genero eta sexuaren (arrazoietarako/identitatearekin) artean bereizketak egitera. Azken horiek gorroto-delituen mapa genero-in- dakeriaren eta sexu-indakeriaren koadro enpirikoarekin lotzen dute, eta horrek, etorkizunean, distortsio esanguratsuak

¹¹⁷ Adibide eta kontraste gisa, Nafarroan, izaera ideologikoko gorroto-gertakariak erregistratutako gertakari guztien % 42 inguru izan ziren 2016 eta 2020 artean. GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA, "Nafarroako Gorroto-gertakarietarako buruzko txostena 2016-2020", Nafarroako Gobernua, 2021, 8. or.; eta Estatuari dagokionez, BARNE MINISTERIOA, "Informe sobre la evolución de los incidentes relacionados con los delitos de odio en España 2021", Ministerio del Interior - Gobierno de España, 2022, 17. or.

¹¹⁸ Nahiz eta gertakarien erregistroak oso baxuak diren, kontuan hartzen badugu 2021ean 340 delitu zirela –horien artean sexu-identitateari buruzkoak– gorroto-kriminalitateagatik 10.510 gertakari. "Generoa/Sexu-identitatea" kategorian (*Geschlecht/Sexuelle Identität*) Polizia Kriminalaren Informazio Zerbitzuak definitzen du, motibazio politikoko kriminalitateari dagokionez (*Kriminalpolizeilichen Meldedienst Politisch motivierte Kriminalität -KPM-PMK-*), honako termino hauetan: "Generoa: ezaugarri baten osotasuna, zeinaren arabera izaki bizidun bat gizon edo emakume gisa argi zehazten den ia beti, ugalketan duen funtzioari dagokionez. Sexu-identitatea: sexu-identitatea esaten zaio pertsona baten genero-funtsaren oinarriko/banakako autoulermenari. Horretarako oinarria da pertsona batek bere burua nola hautematen duen eta besteek nola hautematen duten". Nolanahi ere, 2022ko urtarilaren 1etik aurrera, kategorian horren izena aldatu egingo da, eta honako hauek jarriko dira haren orde: "*Frauenfeindlich*" (misoginoa), "*Geschlechtsbezogene Diversität*" (generoari buruzko aniztasuna) eta "*Männerfeindlich*" (gizonekiko etsaia). BUNDESMINISTERIUM DES INNERN, FÜR BAU UND HEIMAT, Verfassungsschutzbericht 2021, op. cit., 12. or. (eta hitzez hitzeko aipuan, aipatutako obraren 5. orrialdearen oina).

saiheste aldera, gomendatzen du azterketa estatistikoa genero, sexu eta gorroto-indarkeria osora zabaltzea, tratamendu bereziarekin bada ere.

3. Etnikoak eta sexualak ez diren kolektiboek erregistro-maila txikia dute oraindik ere, eta zailtasunak dituzte zifra beltzeko gertakarien konstelazio horiek azaleratzeko. Eremu konparatuan, kolektibo erlijiosoen aurkako gertakariak (Erresuma Batuko edo Alemaniako kolektiboen mapan oso presente daudenak) eta aniztasun funtzionala duten pertsonen aurkakoak (Erresuma Batuan nolabaiteko garrantzia duten zifrak, baina Alemanian ia garrantzirik ez dutenak), erregistro-datu oso baxuekin agertzen dira, bai Espainian, bai Euskadin.

4. Lesioek, kategoria esanguratsuena eta larriena diren aldetik, gertakari guztien heren baten eta bosten baten artean osatzen dute (2016-2022 aldian), eta “egitatezko” gorroto-delituen (tipo astunduen) agerikotasuna finkatzen dute arreta-gune nagusi gisa. Aurten, Euskal Autonomia Erkidegoan bilketa-mailarik altuena erregistratu da (%41,47, aurreko urtekoarekin alderatuta nabarmen igo delarik), Estatuko erregistro-zifrak bikoiztuz (%21 Espainian eta %41,47 Euskadin). Gainera, ohartarazi behar da gorroto-indarkeria larrienak (erailketak, giza hilketak, lesio larriak) EAEn presentzia handiago baten seinaleak ematen dituela, oraindik ahulak eta hasierakoak badira ere¹¹⁹.

5. “Adierazpenezko” gorroto-gertakariak, propagandakoek, gorroto-diskurtso kriminalizatua izenekoaren ildo beretik, azken bi urteetan izan duten presentzia estatistikoa hain nabarmena galdu dute (“hitzezko” gorroto delituen eta “egitatezko” gorroto delituen arteko proportzioa 7-3 izatetik 5-5 izatera igaro da, eta lehen aldiz, “egitatezko” delituen nagusitasun txiki batekin).

Azken horrek Euskadiko gorroto-mapa espektro konparatuaren joera globalekin lerrotzen du, eta adieraz dezake erregistro-sistema doitu, orekatuz eta finduz doala, gorroto-diskurtsoa –zentzu zabalean– eta, horren barnean, garrantzi penala duen zatia, bereizteko gaitasun handiagoarekin. Sistema “egitatezko” delituen erregistroa finkatzen ari da eta, bereziki, lesioena eta hauen “inguruarena”, “hitzezko” gertakariak atzemateko gehiegizko sentsibilitatearen aurrean. Hala ere, goiz da datu horretatik joera finkatu bat ondorioztatzeko, txostenen historikoan datu hori aldakorra dela kontuan hartuta.

6. Ikuspegi konparatutik, gorroto-gertakarien bilketan ibilbide historikoa izan duten eta sendotasun handiagoa izan duten herrialdeak (Alemania, Erresuma Batua, Frantzia) kontuan hartuta, beste hiru ondorio-multzo daude, gure Europako inguruneke joerak laburbildu eta ezaugarritu ditzaketenak, honela:

6.1. Kolektiboen araberako datu-bilketa. Datuak biltzeko Europako esperientzia konparatuak ia ez du aldatu aurreko urteetako irudia¹²⁰.

Beste behin ere, etnia-arraza/xenofobia taldea osatzen duten kolektiboen aurkako gorroto-gertakarien bilketa nabarmendu behar da. Zehazki, biktimaren arrazaren/etniaren arabera definitutako taldea asko nabarmentzen da. Kategoria hau gainerakoei nagusitzen zaie, gertakaria kontrol juridiko formaleko instantzietan (polizia, fiskaltza eta epaile/auzitegiak) detektatu eta erregistratu ondoren gertatzen diren faseetan. Hau da, gertakarien kopuruak, egozpenen kopuruak eta emandako kondenen kopuruak nolabaiteko simetria mantentzen dute arrazaren prebalentziaren inguruan.

Era berean, maila konparatuan nabarmendu behar da gero eta arreta eta protagonismo handiagoa ematen zaie la azpikategoria erlijiosoei (musulmanen aurkakoak, kristauen aurkakoak), eta erresistentzia dagoela (Alemanian izan ezik), ordea, “soilik” ideologikoa den hori txertatzeko.

¹¹⁹Jarraian bigarren urterokoa da jada giza hilketa saiakera bat erregistratu dela Euskadin. Ikus GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA/ERTZAINZA, “Euskadiko gorroto-gertakariak buruzko 2021eko txostena”, op. cit., 12-13. or.

¹²⁰GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA, “Euskadiko gorroto-gertakariak buruzko 2018ko txostena”, *Eusko Jaurjaritza*, 2019, 62-63. or.; GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA, “Euskadiko gorroto-gertakariak buruzko 2019ko txostena”, *Eusko Jaurjaritza*, 2020, 113. or.; GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA, “Euskadiko gorroto-gertakariak buruzko 2020ko txostena”, *Eusko Jaurjaritza*, 2021, 75-76. or.; GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA, “Euskadiko gorroto-gertakariak buruzko 2021eko txostena”, *Eusko Jaurjaritza*, 2022, 151-153. or.

Oro har, berriz ere, kolektibo sexuala (batez ere homofobia, transfobia, LGBTI pertsonen aurkakoa) bigarren mailan finkatzen da biktimizatutako kolektiboetako dagokienez. Sexu-orientazioa, halaber, kolektibo horren erreferente nagusi gisa finkatzen dela dirudi. Genero-gertakariak, ordea, oraindik ere ez dira sartzen kolektibo erasotuen mapan, baina joera da gero eta gehiago sartzen ari direla (hala, berriki, Alemanian).

Aurreko eskemarekin alderatuta, badirudi gainerako kolektiboetako buruzko informazioa hondarrekotzat edo erre-
gistrotik kanpokotzat hartzen dela; herrialde batzuetan (hala, Erresuma Batuan) pixkanaka finkatzen ari den salbuespen batekin: aniztasun funtzionalari/desgaitasuna duten pertsonena, alegia, zifra beltzetik ateratzeko zailtasunak badaude ere.

6.2. Trazabilitatea. Nekez konpara daitezkeen arren, esan beharra dago kultura-eremu anglosaxoian dauden herrialdeek (Ingalaterra eta Gales, Eskozia eta Ipar Irlanda) itzultzen duten informazioa askoz gardenagoa eta finagoa dela Europa kontinentaleko herrialdeena baino (Frantzia eta Alemania). Horren adibide da Alemania, soilik berriki –hau da, 2019ko urtarrilaren 1etik– orokortu eta zentralizatu egin baitu maila federalean Länderen gorroto-delituen judizializazioari buruzko datu-bilketa. Eta, hala eta guztiz ere, Europako Kontseiluko giza eskubideen erakunde batek, ECRIren kasuan bezala, zalantzan jarri zuen 2020an Alemaniako agintarien aldetik argibiderik jaso ez izana, barneko datuen bilketa nabarmen hobetzeaz gain, trazabilitate-ariketa bat egin ote zitezkeen gorroto-gertakari bakoitzaren urratsak gertutik jarraitzeko. Argitasun faltaz eta norabide horretan ahaleginak areagotzeaz hitz egiten da. Hala eta guztiz ere, common law jurisdikzioetan ere, fase batzuetan (adibidez: polizia eta judiziala) ematen diren datuak (adibidez: erregistratutako gorroto-gertakarien kopurua eta gertakari horien ondoriozko auzipetzeen edo kondenen kopurua) ez dute zertan koordinaturik egon, ezta aldi berean urtez urte arakagarriak izan.

Nolanahi ere, osotasunean hartuta, auzipetzeen eta kondenen zifrak eskuragarriagoak dira, finkatuago daude eta trazabilitate-elementu gehiago dituzte Britainia Handian, eredu aurreratuena den aldetik. Adibidez, Ingalaterran eta Galesen, 2021/22an, gorroto-delituengatik akusazioen kopurua erregistratutako gertakari guztien %8,4 ingurukoa da. Akusazio horietatik, jakin badakigu kasuen %84,6an, gutxi gorabehera, akusatuak erruduntzat jo zituztela gorroto-delitu batengatik edo gehiagorengatik (hau da, hasieran erregistratutako polizia-gertakari guztien % 7 inguruk kondenan amaitu zuten). Alemanian edo Frantzian, Erresuma Batuan aipatutakoaren antzeko trazabilitaterik ez badute ere, polizia-datuen bilketarekin batera, prozesamenduei eta kondenei buruzko beste informazio-erreferentzia batzuk ere badaude, egoeraren analisi enpirikoa aberasten dutenak.

6.3. ESLA/OSCE. Europako Segurtasun eta Lankidetzako Erakundeak (ESLA) agintaritzaz nazionaletatik jasotzen dituen datuak, neurri handi batean, barneko trazabilitate-arazo guztiek baldintzatzen dituzte. Alemaniako kasuan, adibidez, 2019ko eta 2020ko gorroto-delituak buruzko informazio judiziala –hau da, auzipetzeak eta emandako kondanak– 2022. urtearen amaierarako argitaratzea aurreikusita zegoen. Orain arte, ez dago horri buruzko daturik. Aldiz, Frantziako kasuan, ESLAk datuak ematen ditu –azken urteetan lehen aldiz – 2021. urtean prozesatutako gorroto-delituen kopuruari eta emandako kondenei buruz. Nolanahi ere, badirudi erakunde horri informazioa iraultzean oraindik homogeneotasuna eta koherentzia falta zaiola herrialdeen arteko konparagarritasun enpirikoari dagokionez. Horrek guztiak, zalantzarik gabe, nabarmen ahultzen du hausnarketa-ahalegin orokor oro, baita elkarren artean erkatu daitezkeen gutxieneko joerak islatzeko asmoa ere. Datu falta oso nabarmena da, baina itzultzen diren zifra globalak ere herrialde bakoitzak gertakarien bilketan eta jarraipenean burutzen dituen barneko garapen eta hobekuntzen sintoma argia dira.

7. Espainiako gorroto-delituak buruzko estatistika judizialari dagokionez, botere judizialaren daturik ez dagoenez, informazio-iturri bakarra Estatuko Fiskaltza Nagusiaren eta EAeko Fiskaltza Nagusiaren memoriek ematen dutena da. Ildo horretan, Ministerio Fiskalaren datuek gorroto-gertakarien tratamendu judizialaren gutxi gorabeherako irudia

izatea ahalbidetzen badute ere, ez dira lurralde-fiskaltzetako datu bilketa sistema homogeen baten ondorio; izan ere, fiskal delegatu bakoitzak jarraitzen du gorroto-gertakarien bilketa eta jarraipena eskuz egiten¹²¹. Testuinguru horretan interpretatu behar dira Estatuko Fiskaltza Nagusiaren Memoriak 2021eko ekitaldirako eskaintzen dituen datuak. Memoria horretan ondorioztatzen da “jurisdikzio-jarduera penala pixkanaka handitzen ari dela gorroto-delitueta”. Bestalde, kautela berberekin, Fiskaltzaren 2021eko ekitaldirako datuek erakusten dute delitu astunduengatik (22.4 art.) hasitako ikerketa-eginbideetan murrizketa handia egon dela, gorroto-diskurtso delituekin alderatuta. Hala, badirudi 510. artikuluko delituen ondoriozko prozedura penalak, modalitate desberdinetan, handitu egin direla aurreko ekitaldiekin alderatuta.

Euskadiko Fiskaltza Nagusiaren esparruan, adierazi behar da ezen, 2022ko Memoriak gorroto-delituekin lotutako prozedura penalei buruzko datuak ematen dituen arren, aipatzen diren kasuen kopuru eskasa kontuan hartuta ezinezkoa dela EAEko epaitegi eta auzitegieta gorroto-delituen egoerari buruzko ondorio fidagarriak ateratzea.

Estatistika judizialean konpondu gabe dagoen gaia edo ikuspegi akademikoenetik egin daitezkeen biktimizazio-inkestak alde batera utzita, GKEen edo erakunde ez-ofizialen txostenek analisi enpirikoa aberasten lagun dezakete. Horretarako, polizia-gertakarien azterlanetatik hurbilketa bat egin behar da, etorkizunean iturrien integrazio osagarri bat emankor bihurtu dadin. Duela urte batzuetatik hona, txosten honek ahalegin hori egiten du Euskadirekiko (Era berean txostenak, SOS arrazakeria), eta emaitzak, oraingoz, nahiko apalak izan dira.

¹²¹Egoera hori erabat aldatu beharko litzateke, *Tratu-berdintasunerako eta diskriminaziorik ezerako uztailaren 12ko 15/2022 Lege Integralaren* 36.3 eta 4. artikuluko berriaren arabera, zeinak honako hau adierazten baitu: “3. Estatuko Fiskaltza Nagusiak eta Botere Judizialaren Kontseilu Nagusiak lege honen arabera aurkeztutako salaketan datuak bilduko dituzte, bai eta administrazio-ebazpenak eta epai judizialak ere. 4. Estatistika judizialak datu zehatzak jasoko ditu, diskriminaziozko tratuari buruzko arau-hausteen ondorioz erregistratutako gaien buruz. Datu horiek arau-hauste penalei buruzkoak direnean, gutxienez, honako hauek jasoko dituzte: jasotako salaketak, delitu horiekin lotuta hasitako prozedurak, zein delitu motagatik inbentzen diren prozedurak, zein delitu motagatik eman diren epaiak, portaera diskriminatzailetzat jotzeko kontuan hartu den diskriminazio-kausa, hala badagokio, mugikor diskriminatzailea definitzen duen astungarriaren aplikazioa, epaitutako pertsonak, prozedurak amaitzeko modua, horien buruzko funtsezko ebazpenak eta ezarritako zigorrak eta neurriak”.

Bibliografia

Bibliografia

- ACHUTEGUI OTALAURRUCHI, P., "Victimización de los delitos de odio. Aproximación a sus consecuencias y a las respuestas institucional y social", *Revista de Victimología/Journal of Victimology*, Núm. 5, 2017.
- AGUILAR GARCÍA, M. Á. (Zuz.), "Manual práctico para la investigación y enjuiciamiento de delitos de odio y discriminación", *Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada*, 2015.
- ALLEN, G./ZAYED, Y., "Hate crime statistics", *House of Commons*, 2022.
- BUNDESMINISTERIUM DES INNERN, FÜR BAU UND HEIMAT, "Politisch motivierte Kriminalität im Jahr 2021. *Bundesweite Fallzahlen*", *Bundesminister des Innern, für Bau und Heimat*, Berlin, 2022.
- BUNDESMINISTERIUM DES INNERN, FÜR BAU UND HEIMAT, "Verfassungsschutzbericht 2021", *Bundesminister des Innern, für Bau und Heimat*, Berlin, 2022.
- GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA/ERTZAINZA, "Euskadiko gorroto-gertakariei buruzko 2021eko txostena", Eusko Jaurlaritzza-Gobierno Vasco, 2022.
- GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA/ERTZAINZA, "Euskadiko gorroto-gertakariei buruzko 2020ko txostena", Eusko Jaurlaritzza-Gobierno Vasco, 2021.
- GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA/ERTZAINZA, "Euskadiko gorroto-gertakariei buruzko 2019ko txostena", Eusko Jaurlaritzza-Gobierno Vasco, 2020.
- GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA/ERTZAINZA, "Euskadiko gorroto-gertakariei buruzko 2018ko txostena", Eusko Jaurlaritzza-Gobierno Vasco, 2019.
- GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA/ERTZAINZA, "Euskadiko gorroto-gertakariei buruzko 2017ko txostena", Eusko Jaurlaritzza-Gobierno Vasco, 2018.
- GIZA ESKUBIDEEN ETA BOTERE PUBLIKOEN UNESCO KATEDRA, "Informe de incidentes de odio de Navarra 2016-2020", Nafarroako Gobernua, 2021.
- CHAKRABORTI, N., "Framing the boundaries of hate crime", HALL, N./CORB, A./GIANNASI, P./GRIEVE, J., *The Routledge International Handbook on Hate Crime*, Routledge, Oxon, 2015, 13-23 or.
- CHAKRABORTI, N./GARLAND, J. "Reconceptualising hate crime victimisation through the lens of vulnerability and 'difference'", *Theoretical Criminology*, 16. bol., 4 zk., 2012, 499-514 or.
- CHAKRABORTI, N./GARLAND, J./HARDY, S. J., *The Leicester hate crime project: Findings and conclusions*. University of Leicester, Leicester, 2014.
- COMMISSION NATIONALE CONSULTATIVE DES DROITS DE L'HOMME (CNCDH), "La lutte contre le racisme, l'antisémitisme et la xénophobie", *CNCDH*, Paris, 2022.
- CPS, "CPS data summary Quarter 4 2021-2022", *CPS*, 2022.
- CROWN OFFICE & PROCURATOR FISCAL SERVICE, "Hate crime in Scotland 2020-21", *COPFS*, 2022.
- ECRI, "ECRI report on France (sixth monitoring cycle). Adopted on 28 June 2022", *Secretariat of ECRI. Council of Europe*, Strasbourg, 2022.

- ESTATUKO FISKALTZA OROKORRA, "Memoria de la Fiscalía General del Estado de 2022 (Ejercicio 2021)", *Fiscalía General del Estado – Ministerio de Justicia*, Madrid, 2022.
- ESTATUKO FISKALTZA OROKORRA, "Memoria de la Fiscalía General del Estado de 2021 (Ejercicio 2020)", *Fiscalía General del Estado – Ministerio de Justicia*, Madrid, 2021.
- EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO FISKALTZA NAGUSIA, "Memoria de la Fiscalía de la Comunidad Autónoma del País Vasco de 2022 (Ejercicio 2021)", *Fiscalía de la Comunidad Autónoma del País Vasco*, Bilbo, 2022.
- GARCÍA ESPAÑA, E./DÍEZ RIPOLLÉS, J.M./PÉREZ JIMÉNEZ, F./BENITEZ JIMÉNEZ, M.J./CEREZO DOMÍNGUEZ, A.I. (2010), "Evolución de la delincuencia en España: Análisis longitudinal con encuestas de victimización", *Revista Española de Investigación Criminológica*, 8. zk., 1-27. or.
- HOME OFFICE, "Hate crime, England and Wales, 2021 to 2022", *Home Office*, 2022.
- HOME OFFICE, "Hate crime, England and Wales, 2019/20", *Home Office*, 2020.
- IGANSKI, P., *Hate crime and the city*, Policy Press, Bristol, 2008.
- LANDA GOROSTIZA, J.M., "El mapa de odio en el País Vasco. A la vez una reflexión sobre delitos de odio y violencia política en Euskadi, Catalunya e Irlanda del Norte", *InDret: Revista para el Análisis del Derecho*, 4. zk., 2018.
- LANDA GOROSTIZA, J.M., "Delitos de odio y estándares internacionales: una visión crítica a contra corriente", *Revista Electrónica de Ciencia Penal y Criminología* (en línea), RECPC, 22-19 zk., 2020.
- LEVIN, J./MCDEVITT, J., *Hate Crimes. The Rising Tide of Bigotry and Bloodshed*. Plenum Press: Nueva York, 1993.
- MASON, G./MAHER, J./MCCULLOCH, J./PICKERING, S./WICKERS, R./MCKAY, C., *Policing hate crime. Understanding communities and prejudice*, Routledge, Oxon, 2017.
- MASON, G., "Being hated: Stranger of familiar?", *Social & Legal Studies*, 14. bol., 4. zk., 2005, 585-605 or.
- MCDEVITT, J./BALBONI, J./GARCIA, L./GU, J., "Consequences for victims: A comparison of bias- and non-bias-motivated assaults", *American Behavioral Scientist*, 4. bol., 4. zk., 2001, 697-713. or.
- MCNEELEY, S./OVERSTREET, S.M., "Lifestyle-routine activities, neighborhood context, and ethnic hate crime victimization", *Violence and Victims*, 33. bol., 2018, 932-948 or.
- MINISTÈRE DE L'INTERIEUR, "Info rapide n°20: Les atteintes « anti-LGBT+ » enregistrées par les forces de sécurité en 2021", *Ministère de l'intérieur*, París, 2022.
- MINISTÈRE DE L'INTERIEUR, "Crimes et délits anti-LGBT enregistrés par les forces de police et de gendarmerie en 2019", *Ministère de l'intérieur*, París, 2020.
- MINISTERIO DEL INTERIOR, "Informe sobre la evolución de los incidentes relacionados con los delitos de odio en España 2021", *Ministerio del Interior – Gobierno de España*, 2022.
- OSR, "Code for Practice for Statistics. Ensuring official statistics serve the public", *UK Statistics Authority*, 2018.
- PERRY, B./SCRIVENS, R. "The Maturation of Hate Crime Scholarship", BEAN, P., *Hate Crime: Critical Concepts in Criminology*, Routledge, Oxon, 2017, 1-42. or.
- POLICE SCOTLAND, "Response to the request under the Freedom of Information (Scotland) Act 2002 (FOI reference: IM-FOI-2022-0924)", 2022.
- PSNI, "Incidents and crimes with a hate motivation recorded by the Police in Northern Ireland. Update to 30th September 2022", *Police Service of Northern Ireland (PSNI) Statistics Branch*, 2022.
- PPSNI, "Statistical bulletin: cases involving hate crime 2021/22", *Policy and Information Unit. Public Prosecution Service for Northern Ireland (PPSNI)*, 2022.

PSNI, "Trends in hate motivated incidents and crimes recorded by the Police in Northern Ireland 2004/05 to 2021/22", *Police Service of Northern Ireland (PSNI)*, 2022.

SCHEPPELE, K. L./ BART, P. B., "Through women's eyes: Defining danger in the wake of sexual assault", *Journal of Social Issues*, 39. bol., 2. zk., 1983, 63-80. or.

SCOTTISH GOVERNMENT, "A study into the characteristics of police recorded hate crime in Scotland", *Justice Analytical Services (Scottish Government)*, 2021.

SCOTTISH GOVERNMENT, "Criminal proceedings in Scotland 2020-21", *Justice Analytical Services (Scottish Government)*, 2022.

SCOTTISH GOVERNMENT, "Recorded crime in Scotland, 2021-22", *Scottish Government*, 2022.

SCOTTISH GOVERNMENT, "An updated study into the characteristics of police recorded hate crime in Scotland", *Justice Analytical Services (Scottish Government)*, 2023.

BIZKAIKO SOS ARRAZAKERIA, "Diskriminazioaren ahotsak: Bizkaiko arrazakeriari buruzko txostena. Bizkaiko SOS Arrazakeriak 2021an bildutako datuekin", *Bizkaiko SOS Arrazakeria*, Bilbo, 2022.

Irudien aurkibidea

1. Irudia Gorroto delituak (2016-2022).....	14
2. Irudia Delituak babestutako kolektiboen arabera (2022, N = 444)	15
3. Irudia Delituak babestutako kolektiboaren arabera (2016-2022)	16
4. Irudia Arrazismo- xenofobiako delituak kolektiboaren arabera (2022, N = 231)	16
5. Irudia Dibertsitate funtzionalaren aurkako delituak kolektiboaren arabera (2022, N = 9)	17
6. Irudia Delitu-tipologiak (2022, N = 435).....	18
7. Irudia Delitu-tipologiak (2016-2022)	19
8. Irudia Delitu-tipologiak babestutako kolektiboaren arabera (2022)	20
9. Irudia Delituak lurralde historikoaren arabera (2022, N = 435).....	20
10. Irudia Delituak udalerrri mailan (2022, N = 435).....	21
11. Irudia Arrazakeria – xenofobia lurralde historiko eta etnizitatearen arabera (2022, N = 231)	22
12. Irudia Dibertsitate funtzionalaren aurkako delituak lurralde historiko eta kolektiboaren arabera (2022, N = 9)	22
13. Irudia Delituak lurralde historiko eta kolektiboaren arabera (2022, N = 435).....	24
14. Irudia Delituak lekuaren arabera (2022, N = 435).....	25
15. Irudia Delituak etxebizitzan eta hiri bide publikoan kolektiboaren arabera (2022, N = 255).....	26
16. Irudia Delituak leku eta kolektiboaren arabera (2022, N = 255)	26
17. Irudia Delituak hilabetearen arabera (2022, N = 435).....	27
18. Irudia Delitu-tipologiak urtaroaren arabera (2022, N = 435)	27
19. Irudia Delituak asteko egunaren arabera (2022, N = 435).....	28
20. Irudia Delituak ordu tartearen arabera (2022, N = 435).....	28
21. Irudia Delitu-tipologiak ordu tartearen arabera (2022, N = 435).....	29
22. Irudia Egotziak jatorriko herrialdearen arabera (2022, N = 246)	30
23. Irudia Egotziak jatorriko lurralde historikoaren arabera	30
24. Irudia Egotziak jatorriko udalerrriaren arabera Euskadin	31
25. Irudia Egotziak sexuaren arabera (2022, N = 246).....	31
26. Irudia Egotziak adin-tartearen arabera (2022, N = 246).....	32
27. Irudia Egotziak adin-tartearen eta sexuaren arabera (2022, N = 245).....	32

28. Irudia Egotziak babestutako kolektiboaren arabera (2022, N = 246)	33
29. Irudia Egotziak delitu-tipologiaren arabera (2022, N = 246).....	34
30. Irudia Atxilotuak jatorriko herrialdearen arabera (2022, N = 44).....	34
31. Irudia Atxilotuak jatorriko lurralde historikoaren arabera (2022, N = 14).....	35
32. Irudia Atxilotuak jatorriko udalerraren arabera Euskadin	35
33. Irudia Atxilotuak sexuaren arabera (2022, N = 44)	36
34. Irudia Atxilotuak adin-tartearen arabera (2022, N = 44)	36
35. Irudia Atxilotuak babestutako kolektiboaren arabera (2022, N = 44)	37
36. Irudia Atxilotuak tipologia-deliktoaren arabera (2022, N = 41).....	37
37. Irudia Biktimak jatorriko herrialdearen arabera (2022, N = 572).....	38
38. Irudia Biktimak jatorriko lurralde historikoaren arabera (2022, N = 286).....	39
39. Irudia Biktimak jatorriko udalerraren arabera Euskadin (2022, N = 226)	40
40. Irudia Biktimak sexuaren arabera (2022, N = 572)	41
41. Irudia Biktimak adin-tartearen arabera (2022, N = 572)	41
42. Irudia Biktimak adin-tartearen eta sexuaren arabera (2022, N = 572).....	42
43. Irudia Biktimak babestutako kolektiboaren arabera (2022, N = 572)	42
44. Irudia Biktimak delitu-tipologiaren arabera (2022, N = 572)	43

I. Eranskina
Prentsan nabarmendu
diren kasuak 2022an

I. Eranskina

Prentsan nabarmendu diren kasuak 2022an

Atal honetan, gorroto-gertakariak Euskal Autonomia Erkidegoan argitaratutako egunkarietan BERRIA, DEIA, DIARIO DE NOTICIAS de ÁLAVA, EL CORREO, EL DIARIO VASCO, GARA, NOTICIAS DE GIPUZKOA izan duten islaren lagin bat aurkezten da, bai eta Euskal Herriko edizioa duten edo izan duten estatu-eremuko egunkarietan ere: EL MUNDO, EL PAÍS, ELDIARIO.ES. 2022 urtean.

Ez da ikerketa sakon bat, baizik eta kazetaritza-berrikuspen bat, zeinak adierazi nahi baitu zer heltzen zaion gizarteari gorroto-delitu/gertakari terminoarekin edo gorroto-diskurtso terminoarekin, bitarteko inprimatu horien bidez, gertakari horien izaera zehazten duten lege-manuetatik harago, edo informazioaren arloko profesionalak zehaztasun eta kaudimen handiagoa edo txikiagoa izatetik harago, informazioa ematen duten egitateei dagokienez, «gorroto-gertakari» edo «gorroto-delitu» terminoak aipatzean eta baieztatzean.

Prentsan jasotako interpretazio horiek, beraz, ez ditu nahitaez baliozkotzen txosten hau idatzi duen taldeak; aitzitik, gaiari buruz pieza editorialetan ematen diren iritzizat hartu behar dira, edo hirugarrenek egindako ustezko gorroto-delitu gisa parekatzen diren gertakariak buruz egindako kazetaritza-informazioen emaitzatzat.

Izan ere, askotan, goiburuetan arauari guztiz egokitzen ez zaizkion ustezko gorroto-delitu edo -gertakari gisa islatzen dira, eta hori askotan gertatzen da izaera ideologikoko eta orientazio politikoko gorroto-gertakariekin.

Jarraian, eranskinean, azterlan honetan erabilitako kategoria babestuen sailkapenaren arabera banatutako kasuak laburbilduko ditugu. Nabarmenezkoa da, egindako berrikuspenaren arabera, ez dela informazio nabarmenik aurkitu babestutako kolektiboen kategoria hauetan: sinesmena edo erlijio-praktikak; aporofobia; eta desgaitasuna edo dibertsitate funtzionala.

Kasuen laburpena babestutako kategorien arabera

ARRAZAKERIA-XENOFOBIA

- Denuncian insultos racistas a un jugador en un partido de División de Honor de Bizkaia
- Ertzaintzak emakume migrante baten aurka erabilitako «biolentzia arrazista» salatu dute
- Autobus gidari bat ikertzen ari dira Gasteizen, bi erabiltzailerik eginiko irain arrazistengatik
- Expulsado en Basauri por encararse con un hincha que le lanzó insultos racistas
- Episodio de racismo en un bar de la Parte Vieja de Donostia
- Juzgan a tres vitorianos por insultos racistas a un usuario que fue al banco de alimentos en un Mercedes
- El Gobierno vasco denuncia el control «selectivo y racista» en la frontera de Irún
- SOS Racismo Bizkaia destaca el origen «institucional» de casi la mitad de denuncias recibidas
- La Liga llevará a juicio a los autores de los insultos racistas contra Iñaki Williams
- Hernani eta Hondarribia futbol taldeek jokalaria baten aurkako oihu arrazistak salatu dituzte
- La Fiscalía pide dos años de cárcel por los insultos racistas a Iñaki Williams
- Cientos de personas retiran la valla «racista» que separa Irun y Hendaia
- Detenidos en Donostia dos empresarios de la construcción acusados de explotación laboral

SEXU-ORIENTAZIOA ETA IDENTITATEA

- "Le negué un cigarro y me pegó un puñetazo al grito de 'maricón de mierda'"
- El presunto asesino de gais llegó desde Bruselas a Euskadi y visitó otras regiones
- La Policía registra el piso de un edil de Podemos que murió en septiembre en las pesquisas del asesino de gays en Bilbao
- Lau urtean hirukoiztu egin dira Ikusgunen salatutako eraso LGBTIfobikoak
- Una campaña anima a denunciar los delitos de odio que se producen en el País Vasco
- La Ertzaintza y las policías locales animan a denunciar los delitos de odio
- La campaña electoral del Athletic se enfanga entre acusaciones de machismo y homofobia
- Instituciones y partidos vascos piden no bajar la guardia ante los discursos de odio
- Bilbon pasa den larunbatean izandako eraso transfoboa salatu du Euskal LGBTI+ Behatokiak

IDEOLOGIA

- Fiskaltzak 21 hilabeteko espetxe zigorra eskatu du Consuelo Ordoñezi «nazka» ematen ziola esan zion herri-tar batentzat
- La Fiscalía archivó el delito de odio que Erkoreka buscó endosar a Enai
- Archivan la querrela de Vox contra Covite por un artículo sobre «terrorismo de extrema derecha»
- Erkoreka desliza que la campaña de Enai «seguramente no será delito»
- Agreden a un ertzaina de fiesta en Vitoria al grito de «Zipaio, ¿qué haces en esta calle?»
- EH Bildu reactiva la presión contra la Guardia Civil mientras estrena portavoces pidiendo una reforma fiscal
- El sindicato de la Policía Nacional denuncia ante Antiviolenza los cánticos de los «ultras de la Real SociAdi-na»

SEXUA-GENEROA

- Cabezudo sigue en prisión a la espera de sentencia tras insistir en su inocencia
- La Ertzaintza perseguirá los pinchazos a las mujeres como un delito de odio
- Grupos feministas aplauden que se impute delito de odio a los autores de pinchazos
- Bilboko Aste Nagusian gertatutako hiru sexu eraso ikertzen ari dira, horietako bi sumisio kimikoz eginak

Denuncian insultos racistas a un jugador en un partido de División de Honor de Bizkaia
EL CORREO 24 de enero de 2022

q

EL CORREO

Denuncian insultos racistas a un jugador en un partido de División de Honor de Bizkaia

El Dínamo San Juan asegura que uno de sus integrantes fue increpado desde la grada y que el árbitro no lo reflejó en el acta

J. Fernández

Lunes, 24 de enero 2022, 20:48

12 Comentarios

En el fútbol, las peleas deben ser siempre sobre el terreno de juego, pero este sábado, un partido de División de Honor entre el C.D. Derio y el Dínamo San Juan, un equipo de Santurtzi, ha acabado dando que hablar por la lucha fuera del césped, una batalla, además, antideportiva. El club de la Margen Izquierda ha denunciado públicamente que uno de sus jugadores fue víctima de insultos racistas desde la grada. Se trata de Fernando De Assis Da Silva, que fue increpado por algunos de los aficionados que se reunieron en las instalaciones de Ibaiondo para disfrutar del choque y animar a los suyos. Sin embargo, en un momento del partido, lanzaron toda su ira contra el deportista al que increparon «con graves insultos racistas», asegura el Dínamo San Juan en un comunicado en redes sociales, aunque todavía no ha presentado una denuncia en los estamentos adecuados.

Ertzaintzak emakume migrante baten aurka erabilitako «biolentzia arrazista» salatu dute
BERRIA 2 de marzo de 2022

Ertzaintzak emakume migrante baten aurka erabilitako «biolentzia arrazista» salatu dute

2018an Ertzaintzak boliviarrak jatorriko emakume bati egindako erasoak salatu du Bizkaiko SOS Arrazakeriak Eusko Legebiltzarrean. Andrearen aurkako zazpi urteko espetxe-zigor eskaera bertan behera uzteko eskatu dio Eusko Jaurlaritzari.

Gehien irakurriak

2018an Ertzaintzak boliviarrak jatorriko emakume bati egindako erasoak salatu du Bizkaiko SOS Arrazakeriak Eusko Legebiltzarrean. Andrearen aurkako zazpi urteko espetxe-zigor eskaera bertan behera uzteko eskatu dio Eusko Jaurlaritzari. Boliviarrak jatorria du Silvia L.-k, eta, SOS Arrazakeriak taldeko kideek salatu dutenez, 2018ko maiatzaren 26an Ertzaintzak «legez kanpo» atxilotu eta Getxoko (Bizkaia) polizia etxean «modu basatian» eraso zion. Gertaera haien ondorioz, Eusko Jaurlaritzak zazpi urte espetxe zigorra eskatu du emakumearen aurka, bai eta isun ekonomikoa galdegin ere.

2018ko maiatzaren 26an jazotako berri eman dute SOS Arrazakeria elkarteko bozeramaileek. Kontatu dutenez, egun horretan Silvia L.-k ikusi zuen ertzain batzuk kalean zegoen etxegabe bati tratu txarrak ematen ari zitzaizkiola, eta eraso hura geldiarazten saiatu zen. Ertzainen erantzuna «bortitza» izan zela salatu dute elkartekoek: «Emakumea bultzatu eta iraindu zuten. Besteak beste, 'Zoaz zure herrialde madarikatura, zoaz pikutara' esan zion ertzain batek». Etxegabea ere jo egin zuten poliziek, Silviari eskerrak ematen saiatu zenean, elkarteko kideek salatu dutenez.

Emakumea Algortako polizia etxera atxilo eraman zuten ondoren, ertzainek haren bikotekideari azalpenik eman gabe. Elkarteko kideek jakinarazi dutenez, polizia etxean ere ez zizkieten bermatu oinarriko eskubideak: «Poliziek hitz egiteko aukera ukatu zioten, eta zorroa baimenik gabe arakatu». Ziegan, gainera, ertzain batek jo egin zuen emakumea. Kalaboztoetako kamerek grabatutako irudiak eskuratu zituen orduan Correo egunkariak, eta bertan ikusten da ertzain batek andrea nola astintzen duen. Une horretatik aurrera «abusu» gehiago izan zirela salatu dute elkarteko kideek: polizia txostenean ez zituzten jaso emakumeak erasoan ondorioz zituen zauriak, eta, gainera, Ertzaintzak salaketa bat jarri zuen Silvia L.-ren aurka. Gaur egun, ertzain bakarra dago akusatuta auzian, zauri arinak eragitea leporatuta.

Autobus gidari bat ikertzen ari dira Gasteizen, bi erabiltzaileri eginiko irain arrazistengatik

BERRIA 29 de marzo 2022

The screenshot shows the Berria news website interface. At the top, there is a search bar and navigation icons for 'Berria ikasgela', 'Estilo liburua', 'Bilbo 7 °C', and 'Izan BERRIlaguna'. The main navigation menu includes 'Gizartea', 'Politika', 'Ekonomia', 'Mundua', 'Iritzia', 'Kultura', 'Kirola', 'Bizigiro', and 'Berria TB'. The article title is 'Autobus gidari bat ikertzen ari dira Gasteizen, bi erabiltzaileri eginiko irain arrazistengatik'. Below the title, a sub-header reads 'ARRAZAKERIA'. The author is identified as 'Nagore Arin'. A small image of a bus is visible. To the right, there is a 'Astekaria buletina' section with a smartphone icon.

Autobus gidari bat ikertzen ari dira Gasteizen, bi erabiltzaileri eginiko irain arrazistengatik

Arabako Sos Arrazakeriak gertaera gaitzetsi du, eta Arabako Gorroto Delituen Fiskaltzari eskatu dio beharrezko ikerketa eginbideak irekitzeko.

Nagore Arin

Astekaria buletina

Irakurri gabe utzi ezin diren artikulak

Jaso nabarmenduriko albisteak, astelehenero, zure helbide elektronikoan.

Tuvisa Gasteizko autobus Arabako Sos Arrazakeriak gertaera gaitzetsi du, eta Arabako Gorroto Delituen Fiskaltzari eskatu dio beharrezko ikerketa eginbideak irekitzeko.

konpainia publikoak informazio espediente bat ireki dio gidari bati, bi erabiltzaileren aurka eginiko irain arrazistengatik. Sare sozialetan argitaratutako bideo bati esker zabaldu da gertaera. Bideo horretan, argi eta garbi entzun daiteke autobus gidarik nola esaten dien Gasteizko bi emakume beltzi euren jaioterrira itzultzeko. Gasteizko Udalaren esanetan, enpresa gertaera ikertzen ari da dagoeneko, eta aurreratu dute beharrezko neurriak hartzeko prest daudela.

Hain justu ere, horixe galdegin dute Arabako Sos Arrazakeria plataformako kideek: gertaera ikertzeko eta neurriak hartzeko. Ohar bat plazaratu dute gertaera salatuz, eta adierazi dute «lekuz kanpo dagoen eztabaida bat» dela bideoan ikusten eta entzuten dena, non autobus gidariak «adierazpen degradatzaile, diskriminatzaile, arrazista eta xenofoboak» egiten dizkien Gasteizko bi erabiltzaileri.

Expulsado en Basauri por encararse con un hincha que le lanzó insultos racistas

EL CORREO 4 de abril de 2022

Q

EL CORREO

Expulsado en Basauri por encararse con un hincha que le lanzó insultos racistas

«Me miró de frente a los ojos, me llamó mono y comenzó a hacer gestos mientras hacía uh, uh, uh», denuncia un jugador del Zalla

Javier Ortiz de Lazcano

El futbolista del Zalla Andrés Felipe Paredes Escolar fue expulsado por el colegiado que dirigía el encuentro frente al Basconia B, tras subir a la tribuna a encararse en el campo de Soloarte de Basauri con un espectador que le había proferido insultos racistas. Basconia B y Zalla jugaban un partido de Regional Preferente cuando Paredes, un mediopunta de 28 años de origen colombiano que llegó a Euskadi con 10 y que lleva tres campañas en el club de Las Encartaciones, se dirigía al banquillo para ser sustituido en el minuto 80. El club visitante denunció ayer en un comunicado que su futbolista «sufrió expresiones de carácter xenófobo realizadas por un aficionado local». «Me miró de frente a los ojos, me llamó mono y comenzó a hacer gestos mientras hacía uh, uh, uh», explicó anoche Paredes a EL CORREO. El jugador aprovechó que junto al banquillo hay unas escaleras que suben a la tribuna para dirigirse a quien le insultó. «Le pregunté por qué lo hacía, por qué no me respetaba», dijo. En ese momento se montó una pequeña trifulca, con intervención de los directivos del Basconia, que sacaron del campo a quien insultó, al parecer el hermano de un jugador local. Tras bajar de la grada, Paredes se sentó en el banquillo y se encontró con que el árbitro le mostró la roja. «Sentí la mayor impotencia del mundo. Era darle la razón a quien me ofendió», lamentó.

Episodio de racismo en un bar de la Parte Vieja de Donostia

Noticias de Gipuzkoa 5 de abril de 2022

Episodio de racismo en un bar de la Parte Vieja de Donostia

La seguridad del Iguana, cuyos propietarios han pedido perdón, impiden la entrada de dos chicos saharauis

José Luis Lorenzo

Sofía Fernández, que este pasado sábado, en compañía de cuatro amigos, dos de ellos de origen saharauí, vivieron un episodio de racismo con el bar Iguana de la Parte Vieja como escenario. Todo comenzó cuando esta cántabra de 21 años, que ha venido a pasar unos días a Donostia con motivo del Festival de Cine y Derechos Humanos que tiene lugar en la capital guipuzcoana, y sus cuatro amigos decidieron entrar a tomar algo en el conocido local donostiarra. El portero del bar negó la entrada de los dos chicos de origen saharauí. "No van a pasar porque le conozco", fue el motivo que esgrimió el portero refiriéndose a uno de los chicos. "Eso es imposible porque no somos de aquí", le respondió Sofía, que no daba crédito a lo que estaba pasando. "Nos dijo que nosotras, las chicas, podíamos pasar, pero ellos no", continúa explicando Sofía, que siguió preguntando por los motivos reales: "No van a pasar porque son moros", les espetó finalmente.

Juzgan a tres vitorianos por insultos racistas a un usuario que fue al banco de alimentos en un Mercedes
EL CORREO 18 de mayo de 2022

Q

EL CORREO

Juzgan a tres vitorianos por insultos racistas a un usuario que fue al banco de alimentos en un Mercedes

La Fiscalía de Álava reclama 3.000 euros a cada procesado. La víctima les identifica, pero ellos niegan ser xenófobos. «Dono 5 euros al mes a Acnur», se defiende uno

David González

Acudió al banco de alimentos en el Mercedes «de un amigo» y se topó con una supuesta lluvia de «insultos racistas» mientras aguardó su turno de recogida. Eso es lo que relató ayer un vecino de Vitoria, de origen mauritano, en la Audiencia Provincial de Álava. Con cada frase, los tres procesados cabecearon en señal de desaprobación. De ser condenados, cada uno se enfrenta a una pena de prisión simbólica –diez meses exige la Fiscalía– y a una multa económica de 3.000 euros. El supuesto objetivo de su ira describió que en un inicio «no me di cuenta de que me lo decían a mí hasta que una chica del banco me lo dijo». Escuchó «muchas palabrotas». Alguno le gritó que «no tienes dinero para comida pero sí para gasolina y el seguro del coche». Y mientras apuntó a uno de los encausados matizó que «uno gordo se bajó el pantalón y enseñó el culo. Ese».

El Gobierno vasco denuncia el control «selectivo y racista» en la frontera de Irún
 EL CORREO 18 de junio de 2022

EL CORREO

Portada > Política

El Gobierno vasco denuncia el control «selectivo y racista» en la frontera de Irún

El director de Migración y Asilo de Lakua, Xabier Legarreta, critica el papel de la policía francesa tras una nueva muerte en el Bidasoa y exige «rutas y corredores seguros»

El director de Migración y Asilo de Lakua, Xabier Legarreta, critica el papel de la policía francesa tras una nueva muerte en el Bidasoa y exige «rutas y corredores seguros»

Iñigo Fernández De Lucio

El director de Migración y Asilo del Gobierno vasco, Xabier Legarreta, ha denunciado este sábado el «control selectivo y racista» que ejerce la policía francesa en la frontera de Irún y ha reclamado «rutas y corredores seguros» para los migrantes. Sus palabras han llegado poco después de que la Guardia Civil recuperase otro cadáver de un migrante en el río Bidasoa, en la frontera con Francia, a la altura del puente internacional de Behobia. En el último año y medio, diez migrantes han perdido la vida en el intento de cruzar el río a nado y llegar hasta Francia.

SOS Racismo Bizkaia destaca el origen «institucional» de casi la mitad de denuncias recibidas GARA 30 de agosto de 2022

NAIZ
Bilbo

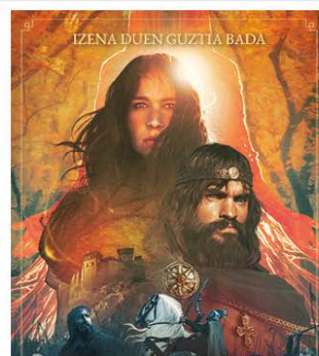

SOS Racismo Bizkaia destaca el origen «institucional» de casi la mitad de denuncias recibidas

La asociación recibió el pasado año en Bizkaia 52 denuncias formales de carácter étnico-racial, de las que casi la mitad, 22, correspondieron a «racismo institucional». El informe destaca también las 15 denuncias cuyo origen es «policial».

PUBLIZITATEA

Informe sobre el estado del racismo en Bizkaia en el año 2021

Bizkaia un total de 52 denuncias formales de discriminación étnico-racial, de las que 22 (el 42,3%) correspondieron a «racismo institucional», según un informe difundido por dicha organización.

En este trabajo, SOS Racismo denuncia que «el mayor porcentaje de discriminación étnico-racial ha sido ejercido a nivel institucional» y destaca las 15 denuncias recibidas en su oficina de Bizkaia por «racismo policial». De esas denuncias, 6 hacían referencia a la Ertzaintza y 9 a la Policía Municipal.

En el informe se pone de manifiesto que «las 15 denuncias de racismo policial corresponden al 68,2% del total de las denuncias de racismo institucional».

LaLiga llevará a juicio a los autores de los insultos racistas contra Iñaki Williams DV 15 de septiembre de 2022

EL DIARIO VASCO

bertha gaztelu... ▾

LaLiga llevará a juicio a los autores de los insultos racistas contra Iñaki Williams

La Fiscalía de Cornellà dicta auto para que los culpables de humillar hace dos años al futbolista del Athletic y cometer un presunto delito de odio y discriminación se sienten en el banquillo

Moqueta antirrobo
Con 5 compartimentos interiores, 2 bolsillos exteriores y cremallera oculta antirrobo
Consíguela por **44,95€**

Lo más leído

- 1 · El precio de la luz hoy 22 de febrero: las horas más baratas para poner los electrodomésticos
- 2 · **+** Juzgan a un joven por la agresión sexual a una menor de 17 años en Zarautz
- 3 · **+** TicketBai dobla el número de facturas desde que entró el comercio, con 23 millones al mes
- 4 · **+** Resfriados que terminan en parálisis facial
- 5 · «Con 30 kilos menos estoy viviendo una vida nueva»

La Fiscalía de Cornellà dicta auto para que los culpables de humillar hace dos años al futbolista del Athletic y cometer un presunto delito de odio y discriminación se sienten en el banquillo

LaLiga llevará a juicio a los dos acusados de proferir insultos racistas contra Iñaki Williams en el estadio de Cornellà el 25 de enero de 2020. El Juzgado número 2 de Primera Instancia de Cornellà ha trasladado al Ministerio Fiscal y a LaLiga, como parte acusadora, las diligencias y actuaciones previas para que puedan solicitar la apertura del juicio oral contra los presuntos culpables de los gritos racistas al futbolista del Athletic. LaLiga que fue quien denunció en su momento los presuntos insultos racistas contra Williams ante la Fiscalía, formulará escrito de acusación solicitando la apertura de juicio oral, «siguiendo su fiel compromiso de denunciar, dentro de sus competencias, todos los insultos y cánticos racistas, xenófobos, homófobos, etc», según destacó este jueves la patronal de clubes. En el minuto 69 del partido de Liga entre el Espanyol y el Athletic, mientras Iñaki Williams se retiraba por uno de los fondos del estadio de Cornellà, varios aficionados profirieron gritos racistas. Algunos hinchas del Espanyol despidieron a Williams gritándole «Uh, uh, uh, uh», la onomatopeya que reproduce los sonidos emitidos por los monos.

Hernani eta Hondarribia futbol taldeek jokalaria baten aurkako oihu arrazistak salatu dituzte GARA 23 de septiembre de 2022

2022 IRA. 23

NAIZ

Hernani eta Hondarribia futbol taldeek jokalaria baten aurkako oihu arrazistak salatu dituzte

Hernani eta Hondarribiko futbol taldeek joan den asteburuan jokalaria batek jasotako oihu arrazistak salatu dituzte.

PUBLIZITATEA

Hondarribia eta Hernani futbol taldeek elkarrekin salatu dituzte iragan asteburuan Hernaniko Zubipe zelaian jokaturako partida batean jokalaria baten aurka egindako oihu arrazistak.

Bi klubek elkarrekin zabalduko ohar batean gertatutakoa salatu dute, eta argi utzi dute euren instalazioetan ez dutela «horrelako jarrerarik» onartuko.

Bide batez, horrelakorik berriz ez gertatzeko bi taldeek «lanean jarraituko dutela» baieztatu dute, «Gure instalazioak leku seguru bat izan daitezten bertan dagoen jende guztiarentzat».

Hondarribia Futbol Elkartek eskerrak eman dizkio Hernaniko taldearen zuzendaritzari, gertatutakoa jakin bezain laster talde bidasotarrarekin harremanetan jartzeagatik, bere futbol zelaian entzundako oihuengatik barkamena eskatzeko.

El fiscal pide dos años de cárcel a un aficionado del Espanyol por gritos racistas a Iñaki Williams
 ELDIARIO.ES 27 de octubre de 2022

El fiscal pide dos años de cárcel a un aficionado del Espanyol por gritos racistas a Iñaki Williams

La primera causa penal de la historia de España por racismo en un estadio de fútbol está más cerca de llegar a juicio

— Iñaki Williams explica al juez que se sintió “humillado” por los gritos racistas de seguidores del Espanyol

Iñaki Williams, al recibir los insultos racistas

Oriol Solé Altimira

La primera causa penal de la historia de España por racismo en un estadio de fútbol está más cerca de llegar a juicio. El fiscal contra los delitos de odio de Barcelona, Miguel Ángel Aguilar, ha presentado este jueves su escrito de acusación, en el que pide dos años de cárcel para un aficionado del Espanyol por los gritos racistas que profirió contra el delantero del Athletic Club Iñaki Williams.

Los hechos se remontan al 25 de enero de 2020 en el estadio de Cornellà mientras se disputaba el partido Espanyol-Athletic Club de Bilbao. Cuando Williams fue sustituido a mediados de la segunda mitad, el aficionado acusado, relata el fiscal, “profirió gritos” contra el delantero y “escenificó gestos de menosprecio de carácter racista hacia su persona”.

Las “manifestaciones de menosprecio” que realizó el aficionado del Espanyol acusado, según el fiscal, consistieron en simular los gestos que hacen los primates y gritar “de forma repetida 'uh, uh, uh, uh'”, onomatopeya que imita el sonido emitido por los monos y que ha sido empleada en diversas ocasiones por los asistentes a un partido para insultar a los jugadores de piel negra.

Cientos de personas retiran la valla «racista» que separa Irun y Hendaia GARA 2 de noviembre de 2022

GARA
HENDAIA

Cientos de personas retiran la valla «racista» que separa Irun y Hendaia

Dos columnas de unas 200 personas, una que ha salido desde Irun y otra de Hendaia, se encontraron ayer en el puente peatonal, bloqueado por las autoridades francesas. Una vez allí, retiraron las vallas que bloqueaban el paso y exigieron que no se coloquen más.

«Nos hemos reunido aquí porque este 1 de noviembre de 2022 marca el primer día de un nuevo periodo de control fronterizo entre Irun y Hendaia», explicó la portavoz de la protesta que, bajo el lema, “Mugak apurtu, zubiak eraiki”, retiró las vallas que bloqueaban el paso del puente peatonal que une Irun y Hendaia.

Según denunciaron, el Estado francés ya lleva años bloqueando el paso. «Ya sea por cuestiones de terrorismo, covid y ahora la guerra de Ucrania, cada seis meses Francia encuentra un nuevo pretexto falso para mantener sus controles racistas».

En los últimos dos años, al menos nueve personas han muerto a causa de esta frontera que ha vuelto a cerrarse. La mayoría de ellas, lanzándose al Bidasoa para tratar de cruzar a nado. «Para poder llegar cada vez se arriesgan más: caminando por las vías del tren, por el arcén de la autopista o saltando al río Bidasoa», denunciaron.

Detenidos en Donostia dos empresarios de la construcción acusados de explotación laboral
 GARA 12 de diciembre de 2022

Detenidos en Donostia dos empresarios de la construcción acusados de explotación laboral

Obligaban a sus empleados extranjeros a trabajar 16 horas al día, y les desahuciaban y retiraban la asignación para manutención si se quejaban. Los trabajadores llegaban a Gipuzkoa engañados con la promesa de un contrato laboral.

La Policía española ha detenido en Donostia a dos empresarios de la construcción por la presunta comisión de delitos de trata de seres humanos con fines de explotación laboral, delitos contra los derechos de los trabajadores y contra los derechos de los ciudadanos extranjeros, a los que obligaban a trabajar 16 horas al día y les desahuciaban y retiraban la asignación para manutención si se quejaban o reclamaban el cobro del sueldo pactado.

La investigación se inició cuando, a mediados del mes pasado, un ciudadano extranjero se personó en la comisaría de Donostia para solicitar asilo. Durante la declaración para este trámite, relató un traumático episodio laboral sufrido que podía ser constitutivo de graves delitos.

PUBRILICIDAD

PUBLIZITATEA

Obligaban a sus empleados extranjeros a trabajar 16 horas al día, y les desahuciaban y retiraban la asignación para manutención si se quejaban. Los trabajadores llegaban a Gipuzkoa engañados con la promesa de un contrato laboral.

La Policía española ha detenido en Donostia a dos empresarios de la construcción por la presunta comisión de delitos de trata de seres humanos con fines de explotación laboral, delitos contra los derechos de los trabajadores y contra los derechos de los ciudadanos extranjeros, a los que obligaban a trabajar 16 horas al día y les desahuciaban y retiraban la asignación para manutención si se quejaban o reclamaban el cobro del sueldo pactado.

La investigación se inició cuando, a mediados del mes pasado, un ciudadano extranjero se personó en la comisaría de Donostia para solicitar asilo. Durante la declaración para este trámite, relató un traumático episodio laboral sufrido que podía ser constitutivo de graves delitos.

SEXU ORIENTAZIOA / IDENTITATEA

"Le negué un cigarro y me pegó un puñetazo al grito de 'maricón de mierda'"

DEIA 14 de abril de 2022

"Le negué un cigarro y me pegó un puñetazo al grito de 'maricón de mierda'"

La víctima de la agresión en Bilbao lamenta que la homofobia "sigue presente" en la sociedad

Aitziber Atxutegi Bilbao

13-04-22 | 18:41

Calle Urribartea de Bilbao, donde ocurrieron los hechos OSKAR M. BERNAL

"Se acercó a mí para pedirme un cigarro y, al decirle que no, empezó a insultarme al grito de 'maricón de mierda, te vamos a matar', realizando gestos de burla por mi condición sexual. En un momento dado, se encaró a escasos centímetros de mi cara y medio un puñetazo".

Es el relato que realiza el joven que el pasado lunes de madrugada sufrió una agresión homófoba, delito a cuya condena se ha sumado hoy el Ayuntamiento de la capital vizcaina. La Ertzaintza ha abierto una investigación para esclarecer lo ocurrido e identificar a los agresores.

El joven había salido de fiesta esa noche y fue agredido, según denunció ante la Ertzaintza, pasadas las 5.30 horas en la calle Urribartea. La víctima tuvo que ser atendida en los servicios de urgencia por las lesiones que sufrió en la boca.

El presunto asesino de gais llegó desde Bruselas a Euskadi y visitó otras regiones DV 11 de mayo de 2022

Q

EL DIARIO VASCO

bertha gaztelu... ▾ ☰

El presunto asesino de gais llegó desde Bruselas a Euskadi y visitó otras regiones

Erkoreka asegura que la investigación «va para largo», pero «los indicios apuntan al robo como móvil», sin descartar también un posible «delito de odio»

Lo más leído

- 1 · El precio de la luz hoy 22 de febrero: las horas más baratas para poner los electrodomésticos
- 2 · 🇪🇺 Juzgan a un joven por la agresión sexual a una menor de 17 años en Zarautz
- 3 · 🇪🇺 TicketBai dobla el número de facturas desde que entró el comercio, con 23 millones al mes
- 4 · 🇪🇺 Resfriados que terminan en parálisis facial
- 5 · «Con 30 kilos menos estoy viviendo una vida nueva»

Ane Urdangarin

¿Es Nelson David M.B. el responsable de la muerte de al menos cuatro gais en Bilbao como se sospecha? ¿Son más las víctimas mortales? ¿Actuó también en Gipuzkoa, territorio en el que el pasado jueves se entregó en la etzainetxea de Irun tras ver su foto e identidad circulando en las redes sociales? ¿Aprovechó sus desplazamientos a otras regiones para atacar a más homosexuales en sus domicilios siguiendo su 'modus operandi'? ¿Le movía solo la intención de robarles, para lo cual los drogaba con éxtasis líquido? ¿Había también una motivación homófoba? ¿Hay más personas que fueron robadas pero no dieron el paso de interponer una denuncia? ¿Cuántas? ¿Actuaba solo? ¿Nadie de su entorno conocía su doble vida al margen de la ayuda que prestaba en la pollería y el bar que la madre de su novia regentaba en la ciudad fronteriza? A cuestiones como estas trata la Ertzaintza de dar luz, aunque algunas respuestas pueden demorarse porque la investigación «va para largo». Así lo aseguró este miércoles el consejero de Seguridad del Gobierno Vasco, Josu Erkoreka, que precisó que harán falta «meses» para aclarar el caso. «Hay que darle tiempo a la investigación porque hay que practicar muchas pruebas y recabar muchos testimonios», reiteró el vicelehendakari primero. Mientras, David M.B., permanece desde el sábado en la cárcel vizcaína de Basauri

La Policía registra el piso de un edil de Podemos que murió en septiembre en las pesquisas del asesinato de gays en Bilbao

EL MUNDO 13 de mayo de 2022

PAIS VASCO · Muerte de Koldo Martínez

La Policía registra el piso de un edil de Podemos que murió en septiembre en las pesquisas del asesinato de gays en Bilbao

El fallecimiento de Koldo Martínez, concejal en Berango y miembro del colectivo LGTBI, se atribuyó a causas naturales y conmocionó a sus vecinos

Dos ertzainas conducen a Nelson David en el registro del domicilio en el que residía en Irún. Juan Herrero EFE

La Policía vasca investiga la posible vinculación de la muerte del concejal de Podemos en Berango (Bizkaia) Koldo Martínez el 13 de septiembre de 2021 con los asesinatos perpetrados presuntamente por el joven colombiano Nelson David M.B. Agentes de la Ertzaintza han registrado la vivienda en la que residía este cargo público muy conocido en un pueblo de apenas 8.000 habitantes y en el que además de sus funciones en el Consistorio también formaba parte de los grupos en defensa de los derechos del colectivo LGTBI. El sospechoso de haber perpetrado hasta cuatro asesinatos y dos intentos frustrados más se encuentra en prisión preventiva en la cárcel vizcaína de Basauri.

El vicelehendakari Josu Erkoreka ya anunció el pasado viernes sobre la complejidad de esta investigación policial que se inició el diciembre de 2021 cuando un vecino de Bilbao denunció en la comisaría que había sido agredido por un joven que le había intentado estrangular y, tras forcejear con él, había huido dejándose una mochila con su identificación. La Policía vasca a las órdenes del juez de Instrucción número 6 de Bilbao han blindado las pesquisas policiales pero hoy agentes se han trasladado a Berango -una localidad situada a apenas 15 kilómetros al norte de Bilbao- para recabar pruebas en la investigación de estos presuntos asesinatos.

Lau urtean hirukoiztu egin dira Ikusgunen salatutako eraso LGBTIfobikoak

BERRIA 17 de mayo de 2022

The screenshot shows the Berria news website interface. At the top, there is a search bar and navigation icons for Berria Ikasgela, Estilo liburuak, Donostia 7. c, and BERRIAlaguna. The main headline reads "Lau urtean hirukoiztu egin dira Ikusgunen salatutako eraso LGBTIfobikoak". Below the headline, a sub-headline states: "Eraso transfoboaren gorakadaz ohartarazi du behatokiak, eta Diputatuen Kongresuan trans legea tramitatzean sortu zen «gorroto giroari» egotzi diote iguera". A photo shows two people, a man and a woman, holding a book titled "Ikusgune". To the right of the photo is a graphic with the text "M8" and "amakumeak" and "MARTXOAK 8 MOBILIZAZIOA 2006AN PLAZAN".

LGTBI kolektiboaren aurkako erasoaren gorakadaz ohartarazi du Ikusgune Gasteizko LGBTIfobiaren aurkako behatokiak, LGBTIfobiaren aurkako Nazioarteko Egunaren harira. Sexu orientazioaren eta genero identitatearen aurka izandako gertakari buruzko V. txostena aurkeztu zuten atzo, Gasteizen, hain zuzen, eta azaldu dute «intzidentziak hirukoiztu» egin direla 2017. urtean informazioa biltzen hasi zirenetik.

Ikusi gehiago: LGBTI kolektiboek «saretzera» dei egin dute

Urte horretan hamar salaketa jaso zituzten, eta 2021. urtean 27 izan ziren. Arabako datuak jaso dituzte. Esan dute transfobiak, batez ere, gora egin duela azken urteetan, eta datu kezagarriak eman dituzte: 2018. urtean, Ikusgune bildu zituen gertakarien %23,08 ziren kasu transfoboak, eta 2019an, %5. 2020. urtean, berriz, eraso horiek gora egin zuten (%40), eta 2021. urtean, salatu dutenez, datuek goia jo dute: salatutako kasuen %48,15 izan dira mota horretako erasoak. Behatokiak argi dauka gorakada horren arrazoiak: «Ikusten dugu trans pertsonenganako indarkeriak gora egiten jarraitzen duela, hein handi batean Diputatuen Kongresuan trans legea tramitatzean sortutako gorroto giroagatik». Zehaztu dute testuinguru politikoak «trans pertsonenganako areriotasun giroa» eragin duela, «gay, bisexual edo lesbien kolektiboak baino indarkeria gehiago» jasan duelako. Hala ere, adierazi dute kolektibo horien kontrako indarkeriarik buruzko datu zehatzik ez izateak ez duela esan nahi horien kontrako indarkeriarik ez dagoenik.

Gorroto diskurtsoa

Gorroto diskurtsoaren gorakadagatik ere larrituta agertu da behatokia: «Hain da larria, ezen, behatzen ari ginen bitartean, eraso fisikoak egiten baitzituzten. Esan dezakegu, indarkerien mailetan oinarrituta, LGBTIfobia hitzetatik ekintzeara pasatzen ari dela». Esan dutenez, LGBTI pertsonetik gorrotoa legitimatu ondoren, pertsona horiei gaitzespena adierazteaz gain, «ezabatzea» ere lortu nahi da.

Una campaña anima a denunciar los delitos de odio que se producen en el País Vasco

EL DIARIO.ES 29 de mayo de 2022

elDiario.es Hola, berthagatzelumendi Hazte socio/a

Euskadi 10 años

ESPECIAL SALUD Secciones Territorios Opinión y blogs Firmas Euskadi Brands ¡Hazte s... Boletín

ÚLTIMA HORA La Audiencia Nacional advierte de que no se puede contratar a profesores como hijos discontinuos

Noticia servida automáticamente por la Agencia Europa Press

Una campaña anima a denunciar los delitos de odio que se producen en el País Vasco

f t

#GorotoDelituak

PUBLICIDAD

Kutxabank HE MEN DIK

Euskadi registró 279 incidentes de odio en 2021, la mayoría de ellos lesiones por razón de etnia u orientación sexual de la víctima

El Gobierno Vasco y Eudel han puesto en marcha una campaña conjunta de sensibilización social para animar a la ciudadanía a denunciar los delitos de odio que se producen en Euskadi como principal herramienta para luchar contra esta tipología delictiva. El objetivo es continuar aflorando estos delitos, aumentar la conciencia social y reducir la tolerancia hacia ellos y quienes los cometen.

La campaña, con el mensaje 'Si te pasa ¡Ven y denúncialo!', anima a acudir a Ertzaintza y policías locales de Euskadi para denunciar estas situaciones y que se pueda así garantizar la seguridad de los llamados colectivos diana de los delitos de odio, los colectivos vulnerables.

Según el 'Informe de Incidentes de Odio de Euskadi 2021', elaborado por el Gobierno Vasco y la UVP/EHU, Euskadi registró el pasado año 279 delitos, de los que la gran mayoría fueron lesiones de carácter racista o xenófobo (162 personas atacadas, 47 de ellas árabes). El segundo lugar más número en víctimas es el colectivo agredidos por razón de su orientación o identidad sexual (73 casos) que, además, fue el que más aumentó con respecto al año anterior: un crecimiento exponencial del 46%. El colectivo más victimizado, por encima del resto, es el de hombre homosexual, que acumula casi el 70% de las denuncias (51 en total).

Por este motivo, la campaña conjunta de Ertzaintza y policías locales de Euskadi ha elegido a estos dos colectivos como centrales de esta nueva acción de sensibilización.

La Ertzaintza y las policías locales animan a denunciar los delitos de odio

DIARIO DE NOTICIAS DE ALAVA 29 de mayo de 2022

noticias de Álava

Una protestas antirracista. / JUAN LAZKANO

La Ertzaintza y las policías locales de Euskadi han lanzado una campaña de sensibilización social para animar a la ciudadanía a denunciar los delitos de odio.

"Si te pasa...¡Ven y denúncialo! es el lema de esta campaña cuyo objetivo es que afloren estos delitos, que aumente la conciencia social y que se reduzca la tolerancia hacia quienes los cometen, ha destacado este domingo el Departamento vasco de Seguridad.

PUBLICIDAD

Si ya las tienes
te compensamos
**el 100% de tus
excedentes**

Saber más

luz 100% verde

holaluz

"Si te pasa...¡Ven y denúncialo! es el lema de esta campaña cuyo objetivo es que afloren estos delitos, que aumente la conciencia social y que se reduzca la tolerancia hacia quienes los cometen, ha destacado este domingo el Departamento vasco de Seguridad.

Según datos recogidos en el último informe de incidentes de odio en Euskadi, en 2021 se registraron 279 delitos de odio, la mayoría de ellos de carácter racista o xenófobo, seguidos de los relacionados con la orientación o identidad sexual, especialmente los cometidos contra hombres homosexuales.

La campaña gráfica de sensibilización puesta en marcha por las policías vascas se escenifica a través de 18 personajes dibujados que representan la diversidad de la ciudadanía y en ella se hace un especial llamamiento a las personas que hayan sufrido una situación de hostigamiento por razón de su etnia, origen, condición u orientación sexual a que denuncien.

La campaña electoral del Athletic se enfanga entre acusaciones de machismo y homofobia
EL PAÍS 21 de junio de 2022

[ATHLETIC](#)

La campaña electoral del Athletic se enfanga entre acusaciones de machismo y homofobia

El director deportivo de la candidatura de Jon Uriarte ha sido señalado por una serie de tuits publicados en 2012 y 2013

El candidato a la presidencia del Athletic, Jon Uriarte en la presentación este martes de su propuesta de proyecto deportivo para el club. [MIGUEL TOÑA \(EFE\)](#)

Jon Rivas

El director deportivo de la candidatura de Jon Uriarte ha sido señalado por una serie de tuits publicados en 2012 y 2013. Apenas unos minutos después de que Uriarte presentara su proyecto deportivo, en el que figura como director el mexicano Carlos Aviña, de 31 años, el cual trabaja actualmente en la estructura del Circle de Brujas, comenzaron a difundirse diversos supuestos comentarios del joven experto en Big Data a través de la red de Twitter, publicados en 2012 y 2013. En ellos, además de declararse seguidor impenitente del Real Madrid, algo que muchos socios del Athletic no ven con buenos ojos, compara a un grupo de mujeres con hipopótamos, aplaude “a esas mujeres que son padre y madre al mismo tiempo”, por una imagen de una mujer con bigote. O también felicita a las mujeres en su día junto a dibujos en los que se apunta que no son capaces de aparcar un coche.

Incluso hay algún tuit con contenido homófobo: “No hay nada más homosexual que dos hombres compartiendo paraguas”.

Instituciones y partidos vascos piden no bajar la guardia ante los discursos de odio
GARA 28 de junio de 2022

naiz
2022 EKA. 28

Instituciones y partidos vascos piden no bajar la guardia ante los discursos de odio

Los parlamentos de Gasteiz y de Nafarroa han conmemorado este martes el Día Internacional del Orgullo LGTBI+ con sendos actos. Instituciones de todo el país también han mostrado su compromiso contra la LGTBIfobia.

NAIZ

Acto institucional por los derechos y la diversidad en el Parlamento de Gasteiz. (PARLAMENTO DE GASTEIZ)

Las instituciones y partidos de Euskal Herria han instado en este Día Internacional por los Derechos de lesbianas, gais, transexuales, bisexuales e intersexuales a «no bajar la guardia» ante episodios de LGTBIfobia e «ideas políticas contrarias a la diversidad sexual y de Géneroa», y han apelado a «combatir los discursos de odio». Los colores del arcoíris se han dejado ver con fuerza este martes en los edificios públicos de Araba, Bizkai y Gipuzkoa, que se han engalanado con banderas multicolores con motivo de esta jornada de «celebración» por los avances conseguidos pero también de «reivindicación» de los derechos que aún quedan por alcanzar. La consejera de Igualdad, Justicia y Políticas Sociales del Gobierno de Lakua, Beatriz Artolazabal, ha advertido de que los episodios de LGTBIfobia «ocurridos recientemente ponen de manifiesto el largo camino que aún queda por recorrer en este ámbito y la necesidad de no bajar la guardia».

Bilbon pasa den larunbatean izandako eraso transfoboa salatu du Euskal LGTBI+ Behatokiak GARA 26 de agosto de 2022

NAIZ

Bilbon pasa den larunbatean izandako eraso transfoboa salatu du Euskal LGTBI+ Behatokiak

Euskal LGTBI+ Behatokiak abuztuaren 20an Bilbon izandako eraso transfoboa baten berri eman du. 17 eta 20 urte bitarteko neska-mutil kuadrilla batek lau pertsonaren aurka jo zuten, hitzezko eraso eginez. Horietako bat, gizon trans bat, fisikoki iraindu eta mehatxatu zuten.

PUBLIZITATEA

Euskal LGTBI+ Behatokiak abuztuaren 20an, 22,00ak aldera, Bilbon izandako eraso transfoboa baten berri eman du ostiral honetan. Azaldu duenez, 17 eta 20 urte bitarteko neska-mutil kuadrilla batek lau pertsonaren aurka jo zuten, hitzezko eraso eginez. Horietako bat, gizon trans bat, iraindu eta mehatxatu zuten.

Ohar batean Behatokiak adierazi duenez, erasoak ez zuten okerrera egin erasotzaileen taldean zeuden bi neskek geldiarazi zutelako, «baina aldi berean erasotzaileak justifikatu zituzten mozkorrak zeudela esanez». Eraso jasan zuen taldeak bertatik alde egitea erabaki zuen.

Gogoratu duenez, gertakari hori ez da azkenaldian Bizkaian jazo den bakarra. Abuztuaren 6an, Bilboko artista drag bati hitzezko erasoak egin zizkion gazte-talde batek metroan lanera zihoanean. Heriotza-mehatxuak ere jaso zituen.

«Hori gertatu zen ia beteta zegoen bagoi batean, gainerako bidaiariak hari laguntzeko ezer egin ez zuten bitartean. Azkenean, andre batek esku hartu zuen biktima babesteko eta gainerako bidaiariak lotsarazteko, eta, zorionez, erasotzaileak hurrengo geltokian jaitsi ziren», gaineratu du. Halaber, uztailearen 25ean, Boluetan dagoen diskotekaren kanpoaldean, Angela C., emakume trans gaztea nahita harrapatu zuen gizon batek bere autoarekin. Egoera kritikoan ospitaleratu zuten Gurutzetan, bi hankak txikituta zituela.

«Familiaren ustez, gertaera horren egilearen motibazioak zerikusia izan zuen biktimaren sexu- edo genero- identitatearekin, eta hori zehazteko dago abian den ikerketan. Bitartean, sare sozialetan iruzkin arrazista eta xenofobo ugari plazaratu dira, egilea atxilotzeko esku hartu zutenen ezaugarri fisikoei eta ustezko jatorriari buruzkoak, baita biktimari berari buruzkoak ere», ohartarazi du, eta Bilboko Udalak ez duela inolako adierazpen publikorik egin kritikatu du Euskal LGTBI+ Behatokiak.

IDEOLOGIA/ORIENTAZIO POLITIKOA

Fiskaltzak 21 hilabeteko espetxe zigorra eskatu du Consuelo Ordoñezi «nazka» ematen ziola esan zion herritar batentzat

BERRIA 21 de enero de 2022

berria

Berria ikasgela Estilo liburua Donostia 7°C IZAN BERRIALAGUNA Hasi saioa Osteguna 2023ko otsailak 23

Gizartea Politika Ekonomia Mundua Iritzia Kultura Kirola Bizigiro Berria TB Buletinak

Politika

Fiskaltzak 21 hilabeteko espetxe zigorra eskatu du Consuelo Ordoñezi «nazka» ematen ziola esan zion herritar batentzat

Adierazpenak «gorroto delitutzat» har daitezkeela esan du fiskaltzak.

Unai Etxenautia

M8
amokumeen eskubideen alde borrokan
dans la lutte pour les droits des femmes
فيلتان من أجل حقوق النساء
en Lucha por los derechos de las mujeres
بازا و نوجو لجاننا

Ez-
nola "DAM"
"EZ DA"
BANTZA
LANDE
BERTZAKO
EZE

Autodeterminazioa
feminismoa
MARTXO 8
MURTZA 8
MARZ 8
MARCH 8

Fiskaltzak urtebete eta bederatzi hilabeteko espetxe zigorra eskatu du Iruñeko bizilagun batentzat, Consuelo Ordoñez Coviteko presidenteari «nazka ematen didazu» esan ziolakoan, iazko azaroan Iruñeko Alde Zaharreko Gaucho tabernan aurkitu zuenean. Adierazpenak «gorroto delitutzat» har daitezkeela esan du fiskaltzak. Halere, adierazpenek ez zuten inolako liskarrik eragin.

Ez Ordoñez, ez Covite, ez dira aurkeztu Maria Paz Benito epaileak bideratutako diligentsia hauetan, eta, beraz, fiskaltzarena izango da akusazio bakarra.

Naiz hedabideak jakitera eman duenez, akusatuak bere burua aurkeztu zuen Iruñeko Chinchilla jeneralaren kaleko polizia etxean, bere abokatuarekin batera: atxilotu egin zuten, eta ziegan igaro zuen gaua. Hurrengo egunean, epailearen aurrera eraman zuten, eta deklaratu egin zuen. Gero, kargupean askatu egin zuten.

Consuelo Ordoñezen bertsioaren arabera, «abertzale batek» ezagutu eta «gorrotoz» oihukatu zion: «Nazka ematen didazulako noa hemendik».

La Fiscalía archivó el delito de odio que Erkoreka buscó endosar a Ernai
GARA 29 de enero de 2022

GARA

2022 URT. 29

acusación de delito de odio

La Fiscalía archivó el delito de odio que Erkoreka buscó endosar a Ernai

El Departamento de Seguridad llevó en mayo ante la Fiscalía una campaña de Ernai porque, según dijo el consejero Josu Erkoreka tras acusar a la organización de lanzar mensajes de odio contra la Ertzaintza, quería que los jueces determinarán si había o no delito. Y la Fiscalía de Araba ni siquiera llegó a los tribunales. Archivó la causa en agosto.

Iñaki IRIONDO
Gasteiz

La Fiscalía de Araba, a través de un decreto fiscal de 16 de agosto de 2021, procedió a archivar las actuaciones que había abierto en mayo, después de que el Departamento de Seguridad le remitiera diversos soportes de una campaña política, como carteles y en tuits en la que Josu Erkoreka consideraba que la organización juvenil Ernai había incurrido en un delito de odio contra la Ertzaintza. Así lo confirmaron ayer a GARA fuentes oficiales de la Fiscalía.

Relato de hechos

El pasado 7 de mayo, la Ertzaintza cargó con dureza contra movilizaciones convocadas por la organización Ernai por la «situación de emergencia» que vive la juventud y en demanda de un cambio social y de soberanía. Tras la intervención policial, hubo sesenta heridos y de los ocho detenidos cuatro requirieron asistencia sanitaria. En protesta por lo que consideraron una actuación desproporcionada, Ernai lanzó diversos mensajes en la red, colocó carteles y realizó pintadas en varios batzokis. Una semana después, el 14 de mayo, el consejero Josu Erkoreka exhibió en el Parlamento una copia ampliada de uno de los tuits de Ernai en el que se veía un ertzaina con cabeza de perro y el lema «denok gorroto dugu polizia».

Archivan la querella de Vox contra Covite por un artículo sobre «terrorismo de extrema derecha»
GARA 31 de marzo de 2022

naiz:
2022 MAR. 31

Archivan la querella de Vox contra Covite por un artículo sobre «terrorismo de extrema derecha»

La Audiencia de Gipuzkoa ha archivado definitivamente la querella de Vox contra Covite por la publicación de un artículo sobre «terrorismo de extrema derecha» en el que se menciona a la formación ultraderechista de Santiago Abascal.

La Audiencia de Gipuzkoa ha archivado definitivamente la querella de Vox contra Covite, después de que el Juzgado de Instrucción nº2 de Donostia hubiese sobreesido y archivado las diligencias de esta querella hace un año, y de que el partido que lidera Santiago Abascal lo recurriese ante la Audiencia Provincial. Vox se querelló contra Covite por «injurias, calumnias y odio», a raíz de un artículo sobre «terrorismo de extrema derecha» publicado en 2020 en el Observatorio Internacional de Estudios sobre Terrorismo (OJET), organismo creado por Covite, en el que se mencionaba a la formación de Santiago Abascal. En concreto, Vox denunció que Covite vinculaba a su partido con hechos delictivos «de carácter terrorista» y por ello presentó en setiembre ante los juzgados de Primera Instancia de Donostia un escrito de conciliación, previo a la interposición de querella, por el delito de injurias y calumnias. Ante la negativa de Covite a retirar el artículo, Vox siguió adelante con la querella y solicitó una indemnización de 10.000 euros

Erkoreka desliza que la campaña de Ernai «seguramente no será delito» GARA 12 de abril de 2022

GARA
2022 API. 12

Erkoreka desliza que la campaña de Ernai «seguramente no será delito»

«Si no es delito, y seguramente no será delito», deslizó ayer en el Parlamento el consejero de Seguridad, Josu Erkoreka, hablando de la campaña de Ernai sobre la Ertzaintza que su Departamento llevó a la Fiscalía para ver si constituía un delito de odio y esta archivó al no estar identificada la autoría, según Erkoreka.

Iñaki IRIONDO
GASTEIZ

«Si no es delito, y seguramente no será delito...», deslizó ayer en euskara el consejero de Seguridad, Josu Erkoreka, mientras se dirigía al parlamentario de EH Bildu Julen Arzuaga hablando de la campaña de Ernai sobre la Ertzaintza, que su departamento denunció ante la Fiscalía, por si constituyera un delito de odio, y que esta archivó por no estar identificado el autor del tuit, según explicó el consejero. En el transcurso de la reunión de la Comisión de Instituciones, Gobernanza Pública y Seguridad en el que se presentó el “Informe de Incidentes de Odio de Euskadi 2021”, el parlamentario de EH Bildu Julen Arzuaga preguntó al consejero sobre el archivo de la denuncia presentada contra la organización juvenil por delito de odio. En su último turno de palabra, Josu Erkoreka afirmó que «yo no he dicho nunca que en ese tuit había delito. Nunca lo he dicho. No lo dije en el pleno y no lo dije aquí en la comisión. Dije que, según mi opinión, había un mensaje de odio claro. Eso no me lo negaré». Reconoció saber que el parlamentario «ya no tiene turno de respuesta. Pero le haría una pregunta al hilo de eso. Hay un mensaje de odio clarísimo. Dice ‘denok gorroto dugu polizia’, con la foto de un ertzaina. No es solo una constatación. Es una invitación a que los demás también lo odien». Y siguió afirmando, siempre en euskara, que «dije que eso era un mensaje de odio clarísimo y que no me iba a meter en si es delito o no. Pero mi pregunta es que si no es delito, y seguramente no será delito, ¿el modelo de convivencia de ustedes es ese? ¿Extender e insuflar el odio justo hasta el límite del delito?».

Agreden a un ertzaina de fiesta en Vitoria al grito de «Zipaio, ¿qué haces en esta calle?»

DV 25 de julio de 2022

Q

EL DIARIO VASCO

bertha gaztelu... ▾

Agreden a un ertzaina de fiesta en Vitoria al grito de «Zipaio, ¿qué haces en esta calle?»

Detienen a tres jóvenes por presuntamente amenazar y dar un puñetazo a un agente fuera de servicio en la Cuchi, que podrían ser acusados de un delito de odio

Lo más leído

- 1 · El precio de la luz hoy 22 de febrero: las horas más baratas para poner los electrodomésticos
- 2 · 🇪🇸 Juzgan a un joven por la agresión sexual a una menor de 17 años en Zarautz
- 3 · 🇪🇸 TicketBai dobla el número de facturas desde que entró el comercio, con 23 millones al mes
- 4 · 🇪🇸 Resfriados que terminan en parálisis facial

David González

Un ertzaina adscrito a la 28 promoción, y fuera de servicio, fue agredido este domingo en Vitoria. Este joven disfrutaba de la que esperaba su primera noche de Santiago normal desde 2019. Tres jóvenes se lo impidieron. Primero trataron de intimidarle al grito de «zipaio, ¿qué haces en esta calle?». A continuación, según ha podido saber este medio, recibió al menos «un puñetazo». Horas después fueron detenidas tres personas, el supuesto autor material y los dos que increparon al agente.

La víctima, que en la actualidad trabaja en la comisaría de Vitoria, tuvo que acudir a un hospital. Mientras tanto, en su base recibieron la alerta de este ataque y comenzó la búsqueda de los presuntos autores. La agresión tuvo lugar en un tramo de la 'Cuchi' a reventar en el momento de los hechos, sobre las 21.30 horas, cerca del cantón de San Francisco Javier.

En libertad con cargos

Las pesquisas de los compañeros del agredido pronto dieron sus frutos y el señalado como autor material del ataque fue identificado y, posteriormente, detenido. Se expone a ser procesado por un delito de odio. También de madrugada fue arrestado otro de los jóvenes involucrados.

EH Bildu reactiva la presión contra la Guardia Civil mientras estrena portavoces pidiendo una reforma fiscal

EL MUNDO 10 de octubre de 2022

PAÍS VASCO

EH Bildu reactiva la presión contra la Guardia Civil mientras estrena portavoces pidiendo una reforma fiscal

Recupera el "Qué se vayan!" contra los agentes del Instituto Armado y organiza un acto político de Arnaldo Otegi ante la celebración del Día del Pilar

#A12Bilbora

Alde hemendik.

Bake garaia da

"Fuera de aquí. Es tiempo de paz", advierte en euskera EH Bildu en la semana de la festividad de la virgen de El Pilar, patrona de la Guardia Civil. La campaña en redes sociales de la coalición abertzale iniciada hoy se rematará el próximo miércoles con el acto programado a partir de las 12.00 horas con la intervención de Arnaldo Otegi. Bildu se suma así a las campañas de presión contra la Guardia Civil que protagonizan los grupos integrantes en Gazte Koordinadora Sozialista (GKS) como la desarrollada en el Ospa Eguna de Alsasua el pasado 3 de septiembre.

Asociaciones profesionales de la Guardia Civil han reclamado que el Gobierno promueva que la Fiscalía investigue por delito de odio la campaña lanzada en redes sociales por EH Bildu. "Ni el pueblo vasco ni por supuesto el pueblo español se merecen esta actuación de unos políticos que odian todo lo que representa el orden y la ley. Lo más triste es que son socios imprescindibles del Gobierno de España, al que da la impresión de que manejan como un auténtico títere", ha señalado el secretario general de JUCIL, Ernesto Vilariño a Europa.

El sindicato de la Policía Nacional denuncia ante Antiviolenia los cánticos de los «ultras de la Real SociAdina»

DV 20 octubre de 2022

EL DIARIO VASCO

bertha gaztelu... ▾

El sindicato de la Policía Nacional denuncia ante Antiviolenia los cánticos de los «ultras de la Real Sociedad»

JUPOL cree que los cánticos podrían «constituir un posible delito de odio» y los considera «intolerables»

KONE
100 años contigo
urte zurekin
943 326 326
www.muguerza.com / www.kones.es

Lo más leído

- 1 · El precio de la luz hoy 22 de febrero: las horas más baratas para poner los electrodomésticos
- 2 · **+** Juzgan a un joven por la agresión sexual a una menor de 17 años en Zarautz
- 3 · **+** TicketBai dobla el número de facturas desde que entró el comercio, con 23 millones al mes
- 4 · **+** Resfriados que terminan en parálisis facial
- 5 · «Con 30 kilos menos estoy viviendo una vida nueva»

El sindicato de la Policía Nacional JUPOL ha denunciado ante la Comisión Estatal contra la Violencia, la Xenofobia, y la Intolerancia en el Deporte del Consejo Superior de Deportes los cánticos entonados por los «ultras de la Real SociAdina» (sic) contra la Policía Nacional, el Real Zaragoza y Aragón durante el encuentro celebrado este pasado miércoles contra el Mallorca en el estadio Reale Arena de San Sebastián, «por constituir un posible delito de odio».

En un comunicado, el secretario de organización de JUPOL en Aragón, Ibon Domínguez, ha señalado que «estos cánticos ya se han escuchado en más ocasiones» en el campo de fútbol del equipo txuri-urdin, «como ya sucediera el pasado 9 de octubre en el encuentro entre la Real SociAdina y el Villarreal».

A juicio de Domínguez, «es intolerable que se permita emitir este tipo de cánticos en los que se habla de atentar contra la Policía Nacional y contra los ciudadanos de Zaragoza y Aragón con Goma 2». Además, ha esperado que «la Comisión de Antiviolenia tome cartas en el asunto y adopte las medidas oportunas para evitar que en los campos de fútbol de España se haga una apología del terrorismo y se comentan presuntos delitos de odio contra los ciudadanos y contra la Policía Nacional».

Cabezudo sigue en prisión a la espera de sentencia tras insistir en su inocencia
GARA 14 de abril de 2022

GARA
2022 APL. 14

Cabezudo sigue en prisión a la espera de sentencia tras insistir en su inocencia

En el ejercicio de su derecho a decir la última palabra en el juicio contra él, Kote Cabezudo insistió ayer en su inocencia. El tribunal decidió que el fotógrafo donostiarra siga en prisión a la espera de sentencia.

GARA
DONOSTIA

En el ejercicio de su derecho a decir la última palabra en el juicio que se sigue contra él, el fotógrafo donostiarra Kote Cabezudo aseguró ayer que «jamás he realizado acción alguna que no haya sido consentida». El procesado, juzgado por varios delitos de índole sexual cometidos contra sus modelos, mantuvo «contundentemente» la existencia de un «complot» llevado en su contra «por personas con un sentido de odio» hacia él que «no son precisamente las víctimas». El inculpado afirmó además que algunas testigos «han estado aleccionadas» en la vista y «han llegado a mentir» y a decir «cosas que no han ocurrido». Tras insistir en que todo lo que ocurrió fue consentido, añadió que algunas de las cosas que hizo, ahora «no las haría». «Todo fue consentido» En la última jornada del juicio, presentó su informe el abogado de la defensa, Javier Sánchez, quien dijo que, «como en todas las relaciones personales», en las sesiones fotográficas de su cliente con las modelos que le acusan de distintos delitos, algunos de ellos de índole sexual, «habrá habido de todo», si bien puntualizó que «todo» fue «consentido». «Que ahora nos arrepintamos es otro tema», dijo en referencia a las víctimas este letrado, quien insistió en que «lo que pasó en ese momento fue con el consentimiento de todas las personas que por allí pasaron y con la tranquilidad y la seguridad de que no iba a pasar nada que nadie quisiera». Sánchez hizo esta reflexión durante su informe final ante el tribunal del caso, en el que su cliente se enfrenta a una petición de más de 250 años de cárcel por parte de la Fiscalía. Una solicitud de prisión que la acusación particular, que representa a 14 de las 17 víctimas, eleva hasta los 2.627 años de prisión.

La Ertzaintza perseguirá los pinchazos a las mujeres como un delito de odio
DEIA 6 de agosto de 2022

La Ertzaintza perseguirá los pinchazos a las mujeres como un delito de odio

Así se recoge en una circular que el Departamento de Seguridad del Gobierno vasco ha remitido a las comisarías de la Policía vasca

NTM-/EFE

06-08-22 13:04 Actualizado a las 13:08

La Ertzaintza imputará un delito de odio a las personas que sean acusadas de llevar a cabo pinchazos a mujeres como los que están ocurriendo en las últimas semanas.

Así se recoge en una circular que el Departamento de Seguridad del Gobierno vasco ha remitido a las comisarías de la Policía vasca, según han confirmado a Efe fuentes del sindicato mayoritario de la Ertzaintza, ErNE.

Con esta consideración los acusados de llevar a cabo estas acciones podrían enfrentarse a penas de prisión de uno a cuatro años y una multa de seis a doce meses. El delito de odio está tipificado en el Código Penal como el cometido por quien públicamente fomente, promueva o incite al odio o a la violencia contra un grupo o una persona determinada por su pertenencia a aquel, por razones, entre otras, de sexo. En la circular se explica que estos pinchazos crean un "grave sentimiento de inseguridad o temor entre las mujeres". Por ello, el Departamento de Seguridad pide a los agentes que en sus testados especifiquen que la víctima de los pinchazos pertenece a un "colectivo amenazado" y que con estas acciones se ha generado un "clima de miedo". Además, se recogerá, cuando así sea, que "no se percibe que el objetivo del pinchazo" sea cometer una agresión sexual o un robo, sino "amenazar" a las mujeres y que las víctimas lo son por su "condición" de mujer.

Grupos feministas aplauden que se impute delito de odio a los autores de pinchazos
EL CORREO 7 de agosto de 2022

Grupos feministas aplauden que se impute delito de odio a los autores de pinchazos

«Es importante dejar de señalar a las víctimas y poner el foco en los que atemorizan a las mujeres», señalan

DAVID S. OLABARRI
Domingo, 7 agosto 2022, 00:54

Las asociaciones feministas aplauden la decisión de la Ertzaintza de imputar un delito de odio, con agravante de discriminación de Géneroa, a los sujetos que sean acusados de pinchar a mujeres en discotecas y en recintos festivos. «Es importante dejar de señalar a las víctimas y poner el foco en los que están atemorizando a las mujeres», coinciden algunas de las fuentes consultadas. Las reacciones de las asociaciones feministas se producen un día después de que EL CORREO adelantase la intención de la Policía vasca de dar un salto cualitativo en su lucha contra la ola de pinchazos que se está produciendo en Euskadi. En lo que llevamos de verano se han registrado en el País Vasco unas 15 denuncias y unas 60 en el conjunto de España. La circular de la Ertzaintza asume que estos ataques, a pesar de que no han derivado en robos ni en agresiones sexuales, van mucho más allá de un delito leve de lesiones. Tampoco se ha detectado rastro alguno de sustancias tóxicas en los análisis a los que se han sometido las víctimas en los hospitales. «No se trata de castigar porque sí. Debe servir para reflexionar sobre la situación que vivimos».

Bilboko Aste Nagusian gertatutako hiru sexu eraso ikertzen ari dira, horietako bi sumisio kimikoz eginak GARA 31 de agosto de 2022

2022 ABU. 31
GARA
BILBO

Bilboko Aste Nagusian gertatutako hiru sexu eraso ikertzen ari dira, horietako bi sumisio kimikoz eginak

Bilboko Aste Nagusian gertatutako hiru sexu eraso ikertzen ari da Ertzaintza, horietako bi sumisio kimikoz eginak. "El Correo"-k jakinarazi zuenez, azken eraso igande gauetz izan zen, Marijaia erretzen zuten bitartean, Alde Zaharreko ostatu batean.

Emakumea ez da ongi oroitzen gertatu zenaz balitekeelako sumisio kimikoa erabili izana erasotzaileak. Erietxean artatu behar izan zuten. Antza denez, txosnetan ezagutu zuen erasotzailea, 33 urteko gizonezko bat, Ertzaintzak identifikatu duena.

Ostiralean beste emakume bati eraso zioten Uribitarte pasealekuan, Isozaki dorreetatik hurbil. Salatu zuenez, 50 urte inguruko gizonezko batek bortxatu zuen.

Bi eraso horiei joan den asteartean 22 urteko gazte batek salatutakoa gehitu behar zaie. Tren batean topatu zuten neska, Durangon. Arriaga inguruan hiru mutilekin egon zela, hori besterik

Bilboko Aste Nagusian gertatutako hiru sexu eraso ikertzen ari da Ertzaintza, horietako bi sumisio kimikoz eginak. "El Correo"-k jakinarazi zuenez, azken eraso igande gauetz izan zen, Marijaia erretzen zuten bitartean, Alde Zaharreko ostatu batean.

Emakumea ez da ongi oroitzen gertatu zenaz balitekeelako sumisio kimikoa erabili izana erasotzaileak. Erietxean artatu behar izan zuten. Antza denez, txosnetan ezagutu zuen erasotzailea, 33 urteko gizonezko bat, Ertzaintzak identifikatu duena.

Ostiralean beste emakume bati eraso zioten Uribitarte pasealekuan, Isozaki dorreetatik hurbil. Salatu zuenez, 50 urte inguruko gizonezko batek bortxatu zuen.

Bi eraso horiei joan den asteartean 22 urteko gazte batek salatutakoa gehitu behar zaie. Tren batean topatu zuten neska, Durangon. Arriaga inguruan hiru mutilekin egon zela, hori besterik ez zuen gogoratzen. Sendagileen txostenak sexu eraso baten ondoriozko lesioak baieztatu zituen.

Beste emakume bat polizia- etxera joan zen sexu harreman batean gizon batek bere baimenik gabe antisorgailua kendu zuela salatzeraz.

Orotara, Bilboko Udalaren datuen arabera, hamabost sexu delitu salatu dira Aste Nagusi honetan, gehienak onartu gabeko ukituak.

II. Eranskina
EAE-ko fiskal nagusiaren
eta Estatuko Fiskaltza
Nagusiaren 2022ko
memorien laburpenak

II. Eranskina

EAE-ko fiskal nagusiaren eta Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 2022ko memorien laburpenak

ESTATUKO FISKALTZA NAGUSIAREN 2022ko MEMORIA (2021eko EKITALDIA)

Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 2022ko Memoriak 2021eko ekitaldiko datuak biltzen ditu, eta, ohi bezala, atal espezifiko bat eskaintzen die gorroto-delituei eta diskriminazioaren aurkako delituei¹²². 2021eko Memorian egin bezala, 2022ko Memoriak Estatuko Fiskaltza Nagusiaren¹²³ gorroto-delituen espezialitatearen aurrean erregistratu diren salaketen berri ere ematen du. Zehazki, 102 salaketa dira, eta horietatik 97 gorrotoa eragitearen delituengatik izan ziren (ZK-ko 510.1 art.), ia guztiak Internet bidez burutakoak. Fiskaltzak adierazi duenez, salaketen erdiak ez ziren onartu *a limine*, garrantzi penalik ez zutelako, eta gainerakoak lurralde-fiskaltza eskudunari bidali zitzaizkion.

Estatuko Fiskaltza Nagusiak behin eta berriz adierazi du, bere aurreko memorietan, gorroto-delituei buruzko datu judizialak biltzeko eta horien jarraipena egiteko sistemek akats nabarmenak dituztela¹²⁴. Ildo horretan, 2021eko Memoriak berretsi zuen lehentasunezko arazoa dela, eta Fiskal Eskuordetu berriaren ekintza-ildo gisa jaso zuen “lurralde-fiskaltzetako ordezkari-tzetan edo ataletan gaien erregistro bat ezartzea, homogeneoa haientzat guztientzat eta datu garrantzitsuekin, lantzen den errealitate kriminala zehatzago ezagutzeko eta Ministerio Fiskalaren jardura bideratzeko”¹²⁵. Probintzia-erregistroak sortzeaz gain, gordailu zentralizatu bat sortzea aurreikusten zen, eta horrek gorroto-delituei buruzko prozeduretan emandako akusazio-idazki eta epai guztiak jaso beharko lituzke. Ildo horretan, 2022ko Memoriak adierazten duenez, “akusazio-idazkien eta epaien gordailu eguneratua sortu da, zigor-arloko jurisdikzioaren esparruan delitu-fenomeno horri ematen ari zaion erantzunaren eguneroko jarraipena egiteko aukera ematen duena”¹²⁶. Hala ere, memoriak ez du xehetasun gehiagorik ematen lurralde-fiskaltzetan erregistroak sortzeari buruz. Erregistro hauek gorroto-delituen arloko datu judizialen bilketa homogeneo eta fidagarria ahalbidetuko lukete¹²⁷.

¹²²ESTATUKO FISKALTZA OROKORRA, "Memoria de la Fiscalía General del Estado de 2022 (Ejercicio 2021)", Fiscalía General del Estado, Ministerio de Justicia, Madrid, 2022, 946-977 or. Online eskuragarri: <https://www.fiscal.es/documents/20142/0/MEMFIS22+%282021%29.pdf/6573e7b3-f1e6-d3e6-2b0b-f07123e41c0a?t=1662544190402> [azken sarbidea: 2023ko otsaila].

¹²³Ibid., p. 951.

¹²⁴ESTATUKO FISKALTZA OROKORRA, "Memoria de la Fiscalía General del Estado de 2021 (Ejercicio 2020)", Fiscalía General del Estado, Ministerio de Justicia, Madrid, 2021, 1080. or. Online eskuragarri: <https://www.fiscal.es/documents/20142/ddc76e26-b5e3-4793-1cbb-8cadbe0818a1> [azken sarbidea: 2023ko otsaila].

¹²⁵Ibid., 1080. or.

¹²⁶ESTATUKO FISKALTZA OROKORRA, "Memoria de la Fiscalía General del Estado de 2022 (Ejercicio 2021)", Fiscalía General del Estado, Ministerio de Justicia, Madrid, 2022, 951. or.

¹²⁷Komeni da gogoraraztea 2021eko Memoriak erregistro judizialerako aplikazio informatiko desberdinek dituzten gabeziak azpimarratzen zituela, eta eginbideak aurkitzeko eta haien jarraipena egiteko arazoak zehazten zituela, bai eta erregistro-sistemek emandako datuen kalitate eskasa ere. Askotan, lurralde-fiskalek “modu pertsonalean eta eskuz” erregistratzen eta kontrolatzen dituzte prozedurak, “barne-erregistroetan eta aplikazio orokorretan sartuta ez dauden erregistroetan” (2021eko Memoria (2020ko ekitaldia), 1081. or.).

2022ko Memoriak berriro azpimarratzen du zaila dela Fiskaltzaren jurisdikzio-jarduerari buruzko datu fidagarriak lortzea gorroto-delituei dagokienez: "Oso zaila edo ia ezinezkoa da Espainia osoko instrukzio-epaitegietan delitu horiengatik bideratzen diren zigor-arloko prozeduren kopurua zehatz-mehatz kuantifikatzea. Gaur egun martxan dauden erregistro-aplikazio informatikoetako bakar batek ere ez du horri buruzko informazio fidagarria emateko ahalmenik"¹²⁸. Berritasuna da 2022ko Memoriak Barne Ministerioak (*Oficina Nacional de Lucha Contra los Delitos de Odio*) emandako datuetara jotzen duela aurreko kategoria hau ordeztzeko: «Fiskaltzak jaraipena egiten dien prozedura judizialak», «Prozedura judizialak eta polizia-atestatuak» kategoriarekin. Kategoria zabalago honen barruan, polizia-datuak (epaitegietara bidalitako polizia-atestatuak) eta Fiskaltzaren salaketak eta kereilak konbinatzen dira, eta horrek, Fiskaltzaren arabera, "zifra gutxi gorabeherakoak baino ez diren arren, jurisdikzio-jarduera horren benetako irudia islatzen duten zifrak eskaintzen ditu"¹²⁹. Horrela, 2020ko eta 2021eko ekitaldietan gorroto eta diskriminazio delituengatik hasitako zigor-arloko prozedura judizialak zenbatetsi dira, 1.434 eta 1.824, hurrenez hurren.

Jarraian, Estatuko Fiskaltza Nagusiak bere Memorian jasotako estatistika-datuen taula jaso da. Taula horretan, Espainiako epaitegi eta auzitegietan 2021. urtean izandako gorroto eta diskriminazio-delituei buruzko prozedura judizialak jasotzen dira¹³⁰:

¹²⁸ESTATUKO FISKALTZA OROKORRA, "Memoria de la Fiscalía General del Estado de 2022 (Ejercicio 2021)", Fiscalía General del Estado, Ministerio de Justicia, Madrid, 2022, 955. or.

¹²⁹Ibid., 955. or.

¹³⁰Ibid., 955-958 or. Adierazi behar da 2022ko Memorian tipo penalen aurkezpenak aldaketaren bat izan duela, izenari eta tauletan agertzen den ordenari dagokienez. Era berean, 510. artikuluko delituen datuak bereizten dira orain, gorroto-delituen gorazarre egitearen edo justifikatzearen modalitatea (510.2 art.) sartzen delarik.

1. Prozedura judizialak eta polizia-atestatuak:

2021	2022
1824	1434

2. Fiskaltzak irekitako ikerketa eginbideak:

Talde jakin batzuei egindako mehatxu delituak (ZK-ko 170.1 art.)	1
Diskriminazio arrazoiengatik buruturiko torturak (ZK-ko 174.1 art.)	-
Enpleguan buruturiko diskriminazio delituak (ZK-ko 314. Art.)	-
Gorrotoa/indarkeria/diskriminazioa eragitea (ZK-ko 510.1.a.b eta c art.)	116
Duintasuna kaltetzea (ZK-ko 510.2.a art.)	83
Gorroto-delituei gorazarre egitea edo justifikatzea (ZK-ko 510.2.b)	-
Prestazioak ukatzea (ZK-ko 511-512 art.)	5
Diskriminaziorako legez kontrako elkarteak (ZK-ko 515.4)	-
Erlijio sentimenduen aurkakoak (ZK-ko 522-525 art.)	1
Osotasun moralaren aurkakoak (ZK-ko 173.1 art.)	4
Delitu astunduak (ZK-ko 22.4 art.)	8
Zehaztu gabeko delituak	6
GUZTIRA	224

3. Fiskaltzak burututako akusazio idazkiak:

Talde jakin batzuei egindako mehatxu delituak (ZK-ko 170.1 art.)	-
Diskriminazio arrazoiengatik buruturiko torturak (ZK-ko 174.1 art.)	-
Enpleguan buruturiko diskriminazio delituak (ZK-ko 314. art.)	-
Gorrotoa/indarkeria/diskriminazioa eragitea (ZK-ko 510.1.a.b eta c art.)	21
Duintasuna kaltetzea (ZK-ko 510.2.a art.)	78
Gorroto-delituei gorazarre egitea edo justifikatzea (ZK-ko 510.2.b art.)	-
Prestazioak ukatzea (ZK-ko 511-512 art.)	3
Diskriminaziorako legez kontrako elkarteak (ZK-ko 515.4 art.)	-
Erlijio sentimenduen aurkakoak (ZK-ko 522-525 art.)	1
Osotasun moralaren aurkakoak (ZK-ko 173.1 art.)	8
Delitu astunduak (ZK-ko 22.4 art.)	81
GUZTIRA	192

4. Epaiak:

Talde jakin batzuei egindako mehatxu delituak (ZK-ko 170.1 art.)	1
Diskriminazio arrazoiengatik buruturiko torturak (ZK-ko 174.1 art.)	-
Enpleguan buruturiko diskriminazio delituak (ZK-ko 314. art.)	-
Gorrotoa/indarkeria/diskriminazioa eragitea (ZK-ko 510.1.a.b eta c art.)	5
Duintasuna kaltetzea (ZK-ko 510.2.a art.)	28
Gorroto-delituei gorazarre egitea edo justifikatzea (ZK-ko 510.2.b art.)	-
Prestazioak ukatzea (ZK-ko 511-512 art.)	-
Diskriminaziorako legez kontrako elkarteak (ZK-ko 515.4 art.)	-
Erlijio sentimenduen aurkakoak (ZK-ko 522-525 art.)	-
Osotasun moralaren aurkakoak (ZK-ko 173.1 art.)	8
Delitu astunduak (ZK-ko 22.4 art.)	49
GUZTIRA	91

2022ko Memorian, gainera, datu interesgarri batzuk jasotzen dira diskriminazio-motibazioen banaketari buruz eta 22.4 artikuluko astungarria aplikatzen zaien oinarrizko delituei buruz, kategoría edo fase bakoitzerako (eginbideak, akusazioak eta epaiak). Diskriminazio-motibazioei dagokienez (kolektibo babestuak), kolektibo etnikoa –ijitoen aurkakoa, antisemitismoa eta islamofobia barne– lehenengo postuan dago, eginbide, salaketa eta epai guztien % 40 ingururekin; sexu eta genero-orientazioa eta identitatea, berriz, prozeduren herena da, gutxi gorabehera. Ideologia hirugarren tokian dago, eta irekitako ikerketa-eginbideen eta emandako epaien %20 inguru osatzen du. 22.4 artikuluko astungarriaren oinarrizko delitu ohikoenari dagokionez, honako hauek nabarmentzen dira: kalteen delitua, irekitako eginbideei dagokienez; mehatxuak eta lesioak akusazio-idazkietan; eta bizitzaren aurkako delituak astungarria aplikatzen duten epaietan.

Gertakarien kopuruaren bilakaerari dagokionez, 2022ko Memoriak adierazten duenez “datuetatik ondorioztatzen da jardura judizial penala progresiboki handitzen ari dela gorroto-delitueta”¹³¹. Balorazio horren oinarri nagusia da gora egin dutela prozedura judizialek eta polizia-atestatuek (%27) eta Fiskaltzak irekitako akusazio-idazkiek (%44). Hala ere, 2020 eta 2021 arteko igoera hori, neurri batean, osasun-krisiak eragiten duen distortsioagatik azal liteke. Gainera, Memoriak ez du aipatzen 2021ean hasitako ikerketa-eginbideen kopurua zertxobait jaitsi zela (%5) aurreko ekitaldiarekin alderatuta, eta epai kopurua nabarmen jaitsi zela (%36) 2020ko ekitaldiarekin alderatuta.

Nolanahi ere, 2021eko ekitaldian, Fiskaltzaren jardueran gorroto-diskurtsoaren (510. art.) nagusitasuna nabarmendu behar da, 22.4 artikuluko astungarriaren aurrean. Aurreko ekitaldian bazirudien sendotu egiten zela diskriminazio arrazoiengatik astundutako delituen (22.4. art.) goranzko joera, gorroto-diskurtsoarekin lotutako delituen blokea kuantitatiboki berdinduz (510.1 eta 2, 522-525 art.). Egungo ekitaldian, ordea, 510. artikulua Fiskaltzak irekitako eginbideen % 89 eta akusazio-idazkien % 51 osatzen ditu, baina epaien %36 baino ez dira. Bereziki, deigarria da 22.4 artikuluaekin lotutako 8 ikerketa-eginbide bakarrik erregistratzea 2021eko ekitaldian.

EAEko FISKALTZAREN 2022ko MEMORIA (2021eko EKITALDIA)

Bestalde, EAEko Fiskaltza Nagusiaren 2022ko Memoriak (2021eko ekitaldia) Euskadiko lurralde-fiskaltzen eremuan berdintasunaren eta diskriminazioaren aurkako babes penalaren egoeraren berrikuspena jasotzen du baita¹³². Aurten Memoriak berreskuratu ditu EAEko Fiskaltzak hasitako prozedura judizialei, burututako akusazio-idazkiei, emandako epaiei eta irekitako ikerketa-eginbideei buruzko datu estatistikoak¹³³. Memoriak errepikatzen duen bezala, espezialitateko lurraldeko fiskalek egiten duten eskuzko erregistro bat da¹³⁴. Egia esan, Memorian EAE osorako jasotzen diren zifrak oso baxuak dira, nahiz eta bertan aipatutako kasuak dagokien eginbide zenbakiarekin identifikatuta agertzen diren, kasu bakoitzaren deskribapen labur batekin batera.

Zehazki, 2021eko urte judizialerako, hiru lurralde-fiskaltzetan irekitako 6 ikerketa-eginbide jasotzen dira guztira¹³⁵, eta ia guztiak gorroto-diskurtsoarekin (510. art.) lotutako jokabideengatik, gehienak internet bidez burutuak.

Bestalde, gorroto-delituengatik 10 kalifikazio-idazki aurkeztu dira 2021eko ekitaldian: 4 Bizkaian, 4 Gipuzkoan eta 2 Araban. Kalifikazio gehienak (6) ZK-ko 510. artikuluko gorroto-diskurtsoarekin lotutako jokabideei dagozkie. Kondena-epaiei dagokienez, Fiskaltzak 4 epai baino ez ditu isladatzen: 2 Bizkaian, 1 Gipuzkoan eta beste bat Araban. Kondenatariko bat baino ez da gorroto-diskurtsoarengatik; zehazki, gorrotoa eragiteagatik delitu batengatik (ZK-ko 510.1 artikulua) emandako adostasun-kondena bat, arrazoi antisemitengatik eta sare sozialen bidez burutua.

¹³¹ESTATUKO FISKALTZA OROKORRA, "Memoria de la Fiscalía General del Estado de 2022 (Ejercicio 2021)", Fiscalía General del Estado, Ministerio de Justicia, Madrid, 2022, 959. Or.

¹³²EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO FISKALTZA NAGUSIA, "Memoria de la Fiscalía de la Comunidad Autónoma del País Vasco de 2022 (Ejercicio 2021)", *Fiscalía de la Comunidad Autónoma del País Vasco*, Bilbo, 2022, 249-254. or. Online eskuragarri: <https://www.fiscal.es/documents/20142/5b1dadaa-79c0-d04c-d0f2-48dbb205696a> [azken sarbidea: 2023ko otsaila].

¹³³Ibid., pp. 249-252.

¹³⁴Ibid., 253. or.

¹³⁵Egia esan, jasotzen diren erreferentziako bik (73/2021 ikerketa-eginbideak, 78/2021 aurretiazko eginbideak, Bilboko Instrukzioko 2. Epaitegia), antza denez, prozedura bakar bati egiten diote erreferentzia, Zigor Kodearen 510.1 artikuluko gorrotoari eragitearen delitu batengatik, genero arrazoiengatik, Twitter sare sozialaren bidez.

Euskadi, auzolana, bien común

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

eman ta zabal zazu

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea